

Mendelova Univerzita v Brně

Zahradnická fakulta

CÍLOVÉ CHARAKTERISTIKY KRAJINY OBCE VĚDOMICE A OKOLÍ

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Markéta Flekalová, Ph.D.

Vypracovala:

Bc. Tereza Moučková

Lednice 2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Bc. Tereza Moučková**
Studijní program: Zahradní a krajinářská architektura
Obor: Zahradní a krajinářská architektura
Název tématu: **Cílové charakteristiky krajiny**
Rozsah práce: cca 60 stran textu, tabulková, mapová a obrazová příloha

Zásady pro vypracování:

1. Prostudujte odbornou literaturu týkající se problematiky Evropské úmluvy o krajině. V úvodní části diplomové práce zhodnoťte postup její implementace a odraz v krajině plánování v České republice. Zaměřte se především na způsob stanovení cílových charakteristik krajiny.
2. Ve zvoleném modelovém území v Polabí proveďte jeho krajinářský rozbor, zaměřený na stanovení hodnot a charakteristických rysů krajiny, včetně studia jejího historického vývoje. Posuďte také současný stav krajiny a záměry, tlaky a síly, které na ni působí. Kromě expertního hodnocení využijte i spolupráci s veřejností.
3. Vypracujte možné vize budoucího vývoje krajiny (scénáře). Zvolte vhodnou metodu pro jejich vypracování a projednání s veřejností, s jejíž spoluprací vytvoříte návrh cílových charakteristik krajiny.
4. Získané výstupy využijte jako podklad pro návrh krajinářské studie území, která zohlední přání a požadavky obyvatel a zajistí udržitelnost jeho využívání (respektování zemědělského využívání krajiny, ale zároveň vytvoření příjemného místa pro život). Navrhované změny simulujte do krajiných panoramat, pohledů nebo 3D modelů.
5. V diskusi a v závěru shrňte získané poznatky o uplatňování Evropské úmluvy o krajině, zejména využití metody scénářů pro stanovení cílových charakteristik krajiny a jejich akceptace veřejností. K možnostem implementace vybraných témat z Evropské úmluvy o krajině formulujte svá doporučení.

Seznam odborné literatury:

1. WEBER, M. – STROBLOVÁ, L. – LIPSKÝ, Z. *Současnost a vize krajiny Novodvorská a Žehušicka ve středních Čechách*. Praha: Karolinum, 2013. 406 s. ISBN 978-80-246-2075-6.
2. KUČERA, P. a kol. *Úmluva o krajině = Landscape inconvenience : důsledky a rizika nedodržování Evropské úmluvy o krajině*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014. 183 s. ISBN 978-80-7375-967-4.
3. RADA, E. Evropská úmluva o krajině. [online]. 2000. URL: <http://www.cenelc.cz/evropska-umluva-o-krajine.html>.
4. De' Jeant-Pons, M. The European Landscape Convention. In *Landscape Research*, Vol. 31, No. 4, 363 – 384, October 2006.
5. JONES, M. The European Landscape Convention and the Question of Public Participation. *Landscape Research*, Vol. 32, No. 5, 613 – 633, October 2007. Routledge. ISSN 0142-6397.
6. OLWIG, K. R. The Practice of Landscape 'Conventions' and the Just Landscape: The Case of the European Landscape Convention. *Landscape Research*, Vol. 32, No. 5, 579 – 594, October 2007, Routledge, ISSN 0142-6397.

Datum zadání diplomové práce: prosinec 2014

Termín odevzdání diplomové práce: květen 2016

L. S.

Bc. Tereza Moučková
Autorka práce

doc. Ing. Petr Kučera, Ph.D.
Vedoucí ústavu

Ing. Markéta Flekalová, Ph.D.
Vedoucí práce

doc. Ing. Robert Pokluda, Ph.D.
Děkan ZF MENDELU

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci

CÍLOVÉ CHARAKTERISTIKY KRAJINY OBCE VĚDOMICE A OKOLÍ

vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a, že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60, odst. 1, autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Lednici dne:

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Na úvod práce bych ráda poděkovala své vedoucí práce paní Ing. Markétě Flekalové, Ph.D., která byla velmi důležitým člověkem pro zpracování mé diplomové práce, její přístup, ochota a trpělivost byly neodmyslitelnou součástí mého snažení zpracovat všechny poznatky a napsat tuto diplomovou práci. Dále bych poděkovala za spolupráci vedení obce Vědomice, paní místostarostce Ing. Ivě Fořtové a panu starostovi Václavovi Tylovi, občanům Vědomic, jejichž postřehy a názory byly pro mou práci zásadní. Zvláštní poděkování patří mým spolužačkám Nikole Čadové, Kristýně Konopíkové a Petře Šmídové za přátelskou podporu, v neposlední řadě pak mé rodině a příteli, kteří mě plně podporovali v celém studiu.

Obsah	
1. ÚVOD	10
2. CÍL PRÁCE.....	11
3. LITERÁRNÍ PŘEHLED.....	12
3.1 Krajina	12
3.2 Krajinné plánování	13
3.3 Evropská úmluva o krajině, její implementace a odraz v krajinném plánování v České republice	14
3.4 Cílové charakteristiky krajiny, její způsoby stanovení a zakotvení v Evropské úmluvě o krajině.....	16
3.5 Krajinný ráz, jeho hodnocení a ochrana, ochrana krajiny	17
3.6 Zapojování veřejnosti do plánování procesů a tvorby životního prostředí	19
3.6.1 Participace a plánování v České republice.....	20
3.6.2 Účast veřejnosti jako předpoklad zajištění udržitelného rozvoje.....	20
3.6.3 Způsoby zapojení veřejnosti.....	21
3.6.4 Výhody a nevýhody participace.....	23
4. METODIKA A MATERIÁLY PRÁCE	25
4.1 Postup práce.....	25
4.2 Metodika analýzy primární, sekundární a terciální struktury krajiny	26
4.3 Metodika hodnocení krajinného rázu a znaků krajiny.....	29
4.4 Metodika práce s veřejností (postup a vývoj práce s veřejností, metodika ECOVAST, dotazníky, identifikace znaků krajiny pomocí fotografií, setkání - diskuze nad problémy a hodnotami krajiny, názory obyvatel)	30
4.5 Metodika stanovení cílových charakteristik krajiny a krajinných úprav.....	36
5. VÝSLEDKY PRÁCE	40
5.1 Charakteristika a analýzy řešeného území.....	40
5.1.1 Lokalizace, hranice a základní údaje o řešeném území	40
5.1.2 Širší vztahy řešeného území.....	42
5.2 Primární krajinná struktura – charakteristika přírodních podmínek.....	44
5.2.1 Geomorfologie	44
5.2.2 Reliéf.....	44
5.2.3 Fytogeografické členění	44
5.2.4 Biografické a biogeografické členění.....	44
5.2.5 Potenciální přirozená vegetace.....	46
5.2.6 Aktuální vegetace.....	46
5.2.7 Klimatické podmínky.....	48
5.2.8 Geologické podmínky	50
5.2.9 Pedologické podmínky	50
5.2.10 Hydrologické podmínky.....	50
5.3 Sekundární krajinná struktura.....	52
5.3.1 Stručná historie obcí a okolní krajiny	52
5.3.4 Současné využití území.....	60
5.3.5 Analýza struktury krajiny.....	60
5.3.6 Historické stopy v krajině	60
5.3.7 Porovnání změn krajinných struktur na ortofotomapách z let 1950 a 2016.....	62
5.4 Terciální krajinná struktura	64
5.4.1 Vizuální projev krajiny (pohledové horizonty, dominanty v krajině).....	64
5.4.2 Duchovní rozměr krajiny (drobné sakrální objekty, arch. naleziště)	66
5.4.3 Limity území (ÚSES, ochranné režimy a limity v území).....	68
5.5 Interpretace primární, sekundární a terciální struktury	71
5.5.1 Interpretace primární krajinné struktury.....	71
5.5.2 Prostorový průmět (korelace) PKS a SKS	74
5.5.3 Hodnocení krajinného rázu, typy krajiny, znaky krajiny	76
5.5.4 Hodnoty, problémy, střety.....	82
5.6 Zhodnocení výsledků spolupráce s veřejností	94
5.7 Stanovení variantních scénářů budoucího rozvoje krajiny a jejich projednání s veřejností. 102	
5.7.1 Charakteristika a porovnání variantních scénářů rozvoje krajiny	104
5.7.2 Porovnání dopadů jednotlivých scénářů na krajinu	110
5.7.3 Vyhodnocení scénářů se zapojením veřejnosti	114
5.8 Návrhová část	116
5.8.1 Návrh cílových charakteristik krajiny	116
5.8.1.1 Návrh cílové charakteristiky krajiny.....	116
5.8.1.2 Souhrnné strategické vize rozvoje krajiny.....	118
5.8.1.3 Dopad cílové charakteristiky krajiny na stávající využívání krajiny	128
5.8.2 Návrh řešení krajinných úprav	130
6. DISKUZE.....	150
7. ZÁVĚR.....	152

8.	SOUHRN, KLÍČOVÁ SLOVA.....	153
9.	RESUME, KEY WORDS.....	153
10.	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	154
11.	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK.....	155
11.1	Fotografie, obrázky, mapy.....	155
11.2	Tabulky.....	160
11.3	Přílohy	160
12.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	161
12.1	Literatura – knihy, odborné publikace.....	161
12.2	Online a internetové zdroje	162
12.3	Mapové podklady	165

1. ÚVOD

„Krajina je obrazem lidí, kteří ji obývají.“ (CÍLEK, 2004)

Důležité pro tvorbu krajiny je nejen krajina samotná, ale především to, jak ji vnímají obyvatelé dané krajiny.

Jak uvádějí ve svých knihách CÍLEK (2004) a SÁDLO (2008) je velmi důležité poukázat na to, že krajina je odrazem lidí, kteří ji obývají, jejich pocitů, vnímání krajiny, potřeb nebo kultury. Každá krajina je jiná, protože ji utvářejí jiní lidé. Obraz krajiny je tvořen odrazem našeho postoje k ní, a tím, jak moc jsme s danou krajinou spjati. V moderní době a moderním světě dochází k odcizení mezi lidmi, a tak nám nad hlavami visí otázky a slova, jako je samota, odcizení, anonymita. Obecně by se zdálo, že tento jev se týká velkých měst a suburbii.

V současnosti se toto stává problémem i pro menší městečka a vesnice. Vesnice se vylidňují, ale zároveň se naplňují lidmi, kteří využívají své domy na přespání a víkendový odpočinek. Dojíždějí do velkých měst za prací a vrací se pozdě večer. Zaniká myšlenka tradičních lidských vztahů na vesnicích, jak tomu bývalo. Vesnice a okolní krajina se stávají stejně anonymním místem, jako je městské prostředí velkoměst. Lidé mají velký vliv na krajinu, na její podobu a charakter. Pokud lidé nedokáží vytvářet vztahy mezi sebou, odráží se tato skutečnost i v krajině, krajina ztrácí svoji tvář a stává se osamocenou, stejně jako lidé v ní.

Novým trendem dnešní doby je návrat k tradicím, znovu se učíme ocenit hodnoty a kvality krajiny. Znovu se učíme zapojit krajinu do našeho života, chodíme na procházky, výlety, sbíráme houby, nebo si jen tak jdeme vyčistit hlavu. Unikáme každodennímu uspěchanému životu, stále více máme potřebu na chvíli vypnout a načerpat nové síly. Nejde jen o renesanci lidí, ale i o návrat určitých tradičních hodnot a zvyků, které vyznávali naši předci. Prostřednictvím projektů regionálních potravin, farmářských trhů nebo návratem k pěstování vlastní zeleniny na zahrádce za domem si připomínáme tradiční způsoby pěstování, ale také reflektujeme na zdravý životní styl.

KUPKA (2015) říká, že krajina se mění s námi, největší vliv na utváření krajiny má nejen člověk, všechny změny v krajině, její vývoj a charakter jsou odrazem změn společnosti a využíváním krajiny lidskou činností, ale důležitým faktorem jsou i přírodní podmínky, které tvoří základ charakteru krajiny. Je tedy velmi důležité si při formování krajiny a jejích případných změnách uvědomit, jaký dopad na krajinu tyto změny budou mít. Nežádá se stává, že ne každý dobrý úmysl přinese dobré výsledky.

Podle ŘÍHOVÉ (2014) je krajina v našem okolí vnímána jako součást našeho života. Je k ní přístupováno jako k veřejnému prostoru, který užíváme a do určité míry utváříme. Pokud je krajina vnímána jako součást našeho života, jako místo kde žijeme a zároveň ho ovlivňujeme, je na místě podpořit zapojení veřejnosti do plánování krajiny. Jedině místní obyvatelé mohou nejlépe vystihnout její hodnoty nebo problémy. Jen oni mohou nám, odborníkům, pomoci pochopit to, jak vnímají svoji krajinu, co je pro ni charakteristické.

Jak uvádí KUPKA (2015) v současné době se dostává pojem krajina, především kulturní krajina, do povědomí odborníků, ale i veřejnosti a stává se ožehavým tématem. Jedná se především o zachování hodnot krajiny jako našeho kulturního dědictví.

„Krajinu chráníme nejenom kvůli přírodě, ale zejména pro lidi, kteří v ní žijí a nalézají v ní odpočinek a útěchu, či potvrzení toho, čím jsou“ (CÍLEK, 2004)

CÍLEK (2004) tvrdí, že péče o krajinu je zároveň péčí o její obyvatele. Je to dlouhodobý proces, který vyžaduje uvažování desítky let dopředu. Každý neuvážený čin má dlouhodobé následky. Jedním z velkých témat moderní doby je kvalita života, jejíž součástí je kvalita životního prostředí i něco, co se například v Anglii nazývá „právo na přírodu“. Znamená to, že každý člověk by měl mít snadný přístup do harmonické a jen málo porušené krajiny a přírody. Střední Čechy jsou v tomto ohledu výjimečné množstvím a rozmanitostí krajinných typů. Je dobré si uvědomit, v jak mimořádném regionu vlastně žijeme.

Jak říká VELIČKOVÁ (2009) v pořadu České televize, ta pravá krajina Polabí je tvořena „zemědělskou krajinou“ rozsáhlými poli, bory, lužními lesy, městy a vesnicemi, samozřejmě řekou Labe, která neodmyslitelně patří k dominantám Polabské krajiny.

JIRÁNEK (2009) v pořadu České televize uvádí, že v současné krajině Polabí, od Pardubic až po Říp, převažují velké plochy orné půdy, které tvoří nepropustnou bariéru, a tak brání přístupu k řece. Tento stav je důsledkem chování lidí, kteří zapomněli, že krajina je živý organizmus se svými potřebami a zákonitostmi. Zásahem do krajiny zemědělskou velkovýrobou, scelováním zemědělské půdy lidé časem ztratili možnost přirozeného přístupu k řece Labi.

Jak uvádí architekt Tomáš Jiránek (2009), v pořadu České televize Krajina, „pokud chceme najít své kořeny, musíme se dostat k řece Labi, musíme mít tu možnost.“

Náprava současného stavu je samozřejmě možná, ale bez spolupráce s veřejností, především s lidmi, kteří danou krajinu obývají a mají zájem o její změnu, to nepůjde.

Jednou z možností, jak naplnit požadavky a přání veřejnosti, jsou variantní scénáře vývoje krajiny, které mohou lidem přiblížit možný vývoj krajiny, dle toho, jak ji využívají. Jsou ukázkou toho, jak se krajina může změnit, pokud nebudeme respektovat její hodnoty a řešit její problémy. Je to jeden z mnoha způsobů pohledu na vývoj a využití krajiny a na to, jak bychom se ke krajině ve svém okolí měli chovat. Současně je důležitá úloha odborníka, architekta, který vede dialog s veřejností a zároveň jí krajinu představuje ve srozumitelné rovině, která zároveň rozvíjí její zájem o krajinu a pomáhá docílit zvýšení zájmu o její ochranu a rozvoj.

2. CÍL PRÁCE

Cílem diplomové práce je s pomocí metod scénářů a participativního plánování stanovit cílové charakteristiky krajiny a na jejich základě stanovit vhodné krajinářské úpravy modelového území. Shrnout poznatky o krajině plánování, jeho zakotvení v Evropské úmluvě o krajině ve světovém měřítku, ale i jeho využití v plánovacích procesech v České republice.

Součástí diplomové práce je rozbor modelového území pomocí nashromážděných dostupných podkladů - historických mapových podkladů a terénního průzkumu. Následuje vyhodnocení pomocí analýz celého území, zhodnocení stávajícího stavu území, stanovení hlavních hodnot, problémů a střetů území. Cílem je zapojit veřejnost do hodnocení znaků krajiny, stanovení hodnot a problémů z jejich pohledu, které jsou nedílnou součástí pro návrhovou část a stanovení cílových charakteristik krajiny.

Výsledkem práce je návrh tří variantních scénářů možného budoucího využití a vývoje krajiny, které byly vytvořeny ve spolupráci s veřejností. Zhodnocením variantních scénářů je stanovena cílová charakteristika krajiny, která je zaměřena na šetrné využití krajiny, při zachování jejího charakteru, ale zároveň zohledňuje přání a požadavky místních obyvatel.

Na základě stanovení cílových charakteristik krajiny budou navrženy krajině úpravy. Bude navrženo řešení s ohledem na hodnoty, znaky krajiny a přání místních obyvatel

3. LITERÁRNÍ PŘEHLED

3.1 Krajina

„Krajina znamená část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních anebo lidských faktorů.“ (Evropská úmluva o krajině, 2000)

„Neexistuje úhel pohledu na krajinu, který by ji dokázal plně vysvětlit.“ (SÁDLO, 2008)

Krajina a její definice má mnoho úhlů pohledu, záleží na tom, kdo ji definuje, jaká je jeho profese, nebo jak ji sám vnímá. Definicí podob krajiny je mnoho, ale je těžké určit, která je obecně platná.

Krajinu lze definovat mnoha způsoby – z hlediska geografického, percepčního, kulturního, nebo krajině - ekologického. Všechny tyto pohledy jsou stále dokola přednášeny, mají dané jasné vysvětlení, ale musíme si uvědomit, že nejdůležitějším pohledem je pohled člověka, který žije v dané krajině, to jak ji vnímá, kde se cítí být doma.

Jak uvádí CÍLEK (2004), hranice mezi krajinami nejsou jasně dané, dalo by se říci, že je spíše cítíme. Víme, kde přechází krajina Středních Čech, krajina rozlehlých polí a lesů, do krajiny Jižních Čech, plné rybníků a rovin.¹

Je tedy otázkou, zda se řídit definicemi, nebo spíše tím, co říkají o krajině místní obyvatelé. V praxi bychom měli dodržovat pravidla, která nám ukládá zákon a současně se zajímat i o to, jak krajinu vidí obyvatelé, kteří v ní žijí.

Geografické pojetí: „Krajina je část zemského povrchu, která podle svého vnějšího obrazu a vzájemného působení svých jevů, tak jako vnitřních a vnějších vztahů polohy, tvoří prostorovou jednotku určitého charakteru geografických přirozených hranic, přecházející v krajině jiného charakteru.“ (Myslivočková, 2011)

Krajině-ekologický pohled: „Krajina je heterogenní část zemského povrchu, skládající se ze souboru vzájemně se ovlivňujících ekosystémů, který se v dané části povrchu v podobných formách opakuje.“ (SALAŠOVÁ, 2015a)

Dalším způsobem pojetí krajiny jsou různé umělecké až filozofické definice.

Umělecký pohled: „Odras krajiny jako dokumentární svědectví o stavu krajiny; realistický obraz, veduta, fotografie; krajina jako hodnota hodná ochrany.“ (KOTALÍK, 2001)

Jak uvádějí CÍLEK (2005) a SÁDLO (2008), všichni máme zkušenost, že existují různé krajiny, ale že rozdíly mezi nimi spíše cítíme, než abychom je uměli pojmenovat.

Jednou z nejužívanějších definic je ta dle Gojdy, která definuje krajinu jako slovo - „původně starogermánského původu, které v období raného středověku označovalo pozemek, obhospodařovaný jedním rolníkem“, nevychází z našeho, ale anglosaského jazykového prostředí a rozboru termínu „landscape“. (SALAŠOVÁ, 2015a)

Jiný pohled na definici krajiny má Collinsův anglický slovník - „Krajina je široký areál scenérie, pozorovatelný z jednoho místa.“ (SALAŠOVÁ, 2015a)

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny říká, že jedna ze závazných definic krajiny je v České republice ta, že krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů s civilizačními prvky.

Pro potřeby diplomové práce by bylo vhodné si říci, jak je vnímána v současnosti, jak se krajina vyvíjí a jaký vliv na krajinu má člověk.

V Evropské úmluvě o krajině (2000) je vnímání krajiny, a především vnímání krajiny místními obyvateli, jedním ze základních předpokladů pro stanovení cílových charakteristik krajiny. Vnímání krajiny obyvateli, jejich názory a požadavky, jsou důležitými faktory pro vytvoření cílových charakteristik v této diplomové práci.

Jak uvádí SALAŠOVÁ (2015a), „Vnímaná krajina“ je součástí existence každého člověka, součástí jeho identity, je nutno s tímto nejběžnějším přístupem ke krajině počítat v běžné praxi jejího plánování a managementu.

Bell definuje vnímání krajiny takto: „Každý člověk vnímá tutéž krajinu trochu jinak podle jeho odlišné zkušenosti, znalosti a různých emocí.“ (MAIER, 2012)

V implementaci Evropské úmluvy o krajině (2000) je vnímání krajiny definováno takto: „Smyslové (zrakové, čichové, hmatové, chuťové) a emoční vnímání prostředí lidmi, kteří v něm žijí, a uvědomování si rozmanitosti a zvláštních historických a kulturních charakteristik tohoto prostředí je nezbytné pro respektování a zajištění identity lidí samotných a pro individuální obohacení a identity společnosti jako celku.“

Jedním z výstižných názorů na krajinu je pohled Petra Mikšíčka (2005) „krajina Sudet je podle něj možným "příkladem pro krajiny budoucnosti". Z pohraničí během několika měsíců odešla většina obyvatel, což odsoudilo po staletí budovanou kulturní krajinu k zániku či živoření. Venkov se však pomalu vylidňuje a ztrácí svou původní funkci i ve zbytku země. Co se stane s pěšinami, po nichž nikdo nechodí, kostelíky, v nichž se nikdo nemodlí, či loukami, jejichž trávu nikdo neseče?“

Otázkou zůstává, zda opravdu krajina spěje k zániku, nebo, jak říká autor knihy Krajina a revoluce, SÁDLO (2005): „Krajina se nezhoršuje, ale prostě jen mění způsobem, na nějž nejsme dosud připraveni.“

¹ Uvádím krajinu Středních Čech, protože i když krajina v okolí Vědomic spadá dle geografického umístění do oblasti Severních Čech, je zde ke zvážení, zda se znaky a charakter krajiny v okolí Vědomic neprolínají více s krajinou oblasti Středních Čech. Dle mého názoru se krajina v okolí Vědomic a nejen krajina, ale například i architektura, více podobá krajině Středních Čech. Na tento problém bylo již poukázáno v určení znaků tradiční architektury. Může to být ovšem jen můj osobní pohled, pohled člověka, který v této krajině žije a je mnou takto vnímán.

SALAŠOVÁ (2015a) ve své knize uvádí poškození krajiny především v totalitním období, kdy se krajina nenávratně proměnila a stala se spíše místem, které účelně využíváme. Uvádí zde i důležitost vztahu ke krajině, jako identity člověka, který v ní žije.

Znehodnocení krajiny v totalitním období, pokračující do značné míry i v současnosti, nepostihlo českou krajinu jen po stránce přírodní nebo prostorové. Hluboce se destrukce dotkla samotné kulturní identity člověka a krajiny, projevující se ztrátou jeho vztahu k půdě a ztrátou smyslu pro měřítko krajiny. Dokladem je marginalizace významu kulturně historických hodnot krajiny a jejich struktur, likvidace starých alejí, ovocných sadů, zástavba historických prostor, poškozování drobných sakrálních objektů a jejich stromového doprovodu v krajině (SALAŠOVÁ, 2015a).

Člověk je spojován s krajinou, lidská činnost a přírodní procesy jsou základem pro kulturní krajinu.

V Evropské úmluvě o krajině (2000) je tato definována jako – „*krajina znamená část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a lidských faktorů.*“

Pro stanovení některých hodnot krajiny nelze jen zkoumat mapy a krajinu, důležitý je pohled místních obyvatel, jejich hodnoty a problémy. Jen místní obyvatelé mohou poukázat na některé hodnoty a znaky krajiny, které jsou charakteristické pro jejich krajinu, které nám ostatním jsou skryté.

„*Citový vztah ke krajině domova je, vedle mateřského jazyka, zřejmě jediným nesporným identifikačním znakem Čechů.*“ (PETR MIKŠÍČEK, 2005)

„*Způsob vnímání, interpretace a hodnocení krajiny tedy záleží také na kultuře a času (historickém období), ve kterém se určitá společnost nachází.*“ (MAIER, 2012)

3.2 Krajinné plánování

Stále neuspokojivý stav krajiny, vzrůstající tlak na změny v krajině, rozrůstání zástavby do volné krajiny, převaha ekonomického využívání krajiny, devastace a degradace krajiny, ztráta její přirozené funkce, jsou základními podněty k diskusi o vývoji krajinného plánování.

Jak uvádějí CIBULKA a SKLENIČKA (2006) dosud není přesně definována a stabilizována úloha krajinného plánování. Obsah krajinného plánování lze definovat takto: je to plánovací činnost, která analyzuje stav, vymezuje podmínky a stanoví úkoly k zajištění souladu využívání krajiny člověkem s principy ochrany přírody a krajiny.

Plánování krajiny se v České republice uskutečňuje dle zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (2014).

Jak uvádí VANÍČEK (1973) ve své knize, „*Krajinné plánování představuje vědecky promyšlené a praktickými zkušenostmi ověřené racionální usměrňování veškeré lidské činnosti při respektování*

zásad proporcionálního rozvoje přírodních i antropogenních faktorů působících vzájemně v čase a prostoru.“

„*Plánování krajiny*“ znamená činnosti s výhledem do budoucna, které mají za cíl zvýšení hodnoty, obnovu nebo vytvoření krajiny.“ (Evropská úmluva o krajině, 2000)

Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK uvádí, že ve světovém měřítku vychází krajinné plánování z jednotného principu aplikace krajině-ekologických a socioekonomických poznatků v řízení vývoje společnosti. Rozdílné jsou cíle rozvoje, které jsou formovány na základě rozdílných národních strategií a jejich ekonomických formacích. Tím je dána odlišná metodologie, cíle a realizace krajinných plánů.

SOBKOVÁ (2010) říká, že krajinné plánování je chápáno jako interdisciplinární proces, který má vazby na vědy o Zemi, disciplíny zabývající se utvářením prostoru, např. územní plánování, urbanismus a na disciplíny zaměřené na sociálně – ekonomické procesy, např. ekonomie, demografie, nebo sociologie.

Podle SALAŠOVÉ (2015Aa) je cílem krajinného plánování je ochrana životního prostředí člověka ve všech jeho složkách.

DOHNALOVÁ (2013) vidí význam a cíle krajinného plánování v kvalifikované výpovědi o perspektivním vývoji krajiny na základě navrhovaného způsobu jejího využívání, cílevědomého uspořádání její struktury, regulace procesů a vztahů prvků této struktury.

Dále říká DOHNALOVÁ (2013), že krajinné plánování se obecně zaměřuje na regulaci hospodaření, formy využívání obnovitelných a neobnovitelných přírodních zdrojů, ekonomický a sociální rozvoj při zachování všech přírodních, kulturních a estetických hodnot krajiny, zabezpečení trvale udržitelného rozvoje krajiny.

V Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK je plánování krajiny chápáno takto: „*Plánování krajiny lze stejným způsobem považovat za územní projekt a týká se forem změn, které mohou vycházet vstříc novým sociálním potřebám pomocí toho, že berou v úvahu současný vývoj.*“

Dále Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK reflektuje na udržitelný rozvoj, umožňuje průběh ekologických a ekonomických procesů. Plánování zahrnuje rovněž obnovu narušených ploch (dolů, skládek, pustých ploch) tak, aby dosáhly určených cílových charakteristik krajiny.

Důležité je pochopit zásadní vztah krajinného plánování a územního plánování, kdy krajinné plánování představuje vyšší hierarchickou úroveň v plánovací praxi v porovnání s územním plánováním.

Prioritním cílem územního plánování je zaměření na urbanistický rozvoj dané obce a udržitelný rozvoj území.

Územní plánování je zaměřeno především na fyzickou stránku změn v území, ale zároveň sleduje i společenský a hospodářský rozvoj krajiny (MAIER, 2012).

Dle Zákona 183/2006 Sb., O územním plánování a stavebním řádu (2014), je „*úkolem územního plánování zejména stanovovat koncepci rozvoje území, včetně urbanistické koncepce², s ohledem na hodnoty a podmínky území.*“

MAIER (2012) říká, že výsledkem územního plánování je stanovení regulativ neboli omezení, která jsou zaměřena na urbanistický vývoj, hospodaření a veřejný zájem, oproti tomu krajinné plánování je primárně zaměřeno na vztahy v krajině a její optimální využití.

SALAŠOVÁ (2015a) uvádí, že krajinné plánování sice úzce navazuje na územní plánování, je však rozdílné ve svém obsahu. Obsah krajinného plánování je postaven na poznacích o krajině, ekologických, geografických a je zaměřen na řízení procesů a vztahů v krajině z hlediska jejího optimálního využívání při současném respektování potenciálu krajiny a zachování její ekologické rovnováhy.

Krajinný plán je chápán jako plánovací podklad zásadního významu a další plánovací činnosti s ním nemohou být v rozporu. Lze říci, že krajinný plán stanovuje hranice možnosti využívání krajiny a hledá optimální řešení využití krajinného prostoru. Krajinný plán jak uvádí (SALAŠOVÁ, 2015a), je zásadním podkladem pro následné územní plánování. V praxi je nejčastěji zpracován formou podkladů, např. jako krajinářská studie, generel pozemkových úprav, generel územního systému ekologické stability, nebo krajinářské hodnocení území. Dále pak jako nepřímá součást územních plánů a projektů, např. jako plán územní ekologické stability, nebo krajinářské úpravy.

V současné době jsou stále hledány vhodné formy, metody a systémy plánování krajiny s ohledem na rozvoj společnosti a zachování všech přírodních, kulturních a estetických hodnot krajiny.

Jak uvádí DOHNALOVÁ (2013) v materiálech předmětu Krajinné plánování „*Filozofie trvale udržitelného vývoje a ochrana dědictví lidské společnosti (ve smyslu anglického „heritage planning“)* se stává nosným principem v plánování krajiny.“

3.3 Evropská úmluva o krajině, její implementace a odraz v krajinném plánování v České republice

Evropská úmluva o krajině je výsledkem společného zájmu evropských zemí v úsilí o udržitelnost rozvoje krajiny, založeném na vyvážených harmonických vztazích mezi sociálními potřebami, hospodářskou činností, ochranou a tvorbou životního prostředí.

Evropská úmluva o krajině, 2000 říká, že cílem Úmluvy je podpořit ochranu, péči a plánování v krajině a organizovat evropskou spolupráci v této oblasti.

Evropská úmluva o krajině (2000), jejíž oficiální název je European Landscape Convention, byla podepsána ve Florencii 20. 10. 2000. V mezinárodní platnost vstoupila na základě článku 13 odst. 2

dne 1. 3. 2004. K březnu 2015 ji podepsalo 40 členských států Rady Evropy, 38 ji následně ratifikovalo. Úmluva je právním dokumentem Rady Evropy.

Česká republika podepsala Evropskou úmluvou o krajině 28. 11. 2002 ve Štrasburku, následně byla ratifikována 1. 10. 2004. Zavazuje nás k zavedení krajinné politiky, která je zaměřena na správu, ochranu a plánování krajiny. Od roku 2010 je zakotvena v programovém prohlášení vlády. (Evropská úmluva o krajině Wikipedie 2013)

„*Přístup České republiky k Úmluvě je logickým vyústěním naší tradice ve vztahu k hodnotám krajiny a péči o její přírodní a kulturní dědictví.*“ (Evropská úmluva o krajině, 2000)

Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK říká, že Evropská úmluva a její implementace vnáší nové poznatky do problematiky chápání pojmu krajiny, její ochrany, správy a plánování. Úmluva a její dokumenty jsou skutečnou novinkou v porovnání s jinými mezinárodními dokumenty, které se zabývají kulturním a přírodním dědictvím. V mnoha státech, bez ohledu, zda jsou členskými státy či nikoliv, došlo k výraznému posunu a vývoji na různých úrovních státní správy, v metodikách, legislativních nástrojích a procesech zapojování veřejnosti.

Předseda konference, kde byla úmluva přijata, Enrico Buergi říká, že „*dosud žádný mezinárodní právní nástroj se nezabýval přímo, výslovně a výhradně krajinou, její ochranou, vývojem a udržitelným managementem*“. (BONCZKOVÁ in MOUČKOVÁ, 2013)

Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK říká, že Úmluva je novým impulsem pro řešení problematiky krajiny na všech možných úrovních.

„*Evropská úmluva o krajině představuje koncepční dokument a nástroj, shrnující a zakotvující potřebu nového náhledu na krajinu, potřebu docenění krajiny a nastolení cesty jejího udržitelného rozvoje.*“ (WEBER, 2005).

Úmluva sleduje cíle udržitelného rozvoje, založeného na vyvážených a harmonických vztazích mezi sociálními potřebami, hospodářskou činností a životním prostředím.

Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK uvádí, že obecné zásady jsou základním vodítkem pro implementaci Evropské úmluvy o krajině. Tyto principy jsou základem pro pochopení jednotlivých bodů Úmluvy a usnadnily tak přenesení ustanovení, uvedených v Úmluvě, do národních, regionálních a místních předpisů.

„*Obecná ustanovení mají za cíl vysvětlit základy činností, které se mají provádět na technické a operativní úrovni, za účelem podpořit na jedné straně ochranu, správu a plánování podle cílových charakteristik krajiny (správní a institucionální otázky), a na druhé straně integraci krajinné dimenze do všech odvětvových politik, které mají dopady na krajinu (kritéria a nástroje pro implementaci krajinných politik).*“ (Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK)

² Koncepce rozvoje území je zaměřena na formulování rozvojových cílů, které směřují k udržitelnosti a konkretizují, jakými způsoby je třeba rozvoj usměrňovat a koordinovat.

- A. Berte v úvahu území jako celek.
- B. Uznávejte základní roli znalostí.
- C. Podporujte informovanost.
- D. Definujte krajinné strategie.
- E. Integrujte krajinnou dimenzi do územních politik.
- F. Integrujte krajinu do odvětvových politik.
- G. Využívejte účast veřejnosti.
- H. Dosahujte cílových charakteristik krajiny.
- I. Rozvíjejte vzájemnou pomoc a výměnu informací.

Všechny principy, pokyny a návrhy Úmluvy jsou uváděny především s patřičným ohledem na svobodu a tvůrčí schopnosti jednotlivých členských států při vypracování právních, operativních, správních a technických nástrojů, souvisejících s krajinou, a nejsou právně závazné.

„Vyhýbají se úzkému či restriktivnímu výkladu textu Úmluvy a pokynům, které již byly aplikovány, ale byly spojeny s problémy. Postupy zvolené jednotlivými státy při aplikaci Úmluvy budou tvořit společný zdroj užitečný pro všechny ostatní státy.“ (Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK)

Důležité je si uvědomit, co je krajina, jak je definována Úmluvou a jak je vnímána?

Dle Evropské úmluvy o krajině (2000), představuje krajina významnou úlohu z hlediska veřejného zájmu v oblasti kultury, ekologie a životního prostředí. Představuje a definuje krajinu jako projev místních kultur, jako součást přírodního a kulturního dědictví, upevňuje evropskou identitu a přispívá k blahu lidstva. Uznává, že krajina je důležitou součástí kvality života lidí.

V důvodové zprávě Úmluvy jsou navrhovány cíle a struktura Úmluvy, které odůvodňují důležitost krajiny především se zaměřením na spokojenost a svobodu vyjadřování společnosti v souvislosti s krajinou. Hlavní myšlenkou je zapojení krajiny do politik a nástrojů, které ovlivňují území států a životní prostředí společnosti.

„Krajina se musí stát hlavním politickým zájmem, neboť hraje významnou úlohu pro spokojenost Evropanů, kteří již dále nejsou ochotni tolerovat zhoršování svého prostředí díky technickému a ekonomickému rozvoji, k němuž se nemohou vyjadřovat.“ (MZP Důvodová zpráva úmluvy, 2015)

V článku 5 Evropské úmluvy o krajině (2000) je krajina definována jako: *„krajina je základní složkou prostředí, v němž obyvatelé žijí, je výrazem rozmanitosti jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základem jejich identity.“*

Otázkou zůstává, jak je vnímána jednotlivými členskými státy, organizacemi a plánovacími procesy.

Podle MAIERA (2012) se Evropská úmluva o krajině týká všech typů krajin, venkovských, městských i příměstských, a to nezávisle na jejich hodnocení, tedy na tom, zda jsou považovány za výjimečné, obyčejné či narušené.

Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK říká, že každý stát se zavazuje právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž obyvatelé žijí, zavedení účasti veřejnosti, místních a regionálních orgánů a jiných stran, které jsou zainteresovány na definování a provádění krajinných politik. Dále pak zanesení politik územního a urbánního plánování do své kulturní, environmentální, zemědělské, sociální a hospodářské politiky, jakož i do ostatních politik, s možným přímým či nepřímým dopadem na krajinu

Dále se členské státy zavazují podporovat vzdělávání odborníků pomocí vzdělávacích programů v oblastech krajinné politiky, ochrany, správy a plánování krajiny, školní a vysokoškolské výuky. Vzdělávat budoucí generace v hodnotách krajiny, otázkách její ochrany, správy a plánování. Podporovat vzdělávací aktivity v oblasti krajiny, demokracie a občanství.

Evropská úmluva o krajině (2000) ukládá členským státům vzájemně si pomáhat, poskytovat informace. Základem úspěšné spolupráce je sdílení a výměna informací v oblasti ochrany, využívání a regenerace krajiny.

V Evropské úmluvě o krajině (2000) je definován pojem „Plán krajiny“, který znamená činnosti s výhledem do budoucna, které mají za cíl zvýšení hodnoty, obnovu nebo vytvoření krajin.

V komentáři k jednotlivým ustanovením je plánování krajiny formulováno takto:

„Plánování v krajině je formální proces studia, navrhování a konstruování, během něhož jsou vytvářeny nové typy krajiny pro naplnění tužeb dotčených občanů. Zahrnuje formulování vlastních plánovacích projektů, v první řadě v takových oblastech, které jsou silně ovlivněné změnami i těžce poškozené (např. předměstí, příměstské a průmyslové oblasti, pobřežní oblasti). Účelem takových plánovacích projektů je radikální změna podoby poškozených částí krajiny.“ (MZP Důvodová zpráva úmluvy, 2015)

Zásahy do krajiny a její tvorba se v České republice uskutečňují dle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). V České republice se nástrojem plánování krajiny zabývají např. NEPOMUCKÝ, SALAŠOVÁ (1996) nebo SKLENIČKA (2003), krajinou jako celkem se zabývají pouze částečně.

Pojem krajinné plánování a krajinný plán v České republice není doposud legislativně ukotven. V zákonech nenajdeme definici „krajinné plánování „a „krajinný plán“ (DOHNALOVÁ, 2013).

MMR (2016) v dokumentu Územní studie krajiny říká, že pro implementaci krajinného plánování a plánu krajiny chybí především zákonný podklad. Nový stavební zákon s ním nepočítá. Plán krajiny by mohl být součástí zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Prováděcí vyhláška však nebude stačit, aby definovala a stanovila jeho závazný obsah a postavení v legislativě. V současné době probíhá diskuse o implementaci krajinného plánování a plánu krajiny pomocí územní studie krajiny.

MAIER (2012) ve své knize uvádí, že v územním plánování jsou stanoveny cíle, které mají vytvářet předpoklady pro výstavbu a udržitelný rozvoj. Důraz je kladen na účelné využití a prostorové uspořádání území, krajina má být chráněna jako podstatná složka prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti.

Cílem krajinného plánování je ochrana životního prostředí člověka ve všech jeho složkách a zabezpečení trvale udržitelného rozvoje (SALAŠOVÁ, 2015a).

Podle MAIERA (2012) je součástí obsahu dokumentace územního plánování je kapitola, která je věnována krajinně, jejímu uspořádání, ochraně a péči. Dokument se zabývá (dle přílohy 7 vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti) koncepcí uspořádání krajiny, kterou řeší především ÚSES, protipovodňovými opatřeními, dostupností krajiny nebo rekreací.

SKLENÁŘ (2014) uvádí, že koncepční uspořádání krajiny je zaměřeno na návrh uspořádání krajiny, vymezení ploch s rozdílným způsobem využití v krajinně a stanovení podmínek pro změny jejich využití a také kompoziční zásady řešení krajiny, její prostorové vazby, např. drobné sakrální objekty, pohledově dominantní prvky a jejich vzájemné prostorové vazby, nebo významná stromořadí.

MMR (2016) v dokumentu Územní studie krajiny říká, že Novým nástrojem může být územní studie, která je zaměřena na řešení krajiny. Tato studie vznikla ve spolupráci Ministerstva pro místní rozvoj, odboru územního plánování, Ministerstva životního prostředí, odboru obecné ochrany přírody a krajiny. Vzniká dokument „Územní studie krajiny pro správní obvod obce s rozšířenou působností“.

„Územní studii krajiny pořizuje úřad územního plánování pro celý správní obvod obce s rozšířenou působností. Územní studie řeší krajinu podrobně ve všech souvislostech, a to i ve vazbě na zelenou infrastrukturu, protipovodňovou ochranu, Adaptační strategii EU a Evropskou úmluvu o krajinně.“ (MMR Dokument územní studie krajiny, 2016)

MMR (2016) v dokumentu Územní studie krajiny uvádí, že územní studie krajiny má sloužit jako základní podklad pro řešení Koncepčního uspořádání krajiny v územních plánech nebo Regulačních plánech. Na základě Územní studie krajiny mohou být podrobněji definovány typy krajiny a cílové charakteristiky krajiny v zásadách územního rozvoje. Územní studie bude zpracována v souladu s Evropskou úmluvou o krajinně a další dokumenty zabývající se změnami v krajinně.

3.4 Cílové charakteristiky krajiny, její způsoby stanovení a zakotvení v Evropské úmluvě o krajinně

Pojem cílové charakteristiky se poprvé objevuje v Evropské úmluvě o krajinně:

“Cílová charakteristika krajin znamená přání a požadavky obyvatel týkající se charakteristických rysů krajiny, v níž žijí, formulované pro danou krajinu kompetentními veřejnými orgány.“ (Evropská úmluva o krajinně, 2000)

V komentáři k jednotlivým ustanovením jsou cílové charakteristiky komentovány takto:

„Cílová charakteristika krajiny je detailním stanovením charakteristik, jimiž si přejí být obklopeni místní obyvatelé, jakmile byl jednou konkrétní typ krajiny identifikován a popsán.“ (MZP Důvodová zpráva úmluvy, 2015)

V implementaci Úmluvy je definice vysvětlena takto: „Definice cílových charakteristik krajiny by měla vycházet ze znalosti specifických charakteristických rysů a kvality míst, o která se jedná, a z identifikace jejich dynamiky a potenciálu a rovněž z toho, jak krajinu vnímá veřejnost.“ (Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK)

„Jedním z hlavních úkolů vyplývajících z naplňování Úmluvy je, pro zlepšení úrovně znalosti svých krajin, provést vymezení a hodnocení krajin, včetně definování cílových charakteristik.“ (Evropská úmluva o krajinně, 2000)

Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK říká, že dále se účastníci zavazují, na základě konzultace s veřejností, definovat cílové charakteristiky krajiny pro vymezené a vyhodnocené krajiny. Cílové charakteristiky jsou základním strategickým podkladem pro přípravu územních plánů, pozemkových úprav, ochranu přírody, památkovou péči a jiné.

„Cílové charakteristiky krajiny by měly tvořit předběžné vodítko pro vypracování opatření, která mají být v rámci ochrany, správy a plánování krajiny a její správy v průběhu času.“ (Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK)

Při zpracování by měly být provázány všechny společenské požadavky a hodnoty vybrané veřejností, s vybranými politickými rozhodnutími týkajícími se složek krajiny. (Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK)

V dokumentu Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK je uvedeno, že cílové charakteristiky vznikají na základě participativním způsobem vyhodnocených základních hodnot a problémů krajiny. Následuje vypracování variantních scénářů budoucího rozvoje krajiny, které byly následně prodiskutovány, spolu s prvotním návrhem s veřejností, posledním bodem je zpracování konceptu a výsledné verze cílové charakteristiky krajiny.

Dále Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK uvádí, že podle návrhu metodiky k provádění Evropské úmluvy o krajinně na vnitrostátní úrovni by definice cílových charakteristik měly být založeny na znalosti konkrétních charakteristik a kvalit daných lokalit, identifikaci sil, které na ně působí, jejich potenciálu, a na vnímání krajiny veřejností.

V dokumentu Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK je myšlenka účasti zapojení veřejnosti definována: „*bere v úvahu společenské vnímání krajiny a to, jaké mají lidé aspirace v rámci možností, které existují při ochraně, správě a plánování krajiny.*“ V tomto smyslu je krajina chápána jako cvičení v demokracii, protože jsou akceptovány rozdíly, nalezeny společné charakteristiky a nakonec je dosaženo operativních kompromisů. To je alternativou k vypracování cílových charakteristik krajiny odborníky.

Cílové charakteristiky krajiny by měly být definovány pomocí všeobecných nástrojů krajinné politiky na všech úrovních, od celostátní, až místní úroveň. Měly by být součástí dokumentů územního plánování a rozvoje území. Tyto dokumenty mohou přispět k formulaci cílových charakteristik krajiny. Dále mohou přispět ke stanovení cílových charakteristik krajiny, nástrojů plánování a rozvoje měst a obcí, např. ÚP, RP, KUK, ÚSES a jiné (Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK).

Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK říká, že pro realizaci krajinných politik se každá strana zavazuje zavést nástroje zaměřené na ochranu a správu nebo plánování krajiny. Implementace krajinných politik do krajinné dimenze jsou stanoveny na základě předpisů nebo dobrovolnosti. Tím se vytváří prostor pro aplikaci nových způsobů implementace, výběr metody může záviset i na místní situaci. Důležité jsou především cíle, kterých se chce dosáhnout, na základě charakteristiky území, místních obyvatel a příslušné organizace státní správy.

Pro implementaci krajinných politik se využívají různé nástroje, každý může sloužit jako základ pro nové, nebo vylepšení stávajících nástrojů.

Hlavní kategorie vymezené v dokumentu Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK.³

- Plány krajinných studií součástí územního plánování (koncepte uspořádání krajiny, krajinný plán, hodnocení krajinného rázu, EIA, SEA).
- Zahrnutí krajiny do odvětvových politik a nástrojů (akční plán krajiny).
- Studie dopadů a krajinné studie (EIA, SEA).
- Chráněná území a krajiny (CHKO, PP, NPP).
- Ceny krajiny (Cena české krajiny (CČK)).
- Krajinné stanice, střediska a instituty (nadace Partnerství, Ekologický institut Veronica, nadace Via).
- Strategické plány, smlouvy a dohody (strategický plán krajiny).
- Zdroje a financování (dotace EU, ROP).
- Zprávy o stavu krajiny a krajinných politikách (náhrada setkání členských států EÚoK implementace Úmluvy).
- Krajiny přesahující hranice (přeshraniční spolupráce).

Vnímání krajiny odráží rozmanitost populace, je důležité už od počátku zapojovat veřejnost do plánovacích procesů a zajistit její kladný postoj a účast.

Cílové charakteristiky krajiny jsou jedním z nástrojů územního a krajinného plánování, na krajské úrovni jsou součástí Zásad územního rozvoje. (BONCZKOVÁ in MOUČKOVÁ, 2013)

Ve stavebním zákoně a ani v Evropské úmluvě o krajině není podrobněji specifikována metodika a postup zpracování, vymezení a stanovení cílových charakteristik krajiny, podle kterých by se měli jednotlivé orgány řídit. (BONCZKOVÁ in MOUČKOVÁ, 2013)

Dle zjištění (BONCZKOVÁ in MOUČKOVÁ, 2013) se jednotlivé cílové charakteristiky krajiny v zásadách územního rozvoje jednotlivých krajů liší, neboť nebyly stanoveny dle jednotné metodiky. Rozdílnosti jsou především v různých typologiích určování krajinných typů, v kladení důrazu na ochranu, správu nebo ekologické zaměření rozvoje krajiny. Některé kraje vymezují cílové charakteristiky krajiny na základě hodnocení krajinných typů, některé na základě krajinného rázu. V závěru se však shodují a jsou vypracovány na podobných principech, ovšem orientace v nich je částečně ztížená.

Ve své publikaci LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol. (2013) uvádějí, že z daného vyplývá, že cílové charakteristiky by měly představovat konečný výsledek v činnosti plánování krajiny. Poskytovat informace pro formulaci strategií a krajinných politik. Výsledné charakteristiky by měly představovat prvotní vodítko pro přípravu opatření k ochraně, správě a plánování krajiny a následnou péči o krajinu. Tato opatření musí být v souladu s poznatky veřejnosti s jejich stanovenými hodnotami a požadavky, spolu s politickými rozhodnutími jednotlivých součástí krajiny.

3.5 Krajinný ráz, jeho hodnocení a ochrana, ochrana krajiny

„*Krajinný ráz je tvořen jasným a rozpoznatelným vzorem (strukturou), který se souvisle nachází v určité krajině, a jak je tento vzor vnímán lidmi. Krajinný ráz odlišuje jedno místo od druhého.*“ (MAIER, 2012)

„*Ráz krajiny je významnou hodnotou dochovaného přírodního a kulturního prostředí, a je proto chráněn před znehodnocením. Ráz krajiny je dán specifickými rysy a znaky krajiny, které vytvářejí její rázovitost – odlišnost a jedinečnost. Ráz krajiny vyjadřuje nejenom přítomnost pozitivních jevů a znaků, ale též kulturní a duchovní dimenzi krajiny.*“ (VOREL, 2004)

VOREL a KUPKA (2011) říkají, že v současnosti se do podvědomí odborníků, ale i veřejnosti, dostávají podněty na ochranu nejen přírody, ale i kulturní krajiny, ochrany přírodních, historických hodnot, nebo využití krajiny. Výsledkem je legislativní ochrana kulturní krajiny.

„*Pojem krajinného rázu, který má svůj význam i v běžně užívané řeči, je zároveň zákonným termínem s přesně vymezeným obsahem. Vnitřně souvisí s pojmy charakter, identita, význam či paměť krajiny, jež odkazují na neopakovatelnost rázu každé krajiny, ale i na její proměnlivost, která se projevuje zejména v jejím obraze.*“ (VOREL, KUPKA, 2011)

Pojem „krajinný ráz“ je podobného významu jako „charakter krajiny“ (v odborné literatuře označován jako Landscape Character, Landschaftscharakter), který je vyjádřen především morfologií terénu, charakterem vodních toků a ploch, vegetačního krytu a osídlení (EKOLOGIE V PRAXI, 2016).

³ V závorce uvedeny příklady nástrojů České republiky

V Evropské úmluvě o krajině se „ochranou krajiny“ rozumí „činnosti směřující k zachování a udržení význačných nebo charakteristických rysů krajiny, odůvodněné její dědičnou hodnotou, vyplývající z její přírodní konfigurace nebo z lidské činnosti.“ (Evropská úmluva o krajině, 2000)

V Doporučení CM/Rec (2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK pojem „ochrany krajiny“ zahrnuje myšlenku, že v krajině dochází k určitým změnám, které musíme v určitých mezích akceptovat. Ochranná opatření by měla vést k takovým změnám míst, které zajistí předání jejich specifických materiálních a nemateriálních rysů budoucím generacím. Nemělo by docházet k obnově charakteristik krajiny, které již neexistují.

SVOBODOVÁ (2011) uvádí, že česká legislativa reaguje na stále aktuálnější potřebu ochrany české krajiny jako národního bohatství, nespojuje však kulturní a přírodní bohatství v rámci jednoho právního předpisu, jak je tomu u Evropské úmluvy o krajině. Ochrana přírody a krajiny je považována z hlediska české legislativy za zájem veřejný.

Dále SVOBODOVÁ (2011) říká, že Česká republika zavedla ochranu krajinného rázu do právního řádu v roce 1992 (zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny). Ochrana krajinného rázu byla posílena ratifikací Evropské úmluvy o krajině v České republice v roce 2004 a její následnou implementací do stavebního zákona (zákon č. 183/2006Sb.). Hodnocení krajinného rázu je součástí obsahu územně plánovacích podkladů a zásad územního rozvoje krajů.

Problematikou ochrany krajiny a krajinného rázu se zabývají tyto zákony:

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu.

(Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, 2014)

„Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant, harmonických měřítek a vztahů v krajině.“

(Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, 2014)

„K umístování a povolování staveb, jakož i jiných činností, které by mohli snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody.“

(Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, 2014)

- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.

V územním plánu je ochrana krajinného rázu součástí cílů územního plánu jako ochrana krajiny jako podstatné složky prostředí života obyvatel a základu její totožnosti. (Evropská úmluva o krajině, 2000)

Ve stavebním zákoně je prostřednictvím územně analytických podkladů (dále jen „ÚAP“) stanovena povinnost zabývat se krajinným rázem a jeho hodnocením. V § 4 odst. 1 písm. a) vyhlášky

500/2006 Sb., je stanoven požadovaný obsah ÚAP, „... zahrnující zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot a záměrů na provedení změn v území. Z těchto požadavků je patrné, že důležité je především preventivní hodnocení krajinného rázu na úrovni územního plánování obcí (SVOBODOVÁ, 2011).

MAIER (2012) říká, že ochrana krajiny ve stavebním zákoně vychází z požadavků Evropské úmluvy o krajině a respektuje požadavek na ochranu krajiny jako podstatné složky života lidí a základ jejich identity.

Výhodou územního plánování je účast veřejnosti v plánovacích procesech. To umožňuje zohlednit požadavky a názory obyvatel, kteří zde žijí.

- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

Dle § 1 odst. 1 je potřeba chránit kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství státu.

(Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, 2016)

- Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech.

SVOBODOVÁ (2011) říká, že cílem pozemkových úprav je zlepšit podmínky pro zemědělské hospodaření s pozemky, zmírnit projevy větrné a vodní eroze, stanovit vhodný hydrologický režim v krajině, zlepšit ekologickou stabilitu krajiny a zachovat či obnovit krajinný ráz.

Sklenička vidí jako způsob ochrany krajinného rázu v rámci KPÚ zavedení zásad ochrany krajinného rázu do plánu společných zařízení (podrobnosti uvádí § 9 odst. 8 zákona č. 139/2002 Sb. a §9 vyhlášky č. 545/2002 Sb.) (SVOBODOVÁ, 2011).

V praxi se uplatňují dva způsoby hodnocení krajinného rázu. (AOPK, 2016) uvádí, prvním způsobem je preventivní hodnocení dané oblasti krajinného rázu, která se pak dělí na menší jednotky (místa), ve kterých jsou popsány charakteristiky a hodnoty krajiny. Takový podklad se dá využít nejen jako zhodnocení estetických a přírodních kvalit krajiny, ale i jako nezávazný podklad pro využití a změny v území. Druhým způsobem je hodnocení navrhovaného vlivu záměru na krajinný ráz (kauzální), kdy je posuzován jeho projev a působení v daném prostředí.

Dle Pro potřeby krajinářské architektury, pro stanovení charakteristiky krajinného rázu, identifikace hodnot krajinného rázu, je využívána první metoda, která je důležitá pro navrhování krajinných úprav v krajině (AOPK, 2016).

Jako metodu hodnocení krajinného rázu uvádí DOHNALOVÁ (2013), prostorovou a charakterovou diferenciací krajiny. Diferenciace je prováděna u oblastí krajinného rázu s ohledem na přírodní podmínky (terénní morfologie, charakter vegetačního krytu, klima), a způsob organizace a využívání krajiny (charakter osídlení, kultivace krajiny) v historických souvislostech.

V oblasti krajinného rázu jsou identifikovány znaky přírodní, kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu a následná klasifikace identifikovaných znaků (SALAŠOVÁ, 2015A).

VOREL (2004) říká, že posouzení krajinného rázu hodnotí míru a únosnost změn, které na daný záměr mohou v daném místě působit.

Diferenciaci (klasifikaci) krajiny na oblasti/místa uvádí VOREL (2004) jako jeden ze základních metodických kroků, nezbytných při posuzování krajinného rázu.

„Cílem diferenciacie krajiny je poskytnout podklad pro vymezení území s rozdílným charakterem. Každý krajinný segment je popsateľný specifickou sadou znakov (krajinným vzorcem, tzv. landscape pattern). Odlišnosť charakteru (krajinného rázu) určitých území je pak reprezentovaná odlišnými znakmi alebo jejich soubory.“ (SALAŠOVÁ, 2008)

Jak uvádí SVOBODOVÁ (2011), Na závěr lze říci, že krajinu tvoří místa. Tato místa mají určitou atmosféru. Krajinný ráz, jakožto vlastnost krajiny, v sobě tuto atmosféru zahrnuje. Duchovní aspekt krajiny představuje „genius loci“, který tvoří to tajemno a jedinečnost krajinného rázu, a je tedy jeho nedílnou součástí.

3.6 Zapojování veřejnosti do plánování procesů a tvorby životního prostředí

Krajina je odrazem charakteru lidí, kteří v ní žijí.

MIKŠÍČEK (2005) uvádí ve své knize, že krajina není jen fyzické prostředí, určitá část zemského povrchu, nebo ohraničený prostor, ale především místo s konkrétními lidmi, kteří mají konkrétní potřeby, postoje a hodnoty. Nelze říci, že je krajina místem bez duše, charakteru a „genia loci“. Každá krajina je do jisté míry utvářena především lidmi, kteří v ní žijí.

Zahrnutí místních obyvatel do plánování krajiny se proto jeví jako stěžejní. V Evropské úmluvě o krajině se členské státy Rady Evropy zavazují zavést postupy účasti veřejnosti, místních a regionálních orgánů a jiných stran, v plánovacích procesech. (Evropská úmluva o krajině, 2000)

SALAŠOVÁ (2015a) říká, že ve vztahu ke krajině se jedná především o plánovací procesy obcí a měst, které naplňují určité záměry a cíle pro rozvoj krajiny, její udržitelnost a ochranu. Jedná se o stanovení strategických plánů rozvoje krajiny.

V České republice je zapojování veřejnosti do plánovacích procesů známo též jako participativní, kolaborativní, či komunitní plánování. Současná podoba plánování má odlišný charakter přístupu ke krajinnému a územnímu plánování, než který byl používán před rokem 1989. Nový přístup je postaven na aktivním zapojení veřejnosti a jako takový mění doposud zavedené způsoby myšlení (SALAŠOVÁ, 2015a).

Zapojování veřejnosti, expertů a dalších dotčených subjektů do plánovacích procesů by mělo probíhat od počátku procesu a na všech úrovních plánování.

FLEKALOVÁ (2007) uvádí, že metody a techniky participace se nutně nemusí vztahovat pouze k územnímu plánování, ačkoli ho lze bezpochyby vnímat jako zastřešující disciplínu, ale dají se

využít i v jiných dílčích disciplínách a oborech, jako jsou například pozemkové úpravy, vodní hospodářství, lesnictví, krajinné plánování či úprava veřejných prostor.

DOHNALOVÁ (2013) ve svých materiálech uvádí, že zapojování veřejnosti se neomezuje pouze na rozšiřování informací, ale jeho podstatou je získávání názorů, požadavků a přání veřejnosti odpovídajícími technikami a následné využití těchto názorů při přípravě rozhodnutí. Jedná se v podstatě o plánování a řešení problémů přímo s místními občany.

Jak říká FLEKALOVÁ (2007), zkušenosti z praxe poukazují na výhody zapojení nebo posouzení názorů místních obyvatel, jejich vyhodnocení, zainteresování v zásadních rozhodnutích a získání zpětné vazby. Navržená rozhodnutí reagují na potřeby místních obyvatel, následně se eliminují negativní reakce z jejich strany. Míra spokojenosti a přijetí rozhodnutí jsou závislá na míře zapojení a ovlivnění daného rozhodnutí. K tomu, aby mohli místní obyvatelé přímo ovlivnit připravovaná rozhodnutí, slouží systém a techniky zapojování veřejnosti.

SALAŠOVÁ (2015a) upozorňuje na to, že použití participativního plánování a zapojení veřejnosti nemusí být vhodné v každé situaci. Je důležité, před každým plánovacím procesem zvážit, zda zapojení veřejnosti má význam, je možno veřejnost zapojit a jakých výsledků můžeme dosáhnout. Často se stává, že má zapojení veřejnosti pouze formální charakter a tím postrádá svůj smysl a je nehodnotné. Důležitá je také motivace občanů pro dosažení efektivního zapojení a získání kvalitních výsledků plánovacího procesu.

Občané bez motivace, ztraceni v moři informací, s vědomím, že jejich názor nic neznamená, tak tito nám v plánovacím procesu moc nepřinášejí.

Participativní plánování jde ve své podstatě mnohdy nad rámec zákona, což vyžaduje jistý stupeň důvěry a vstřícnosti ve společnosti (FLEKALOVÁ, 2007).

3.6.1 Participace a plánování v České republice

V České republice dochází k prvním krůčkům a zkušenostem se zapojováním veřejnosti do plánovacích procesů, vznikají příslušné organizace a instituty. Dalším krokem by měla být osvěta a rozšíření do podvědomí nejen obcí a měst, ale i veřejnosti, o možnosti vyjádření názoru na místo kde žijí.

FLEKALOVÁ (2007) v přehledu vývoje uvádí, že před rokem 1989 byl používán jiný přístup, jiná filozofie k plánování využití území. Za dob Rakousko-uherské říše, na počátku 20. století, nebyla veřejnost součástí plánovacích procesů, pouze byli o případných změnách informováni. V rámci pozemkových úprav byla možná dobrovolná účast, která se nesečkala s přijetím. Některé pozemkové reformy byly na přelomu 19. a 20. století postaveny na principu dobrovolnosti a aktivního zapojení veřejnosti do plánování, nesečkaly se však s velkým ohlasem. Expertní způsob plánování krajiny (územní plánování v ČR), byl zachován i po druhé světové válce.

Ve své knize SALALŠOVÁ (2015a) uvádí, že v době po roce 1948 (nástup komunistického režimu) bylo plánování tzv. demokratického centralismu. Plány byly vytvářeny dle jasného politického zadání a byly nadřizenými politickými orgány kontrolovány a schvalovány. Projev veřejnosti nebo aktivní účast byly v té době „nežádoucí“, všechny informace o životním prostředí byly pro veřejnost utajené (součást strategických informací na obranu státu) Připuštkeno bylo jen formální odsouhlasení územních plánů zastupitelstvem orgánů obecní samosprávy (tzv. národní výbory).

Významné změny nastávají v listopadu 1989, s politickými změnami dochází k vydání nových právních norem, zejména zákon o územním plánování a stavebním řádu, zákon o pozemkových úpravách, zákon o obcích, zákon o životním prostředí nebo zákon o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), zavádějí do plánovacích procesů i větší rozsah vstupu veřejnosti (FLEKALOVÁ, 2007).

I přes rozsáhlé změny v zákonech lze říci, že v České republice je svým způsobem tradiční expertní přístup k plánování, kdy se veřejnost aktivně neúčastní vypracování návrhu a projekt je zpracován odborníkem (profesionální plánovači, reprezentanti obecní samosprávy, dotčené orgány a vybraní zástupci veřejnosti).

Jak uvádí FLEKALOVÁ (2007), Nelze říci, že veřejnost se aktivně neúčastní. Stále dochází k zlepšování osvěty v možnostech zapojování veřejnosti do plánovacích procesů. Nejvíce jsou vlastníci pozemků zapojování do procesů pozemkových úprav, dále pak zapojování veřejnosti prostřednictvím nevládních organizací, vznikají i menší organizace, jako občanské spolky, zájmové skupiny.

„Ve formování participativního plánování v ČR sehrává velmi výraznou roli nevládní sektor. Díky práci nevládních organizací, a částečně díky krajinnotvorným programům vlády ČR, je do procesu tvorby návrhu rozvoje území začleňována aktivní účast veřejnosti.“ (SALAŠOVÁ, 2015a)

Hlavním problémem zapojování veřejnosti do plánovacích procesů je především pasivita veřejnosti, její nezájem se aktivně účastnit veřejných setkání.

V současnosti převažuje především snaha o objasnění významu participativního plánování, o jeho přínosu v praxi, jeho techniky jsou spíše vedlejším produktem. Jak říká FLEKALOVÁ (2007), Obecně lze konstatovat, že vzdělávání v oblasti participativního plánování potřebují všichni účastníci plánovacího procesu, aby byli schopni spolu komunikovat.

SALAŠOVÁ (2015a) říká, že nejvýrazněji se uplatňují prvky participativního plánování v pozemkových úpravách, v procesu EIA, SEA, méně však v územním plánování a minimálně v procesech hospodářského úpravy lesů a vodohospodářských úprav.

3.6.2 Účast veřejnosti jako předpoklad zajištění udržitelného rozvoje

„Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.“ (Udržitelný rozvoj, 2016)

Evropská úmluva o krajině (2000) hovoří o zapojování veřejnosti do plánovacích procesů, o udržitelném rozvoji pro příští generace, ale je nutné zmínit i předcházející dokumenty, které zmiňují o zapojování veřejnosti a udržitelném rozvoji.⁴

„Pojem udržitelného rozvoje je chápán jako myšlenka plně integrující environmentální, kulturní, sociální a ekonomické dimenze souhrnným a integrovaným způsobem, což znamená, že je aplikuje na celé území.“ (Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK)

Prvním dokumentem je Agenda 21⁵, která byla přijata na Summitu Země v Rio de Janieru v roce 1992. Místní Agenda 21 je program snažící se uplatnit principy udržitelného rozvoje na regionální úrovni. Je věnována místnímu rozvoji, zájmu o kulturní život měst a obcí a ekologické osvětě. Dalším bodem je spolupráce s veřejností a její zapojování do rozhodovacích procesů (Agenda 21).

Velké množství problémů a řešení obsažených v Agendě 21 má své kořeny na úrovni místních aktivit; participace a spolupráce místních úřadů bude proto faktorem určujícím úspěšnost realizace jejich cílů (Agenda 21). Místní Agenda 21 představuje aplikaci principů Agendy 21 v komunitním prostředí.

Druhým dokumentem je Aarhurská úmluva, v ČR ratifikována v roce 2004. Hlavním cíle úmluvy je zpřístupnění informací o životním prostředí veřejnosti, jejich aktivní účast v rozhodovacích procesech o životním prostředí a právní ochraně v záležitostech životního prostředí. Není zde jasné stanoven způsob zapojení veřejnosti.

Člověk má právo na život ve zdravém prostředí, zároveň je povinností každého jednotlivce či společnosti zlepšovat stav životního prostředí pro dnešní i budoucí generace. Pokud mají plnit tyto povinnosti a uplatňovat toto právo, je důležité jim poskytnout dané informace, možnost podílet se na

⁴ Evropská úmluva o krajině je jen následným impulsem, současným trendem je navázáním na dokumenty Agendy 21 a Aarhurské úmluvy.

⁵ je programový dokument OSN a jeden ze základních textů udržitelného rozvoje. Je to komplexní dokument, který schválila Organizace spojených národů na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji (zvanou též Summit Země).

rozhodnutích o životním prostředí, mít přístup k právní ochraně (DOHNALOVÁ, 2013, Aahurská úmluva).

Přijetí Aahurské úmluvy byl velký krok vpřed ve vývoji mezinárodního práva. I když má úmluva regionální rozsah, význam je globální. Je to jedna z významných úmluv, která zdůrazňuje potřebu účasti občanů v otázkách životního prostředí a přístupu k informacím o životním prostředí.⁶(PARTICIPATE, 2016)

3.6.3 Způsoby zapojení veřejnosti

Účastníci plánovacích procesů, jejich postavení (role) a možnosti zapojení

„Veřejnost je velmi obecný pojem, který zahrnuje všechny lidi, respektive občany.“(WIKIPEDIE, 2016)

„Občané jsou odborníci na to, jak chtějí žít.“ „Architekti a plánovači na to, co a kde je k tomu potřeba mít.“(KLÁPŠTĚ, 2014)

V současné době se do povědomí lidí dostává myšlenka možnosti ovlivňovat svoje okolí. Společnost prochází změnami, lidé chtějí vědět, co se děje v jejich blízkém okolí, zajímají se o veřejné dění. Mají zájem ovlivňovat prostředí ve kterém žijí, ovlivňovat změny v prostředí v závislosti na svých potřebách a přáních.

Důležité je si říci, že vztahy mezi jednotlivými zúčastněnými, správně načasování a postup plánovacího procesu jsou stěžejním bodem celého participativního plánování. Jak říká ve svém článku KLÁPŠTĚ (2014) : *„ participace nemění role v zastupitelské demokracii navrhovaného procesu, ale pomáhá v nich udržet pořádek tím, že se občanů ptá v pravý čas na dané otázky a tím získává architekt kvalitní podklady o potřebách obyvatel. Výsledná práce architektů pak slouží jako kvalitní podklad pro veřejnou správu a jejich rozhodnutí.“*

Jak uvádí KLÁPŠTĚ (2014), participace pomáhá nastavovat vztahy mezi jednotlivými rolemi - uživateli prostoru/odborníkem /veřejnou správou v navrhovaném procesu v zastupitelské demokracii.

Rozdělení rolí na tři typově rozdílné a nezastupitelné role, v obecném pojetí:

- **Uživatelé** se rozumí současní, budoucí uživatelé řešeného prostředí.
- **Architekti, projektanti a experti** s odbornými znalostmi a dovednostmi metodiky plánování a také zkušenostmi získanými z řešení podobných situací.
- **Veřejná správa**, která je nositelem pravomoci a odpovědnosti za stanovená rozhodnutí.

Pro potřeby této práce se rozumí:

- **Uživatelé** - místní obyvatelé, dotčené subjekty.
- **Architekt, projektant** - zastupují já jako zpracovatel místo architekta způsobilého k provedení participativního plánování.
- **Veřejná správa** - představuje zastupitelstvo obce. (KLÁPŠTĚ, 2014, upraveno)

KLÁPŠTĚ (2014) říká, že důležité je harmonické vyvážení zastoupení těchto rolí, pro získání kvalitních informací, názorů a požadavků. Cílené participativní plánování klade důraz na dodržování těchto rolí. Často se však stává, že představitelé některé z rolí mají tendence přebírat role jiných skupin. Stává se, že samospráva mluví za své občany, nebo naopak samospráva a uživatelé přebírají roli architekta bez odborných znalostí, a pouští se do navrhovacích procesů sami. Dalším problémem je pozdní zapojení veřejnosti, kdy architekt nemůže kreativně pracovat s názory veřejnosti a je mu vyčítáno jejich nezapojení.

Jak bylo řečeno, je velmi důležité načasování zapojení uživatelů, a to už ve fázi zadávání projektu, plánu, při rozborech a analýzách (ČABLOVÁ SPRINZLOVÁ, 2014).

Jak uvádí KLÁPŠTĚ (2014), zkušený vzdělaný facilitátor je základním hnacím motorem celého procesu. Jeho odborné vedení, správné otázky, řízená diskuze jsou základem pro maximální vytěžení znalostí a názorů participujících. V současné době je problémem nedostatečná znalost a vzdělání v procesu participování, dochází k prodlužování diskuze, vytvoření smyčky nebo dochází ke ztrátě pozornosti uživatelů. Důležitý je i výběr kvalitního architekta, který je schopný zpracovat názory a požadavky uživatelů.

Způsoby (metody) zapojení veřejnosti, organizace zabývající se participativním plánováním

DOHNALOVÁ (2013) uvádí, že je mnoho způsobů, metod zapojování veřejnosti do plánovacích procesů. Při výběru metody je důležitější si stanovit cíle, kterých chceme dosáhnout, jaké jsou cílové skupiny, na jaké otázky chceme získat odpovědi, jaký přístup (metoda) bude pro danou situaci nejvhodnější. Každou metodu lze upravit pro danou situaci, přizpůsobit počtu zapojených osob, tématu, místu nebo financím. Nejdůležitější je si uvědomit, aby metodika byla pozitivním přínosem, byla srozumitelná pro obyvatele a byla efektivním přínosem informací, názorů a přání obyvatel.

ČABLOVÁ SPRINZLOVÁ (2014) připomíná, že osobní setkání, přímá diskuze a kvalitní facilitace jsou nezastupitelné pro získání kvalitních výsledků. Je důležité si předem vytvořit plán, jakou cestou bychom se chtěli ubírat, překážky a zvraty je možné řešit operativně.

Dále ČABLOVÁ SPRINZLOVÁ (2014) upozorňuje, že jednotlivé metody mají různou míru zapojení uživatelů. Od pasivních, které nevyžadují velké úsilí, až po intenzivní, kde se počítá s aktivním zapojením a činností uživatelů. Nejlepších výsledků můžeme dosáhnout kombinováním jednotlivých metod.

⁶ přeloženo, upraveno Kofi A. Annan, bývalý generální tajemník Organizace spojených národů (1997-2006)

Příklady nejčastěji užívaných metod participativního plánování:

- **Spolupráce s médii** – informovat a zaujmout veřejnost je možné prostřednictvím medií řadou způsobů – webové stránky, tisk, místní (obecní, městské) noviny, vyvěšení v místní informační tabuli, až po hlášení v rozhlase.

Základem je poskytnutí základních informací uživatelům, uvědomit je o tom, že se něco děje a v neposlední řadě je informovat, že stojíme o jejich názor.

- **Internetová prezentace** - pomocí internetu můžeme představit projekt s pomocí fotografií, map, uživatelé mohou získat podrobnější informace, součástí mohou být i ankety, mohou vyjadřovat své názory a nepřímo diskutovat se zpracovateli projektu.
- **Výstavy, happeningy**- umožní prezentaci projektu pomocí variantních návrhů, veřejná prezentace poskytuje přímou zpětnou vazbu od uživatelů, je možné diskutovat a dávat připomínky.
- **Sociologický průzkum** – už patří mezi složitější způsoby, zjišťování názorů veřejnosti prostřednictvím dotazování, od telefonického až po terénní dotazování. Výsledkem jsou kvalitní získané informace a silný nástroj pro prosazování změny nebo návrhu.
- **Ankety a dotazníkové šetření** – zjištění názorů veřejnosti. Důležitá je formulace otázek, sběr anketních lístků a dotazníků a následná metoda zpracování informací.
- **Prezentace pro veřejnost** – přednesení záměrů, konkrétních projektů na veřejných projednáních projektanty.
- **Panelové diskuze** – prezentace názorů odborníky na začátku a následná diskuze nad tématem.
- **Metoda ECOVAST** – možný způsob implementace Evropské úmluvy o krajině v územně plánovacích podkladech. Základním postupem je stanovení jevů a hodnot významných pro krajinný ráz ve spolupráci s místními obyvateli. Jedná se o aktivní účast uživatelů, součástí je vyplnění pracovního listu, diskuze, nebo procházka územím. Výsledkem je preventivní hodnocení krajinného rázu.
- **Skupinové práce, plánovací dílny, veřejná setkání** – aktivní zapojení uživatelů do plánovacích procesů, pod vedením zkušeného facilitátora. Za účasti zastupitelstva a expertů uživatelé navrhnou, diskutují a projednávají vzájemně své návrhy, požadavky a přání. Výsledné návrhy slouží jako důležitý podklad pro projektanta a následné vypracování projektu.

Výsledkem participativního plánování a jedním ze závěrečných způsobů participace veřejnosti je společná realizace projektu nebo její částečné zapojení. Zapojení do realizace a následná péče o realizovaný prostor přispívá k rozvoji komunity, upevňování sousedských vztahů a v neposlední řadě k upevnění vztahů a získání větší důvěry v zastupitelstvo obce či města.

(SALAŠOVÁ, 2015a, ČABLOVÁ SPRINZLOVÁ, 2014, DOHNALOVÁ, 2013, převzato, upraveno)

Organizace používající plánování s veřejností, zabývající se vzděláváním a osvětou

Světové organizace

Public Participacion Campaign – Evropská kampaň nevládních organizací, věnující se účasti veřejnosti (včetně části věnované Aahurské úmluvě) (VYMĚTAL, 2012).

The Acces Initiative – světově největší síť organizací občanské společnosti, snažící se zajistit právo občanů na přístup k informacím, účast a spravedlnost v rozhodování o životním prostředí (VYMĚTAL, 2012).

Organizace v ČR

CPKP – Centrum pro komunitní práci, poskytuje služby všem zájemcům o účast veřejnosti a občanských organizací v rozvoji obcí, měst a krajů (CPKP, 2011).

Spoluorganizátor soutěže „O lidech s lidmi“ - soutěž je určena pro zástupce státní správy a samosprávy, kteří zapojují do svého rozhodování veřejnost.

Nadace partnerství – podpora projektů, které se zabývají zlepšením životního prostředí a trvale udržitelným rozvojem, projekty jsou podporovány prostřednictvím grantových programů, dále nabízejí vzdělávací programy, zprostředkování odborných informací a technické podpory (Nadace partnerství, 2016).

ARNIKA – občanské sdružení zabývající se otázkami životního prostředí, jeho ochranou a zapojováním veřejnosti v otázkách rozhodování o životním prostředí (Arnika, 2014).

Nadace VIA – podporuje spolupráci mezi neziskovými organizacemi, obecními samosprávami a podnikateli.

Hlavním projektem je „Pomáháme lidem zlepšovat místo, kde žijí“ – program na podporu úpravy veřejných prostranství pomocí akčního plánování (Nadace Via, 2016).

Občanské sdružení Podblanickem – je zaměřeno na rozvoj a udržitelnost života na venkově a řeší další problematiku venkovských prostředí (Podblanickem, 2010).

Ekologický institut Veronica – zabývá se projekty v oblasti ochrany přírody a kulturní venkovské krajiny, podpora trvalé udržitelnosti rozvoje venkovských a městských sídel a podpora účasti občanů v otázkách ŽP (Nadace Veronica).

3.6.4 Výhody a nevýhody participace

„Chceme-li vytvářet lepší a stabilnější prostředí, kde mohou lidé žít ve větší harmonii se svým okolím, je bezpodmínečně nutné najít způsoby, jak pomoci místnímu obyvatelstvu a specialistům všech zaměření, aby tímto způsobem mohli tvořivě spolupracovat.“ (WATES, 1999)

ČABLOVÁ SPRINZLOVÁ (2014) uvádí, že v současné době prochází naše společnost, nejen v ČR, proměnou. Lidé se více zajímají o dění ve svém okolí, rozvíjí se občanské společnosti, které chtějí mít vliv na své prostředí, na jeho změny a vývoj. Chtějí se aktivně zapojovat do utváření svého životního prostředí a vyjadřovat své názory, požadavky a potřeby.

Participativní plánování se stává trendem a lidé se přestávají bát projevit svůj názor.

Největším problémem je přístup lidí, dříve byl projev jakýchkoliv názorů nepřístupný a tento jev si s sebou neseme až do dnešní doby. Je proto velmi důležitá osvěta a vzdělávání v oblasti zapojování veřejnosti, je důležité vysvětlit společnosti, že jejich názor je důležitým a hodnotným faktorem pro závazná rozhodnutí (ŘÍHOVÁ, KLÁPŠTĚ, ČABLOVÁ SPRINZLOVÁ, 2014).

Své zkušenosti popisuje ŘÍHOVÁ (2014): „Setkávali jsme se od počátku s nezájmem o prostředí měst, negativismem při veřejných projednáních, nepochopením významu kvality architektura kulturního prostředí a současně s odporem vůči jakýmkoli změnám a inovativním řešením. Co je znepokojující je především postoj dospělých, který se odráží i ve výchově a následném přístupu dětí a náctiletých.“

ŘÍHOVÁ (2014) říká, Pokud chceme dosáhnout pozitivních reakcí na změny v prostředí, je důležité se nejdříve zaměřit na způsob, jak lidé o svém okolí přemýšlejí. Naším úkolem je jim vysvětlit, že kvalita prostředí a života spolu úzce souvisí. Proto je velmi důležité vzdělávat již děti od raného věku a pomáhat jim porozumět, proč je důležité se aktivně zajímat o prostředí, v kterém žijeme.

Dále ŘÍHOVÁ (2014) upozorňuje, že v ČR chybí především vzdělávání v oblasti zapojování veřejnosti a zvyšování zájmu o své okolí ve školách. Pouze vlastní iniciativou neziskových organizací a některých jedinců vznikají vzdělávací programy, semináře a setkání, která osvětlují tuto problematiku.

ČABLOVÁ SPRINZLOVÁ, 2014 také upozorňuje na širší zapojení veřejnosti do plánovacích procesů, které není zcela běžnou záležitostí, lze říci, že je veřejností a částečně i veřejnou samosprávou vnímáno jako nepotřebné, komplikované, jako překážka, starost navíc pro úředníky, někdy je i otázkou finanční stránka, časová náročnost a složitá organizace. Na druhou stranu, i přes náročnost a komplikovanost, přínos výrazně převyšuje všechny tyto problémy.

Na důležitost času a financí upozorňuje SALAŠOVÁ (2015a): „Zapojování veřejnosti do procesu je z hlediska času a organizace náročnější než expertní formy plánování.“

Naopak WATES (1999) upozorňuje na důležitost financí a investice do plánovacích procesů a následky nekvalitních plánování a rozhodnutí: „Akční plánování se může na první pohled jevit jako nákladné, ale náklady následkem špatných rozhodnutí mohou dosahovat astronomických výšek.“

SALAŠOVÁ (2015a) říká, že největším přínosem je získání informací o skutečných potřebách uživatelů, jejich názorech a přáních, dále posílení jejich vztahu k místu a díky tomu i zvýšení zájmu o dané místo. Uživatelé si daného místa více váží, častěji ho využívají a zároveň ho rozvíjí a udržují v kvalitním stavu.

Dále uvádí SALAŠOVÁ (2015) : „Pokud se obyvatelé aktivně podílejí na tvorbě návrhů, případně je sami realizují, mají větší zájem o jejich udržitelnost. Posiluje se občanská kontrola území, zvyšuje se angažovanost obyvatel při údržbě realizovaných návrhů.“

WATES (1999) popisuje ve své knize vlastní zkušenost s plánováním s občany a uvádí, že „plánování občanských aktivit může vytvořit společnou vizi regenerace a přinést inovační řešení od lidí, kteří se budou s jeho výsledky setkávat ve svém prostředí.“

„Plán, který vyhovuje potřebám uživatelů, je méně vystaven tlakům na následné úpravy a změny.“ (MAIER, 2012)

Je vytvořen pocit sounáležitosti, pocit vlastnictví, který zajišťuje, že jsou výsledky pro danou komunitu přijatelnější (WATES, 1999).

Nesmíme ani opomenout přínos pro jednotlivce: „Když lidé zapojení do participace zlepšují své komunikační dovednosti a povědomí o plánování a dění v okolí, jsou schopní a motivovaní se v budoucnu zapojovat samostatněji a efektivněji.“ (MAIER, 2012)

S rozvojem zapojování veřejnosti do plánovacích procesů dochází k rozvoji občanské společnosti, posilují se sociální kontakty, na vesnicích a malých městech se tzv. utužují sousedské vztahy, zvyšuje se zájem o své okolí, které je svými uživateli chráněno a rozvíjeno.

Evropská úmluva o krajině (2000) hovoří o způsobu zapojení zainteresovaných stran do krajiných politik a plánovacích procesů, důležité je i poukázat na různé pohledy v účasti veřejnosti, jejich hodnocení krajiny a získávání důležitých informací o dané krajině.

Evropská úmluva o krajině, (2000) říká, že účast veřejnosti v plánovacích procesech je považována za nástroj, který podporuje a rozvíjí posílení identity občanů, kteří se identifikují se svým prostředím.

Vzniká vzájemná komunikace mezi experty a veřejností. Přínosem jsou empirické znalosti místních obyvatel, které mohou být užitečné při doplňování odborných znalostí a jejich dávání do kontextu.

Jak je uvedeno v dokumentu Doporučení CM/Rec(2008)3 o pokynech pro implementaci EÚoK : „Účast veřejnosti s sebou může nést rozpory v důsledku rozmanitosti hodnotových systémů uplatňovaných různými společenskými skupinami, tato by měla být považována za obohacení a za příležitost pro ověření znalostí a definování cílových charakteristik krajiny. „

SALAŠOVÁ (2015a) říká, že opačným projevem je negativní projev zapojení veřejnosti, výsledky jsou nulové, nekvalitní a v neposlední řadě dojde ke snížení důvěry uživatelů v proces participativního plánování a k odrazení od případného dalšího participativního plánování.

Dalším negativním projevem je nedostatečné vzdělání a zkušenosti facilitátora, kdy proces je neorganizovaný, nepochopitelný, uživatelé ztrácí zájem a efektivita procesu se snižuje. Výsledky jsou nekvalitní a nejsou tedy ani vhodným podkladem pro zpracování projektu (SALAŠOVÁ, 2015a, KLÁPŠTĚ, 2014).

KLÁPŠTĚ (2014) upozorňuje i na způsob rozhodování a zapojení veřejnosti ve věcech týkajících se místních obyvatel je důležitým faktorem pro získání pozitivních nebo negativních reakcí místních obyvatel.

Jak popisuje WATES (1999) ve své knize: „*Akční plánování může být nesmírně užitečné jak při stmelování místní komunity, tak při vytváření podmínek pro účinné přijímání kolektivních rozhodnutí.*“

Opakem je úplné vyloučení veřejnosti z rozhodování: „*Direktivní tvorba rozhodnutí vede k absenci vztahu mezi veřejností a veřejným prostorem. Tento fakt se v území projevu zejména vandalismem a neúctou k realizovaným úpravám.*“ (SALAŠOVÁ, 2015a)

ČABLOVÁ SPRINZLOVÁ (2014) upozorňuje na nedostatečnou informovanost, osvětu a vzdělávání v této problematice, která mohou negativně ovlivnit rozhodování, která ovlivňují životní prostředí a společnost: nekvalitní krajinné úpravy, zásahy do životního prostředí s negativními důsledky, realizace nekvalitních obnov veřejných prostor.

Nelze opomenout ani současné dění, kdy je navržena novela stavebního zákona, která slibuje zrychlení povolování staveb, kácení stromů pro účely staveb a jiné, a to na úkor zapojení veřejnosti (Via blog, 2016).

Via blog (2016), v článku „Vláda chystá změny, které omezí zapojování veřejnosti do rozhodování o nových stavbách“ uvádí, že stavební činnost a megalomanské stavby developerů mohou výrazně ovlivnit kvalitu našeho života a prostředí kolem nás. Novela zahrnuje i nepovinné vyhlášení veřejných slyšení např. u procesu EIA a dalších fází povolování staveb. Dále jsou ztíženy podmínky i pro nově založené spolky.

„*V neposlední řadě se zcela zruší právo vyjádřit se k posudku EIA a úřady nebudou moci po investorech požadovat zpracování záměru ve variantách.*“ (Via blog, 2016)

Dále Via blog (2016) uvádí, že novela stavebního zákona tedy nenápadně staví postavení veřejnosti na druhou kolej, je tedy jen otázkou, kdy dojde k úplnému vynechání názorů veřejnosti a společnost se navrátí k tichému systému, který se rozhoduje za zavřenými dveřmi.

Jen osvěta a informovanost společnosti je klíčem k vytvoření kvalitního životního prostředí a harmonické krajiny, ve které žijeme.

Změnu v pohledu na prostor, ve kterém žijeme, vidím především v budoucí generaci a českém přísloví „*Kuj železo, dokud je žhavé.*“

4. METODIKA A MATERIÁLY PRÁCE

4.1 Postup práce

Proces zpracování diplomové práce lze rozdělit do jednotlivých fází, které na sebe vzájemně navazují. Průběh prací byl rozložen do dvou částí.

První částí byla zaměřena na poznání území. Rozsah řešeného území byl stanoven na dvě katastrální území, obcí Vědomice a Černěves. I přes absenci spolupráce s obcí Černěves byla ponechána hranice území⁷. V obci Vědomice byl navázán blízký kontakt s paní místostarostkou Ing. Fořtovou.

Byly provedeny četné terénní průzkumy, které napomohly k pochopení řešeného území. Následovalo shromažďování dostupných informací a mapových podkladů. Informace byly získány primárně od obce Vědomice (kroniky obce, brožury, letecké snímky). Dále byly informace získané z dostupné literatury, internetových zdrojů, mapových podkladů nebo brožur. Mapové podklady byly získány na mapových serverech, literatura byla zapůjčena z knihovny Muzea města Ústí nad Labem, Městské knihovny Roudnice nad Labem a školní knihovny v Lednici. Obcí Vědomice byly poskytnuty tištěné kroniky obce a brožura o jejím vývoji.

Pro provedení analýz primární, sekundární a terciární struktury krajiny řešeného území byly použity tyto mapové podklady:

Základní mapa ČR 1: 10 000, 1 :50 000 (širší vztahy)

Digitální geografický model ČR – ZABAGED, v měřítku 1: 10 000

Státní mapa odvozená 1: 5000 (digitální forma)

Letecké snímky z let 1954 (<http://kontaminace.cenia.cz/>)

Letecké snímky z roku 2003, 2006, 2012, 2014, 2016 (<https://mapy.cz>)

Turistická mapa, zeměpisná mapa (<https://mapy.cz>)

Mapy pro analýzy primární, sekundární a terciární krajinné struktury:

Geologická mapa ČR 1 : 50 000

Hydrogeologická mapa ČR 1 :50 000

Půdní mapa ČR 1: 50 000

Historické mapy I., II., III. vojenského mapování, Müllerova mapa (<http://oldmaps.geolab.cz>)

Mapa stabilního katastru (objednána z Českého úřadu zeměměřického a katastrálního)

Informační portály a online mapové podklady:

<https://mapy.cz/> (základní mapa, turistická, zeměpisná mapa)

<https://maps.google.cz> (základní mapa, Google Earth)

<http://geoportal.cuzk.cz> (základní mapa, tematické mapy, ortofotomapy, stínovaný reliéf)

<http://mapy.nature.cz/> (přírodní poměry, významné biotopy, chráněná území, reliéf, sklonitost terénu, expozice území)

<https://geoportal.gov.cz> (základní mapy, ortofotomapy)

<http://www.uhul.cz/mapy-a-data/katalog-mapovych-informaci> (Katalog mapových informací o lesním a mysliveckém hospodářství ČR)

<http://geoportal.vumop.cz/> (vodní a větrná eroze, půdní typy)

Územně plánovací dokumenty:

PÚR České republiky

ÚAP Ústeckého kraje

ZÚR Ústeckého kraje

ÚP Vědomice, Černěves

RP, AP Vědomice

Literatura:

- Mapa potenciální přirozená vegetace Česká republiky, Zdenka Neuhäuslová

- Biogeografické členění České republiky I-II. díl., Culek

- Základní informace o obci Vědomice a Podřipsku na severu <http://www.podripsko.cz/>

⁷ Obě obce byly kontaktovány emailem, následně telefonicky, z obce Černěves nebyla obdržena žádná odpověď, proto byla vynechána z průzkumu s veřejností.

Na základě těchto informací a terénních průzkumů byly zpracovány základní charakteristiky řešeného území. Ve vazbě na tyto poznatky a podklady byly vypracovány mapy - mapa fyto geografického členění, mapy biogeografické a biografického členění, mapa geologická, pedologická, mapa potenciální přirozené vegetace a mapa aktuální vegetace.

Současně s terénními průzkumy byl zaznamenán současný stav krajiny (mapa Land use) a stanoveny znaky krajiny. Následně byly zpracovány mapy sekundární a terciární krajinné struktury, prozkoumány mapy urbanistického vývoje a vývoje krajiny, zanalyzovány drobné sakrální objekty v krajině, kulturní památky, přírodní památky. V terénu byly pořízeny panoramatické snímky pro určení pohledových horizontů a dominant v území.

Následovalo domluvené setkání a vyjednání s místními obyvateli, jejich zapojení do zpracování diplomové práce. Především pak stanovení znaků krajiny, hodnocení scénářů krajiny a následný návrh cílových charakteristik krajiny (více v kapitole 4.4 Metody práce s veřejností).

Výsledky spolupráce s veřejností spolu s výsledky ostatních analýz byly použity jako podklad pro návrh variantních scénářů krajiny a následný návrh cílových charakteristik krajiny. Současně s návrhem cílových charakteristik krajiny jsou navrženy krajinné úpravy, které jsou výsledkem všech získaných informací ve spolupráci s místními obyvateli. Výsledný návrh je prezentován formou mapového podkladu, textové přílohy a panoramatických zákresů, které jsou kresleny ručně a následně upraveny v počítačovém grafickém programu.

4.2 Metodika analýzy primární, sekundární a terciární struktury krajiny

Korelace primární a sekundární krajinné struktury, Ekologická zonace

Metodika převzata z předmětu Ateliér krajinného plánování od doc. Ing. Petra Kučery, Ph.D.(2014)

Metodika je rozdělena do několika kroků, které na sebe vzájemně navazují.

1. krok

„Metodika analýz vlastností prostoru a jejich interpretace“

Na základě vyhodnocení základních charakteristik území, byly vymezeny jednotlivé segmenty se stejnými vlastnostmi (topické vlastnosti prostoru). Jsou analyzovány přirozené (primární) vlastnosti prostoru. Posuzovány jsou kombinace mezi výškovými, sklonitostmi, mikroklimatickými, geologickými, hydrickými a půdními vlastnostmi (faktory). Vzniknou jednotlivé segmenty určitých vlastností, kterým jsou přiřazeny určité limity. Představují problematické vlastnosti daného segmentu, které vnímáme jako ekologický limit = přirozené omezení využití daného prostoru, nebo ekologické riziko. Cílem Ekologické zonace je vymezení ploch, které mají různý stupeň odolnosti.

Vymezení limitů a rizik v území

Výsledkem je mapový výstup, kdy vlastnosti primární krajinné struktury jednotlivých segmentů se projevují jako limity a rizika. V tabulce č. 1 jsou podrobně vypsána rizika a limity k jednotlivým segmentům. Jsou zde popsána možná rizika, která mohou na těchto plochách vzniknout.

Vymezené limity a rizika

- Limity nižšího/vyššího stupně
- Rizika nižšího/vyššího stupně
- Plochy bez regulace

(viz Tabulka 4 Korelace primární krajinné struktury x limity a rizika území, kapitola 5.5.1 Interpretace primární krajinné struktury)

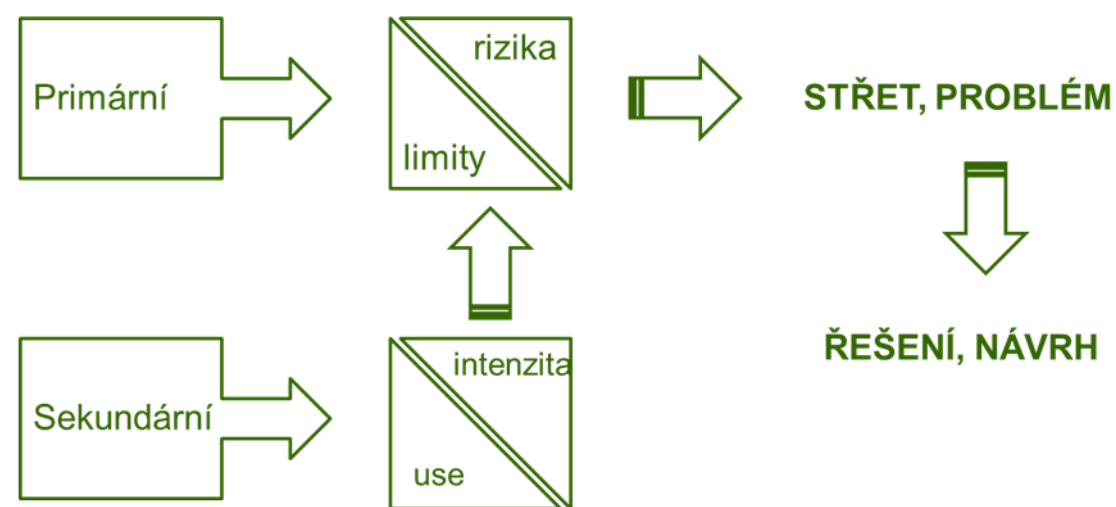
Obr. 1 Schéma limity a rizika

2. krok

„Metodika analýzy způsobu využití území, interpretace intenzity využití“

Jsou stanoveny jednotlivé způsoby využití území, upravené dle charakteru řešeného území. Vybrány byly tyto způsoby využití území:

- orná půda
- lesy
- voda (niva řeky)
- zástavba (bydlení)
- TTP (trvalý travní porost)
- průmysl
- zahrady, ovocné sady, užitkové zahrady

Obr. 2 Schéma korelace PKS a SKS

Pro základní způsoby využití území je stanovena intenzita využití, tj. zátěž, jakou působí na území (antropická zátěž). Míra antropického zatížení krajiny je rozdělena do 5 stupňů.

Tab. 1 Antropické zatížení území

využití území (LAND USE)	antropická zátěž
zástavba	0
průmysl, zemědělské areály	0
orná půda	1-2
lesy (PUPFL)	5
vegetace rostoucí mimo les (liniová, doprovodná zeleň)	4
TTP (trvalé travní porosty)	5
zahrady, sady	3
chmelnice	2
zahrádkářské kolonie	3
plochy zeměděl - zahrady, sady	2
plochy sportu a veřejné zelené plochy	2

LEGENDA
0 - NEJVYŠŠÍ ZÁTĚŽ
5 - NEJNIŽŠÍ ZÁTĚŽ

3. krok

„Metodika prostorového průmětu (korelace) primární a sekundární krajinné struktury“

Prvním úkonem je překrytí map s vyjádřenými limity a riziky (vlastnostmi Primární krajinné struktury) s mapou Land use se zvýrazněnými hodnotami intenzity využití území (Sekundární krajinná struktura). Jejich průnikem vznikají plochy, které se vyhodnotí pomocí znamének +/-, podle toho, zda funkce odpovídá vlastnostem vybrané části území nebo neodpovídá. U každého prostoru je poznámka, kde jsou uvedena rizika a možnosti řešení. Červeným rámečkem jsou označeny v území velmi problémové plochy, které jsou potřeba v budoucnu řešit.

Překrytím všech vrstev spolu s mapou Land use jsou vymezeny plochy s rozdílnou kvalitou, odolností, vlastnostmi a problémy. (mapa Korelace Land use a Ekologické zonace)

Vznikají tak konkrétní plochy s určitými vlastnostmi. Na základě těchto vlastností jsou vymezeny některé plochy, které neodpovídají svým současným využitím vlastnostem daného místa, a tím může dojít ke vzniku problému, který je potřeba řešit.

Plochy označené „bez regulace“ jsou v pořádku a při současném využití nedochází k jejich degradaci. Plochy označené „pozor“ naznačují možné riziko, může dojít k ohrožení a je potřeba je monitorovat. Plochy označené „problém“ představují určitý problém a ty je potřeba řešit. Na plochách, kde intenzita zátěže je vyšší, než jakou dovoluje citlivost území, je identifikován problém, který je dále vysvětlen a je navrženo jeho řešení.

(viz Tab. 5 Funkční přípustnosti, kapitola 5.5.1 Interpretace primární krajinné struktury)

Historický vývoj urbanistické struktury a krajinné struktury

Historický vývoj urbanistické a krajinné struktury řešeného území byl zpracován na podkladu historických map vojenského mapování a historických snímků ortofotomapy. Výsledkem je přehled změn v zástavbě obou obcí a změn v krajině zaznamenaných na jednotlivých mapách.

Změny v urbánní struktuře byly zaznamenány červenou barvou, změny v krajinné struktuře byly zaznamenány zelenou barvou, všechny změny byly označeny číslem, popsány v legendě a následně podrobně popsány v textu.

Porovnání změn krajinných struktur na ortofotomapách z let 1950 a 2016

Na podkladu ortofotomapy z roku 1954 a současném snímku ortofotomapy byly zhodnoceny výrazné změny v krajině, které mění její charakter. Jsou zaznamenány např. změny ve struktuře orné půdy, zánik ovocných sadů nebo rozvoj zástavby. Výsledkem je mapový podklad, který zaznamenává jednotlivé změny v porovnání se snímkem z roku 1954 a současným snímkem ortofotomapy.

Historické land use

Na podkladu mapy 2. vojenského mapování z roku 1836 – 1852 je zaznamenáno historické využití území. Mapa druhého vojenského mapování byla vybrána pro větší podrobnost a názorné zakreslení cestní sítě, uspořádání pozemků a jejich využití. Pro hodnocení byly vybrány tyto kategorie:

- borový les (příměs dubu)
- lužní les
- TTP (trvalý travní porost)
- chmelnice, ovocné sady
- aleje podél hlavních cest (lipové, ovocné)
- cesty
- úprava břehu řeky Labe

Současné využití krajiny (LAND USE)

Mapa Land use byla vytvořena na podkladu katastrálních map obou obcí v programu ArcGis. Každé ploše bylo přiřazeno číslo a základní charakteristika. Rozdělení ploch dle využití bylo upraveno pro potřeby daného řešeného území, následný návrh variantních scénářů a cílové charakteristiky. Plochy byly vybrány na základě dělení dle Flekalové (2010): Disertační práce - Rozptýlená zeleň v hodnocení krajinného rázu a upraveny pro potřeby této práce. Jednotlivá využití území se pak mění na základě daného scénáře vývoje krajiny.

Vizuální projev krajiny (pohledové horizonty, dominanty v krajině)

Pohledové horizonty a dominanty byly určeny na základě terénního šetření. Byla pořízena fotodokumentace a panoramatické snímky. Do panoramatických snímků byly vyznačeny významné dominanty jednotlivých pohledů.

Limity území (ÚSES, ochranné režimy a limity v území)

Jednotlivé prvky Územního systému ekologické stability jsou vyznačeny do ortofotomapy širšího území v okolí řešeného území pro lepší orientaci a návaznost na významné prvky systému, poté následná návaznost na prvky v řešeném území.

Hodnoty, problémy a střety v území

Hodnoty a problémy v území byly stanoveny na základě průniku expertního posouzení a informací získaných od místních obyvatel. Zohledněny byly všechny výsledky analýz krajinné struktury a terénní průzkumy. Informace od místních obyvatel byly získány pomocí dotazníkového šetření a následných dvou setkání, kde byly hodnoty a problémy v krajině řešeny v rámci diskuze.

Výstup je zaznamenán na mapový podklad ortofotomapy, kde jsou hodnoty rozděleny na přírodní a kulturně historické, problémy na přírodně – ekologické a kulturně – estetické.

Tab. 2 Land use – způsoby využití území

Číslo	Základní kategorie - název	Specifikace
1	orná půda	intenzivní zemědělské plochy - velké bloky
		drobná zdržba - malé plochy, soukromé pěstování
2	TTP	intenzivní trvalé travní porosty
		extenzivní trvalétravní porosty
3	chmelnice	
4	zahrady, sady	zahrady rodinných domů, okrasné zahrady, ovocné sady
5	zahrádkářské kolonie, chatové osady	malé zahrádky, pěstování rostlin a rekreačním využití
6	krajinná a rozptýlená zeleň	doprovod komunikací (aleje)
		větrolamy, ochranná zeleň
		meze
		remízky
		opuštěné plochy (bez údržby, samovolně zarůstající)
7	lesní plochy	borový les (hospodářský)
		lužní les (přírodě blízký)
		okrasná lesní školka
8	vodní plochy a toky	
9	zástavěné plochy	s převahou bydlení rodinné domy, původní zástavba
		s převahou bydlení novostavby
		s převahou výroby
10	sportovně - rekreační areály	dětská hřiště, sportovní hřiště
11	komunikace a zpevněné plochy	silnice
		poľní a lesní komunikace
12	ostatní	fotovoltaická elektrárna
		vodní elektrárna, ČOV
		skládky
		lom šterkopísku

4.3 Metodika hodnocení krajinného rázu a znaků krajiny

Postup metodiky hodnocení krajinného rázu byl zvolen na základě předmětu Ateliér krajinného plánování současně s předmětem Krajinné plánování, kde jsme řešili hodnocení krajinného rázu dle metodiky doc. Dr. Ing. Aleny Salašové (SALAŠOVÁ, 2015c).

Hodnocení je zaměřeno na stanovení typů krajiny a především charakteristických znaků krajiny. Postup je upraven pro potřeby této diplomové práce.

Upravený postup:

- Určení typů krajiny.
- Určení oblasti krajinného rázu.
- Vyhodnocení znaků krajinného rázu pomocí tabulky.
- Vyhodnocení Rozvojových možností a regulativy pro ochranu krajinné rázu a projevu sídla v krajině pomocí tabulky.
- Identifikace znaků krajinného rázu.
- Identifikace znaků krajiny místními obyvateli.
- Určení míst krajinného rázu.
- Výsledné vyhodnocení a klasifikace charakteristických znaků krajiny.

Vymezení typů krajiny

Typy krajiny byly hodnoceny na základě charakteristických vlastností území. Jsou vymezeny tři typy krajiny, které se od sebe liší především charakteristickým reliéfem a využitím území.

Vymezení oblastí krajinného rázu a vyhodnocení tabulky oblastí krajinného rázu,

BUKÁČEK, MATĚJKA (1997, 1999) definují oblast krajinného rázu je definována jako „výřez určité krajiny s charakteristickým estetickým, přírodním, historickým či jiným projevem, který je odlišitelný hranicí. Hranici mohou tvořit horizont, přírodní i umělé prvky“.

Dále uvádějí BUKÁČEK, MATĚJKA (1997, 1999), že oblast krajinného rázu je z velkého měřítko a je charakteristická především svojí odlišností od ostatních oblastí. Oblastí krajinného rázu jsou vymežovány nejčastěji pro větší celky, např. kraje, ale nemusí to být pravidlem. Vznikají také oblasti, které svým charakterem vyžadují jinou ochranu a proto mají odlišný charakter, než sousední oblasti.

Jak uvádí BUKÁČEK (2010) ve své metodice, vymežování oblastí a míst krajinného rázu pro menší celky, např. obce nebo katastrální území, je neúčelné. Vymezení oblastí v tomto řešeném území je tedy jen pro vyzkoušení dané metodiky a je vztaheno na širší okolí řešeného území.

Byla vymezena oblast krajinného rázu „Polabí“. Pro hodnocení byla použita tabulka hodnocení krajinného rázu (SALAŠOVÁ, 2015c). Vyhodnocením tabulky oblastí krajinného rázu, byly stanoveny znaky krajinného rázu, které přímo ovlivňují řešené území a utváří jeho charakter.

(viz Tab. 5 Hodnocení oblasti krajinného rázu, kapitola 5.5.3 Hodnocení krajinného rázu, typy krajiny, znaky krajiny)

Vyhodnocení tabulky Rozvojové možnosti a regulativy pro ochranu krajinné rázu a projevu sídla v krajině

Pro hodnocení byla použita tabulka hodnocení projevu sídla v krajině (SALAŠOVÁ, 2015c) Tabulka hodnotí každou obec zvlášť, hodnotí uspořádání obce, její charakter a vizuální projev v krajině, druhá tabulka hodnotí možnosti stanovení ochranných režimů a regulativ, které mohou přispět k ochraně krajinného rázu.

Identifikace znaků krajinného rázu

Znaky byly identifikovány na základě rozborů, terénních průzkumů a vyhodnocení oblastí krajinného rázu. Byl vytvořen katalog znaků, které charakterizují dané území. Katalog je tvořen ručně kreslenými znaky, které svou zjednodušenou formou prezentují jednotlivé znaky v území.

Identifikace znaků krajiny místními obyvateli

Další identifikace znaků krajiny byla vyhodnocena ve spolupráci s místními obyvateli. Znaky byly identifikovány pomocí dotazníkového šetření, upravené metodiky ECOVAST a sadou fotografií, která nahradila procházku krajinou a výrazně napomohla při výběru znaků krajiny

Určení míst krajinného rázu

Místa krajinného rázu představují nejmenší prostor, který prezentuje místo, jenž je vnímáno jako specifické a významné nějakým charakteristickým znakem. Místa krajinného rázu mohou být vnímána více způsoby, mohou být vymezena dle určitých vlastností, charakteristického znaku, ale také na základě vnímání pozorovatelem.

Místa krajinného rázu byla stanovena na základě všech získaných informací, vymezení míst v krajině bylo výrazně ovlivněno výběrem místních obyvatel, kteří v rámci dotazníku uváděli svá oblíbená místa, která navštěvují a která jsou pro ně charakteristická v krajině.

Výsledné vyhodnocení a klasifikace charakteristických znaků krajiny

Výsledkem je klasifikace jednotlivých znaků krajiny a jejich rozčlenění dle významu, projevu a jedinečnosti. Každý znak se projevuje v území jinou mírou. Jsou stanoveny dvě kategorie.

Znaky mohou mít jedinečný význam, např. řeka Labe nebo hora Říp, tyto znaky jsou charakteristické pouze pro oblast Polabí a Severní Čechy. Naopak např. lužní les je znakem běžným, který se vyskytuje ve více oblastech.

4.4 Metodika práce s veřejností (postup a vývoj práce s veřejností, metodika ECOVAST, dotazníky, identifikace znaků krajiny pomocí fotografií, setkání - diskuze nad problémy a hodnotami krajiny, názory obyvatel)

Postup a vývoj práce s veřejností

Cíle

- Seznámit vedení obce s možným přínosem zapojení veřejnosti do plánovacích procesů obce.
- Seznámit místní obyvatele s participativním plánováním.
- Uskutečnit setkání s možností vyzkoušet si, co participativní plánování obnáší.
- Rozvinout vzájemnou komunikaci, poznat jejich názory a myšlenky.
- Vytvořit hodnocení území z pohledu jeho uživatele – hodnoty, hrozby, problémy, znaky krajiny (metoda ECOVAST, fotografie, dotazník).
- Vyhodnotit jejich poznatky a na základě toho stanovit vývojové scénáře krajiny.
- Prodiskutovat vývojové scénáře s místními obyvateli a následně navrhnout cílovou charakteristiku krajiny.

Průběh

- Návštěva vedení obce Vědomice - v červnu roku 2015 jsem navštívila paní místostarostku a pana starostu obce a požádala jsem o spolupráci na projektu, ve kterém by si místní obyvatelé vyzkoušeli, co je participativní plánování na vlastní krajině. Objasnila jsem vedení obce, co participativní plánování obsahuje, jaké jsou možnosti a jaké jsou výsledky takového procesu.
- Příprava setkání – v říjnu 2015 po domluvě s paní místostarostkou Ing. Fořtovou, jsme se dohodli na uskutečnění prvního setkání na obecním úřadě dne 8. 11. 2015 od 15 hodin v zasedací místnosti úřadu. Druhé setkání proběhlo dne 20. 3. 2016 od 14 hodin opět v zasedací místnosti úřadu.
- Pozvánky na setkání - tyto byly rozneseny spolu s dotazníkem do každého domu v obci. Vedení obce bylo pozváno ústně, byly vylepeny plakáty a konání setkání bylo vyhlášeno místním rozhlasem.

Setkání – průběh a diskuze nad problémy a hodnotami krajiny, názory obyvatel

Celkem bylo do projektu zapojeno 13 osob, z toho se 5 účastnilo obou setkání, ostatní se zúčastnili jednoho ze setkání.

Setkání č. 1

Občané byli na úvod seznámeni s projektem, co je participativní plánování, bylo jim vysvětleno co je znak krajiny a metoda ECOVAST. Poté každý obdržel pracovní list a sadu fotografií pro určení znaků krajiny⁸. Pak proběhla diskuze nad výsledky pracovních listů, a to pouze „ústně“. Nechtěli již pracovat s mapou a vyznačit hodnotné znaky a problémy (možný nárazový přísun nových informací), nicméně pokračovali v diskusi nad danou problematikou. Byly projednány hodnoty území a poté především problémy obce (obchvat RCE, černé skládky ...). Prohlídka okolí se neuskutečnila z časových důvodů, neboť diskuze se protáhla a venku již byla tma.

Setkání č. 2

Úvodem setkání bylo zhodnocení výsledků minulého setkání, následovala krátká přednáška o scénářích vývoje krajiny a cílových charakteristikách krajiny. Na setkání byly představeny 3 scénáře vývoje krajiny, které byly řádně okomentovány. Poté byl dán zúčastněným prostor na prohlédnutí jednotlivých scénářů, byly zodpovězeny otázky k jednotlivým scénářům. Následovalo vyplnění předem připravených dotazníků k jednotlivým scénářům. Závěrem proběhla diskuze, která byla zaměřena na problematiku participativního plánování, na zapojování veřejnosti do plánovacích procesů a na možnosti reálného uskutečnění takového plánovacího procesu při návrhu veřejného prostoru v obci.

⁸ Sada fotografií byla náhradní variantou za procházku krajinou, která se z technických důvodů neuskutečnila. Jednotlivé znaky byly vybrány tak, aby reprezentovaly všechny prvky zkoumané krajiny a mohly tak částečně procházku nahradit. Výběr z fotografií byl velmi úspěšnou metodou, nejen pro svoji srozumitelnost, ale i pro výsledky, kdy znaky byly vybírány na základě vizuálního vnímání těchto prvků v krajině. Výsledně vybrané znaky výstižně reprezentují charakter krajiny.

Upravená metodika ECOVAST

O historii metodiky hovoří LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ (2013) a uvádí, že základ metodiky identifikace krajiny ECOVAST vznikl na počátku 90. let 20. Století (1993) v Anglii z podnětu tamního Ministerstva životního prostředí. Metodika hledala vhodný nástroj pro strategii ochrany a péče o krajinu, tak aby ji bylo možné zapojit do rozvojových koncepcí dalších resortů. Vznikla pod záštitou Evropské rady pro vesnice a malá města⁹. Zakladateli metodiky byli Michael Dower a Arthur Spiegler. Vytvořili metodiku, která jednoduchým a srozumitelným způsobem pomáhá laikům ve vymezení a hodnocení krajinných typů, zároveň je metodika postavena tak, aby byla aplikovatelná i v zemích, které nemají tak vědecky zpracovaná data o krajině

Vytvoření metodiky ECOVAST je reakcí na Evropskou úmluvu o krajině, jež klade důraz na hodnotu všech krajin a jejich význam pro místní obyvatele (HÁJKOVÁ in MOUČKOVÁ, 2013)

Metodika je postavena na vědeckém základě (geografie), který je z velké části doplněn vizuálním vnímáním, jenž napomáhá identifikovat typické znaky krajiny, kterými se odlišuje od sousední krajiny.

KYSELKA (2007) říká, že každá země má určité nástroje přístupu k hodnocení krajiny, lišící s ohledem na tradice dané země, ale i přesto je každá krajina jedinečná, jakož to i lidé, kteří v ní žijí.

LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ (2013) uvádějí, že metoda nabízí obyvatelům i odborníkům způsob posouzení charakteru jejich vlastní krajiny, což v první řadě posiluje pocit sounáležitosti s územím a zvýší jejich citlivost na její vnímání. Ve druhé řadě pak umožňuje hrubým způsobem zmapovat území do podoby, která může být podkladem pro dokumenty územního plánování a další projektové přípravy.

Příkladem využití metodiky v zahraničí je projekt, kde si účastníci mohli vyzkoušet metodu ECOVAST na dvou různých krajinách Dolního Rakouska pod vedením jednoho z autorů Arthura Spieglera (KYSELKA, 2007).

Další příklady z České republiky např. použití upravené metodiky využili KLÁPŠŤOVÁ, KLÁPŠŤĚ (2010) ve Studii příležitostí související s realizací záměru výstavby rychlostní silnice R11 v území obcí Kocbeře a Choustníkovo Hradiště (Královohradecký kraj), kdy do procesu byla zapojena veřejnost, která pomocí dané metodiky hodnotila krajinu ve svém okolí. Dalším příkladem využití metodiky se zapojením veřejnosti je pilotní projekt LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol. (2013) Současnost a vize krajiny Novodvorska a Žehušicka ve středních Čechách.

Vlastní popis metodiky

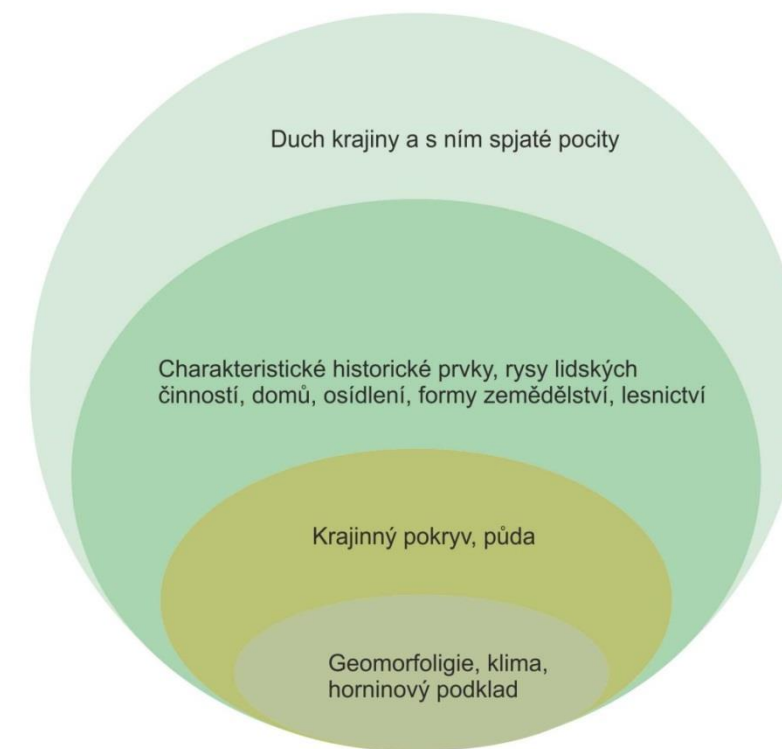
Pro stanovení charakteristických znaků krajiny byla využita upravená metodika ECOVAST. (upraveno dle LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ, 2013)

⁹ Evropská rada pro vesnici a malé město byla ustanovena v roce 1984, je zaměřena na ochranu venkovského dědictví a rozvoj venkovských komunit napříč Evropou

Základ je tvořen přírodními, na ně navazujícími kulturními a duchovními charakteristikami, které jako celek tvoří tzv. „krajinnou amforu“, kdy na sebe jednotlivé charakteristiky navazují a vytvářejí strukturu pracovního listu. Pro potřeby této diplomové práce byly jednotlivé charakteristiky mírně upraveny, pro rychlejší orientaci a pochopení¹⁰.

Pracovní list s krajinou maticí je rozdělen na deset základních vrstev, které jsou základem pro stanovení charakteristických znaků krajiny. Jednotlivé vrstvy jsou řazeny od přírodních charakteristik (primární krajinná struktura), po duchovní rozměr krajiny (terciární krajinná struktura).

„Krajinná amfora“

Obr. 3 Krajinná amfora

¹⁰ 1. setkání nepředcházela informační schůzka a nebylo tak obyvatelům umožněno studium podkladů pro pochopení jednotlivých složek.

Postup hodnocení je prováděn v několika krocích, je doporučeno pracovat v pracovních skupinách, lidé při vzájemné spolupráci mohou vyjadřovat svoje názory, myšlenky nebo sdílet své pocity a mohou dosáhnout kvalitnějších výsledků.

Jednotlivé kroky hodnocení:

1. Teoretická příprava – studium materiálů a informací o přírodních charakteristikách území, historii území, apod.¹¹
2. Terénní průzkum „ procházka krajinou“ - navštívení významných míst, uvědomění si hranic zkoumané krajiny, zápis pocitů a dojmů, fotodokumentace - vytvoření prvotního názoru na území.
3. Vypracování krajinné matice – sepsání znaků krajiny (znaky byly sepsány již do matice dle významu - první napsán vždy nejdůležitější znak).
4. Diskuze nad sepsanými znaky krajiny.
5. Posouzení znaků krajiny dle významu – rozdělení preferenčních bodů mezi jednotlivé znaky.¹²
6. Znak rozdělenu do 4 kategorií dle významu - velmi silný, silný, mírný, nízký.
7. Následná diskuze nad stanovenými znaky a jejich významu pro místní obyvatele.
8. Posledním krokem v rámci diskuze bylo stanovení hranic krajinného celku, která je odlišuje od krajiny sousední.

Krajinná matice (upravená metodika ECOVAST)

1	Popište geologickou stavbu území (typické horniny, nerosty, výskyt lomů)	
2	Popište typické klima, podnebí v území	
3	Popište vodu v krajině	
4	Popište reliéf krajiny (tvar zemského povrchu, kopce, vyvýšeniny)	
5	Charakterizujte místní půdu (její typ a druh, barevnost, strukturu, popište zda je zde nějaké poškození např. eroze)	
6	Popište charakteristické znaky domů a sídel (typ domu, materiály, uspořádání budov a zahrad) charakter a tvar sídla	
7	Charakterizujte jak se hospodaří v krajině (lesnictví, zemědělství, co se pěstuje, chová, hospodářské budovy např. JZD) využití území krajinná zeleň hospodaření	
8	Vyjmenujte typické rysy lidské činnosti (výskyt průmyslových budov, silnice, technická infrastruktura, rekreace, turismus) průmyslové a technické budovy doprava rekreace, turismus	
9	Historické prvky (např. kostely, kláštery, hrady, archeologická naleziště)	
10	Popište pocity, které z krajiny máte, představy s jakými si krajinu spojujete, zkuste popsat proč je pro Vás významná krajinná scéna projev krajiny (jak na nás působí) struktura krajiny	

Tab. 3 Krajinná matice

¹¹ Pro lepší pochopení krajinné matice a stanovení znaků krajiny – především pochopení přírodních charakteristik

¹² Na základě situace setkání byly znaky a jejich význam zhodnoceny pouze ústně v rámci diskuze

Dotazníky

Dotazník byl vytvořen kombinací zaškrtnutých odpovědí s výběrem ze tří a více možností a otázek, kde respondenti vypsali charakteristické znaky v krajině a oblíbená místa v krajině. Součástí byla i otázka, která mapuje povědomí o participativním plánování a zapojování veřejnosti do plánovacích procesů.

Dotazníkové šetření proběhlo v říjnu 2015, kdy bylo rozneseno 400 dotazníků do každého domu v obci Vědomice. Dotazníky bylo možné vrátit na obecní úřad ve Vědomicích nebo donést na první setkání. Celkem odpovědělo 32 dotázaných. Pro přehlednost vyhodnocení výsledků byli respondenti rozděleni do tří skupin dle věku: do 44 let, 45 – 59 let a 60 a více.

POZVÁNKA NA 2. VĚŘEJNÉ SETKÁNÍ

**20. 3. 2016 od 14:00 h do 17:00 h v zasedací místnosti Obecního úřadu
Vědomice**

**JAK BY MĚLA VYPADAT VAŠE KRAJINA ZA 30 LET?
ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ SPOLUPRÁCE S OBČANY OBCE VĚDOMICE**

NEZÁVAZNÁ DEBATA O KRAJINĚ VAŠÍ OBCE
ZAPOJTE SE DO DISKUSE
VYSLOVTE SVŮJ NÁZOR NA VAŠI KRAJINU

Přijměte prosím pozvání na malé setkání, které se bude týkat krajiny v okolí Vědomic.

Přijďte a podpořte studentku Zahradní a krajinářské architektury, která v rámci zpracování své diplomové práce uvítá vaše postřehy a názory o krajině, ve které žijete.

Odměnou za vaši účast vám bude bližší seznámení s prostředím, ve kterém žijete a pracujete.

Program:

- Zahájení setkání
- Vyhodnocení předchozí spolupráce s místními občany (vyhodnocení dotazníků pracovních listů)
- Představení variantních scénářů vývoje krajiny obce Vědomice a okolí
- Společné zhodnocení a výběr scénáře, který splňuje Vaše představy o vývoji krajiny
- Diskuze, dotazy

Místo setkání: Zasedací místnost Obecního úřadu Vědomice od 14:00 h
Občerstvení zajištěno

Na viděnou se těší Bc. Tereza Moučková

POZVÁNKA NA VĚŘEJNÉ SETKÁNÍ

8. 11. 2015 od 15:00 h v zasedací místnosti Obecního úřadu Vědomice

„LÍBÍ SE VÁM KRAJINA VE VAŠEM OKOLÍ,,

POZNEJTE SVOJI KRAJINU
ZAPOJTE SE DO DISKUSE
VYSLOVTE SVŮJ NÁZOR

Přijměte prosím pozvání na malé setkání, které se bude týkat krajiny v okolí Vědomic.

Přijďte a podpořte vysokoškolského studenta Zahradní a krajinářské architektury, který v rámci diplomové práce poznává a studuje vaši krajinu.

Seznamte se více se svým prostředím, ve kterém žijete a pracujete.

Program:

- Zahájení setkání
- Představení práce
- Prezentace o krajině Vědomic
- Spolupráce na vyhodnocení znaků krajiny (pozitiva/negativa)
- Společné vyplnění dotazníku hodnocení krajiny
- Diskuze, dotazy

Místo setkání: Zasedací místnost Obecního úřadu Vědomice
Občerstvení zajištěno

Obr. 4 Pozvánky na setkání

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění toho to dotazníku.

„Kdo zná nejlépe své okolí a krajinu – lidé, kteří v ní žijí“.

Jsem studentka vysoké školy Mendelovy univerzity v Brně oboru Zahradní a krajinářská architektura. Ve Vaší obci zpracovávám diplomovou práci na téma „**Cílové charakteristiky krajiny**“. Součástí diplomové práce je i spolupráce s místními obyvateli – zjištění názorů místních na jejich krajinu, která je obklopuje. Vaše názory jsou pro nás architektky tím nejdůležitějším a nejhodnotnějším faktorem, který nám umožňuje citlivě zacházet s krajinou, její obnovou a rozvojem. V tomto případě se jedná pouze o teoretickou právej výstupem nebudou změny v krajině, přesto ale může být přínosná nejen mně, ale i Vám. Můžete se dozvědět něco nového o vaší krajině a možné přístupy k řešení problémů s ní souvisejících. Prosím vyplňte dotazník a pomozte mi dozvědět se více o Vaší krajině.

(Zpracovaná práce bude po obhájení a ukončení studia věnována Vaší obci a bude možné si ji přečíst ve Vaší místní knihovně)

Dotazník je anonymní.

DOTAZNÍK

Věk:

Povolání:

Slyšeli jste někdy o participativním plánování (zapojení veřejnosti do plánování)?

ANO NE NEVÍM

Zajímáte se o dění ve Vaší krajině a její stav?

ANO NE

Jak dlouho žijete ve Vědomicích?

1 rok 5 let 10 let a více jiná doba:

Co Vás přivedlo do Vědomic?

Jak často chodíte do okolní krajiny?

Každý den 3x týdně ..... x měsíčně NIKDY

Za jakým účelem chodíte do krajiny?

Čím je pro Vás charakteristická krajina v okolí Vědomic?

Vidíte ve své krajině a okolí nějaké problémy?

ANO NE NEVÍM

Jaké:

Vidíte ve své krajině a jejím okolí nějaká pozitiva?

ANO NE NEVÍM

Jaká:

Máte v krajině nějaké oblíbené místo?

ANO NE NEVÍM

Kde a proč?

Vyhovuje Vám současná podoba krajiny?

ANO NE NEVÍM

Změnili byste něco v krajině?

ANO NE NEVÍM

DOTAZNÍK PROSÍM ODEVZDEJTE NA OBECNÍ ÚŘAD DO 21.1.2015 NEBO HO MŮŽETE ODEVZDAT NA SETKÁNÍ 8. 11. 2015.

V PŘÍPADĚ VĚTŠÍHO ZÁJMU JE MOŽNÉ SI VYZVEDNOUT DALŠÍ DOTAZNÍK NA OBECNÍM ÚŘADĚ. DĚKUJI

Děkuji Vám za Váš čas a názory. S pozdravem Bc. Tereza Moučková

Identifikace znaků krajiny pomocí fotografií

Sada fotografií byla náhradní variantou za procházku krajinou, která se z technických důvodů neuskutečnila. Jednotlivé znaky byly vybrány tak, aby reprezentovaly všechny prvky zkoumané krajiny a mohly tak aspoň částečně procházku nahradit. Výběr z fotografií byl velmi úspěšnou metodou, nejen pro svoji srozumitelnost, ale i pro výsledky, kdy znaky byly vybírány na základě vizuálního vnímání těchto prvků v krajině a výsledně vybrané znaky výstižně reprezentují charakter krajiny. (inspirace HÁJKOVÁ, 2013)

1. Pánkův statek

2. Borový les

3. Nová zástavba

4. Křížek u silnice

5. Řeka Labe

6. Ovocná alej

7. Hora Říp

8. Boží muka

9. Pole

10. Topolová alej

11. Bývalé JZD

12. Barokní brána panského statku

13. Pohled na Vědomice

14. Chmelnice

15. Chatová osada

16. Pítko

17. Cesta lužním lesem

4.5 Metodika stanovení cílových charakteristik krajiny a krajinných úprav

Evropská úmluva o krajině je nástrojem, který se zakládá o nový přístup náhledu na krajinu. Součástí je také stanovení cílových charakteristik krajiny, které představují konečný výsledek procesu plánování činností v krajině, enž předpokládá získání poznatků, konzultace s veřejností, formulaci politik a strategii činností a monitorování.

LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ (2013) uvádějí, že výsledný návrh cílových charakteristik krajiny by měl představovat prvotní vodítko pro přípravu opatření v krajině, pro podklad stanovení péče, ochrany, správu a plánování v krajině.

Metodika stanovení cílových charakteristik krajiny byla upravena pro potřeby této diplomové práce dle LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ (2013). Postup metodiky lze rozdělit do čtyř dílčích fází, které tvoří základ pro návrh cílových charakteristik krajiny.

1. Fáze

Prvním krokem jsou rozbory a analýzy území, kdy jsou hodnoceny základní charakteristiky území (zhodnocení krajinných struktur). Druhým krokem je vyhodnocení charakteristických znaků krajiny. V této části vstupuje do procesu spolupráce s veřejností, kdy jsou charakteristické znaky krajiny hodnoceny místními obyvateli pomocí metodiky ECOVAST. Výsledné znaky krajiny jsou stanoveny na základě získaných informací z dotazníkových šetření, vyhodnocení pracovních listů ECOVAST a diskuze z prvního setkání¹³.

2. Fáze

Na základě takto získaných informací jsou vytvořeny tři variantní scénáře budoucího vývoje krajiny, které tvoří základ pro následný návrh cílových charakteristik krajiny. V této fázi je veřejnost zapojena do hodnocení variantních scénářů, kdy jsou vybírány jednotlivé preferenční body ze všech scénářů, tyto jsou základním podkladem pro návrh cílových charakteristik.

3. Fáze

Samotný návrh cílových charakteristik krajiny je výsledkem provázanosti všech předchozích fází, jsou zohledněny všechny získané poznatky¹⁴ včetně vyhodnocení variantních scénářů místními obyvateli. Drobnou úpravou metodiky je vynechání posledního kroku, kdy výsledný návrh nemohl být z časových a technických důvodů projednán s místními obyvateli.

4. Fáze

Na základě návrhu cílových charakteristik v krajině jsou navrženy drobné krajinné úpravy, které reagují na možné problémy v krajině a zároveň respektují a podporují hodnoty krajiny.

Obr. 7 Schéma postupu stanovení Cílových charakteristik krajiny

(Jednotlivé metodiky popsány podrobněji viz níže)

¹³ Stanovení charakteristických znaků krajiny bylo součástí prvního setkání s místními obyvateli.

¹⁴ Cílové charakteristiky jsou zaměřeny na řešení všech hodnot a problémů v krajině.

Variantské scénáře budoucího rozvoje krajiny

Metodika stanovení variantních scénářů budoucího rozvoje krajiny je v některých bodech upravena pro potřeby řešeného území¹⁵. Jednotlivé scénáře vycházejí z metodiky pilotního projektu LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol.(2013)

Plánování vývoje, pomocí variantních scénářů budoucího vývoje krajiny je jednou z metod strategického plánování, která je uplatňována v mnoha oblastech, na nejrůznějších organizačních a prostorových úrovních.

Využití scénářů v plánovacích procesech je připisováno Hermanu Kahnovi a jeho práci pro americkou armádu v 50. letech 20. století, následně pak byla využívána v zahraničí od 70. let 20. století. V České republice je tato metodika zatím používána jen ojediněle, jako příklad lze uvést např. pilotní projekt LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ (2013) Současnost a vize krajiny Novodvorská a Žehušicka ve středních Čechách, kde jsou scénáře součástí návrhu cílových charakteristik hodnoceny ve spolupráci s veřejností. Dalším příkladem je projekt BASE Šumava, zaměřený na vytvoření scénářů budoucího rozvoje oblasti biosférické rezervace Šumava se zaměřením na dopady scénářů na ekosystémové služby a jejich změny v závislosti na vývoji krajiny.

LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ (2013) uvádějí, že scénáře umožňují identifikovat a demonstrovat efekty různých aktivit v reálném prostoru v budoucnosti - tj. ukázat možné nežádoucí dopady na krajinu, což může výrazně ovlivnit jejich plánování. Ukázkou nežádoucích dopadů na krajinu můžeme ovlivnit aktéry, změnit a upravit jejich aktivity tak, aby se mohli včas vyhnout negativním vlivům a naopak posílit jejich pozitivní působení na krajinu.

Jedním z dalších cílů je zapojení veřejnosti (participativní plánování) do těchto plánovacích procesů. Scénáře jsou jednoduchým a srozumitelným nástrojem pro prezentování potenciálních dopadů alternativních rozhodnutí na krajinu (LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ, 2013).

Scénáře umožňují kombinovat kvalitativní a kvantitativní data, počítačová data a sociální hodnoty. Vznikají tak jednoduché a srozumitelné nástroje pro prezentování veřejnosti.

Variantské scénáře budoucího vývoje krajiny a jejich zhodnocení veřejností je základním podkladem pro návrh cílových charakteristik krajiny.

Postup přípravy scénářů

Variantské scénáře byly připraveny řešitelem diplomové práce a následně projednány s místními obyvateli (obec Vědomice). Vlastní postup je rozdělen do několika fází.

1. Fáze Výběr předpokladů a hybných sil možných změn

Základem pro zpracování scénářů jsou výsledky získané zhodnocením rozborů a analýz ze setkání s místními obyvateli. Jako základ pro stanovení scénářů byly využity identifikované hybné síly¹⁶, které jsou základem pro všechny tři variantské scénáře.

¹⁵ Specifické požadavky řešeného území např. charakter území, velikost území a další změny postupu, zjištěné během zpracování.

¹⁶ Stanovené na základě 1. setkání, diskuze o charakteristických znacích krajiny, jejich problémech a hodnotách.

2. Fáze sestavení předpokladů a hybných sil do funkčního rámce

Základem pro vytvoření variantních scénářů bylo zvoleno porovnání dvou rámcových trendů ovlivňující budoucí vývoj krajiny – možných přístupů k exploataci území a uchopení péče o krajinu.

Podkladem pro vytvoření scénářů je současný stav krajiny (Land use). Na jedné straně je postavena hybná síla a tendence exploatačního potenciálu krajiny, na druhé straně pak opačná hybná síla a tendence ochrany a péče o krajinu. V průniku těchto dvou hybných sil se nachází třetí varianta, která je tvořena vyrovnaným podílem obou předchozích sil. Tímto postupem byly vytvořeny tři scénáře vývoje krajiny¹⁷.

Výsledkem jsou tři variantské scénáře budoucího vývoje krajiny EXPLOATAČNÍ, KONZERVAČNÍ a VYROVNANÝ.

- SOUČASNÉ VYUŽITÍ KRAJINY (LAND USE)
- ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA PRO ZPRACOVÁNÍ SCÉNÁŘŮ
ZAMĚŘENÍ NA :
  - I. EXPLOATAČNÍ POTENCIÁLNÍ VYUŽITÍ ÚZEMÍ
  - II. TENDENCE OCHRANY A PÉČE O POTENCIÁL KRAJINY

Obr. 8 Schéma postupu stanovení variantních scénářů

3. Fáze sestavení scénářů, jejich mapový průmět

Formou diskuze s vedoucím práce byly stanoveny cílové body (způsoby využití, změny v území) u jednotlivých scénářů. V dalším kroku byly zpracovány mapové výstupy exploatačního, konzervačního a vyrovnaného scénáře v programu Arcgis na podkladu

¹⁷ V metodice jsou navrženy 4 variantské scénáře, pro potřeby této práce byly navrženy tři scénáře, které lépe a srozumitelněji prezentují možné trendy rozvoje krajiny v řešeném území. (inspirace projekt BASE Šumava, stanoveny tři scénáře).

katastrální mapy obou řešených obcí v měřítku 1:8000¹⁸. Jako kritérium pro porovnání současného stavu a variantních scénářů byla sledována dynamika plošných změn ve využití území, doplněná řešením drobnějších změn v území vzhledem k velikosti řešeného území.

Každý scénář obsahuje základní charakteristiku, charakteristiky využití území, charakteristiku využití krajiny a následné dopady změn na krajinu.

K jednotlivým scénářům jsou vytvořeny grafy porovnání současného způsobu využití území a navrhované změny využití území. V prostředí Gis byly vrstvy výsledných scénářů převedeny do datových souborů a vyexportovány pro další zpracování v Excelu. V Excelu byly poté vytvořeny grafy navrhovaných způsobů využití území. Kdyby jednotlivé formy využití území byly velmi podrobné, pak by výsledné porovnání bylo nesrozumitelné. Na základě toho byly některé formy využití sloučeny, např. Interakční prvky v krajině představují současně prvky alejí, stromořadí, remízku nebo meze. Následně jsou grafy porovnány s grafem nynějšího využití území.

Pomocí grafů bylo možné jednoduše odlišit změny jednotlivých ploch využití v území. Jednotlivé plochy v grafu mají uvedené údaje o velikosti, jednotlivých využití a procentuální vyjádření cílového zastoupení hlavních kategorií ve využívání krajiny, prezentovány pomocí sloupového grafu.

4. Fáze projednání scénářů a výběr priorit (preferenčních bodů jednotlivých scénářů)

Místním obyvatelům byly scénáře představeny na druhém setkání, formou komentované prezentace, ilustrativními fotografiemi a vystavenými panely mapových průmětů jednotlivých scénářů v měřítku 1:8000. Vyhodnocení bylo provedeno formou zaškrtávacího dotazníku s výčtem nejdůležitějších charakteristik (19 bodů) každého ze scénářů.

Následně byly sečteny jednotlivé preference účastníků a vyhodnoceny celkové výsledky. V rámci hodnocení mohli účastníci připojit vlastní náměty, návrhy, které by měly obsahovat navržené vize vývoje krajiny v období 2016 – 2031. V průběhu celého setkání byly průběžně diskutovány jednotlivé scénáře a dovysvětleny nejasnosti.

Jednotlivé scénáře reagují na možné vývojové trendy využití krajiny do budoucna, snaží se nastínit možné změny, které by mohly krajinu nenávratně narušit.

Návrh Cílových charakteristik krajiny

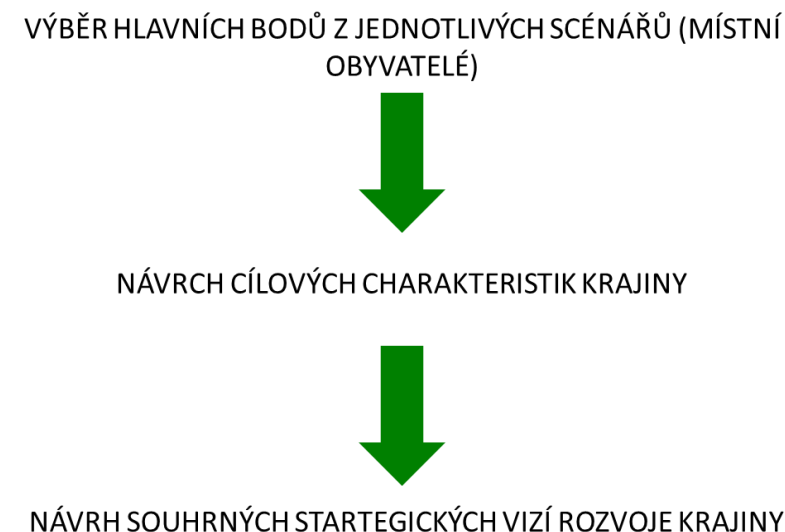
Návrh cílových charakteristik krajiny vychází z důkladného poznání řešeného území, jeho historického vývoje, současného stavu a rozvojového potenciálu. Dalším důležitým aspektem byly také názory aktérů a jejich představy o silách, které na území působí a ovlivňují jeho vývoj. Návrh cílových charakteristik je stanovován přibližně na časové období 30-ti let.

Jako podkladu pro přípravu cílových charakteristik krajiny byly využity výsledky předchozích fází výzkumu:

- Krajinná diagnóza – souhrnné výsledky analýz a rozborů, charakteristické znaky krajiny.

¹⁸ Ve zkoumaném území jsou řešeny i podrobnější změny vzhledem k velikosti daného území, např. aleje, remízky nebo meze, které by ve větším měřítku nebyly zřejmé.

- Současné využití krajiny (Land use).
- Rozbor historických urbanistických a krajinných struktur (historické mapové podklady).
- Vyhodnocení dosavadní spolupráce s místními obyvateli.

Obr. 9 Schéma postupu stanovení Cílových charakteristik krajiny a krajinných úprav

1. Fáze zhodnocení výsledků z druhého setkání – vyhodnocení výběru preferenčních bodů jednotlivých scénářů

Prvním krokem bylo vyhodnocení výsledků druhého setkání, kdyby byly hodnoceny jednotlivé body každého scénáře. Výsledné vybrané charakteristiky byly základem pro návrh cílových charakteristik krajiny.

2. Fáze přípravy pracovního návrhu (konceptu) cílové charakteristiky krajiny

Na základě vyhodnocení jednotlivých scénářů byl vytvořen pracovní návrh, který je průnikem charakteristik konzervačního a vyrovnaného scénáře. Obdobně, jako při zpracování variantních scénářů, byl vytvořen mapový průmět do katastrální mapy v programu Arcgis v měřítku 1: 8000. Zároveň byly řešeny souhrnné strategické vize, které by měli vymezit hlavní strategické oblasti, formulovat problémové okruhy a strategické cíle. Byla vytvořena tabulka, která byla pro potřeby této práce doplněna o sloupek s podrobnějším návrhem krajinných úprav v území, které částečně řeší navrhované strategické vize¹⁹.

¹⁹ Součástí této diplomové práce je návrh krajinných úprav, který vychází z návrhu cílových charakteristik krajiny a úzce s ním souvisí navrhované úpravy, které významně podporují navrhované cílové charakteristiky.

3. Fáze prodiskutování pracovního návrhu s vedoucím práce

Další krok projednání s veřejností, byl z organizačních důvodů nahrazen konzultací s vedoucím práce. Návrh byl prezentován, jako kdybych jej přednášela místním obyvatelům na setkání. Představen byl komentovanou prezentací nad mapovým průmětem v měřítku 1:8000. Následně proběhla diskuze a byly doporučeny určité změny v návrhu z pohledu expertního posouzení vedoucím práce, který se aktivně zabývá touto problematikou.

4. Fáze zpracování výsledného návrhu

Na základě připomínek byla dopracována textová část a mapový průmět návrhu cílové charakteristiky krajiny.

5. Porovnání navrhované cílové charakteristiky se současným stavem (Land use) pomocí grafového výstupu

V prostředí Gis byly vrstvy výsledného návrhu převedeny do datových souborů, vyexportovány pro další zpracování v Excelu. V Excelu byl vytvořen graf současného stavu stejně jako u předchozích scénářů. Výsledkem je porovnání současného stavu s navrhovaným stavem. (metodika podrobněji viz 3. Fáze sestavení scénářů, jejich mapový průmět)

6. Představení výsledného návrhu školní komisi v rámci předmětu Diplomový ateliér

Součástí diplomové práce je představení jejích výsledků v rámci předmětu Diplomový ateliér, před komisí všech vedoucích diplomových prací daného ročníku. Byl představen postup zpracování diplomové práce, na závěr byly předneseny variantní scénáře a výsledný návrh cílových charakteristik krajiny. Představení návrhu nemůže plně nahradit představení scénářů místním obyvatelům, ale lze tak získat jiný úhel pohledu na danou problematiku ze strany odborníků, kteří se zabývají zahradní a krajinářskou architekturou.

Návrh krajinných úprav

Návrh krajinných úprav navazuje na návrh cílových charakteristik krajiny a souhrnné strategické vize, které jsou podrobnějším návrhem rozvoje území v jednotlivých strategických oblastech. Krajinné úpravy řeší hodnoty a problémy v území a navrhují takové změny, které mohou přispět k vytvoření harmonické udržitelné krajiny do budoucna.

Návrh byl zakreslen do mapového podkladu ortofotomapy 1:15 000, návrh krajinných úprav byl zakreslen do leteckých snímků a menší vizualizace do fotografií. Výsledné zákresy byly upraveny v grafickém programu CorelDraw.

5. VÝSLEDKY PRÁCE

5.1 Charakteristika a analýzy řešeného území

5.1.1 Lokalizace, hranice a základní údaje o řešeném území

Řešené území se nachází v Severních Čechách, v jihovýchodní části Ústeckého kraje v okrese Litoměřice, při pravém břehu toku Labe, přibližně 2 km od města Roudnice nad Labem a 50 km od hlavního města Prahy. Obce spadají pod obec s rozšířenou působností Roudnice nad Labem. Katastrální území se rozléhá podél toku řeky Labe, při jižním okraji, na severu je území ohraničeno lesními plochami. Vzhledem k umístění u vodního toku se nadmořská výška pohybuje kolem 155 m n. m. Řešené území se skládá ze dvou katastrálních území, a to katastru obce Vědomice a katastru obce Černěves. Katastrální území obce Vědomice se dělí na dvě základní sídelní jednotky - Vědomice a novější část Zavadilka.

Katastrální výměra je 5,46 km², žije zde 1260 obyvatel. Katastrální území obce Černěves je tvořeno jednou sídelní jednotkou, katastrální výměra je 4,54 km² a žije zde 210 obyvatel. (WIKIPEDIE, 2001)

Hranice řešeného území se shodují s katastrálními hranicemi. Jsou tvořeny podél vodního toku řeky Labe při jižním okraji obcí, v severní části jsou tvořeny jehličnatými lesy. Obě katastrální území jsou od sebe oddělena větrolamy na jihozápadě území. U Vědomic se při břehu Labe nachází vodní elektrárna, čistírna odpadních vod, sportovní – rekreační areál a krytý bazén. Na hranici obou katastrálních území se nachází chatová oblast u břehu řeky Labe. Obce jsou propojeny s okolními vesnicemi asfaltovými a polními cestami, železným mostem s městem Roudnice nad Labem. Obec leží na spojnici mezi pravým a levým břehem řeky Labe.

Obr. 10 pohled na Vědomice a okolí

Obr. 11 Pohled na staré Vědomice

Obr. 12 Pohled na řeku Labe, roudnický most a zámek Roudnice nad Labem

POPIS VYBRANÉHO ÚZEMÍ

HROBCE

ČERNĚVES

ŽIDOVICE

ZAVADILKA
„NOVÉ VĚDOMICE „

KYŠKOVICE

ŘEKA LABE

VĚDOMICE
„STARÉ VĚDOMICE“

VĚDOMICE

ROUDNICE NAD LABEM

ÚSTECKÝ KRAJ

ČERNĚVES
VĚDOMICE

ORP ROUDNICE N/L

ČERNĚVES
VĚDOMICE

OBEC VĚDOMICE

Kraj: Ústecký

Okres: Litoměřice

ORP : Roudnice nad Labem

Katastr. výměra: 5,46 km²

Počet obyvatel: 1 260 (25. 2. 2008)

Nadmořská výška: 155 m

Zákl. sídelní jednotky: 2 (Vědomice,
Zavadilka)

ZNAK A VLAJKA

OBEC ČERNĚVES

Kraj: Ústecký

Okres: Litoměřice

ORP : Roudnice nad Labem

Katastr. výměra: 4,54 km²

Počet obyvatel: 210 (25. 2. 2014)

Nadmořská výška: 153 m

Zákl. sídelní jednotky: 1

ZNAK A VLAJKA

1: 15 000

0 200 400 600 m

5.1.2 Širší vztahy řešeného území

Řešené území se nachází při pravém břehu řeky Labe. S městem Roudnice nad Labem je spojené železným mostem, vzdáleném přibližně 1,5 km. Další významným městem je hlavní město Praha, které je 50 km vzdálené a okresní město Litoměřice v dosahu 25 km.

Obce se rozkládají v nížinatém úrodném údolí řeky Labe, které je při severovýchodním okraji ohraničeno vrcholky Českého středohoří.

Obec Vědomice leží na regionální silnici II/240, která spojuje oba břehy řeky Labe a vede směrem na Polepy, Litoměřice a dále napojuje obce a města na dálnici D8. „Pro tuto silnici je s ohledem na její zatížení a přitom vedení zastavěným územím navržena v souladu se ZÚR ÚK a ÚP Roudnice nad Labem přeložka v rozsahu celého katastrálního území Vědomice“ (VÁVRA, 2013) Ostatní komunikace procházejí celým územím a spojují Vědomice a Černěves s ostatními vesnicemi. Podél řeky Labe vede trasa cyklostezky č. 2, tzv. „Labská stezka“, která je vyznačena částečně i po místních komunikacích.

Mezi nejvýznamnější památky nacházející se v okolí obcí Vědomice a Černěves, které ovlivňují charakter místa, jsou především památky v Roudnici nad Labem, kde se předpokládá původní místo založení. Roudnice nad Labem tvořilo hradiště a také první místo osídlení toku řeky Labe. Dominantami města jsou Klášter kapucínů, zámek Roudnice nad Labem (Lobkovický zámek), věž Hláska nebo železný roudnický most. Další významnou dominantou zasahující do území, je hora Říp s Rotundou sv. Jiří na vrcholu hory.²⁰ Hora Říp je významnou kulturní památkou, symbolizuje význam zdejšího kraje a je také symbolem České země.

V širším okolí se nachází mnoho kostelů, klášterů, kaplí, nebo přírodních památek. Mezi významné patří vodní hrad Budyně nad Ohří, zámek Libochovice, Doksanský klášter, kostel sv. Jakuba Většího ve Vetlé, kostel sv. Mikuláše v Chodounech. Na území obce Vědomice se nachází nově vystavěná Kaplička sv. Marie, Boží muka sv. Huberta, zachovalá barokní brána panského statku²¹, na návsi pak barokní Pánkův statek s původními barokními božími muky z 18. až 19. století, restaurované empírové a barokní statky. Původní kostel ze 17. století se nedochoval. Dominantou obce Černěves je románský kostel sv. Prokopa, hřbitov s kapličkou, nebo křížek u cesty.

Mezi přírodní hodnoty v okolí řešeného území patří největší dominanta území řeka Labe, která je začleněna do nadregionálního biokoridoru, ve kterém se nachází významná vodní, nivní a lužní vegetace a regionální biocentrum Bažantnice. V širším okolí to jsou významná chráněná území např. Přírodní park Sovice, Dobříšský háj, hora Říp nebo přírodní rezervace Pístecký les a Loužek na řece Ohři.

Na následující straně Obr. 17 Širší vztahy území

²⁰ Významné panorama na pozadí řešeného území je tvořeno památkami Roudnice nad Labem a horou Říp, které výrazně podporuje charakter území.

²¹ V současnosti částečně Fotbalová farma a zemědělská výroba. Fotbalová farma je součástí Střední odborné školy VOŠ a SOŠ Roudnice nad Labem. Probíhá zde výuka fotbalistů.

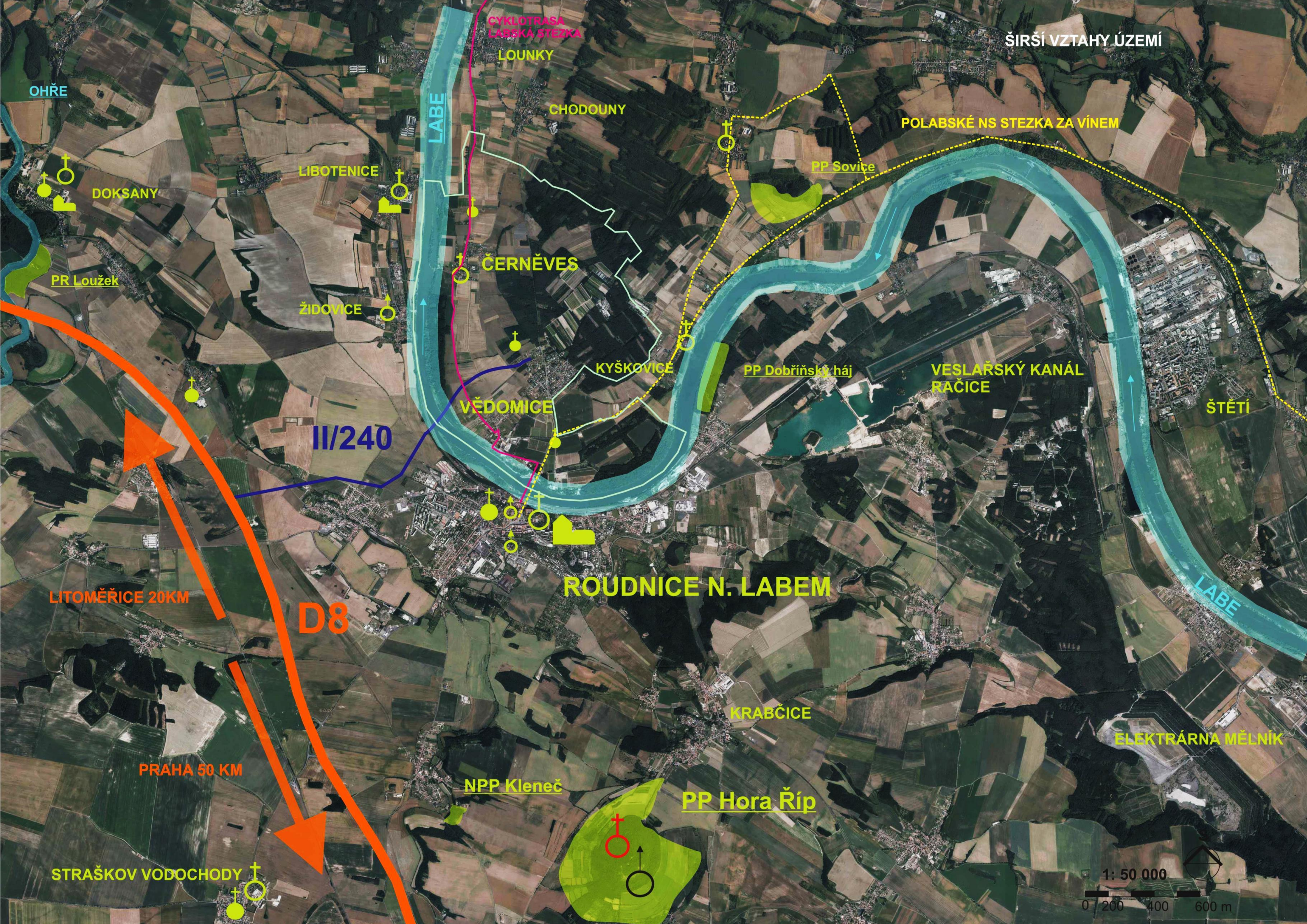
Obr. 14 Pohled na horu Říp

Obr. 15 Pohled na kopec Sovice

Obr. 16 Pohled na město Roudnice nad Labem

ŠIRŠÍ VZTAHY ÚZEMÍ

CYKLOTRASA
LABSKÁ STEZKA
LOUNKY

POLABSKÉ NS STEZKA ZA VÍNEM

OHŘE

CHODOUNY

PP Soviče

DOKSANY

LIBOTENICE

PR Loužek

ŽIDOVICE

ČERNĚVES

KYŠKOVICE

PP Dobříňský háj

VESLAŘSKÝ KANÁL
RAČICE

ŠTĚTÍ

II/240

VĚDOMICE

ROUDNICE N. LABEM

LITOMĚŘICE 20KM

D8

KRABČICE

ELEKTRÁRNA MĚLNÍK

PRAHA 50 KM

NPP Kleneč

PP Hora Říp

STRAŠKOV VODOCHODY

1: 50 000
0 / 200 400 600 m

5.2 Primární krajinná struktura – charakteristika přírodních podmínek

5.2.1 Geomorfologie

Řešené území je součástí soustavy České tabule, podsoustavy Severočeské tabule a patří do celku Dolnooharské soustavy. Do řešeného území nejvíce zasahuje Řipská tabule, v západní části pak přechází v Terezínskou kotlinu, v severní části navazuje Dokeská pahorkatina. Okrsek tvoří Roudnická brána.

Roudnická brána představuje dno údolí řeky Labe spojující Terezínskou kotlinu s Mělnickou kotlinou. Území vzniklo erozí řeky v turonských písčítých slínovcích, slínovcích a slinitých pískovcích s akumulacním reliéfem údolních niv, mladopleistocenních a středopleistocenních říčních teras (místa s pokryvy a přesypy vátých písků), vyplňujících zejména jádra výrazných roudnických zákrutů s příkrými nárazovými svahy. Ve střední a severovýchodní části je brána až středně zalesněná (borové porosty s příměsí buku, dubu, akátu). Jinde převažuje orná půda a místa chmelnice. (WIKIPEDIE, 2014)

5.2.2 Reliéf

Území je tvořeno širokou údolní nivou, která udává charakter reliéfu celého řešeného území. To je tvořeno rovinným povrchem terasovitých plošin s mírně strmými svahy podél lesních porostů v severní části. Svahy jsou tvořeny na rozhraní dvou teras a nepřesahují sklonitost 15 °, terén se zvedá směrem od nivy řeky k severní hranici území. Je mírně zvlněný bez větších modelací terénu. Nejvyšší partie se nachází v severní části území, s nejvyšší nadmořskou výškou je 165 m. n. m, nejnižší místo se nachází v nivě řeky, 149 m. n. m. Celkové převýšení činí přibližně 16 m.

5.2.3 Fytogeografické členění

Řešené území je součástí fytogeografické oblasti Termofytika v obvodu Českého Termofytika v okrsku 5b Roudnické písky.

Roudnické písky se vyznačují písčítým podkladem na plochem reliéfu, lesní porosty jsou tvořeny převážně kulturními bory na písčítých půdách a spraších, při řece Labi pak lužními lesy. Oblast se vyznačuje četnými ložisky šterkopísku.

5.2.4 Biografické a biogeografické členění

Řešené území je součástí kontinentální oblasti Polabského bioregionu. Nacházejí se zde významně zastoupené biochory. V jižní části, v okolí řeky Labe, se nachází biochora Širších hlinitých niv, které přechází v biochory. Plošiny šterkopískových teras tvoří úrodné zemědělské půdy, v nejsevernější části biochor, plošiny na zahliněných píscích, jsou zastoupeny rozsáhlými borovými lesy.

Bioregion : 1.7 Polabský bioregion

Biochora : 2RU, 2LH, 2RN, 2RV

Oblast: kontinentální

1.7 POLABSKÝ BIOREGION

„Bioregion leží ve střední části středních Čech, zabírá Terezínskou, Mělnickou a Nymburskou kotlinu a rozkládá se v nejnižší části České tabule. Má výrazně protáhlý tvar ve směru ZSZ - VJV a celkovou plochu 1183 km².“ (CULEK, 1995)

V řešeném území je Polabský bioregion tvořen širokou nivou řeky Labe a nivními terasami nízkého a středního stupně, tvořeny z velké části sedimenty kvartéru písčítých a jílovitých hlín, přecházející v šterkopískové terasy, které se nacházejí na velké části území. Na nivních terasách se místy tvoří písečné přesypy a váté písky, vytvářející tenký pokryvný plášť. Lokálně můžeme pozorovat sprašové pokryvy. Reliéf je rovinný s převýšením maximálně do 30m. Půdy v Labské nivě jsou zastoupeny fluvizeměmi, na šterkopískových terasách kambizeměmi. Převažuje zde orná půda a borové lesy (CULEK, 1995).

2RU Plošiny šterkopískových teras

Plošiny šterkopískových teras se nacházejí ve střední části řešeného území, tvoří velké bloky orné půdy. Přechody mezi jednotlivými terasami jsou mírné a netvoří bariéru v území. Substrát obsahuje fluviálními šterkopísky s ostrůvky černozemě a vátých písků. Potenciální vegetace je zastoupena Lipovými doubravami. Hlavní zastoupení tvoří borovice, doprovázená dubem nebo bukem na vlhčích místech (CULEK, 2005).

2RN Plošiny na zahliněných píscích 2. v. s.

Plošiny na zahliněných píscích tvoří území především v severní části. Reliéf je rovinný až mírně zvlněný. Substrát je tvořen fluviálními šterkopísky a částečně vátými sprašemi. Potenciální vegetace je tvořena Lipovými doubravami (CULEK, 2005).

2LH Širší hlinité nivy 2. v. s.

Niva řeky Labe je tvořena biochorou Širší hlinité nivy. Podloží nivy je tvořeno pleistocenními a staroholocenními šterkopísky, překryté vrstvou písčítých hlín. Substrát je složen fluvizeměmi. Potenciální vegetace je zastoupena jilmovými nebo topolovými doubravami (CULEK, 2005).

Model terénu (reliéf)

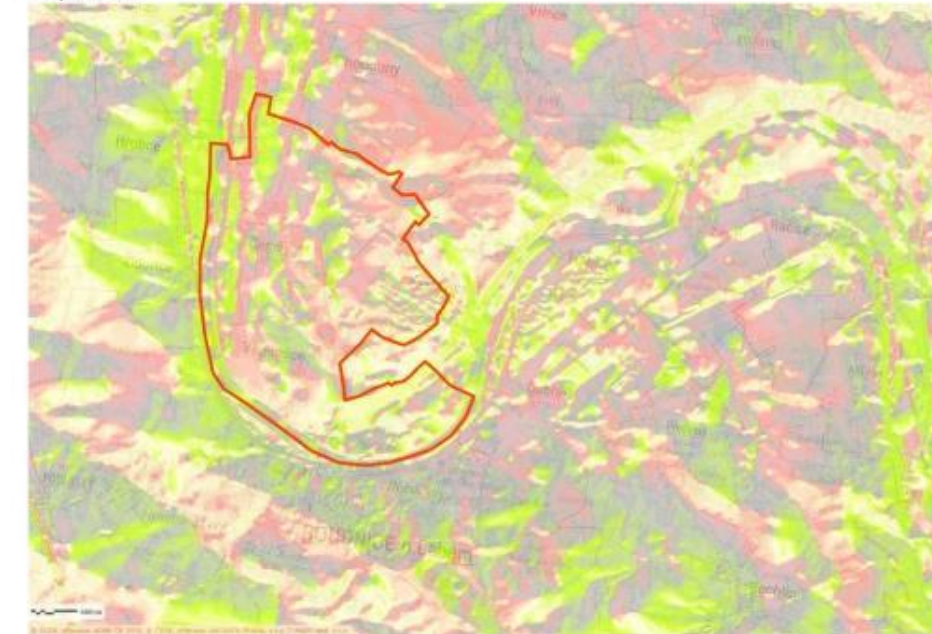

Sklonitost

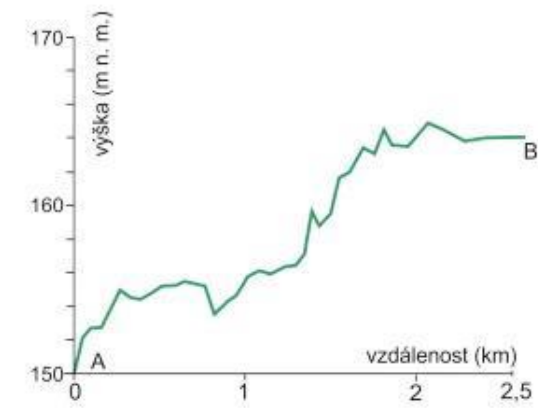
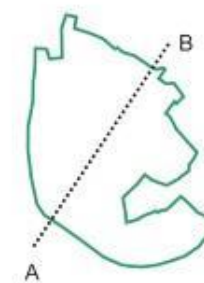
- Sklonitost (stupně)
- roviny a slabě ukloněné svahy (0°-2°)
  - mírně ukloněné svahy (2°-5°)
  - silně ukloněné svahy (5°-15°)
  - strmé až velmi strmé svahy (15°-35°)
  - srázy (35°-55°)
  - příkré svahy (55°-90°)

Expozice

- Expozice (světové strany)
- S
  - SSV
  - SV
  - VSV
  - V
  - VJV
  - JV
  - JJV
  - J
  - JJZ
  - JZ
  - ZJZ
  - Z
  - ZSZ
  - SZ
  - SSZ
  - S

Výškový profil

Obr. 18 Reliéf, sklonitost, expozice

5.2.5 Potenciální přirozená vegetace

Potenciální vegetace, dle Neuhäuslové (1998) tvoří území z větší části 8 – Lipové doubravy (*Tilio–Betuletum*) a při břehu řeky Labe pak 4 – Topolová doubrava (*Quercu–Populetum*).

V blízkosti vodního toku a kolem něho se vyskytuje vegetace topolových doubrav (*Quercu - Populetum*), místy v komplexu s jilmovou doubravou (*Quercu–Ulmelum*). Topolová doubrava je reprezentována třípatrovými porosty s dominantním dubem letním (*Q. robur*) a topolem černým (*Populus nigra*). Dále také střemchou (*Padus avium*), nebo hospodářsky preferovaným jasanem (*Fraxinus excelsior*). V hustém bylinném patru převládají hygrofilní byliny, např. *Galanthus nivalis*, *Leucojum vernum* (NEUHÄUSLOVÁ, 1998).

Lipové doubravy jsou charakteristické dvoupatrovými až třípatrovými, s druhově chudší fytoocenózou. Dominantní dřevinou je *Quercus petraea*, řidčeji pak *Quercus robur*. Výrazné zastoupení *Tilia cordata* v nižším patře, dále pak výskyt *Betula pendula* nebo *Sorbus aucuparia*. V bylinném patře převládají trávy a mezofyty, např. *Poa nemoralis*, *Calamagrostis arundinacea*, *Melica nutans*, *Plagiomnium undulatum* nebo *Stelaria holostea* (NEUHÄUSLOVÁ, 1998).

5.2.6 Aktuální vegetace

Aktuální vegetace je tvořena především lesními porosty, v okolí řeky Labe pak břehovými porosty a vodní vegetací. Aktuální vegetace byla vyhodnocena na základě terénního průzkumu a mapových podkladů. Byly vymezeny tyto biotopy:

L 7.4. Acidofilní doubravy na písku

L.2.3B Tvrdé luhy nížinných řek

L.2.2B Údolní jasanovo-olšové luhy

L. 2.4 Měkké luhy nížinných řek

K. 2 Vrbové křoviny podél vodních toků

M. 1.4 Říční rákosiny

V.4B Makrofytní vegetace vodních toků

V.1F Makrofytní vegetace přirozená eutrofních a mezotrofních stojatých vod

Velké zastoupení mají biotopy ovlivněné nebo vytvořené člověkem. Zastoupeny jsou X1 Urbanizovaná území, X3 Extenzivně obhospodařovaná pole, X8 Křoviny s ruderálními a nepůvodními druhy, X9 Lesní kultury s nepůvodními dřevinami, X13 Nelesní stromové výsadby mimo sídla

Obr. 19 Acidofilní doubravy na písku

Obr. 20 Tvrdý luh nížinných řek

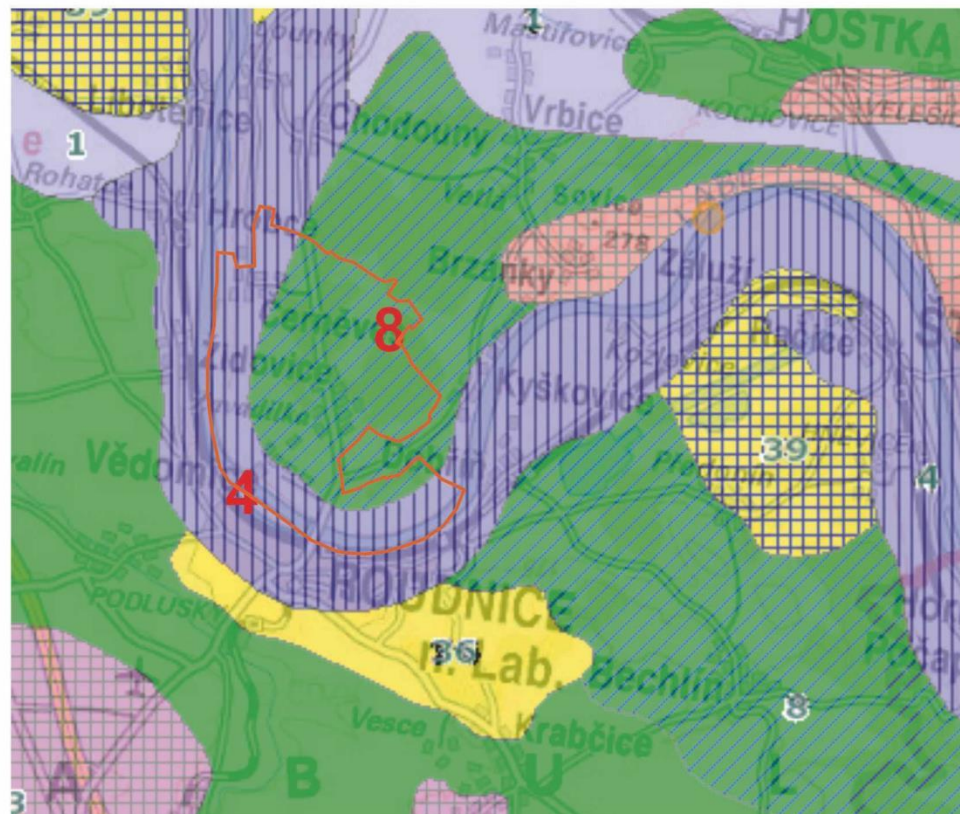
Obr. 21 Bahnitě říční náplavy

Fytogeografické členění

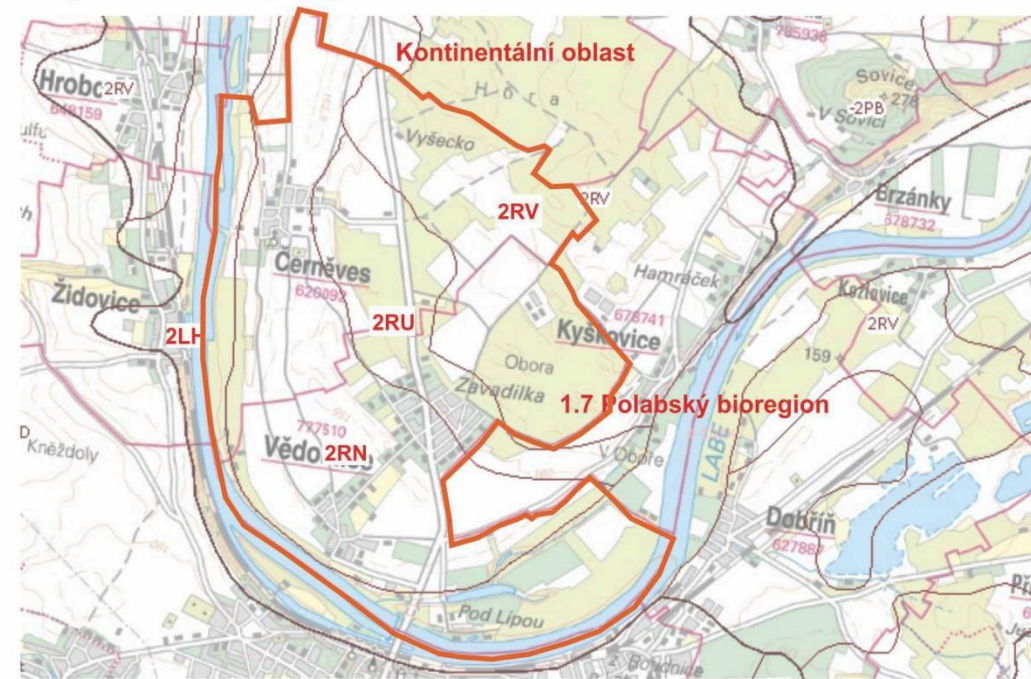
Fyt. oblast : Termofytikum
 Fyt. obvod : České Termofytikum
 Fyt. okrsek : 5b Roudnické písky

Potenciální přirozená vegetace

4 Topolová doubrava (Quercu- Populetum)
 8 Lipové doubravy (Tilio-Betuletum)

Biografické a boigeografické členění

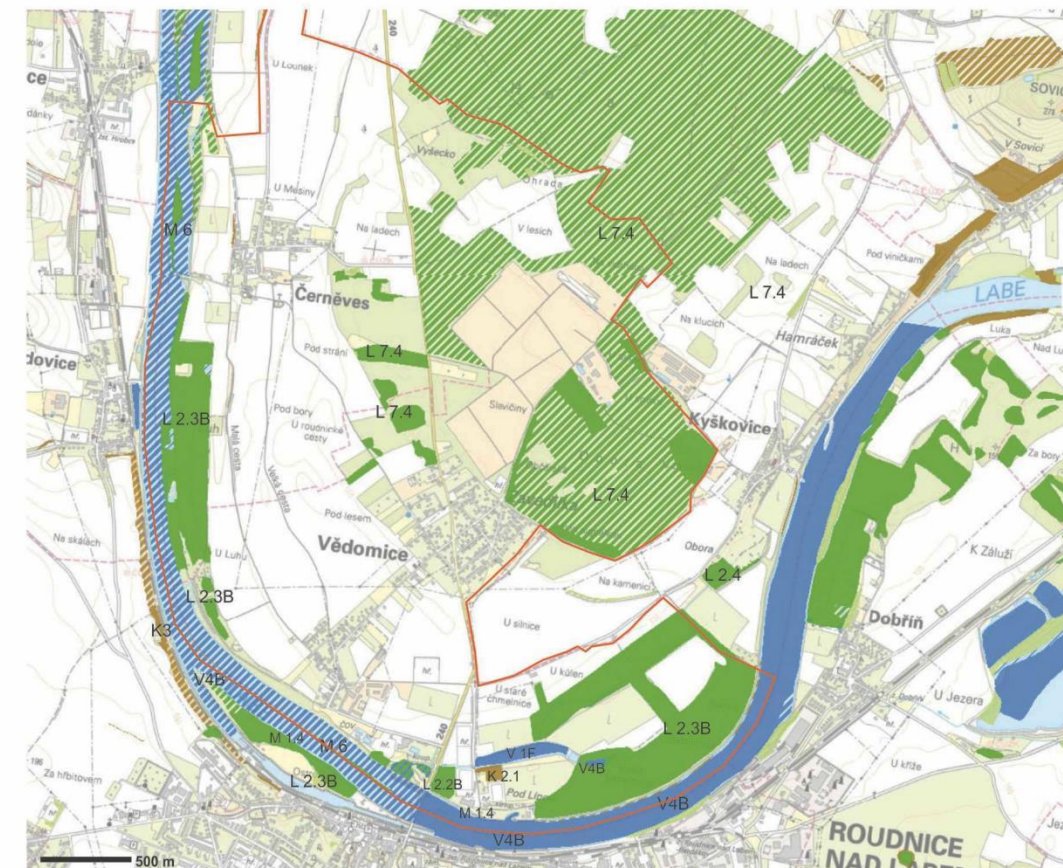

Bioregion : 1.7 Polabský bioregion

Biochora :
 2RU Plošiny štěrkopískových teras
 2LH Širší hlinité nivy
 2RN Plošiny na hliněných píscích
 2RV Plošiny na vátých píscích

Oblast : kontinentální

Mapování biotopů

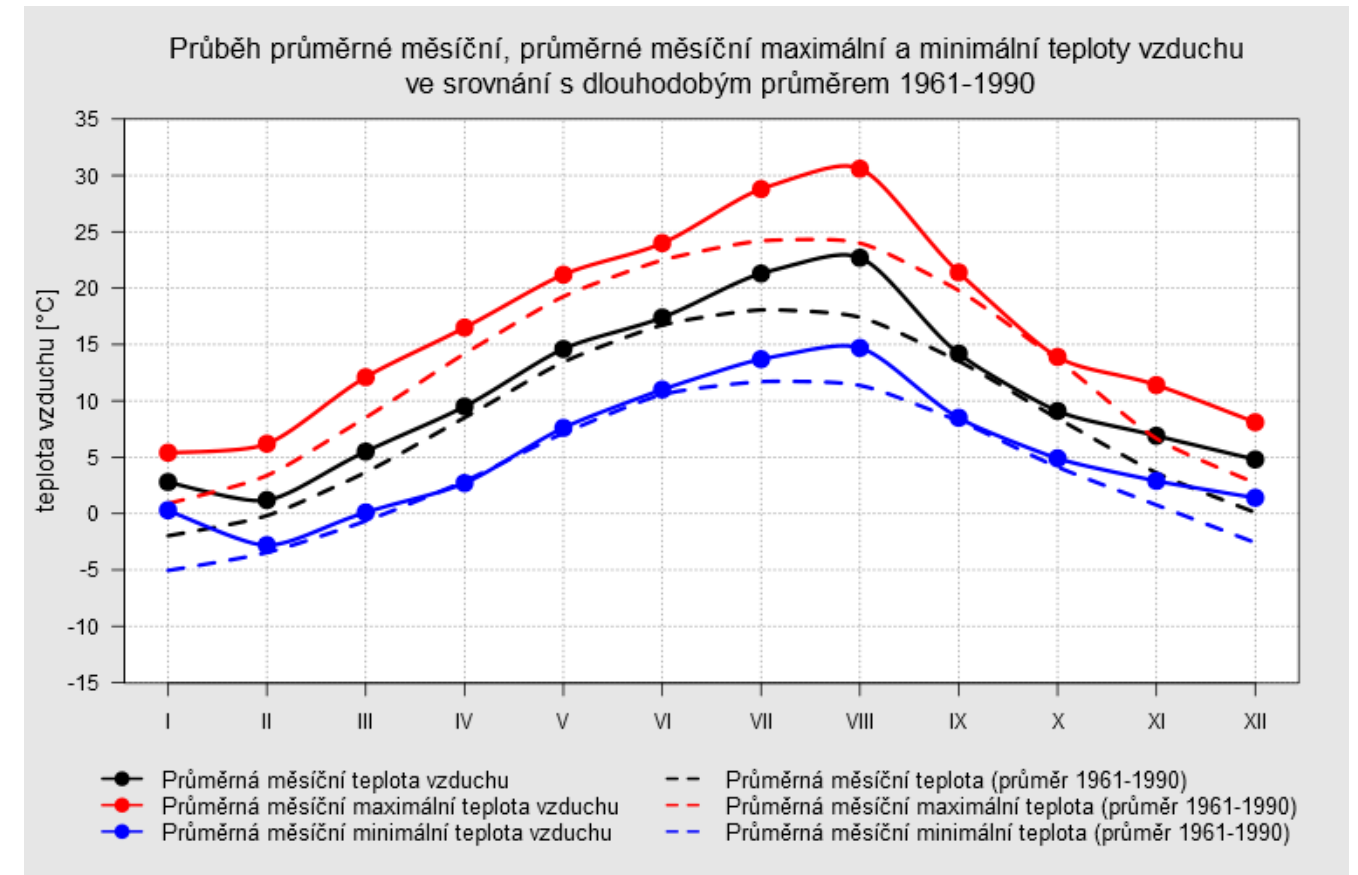
L. 7.4. Acidofilní doubravy na písku
 L.2.3B Tvrdé luhy nížinných řek
 L.2.2B Údolní jasanovo-olšové luhy
 L. 2.4 Měkké luhy nížinných řek
 K. 2 Vrbové křoviny podél vodních toků
 M. 1.4 Říční rákosiny
 M.6 Bahnitě říční náplavy
 V.4B Makrofytní vegetace vodních toků
 V.1F Makrofytní vegetace přirozená eutrofních a mezotrofních stojatých vod

5.2.7 Klimatické podmínky

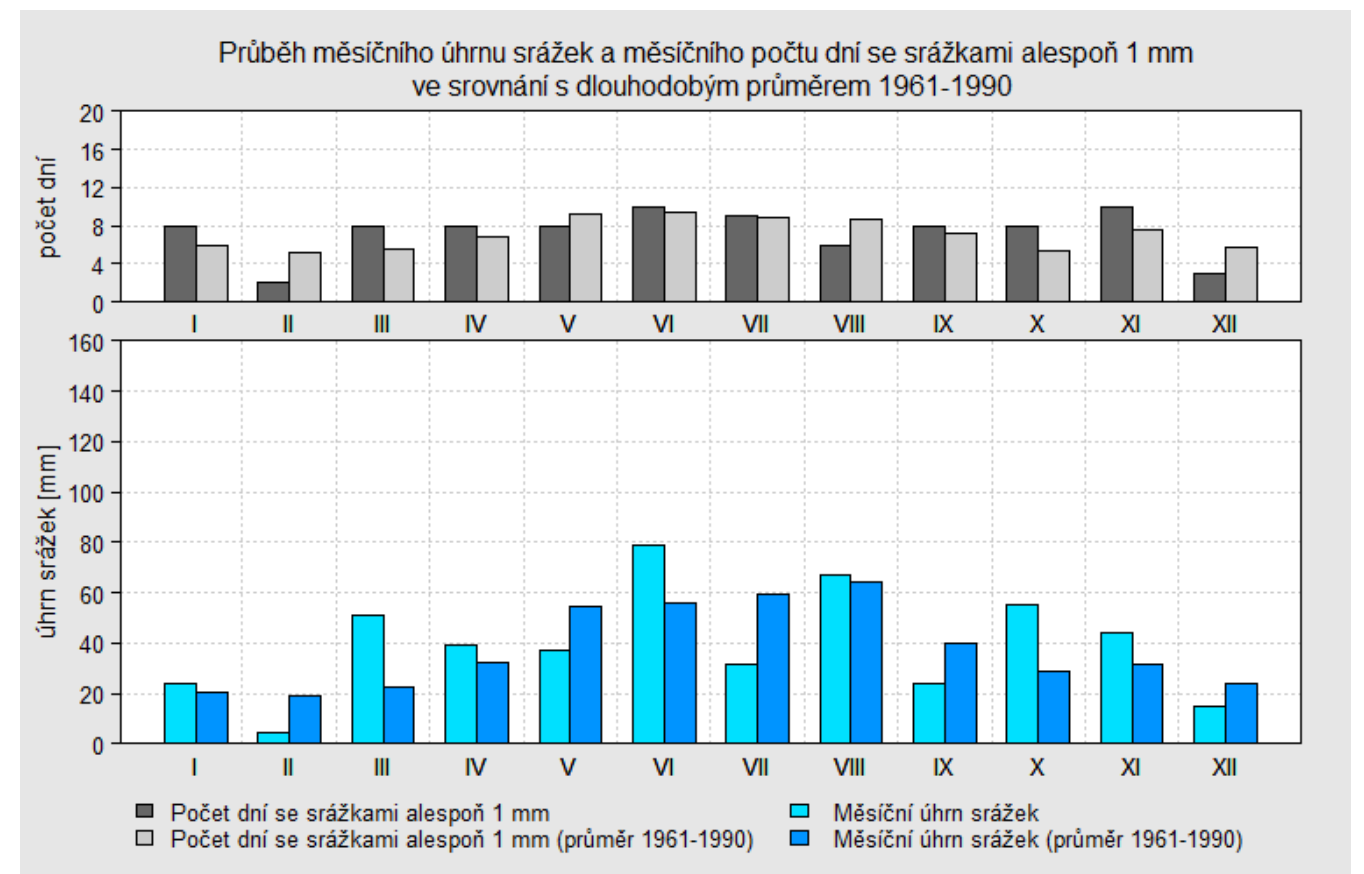
Území se nachází, dle Quity, v mírně teplé oblasti T2, vyznačuje se vysokými průměrnými ročními teplotami kolem 8,7 °C, celkový úhrn srážek se pohybuje kolem 473 mm. Naměřené hodnoty teplot a srážek pocházejí z nejbližší meteorologické stanice Doksany

Oblast je situována při toku řeky Labe, kde dochází často k výkyvům počasí. Je známo, že někdy prší na straně Roudnice nad Labem, kde se srážky vlivem řeky zarazí a na druhé straně u Vědomic již neprší. Oblast Polabí se vyznačuje nízkými úhrny srážek během celého roku. Největší výkyvy nejen srážek, ale i teplot, nastávají v letním období, vlivem přidaného silného větru dochází k vysychání písčité půdy, což může být především problémem pro pěstování sezonních plodin, které potřebují dostatek vláhy.

Obr. 23 Klimatické poměry - teploty

Obr. 24 Klimatické poměry - srážky

5.2.8 Geologické podmínky

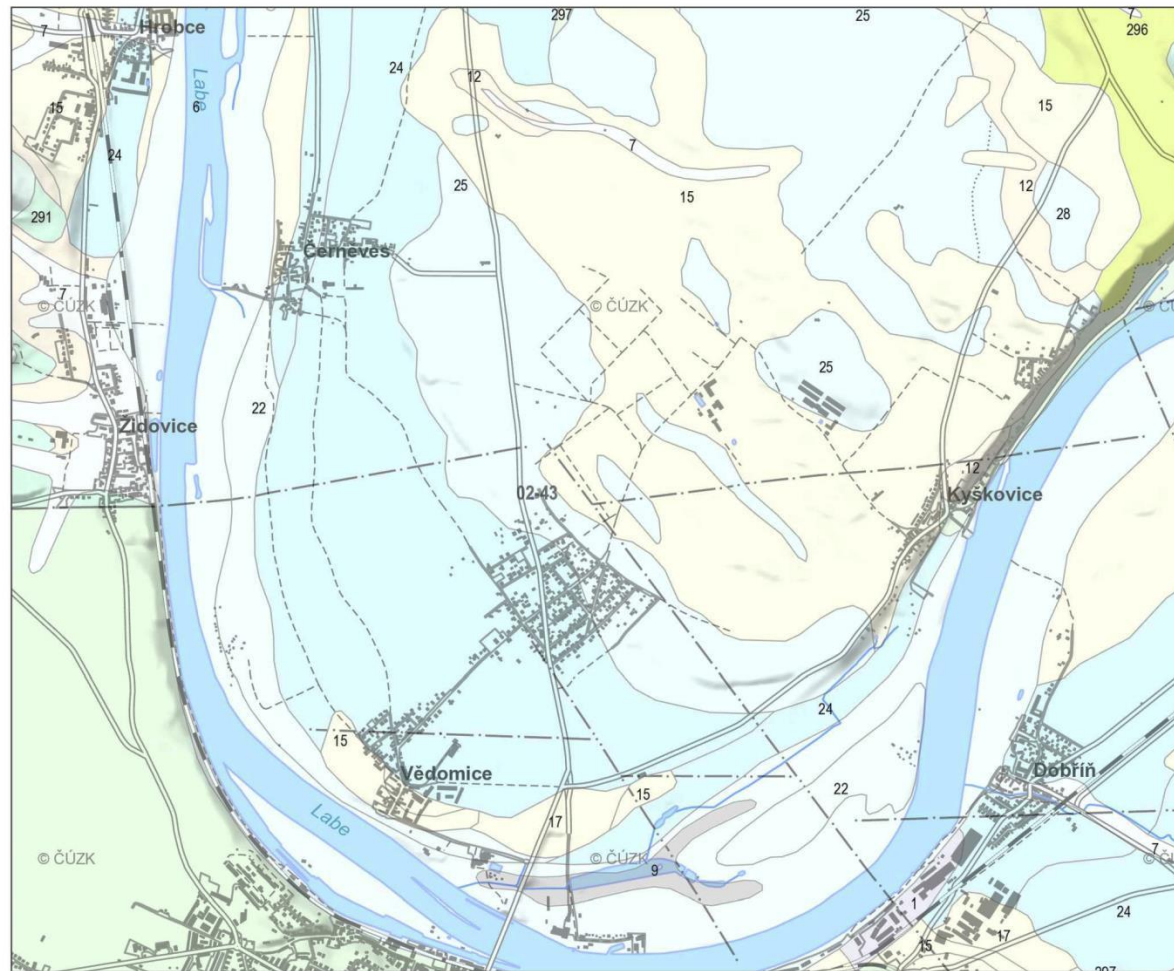
Řešené území se nachází v oblasti Českého masivu. Velká část je tvořena sedimenty České křídové pánve, převážně marinního typu, která je tvořena vápnitými horninami – opukami, jílovci a slínovci. Podloží obsahuje horniny mezozoika, stáří svrchní křída, středního a svrchního turonu jizerského souvrství. Zastoupeny jsou převážně vápnité a jílovité jemnozrnné pískovce. Podloží je překryto kvartérními sedimenty, fluviálními, převážně písčito-hlinitými nivními sedimenty, v oblasti kolem nivy řeky Labe, sprašemi a sprašovými hlínami ve střední části na terasách, pak fluviálními písčitémi štěrky. Nejmladší pokryv tvoří dno řeky Labe, je tvořeno fluviálními písčitémi štěrky svrchního pleistocénu (CULEK, 1995).

5.2.9 Pedologické podmínky

L. V řešeném území se vyskytují dva základní typy půdy, fluvizemě a regozemě, místy pak černozemě a kambizemě. Údolí nivy řeky Labe je tvořeno nejmladšími pokryvy fluvizemí. V oblasti lužních lesů při břehu řeky Labe se pak vlivem pravidelného zaplavování mohou vyskytovat glejové fluvizemě. Na terasách štěrkopísků se nacházejí arenické regozemě, místy černozemě a kambizemě, které jsou vázány na výskyt spraší a sprašových hlín. V severní části, na vátých píscích, se mohou vyskytovat kyselé rankery. Půdy na většině území jsou mělké, lehké, špatně vododržné, výsušné, v místech, kde půda tvoří velké bloky orné půdy, bez vegetace, vystavené větrné erozi (CULEK, 1995).

5.2.10 Hydrologické podmínky

Území je součástí povodí řek Labe a Ohře. Řeka má charakter nížinného toku se spádem do 0,5%. Převážná část řešeného území spadá do chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Severočeská křída. Oblast, která pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci povrchových a podpovrchových vod je chráněná na základě Nařízení vlády ČSR č.85/1981 Sb. Na celém řešeném území působí průlinový kolektor na nezpevněných sedimentech, je zde velké působení podzemní vody. Jižní část území u toku řeky se nachází v aktivní záplavové zóně a záplavové zóně Q 100 (VÁVRA, 2014).

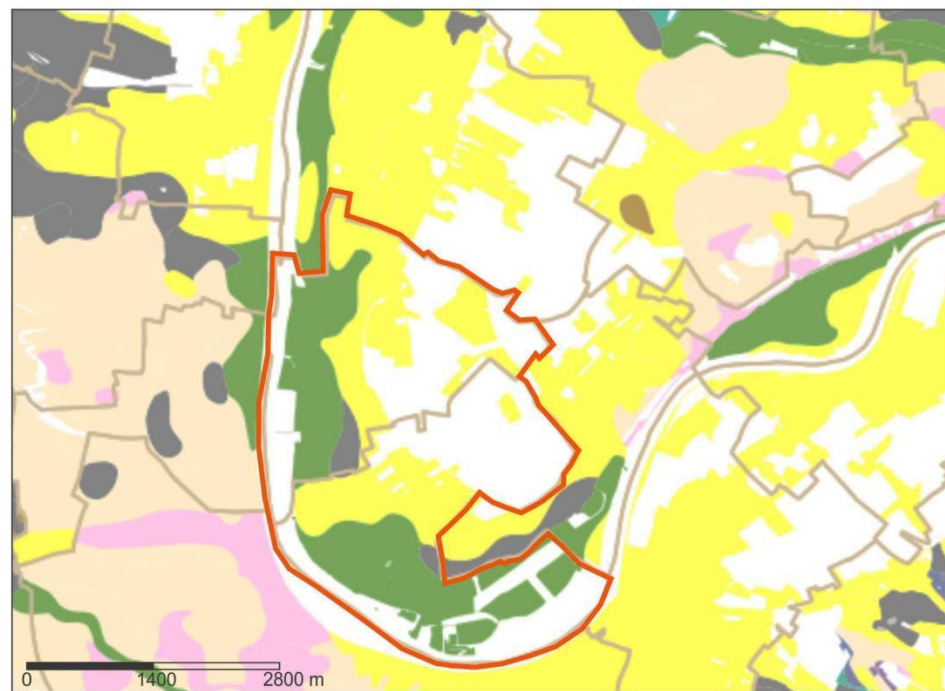
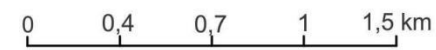
Geologická mapa 1: 50 000

Tektonická linie
— zlom

Geologická jednotka
Český masiv - pokryvné útvary, posvariské magmatity

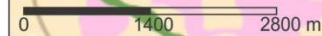
kvartér

- 15 navátý písek
- 25 písek, štěrk
- 12 písčito-hlinitý až hlinito-písčitý sediment
- 9 slatina, rašelina, hnílokal
- 17 spraš a sprašová hlína
- 6 nivní sediment

Skupiny půdních typů

- černozem
- fluvizem
- regozem
- kambizem
- rendziny, pararendziny
- regozemě na lesních plochách a fluvizemě v korytě řeky Labe

Hydrologická mapa

průlinový kolektor
na nepevných sedimentech

Obr. 25 Geologické, pedologické a hydrologické podmínky

5.3 Sekundární krajinná struktura

5.3.1 Stručná historie obcí a okolní krajiny

Obce Vědomice a Černěves spadají do krajiny pod Řípem, do míst, kde pravděpodobně vzniklo nejstarší osídlení v úrodné zemědělské nížině podél řeky Labe. Osídlení již od pravěkých dob, kdy se lidé seznamovali s krajinou.

V 6. století po Kristu přicházejí do našeho kraje nové slovanské kmeny Ljutoměřiců a Čechů, které od sebe oddělovala řeka Labe. V této době se předpokládá založení obcí Vědomice a Černěves.

Přes řeku Labe a obce Vědomice a Černěves vedly významné obchodní cesty - cesta Lužická, Litoměřická a Labská. Nejvýznamnější cesta Lužická, je zakreslena v Müllerově mapě, vedla od jihu města Roudnice přes řeku, labským přívozem k, osadě Vědomice a odtud poté směrem na osady Vetlá, Hošťka až do Lužice. Obchodní Labské cesty využívali římsí obchodníci pro konání výprav k Baltickému moři.

Ve 12. století náleží obce v okolí města Roudnice nad Labem pražským arcibiskupům a nejbližšímu Roudnickému biskupství, jenž je spravovalo. První spojení vesnic přes řeku Labe s městem Roudnice nad Labem, poskytoval kamenný most, který byl vystavěn v letech 1333 – 1340, biskupem Janem IV. z Dražic. V tomto období započala stavba kostela sv. Prokopa v Černěvsi.

První písemné záznamy o obci Vědomice pocházejí z roku 1505, obec je zapsána v zemských deskách a poprvé se setkáváme se jménem obce Vědomice. Obec je majetkem Roudnického panství. O obci Černěves pocházejí první záznamy z roku 1273, ta je částečně majetkem Doksanského kláštera, kterému ji daroval kníže pražský.

Roku 1575 je prodáno Roudnické panství Vilému z Rožmberka. V této době přináleží k roudnickému panství obce Černěves, Kýškovice, Louňky, Chodouny, Vetlá a Vědomice.

Po smrti Viléma z Rožmberka, roku 1592, přešlo roudnické panství do vlastnictví jeho ženy Proxyleny. Snažila se zavést katolickou víru, v tom ji podporoval i nový manžel, Zdeněk Vojtěch Popel z Lobkovic. V záznamech je uvedena výstavba školy na počátku 17. století v těsné blízkosti kostela sv. Prokopa, její poloha je pouze odhadována, původní stavba se nedochovala.

Během Třicetileté války a nepokojů je zničen roudnický kamenný most, který je během vtrhnutí saských vojsk do Čech vyhozen do povětří a už neobnoven. Most je nahrazen prámovým přívozem. Nový most je pak vystavěn až v letech 1906 – 1910.

V roce 1637 se ujímá vlády Roudnického panství, jako jediný dědic, Václav Esebius z Lobkovic. V tom samém roce kníže Ferdinand Augustus Lobkovic dostavuje Roudnický zámek.

V roce 1713 vypukla epidemie moru, která zasáhla náš region. V Černěvsi zemřelo na morovou epidemii 39 lidí, ve Vědomicích také 39 lidí.

V 18. Století, za vlády Marie Terezie a Josefa II dochází k novým reformám. V obci Černěves je postavena škola. V roce 1787 ze záznamů bylo zjištěno, že obecní škola byla v čp. 14 pod kostelem.

V roce 1848 je zrušena robota a poddanství a obce se stávají samosprávami. Obě obce jsou závislé na zemědělské činnosti, dochází k rozvoji hospodářství, která byla jediným způsobem obživy v okolí. Roku 1850 byla v Roudnici nad Labem postavena železniční dráha, která výrazně přispěla nejen k rozvoji města, ale i okolních vesnic.

V roce 1858 byl v obci Vědomice zaznamenán požár, který zničil 11 domů. V roce 1867 je v Černěvsi dokončena stavba obecní školy.

Velmi zajímavým záznamem, v kronice obce Černěves, je zmínka o první paroplavbě po řece Labi, která byla bohužel pro mělkost vody do roka zrušena. Další zmínka o provozování paroplavby pochází z roku 1923, kdy pražská společnost provozovala plavbu na trati Neratovice, Mělník, Roudnice nad Labem a Litoměřice.

V druhé polovině 18. století dochází k rozvoji obcí, staví se nové domy, jsou zakládány různé spolky, sbory dobrovolných hasičů.

V roce 1913 poprvé zaznamenáváme rozvoj druhé části obce Vědomice, dnes pod názvem „Zavadilka“.

Na počátku 19. století jsou vedeny záznamy o rozvoji pěstování zeleniny a ovoce, které je charakteristické pro zdejší kraj.

V období okupace a druhé světové války došlo k posunutí německé hranice. Hraniční pásmo vedlo za obcí Vetlá, u odbočky na Vrbici, ve směru na Litoměřice.

V poválečných letech, mnohdy bouřlivých letech socializace, docházelo k významným změnám a událostem. Krajina dostávala novou tvář, jejíž změny jsou patrné do dnešní doby.

V současnosti je rozvíjena především zástavba v obci Vědomice, na Zavadilce, v obci Černěves při okraji obce, směrem na Chodouny. V obou obcích dochází nejen k rozvoji zástavby, ale je rozvíjena i občanská vybavenost, jsou plánována protipovodňová opatření, která by měla zmírnit následky častých povodní. Obec Vědomice se aktivně účastní celostátních soutěží, již získala několik ocenění za občanskou vybavenost, nebo veřejnou zeleň. Obec Vědomice je jednou z příkladných obcí, která má zájem o svou vesnici a své okolí.

(Převzato, upraveno KRONIKA OBCE, HISTORIE OBCÍ VĚDOMICE A ČERNĚVES, 2014 - 2016)

Obr. 26 Pánkův statek

Obr. 27 Empírový statek

Obr. 28 ulice Staré Vědomice 1931

Obr. 29 ulice Staré Vědomice 1950

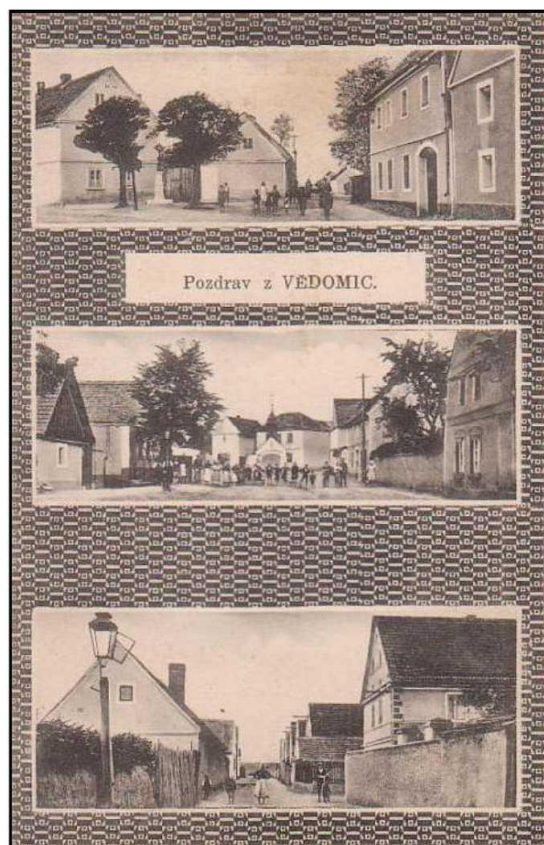
Obr. 30 Vědomice 1942

Obr. 31 Restaurace „Pod Lípou“

Obr. 32 Barokní panský statek 1930 - 1950

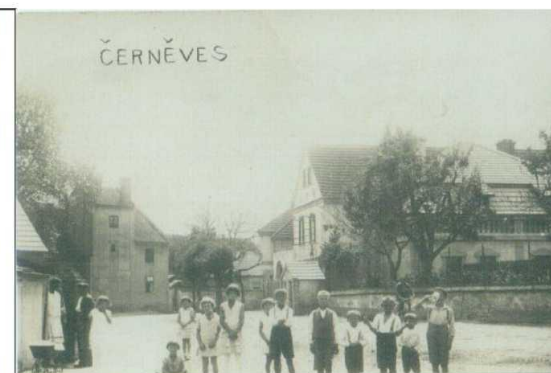
Obr. 37 Pohlednice Vědomice

Obr. 33 Kostel sv. Prokopa

Obr. 34 Kostel a škola 1940

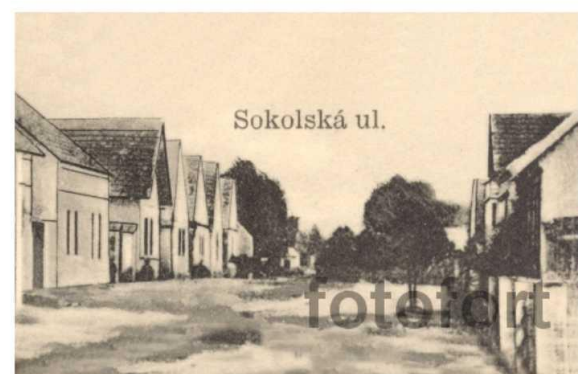
Obr. 35 Náves Černěves

Obr. 36 Hasičská zbrojnice

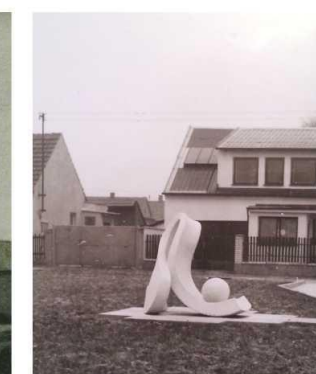
Obr. 38 Střed Černěves 1940

Obr. 39 ulice Černěves 1940

Obr. 40 Dělnická výstavba 1893

Obr. 41 Pítko Vědomice

5.3.2 Historický vývoj urbanistické struktury a krajinné struktury

Obce se nacházely těsně při okraji řeky Labe. V historických pramenech se uvádí, že oblast Polabí a Roudnicka je místem nejstaršího osídlení, právě díky rovinatému nížinatému terénu, mírnému podnebí a řece Labi. Nachází se zde nejúrodnější půdy, které byly dobře zásobeny vodou z řeky, a v dřívějších dobách to byl hlavní předpoklad osídlení.

Obce vznikaly při toku řeky Labe, byly součástí Roudnického panství a zásobovaly tak Roudnický klášter a město zemědělskými produkty, které vypěstovaly na zdejších úrodných polích.

Půdorysné uspořádání obcí pravděpodobně vychází z toku řeky, v jejíž blízkosti se vesnice nachází a na mapě je vidět, že hlavní silnice vedla po břehu řeky Labe a proto se můžeme domnívat, že původním půdorysným typem byla „ulicovka“

Hlavní ulice obce Vědomice byla napojena na hlavní cestu a dále se rozdělovala na dvě polní cesty, které vedly směrem na Černěves a Kyškovice. Dominantním prvkem zástavby obce Vědomice byl rozlehlý panský statek, který tvořil většinou část obce. Zemědělské statky, domy sedláků, domkařů a podruhů byly postaveny po levé straně ulice a částečně za panským statkem, po pravé straně. Obci Černěves dominovaly kostel sv. Prokopa, přilehlý hřbitov a škola po pravé straně kostela. Dále se v obci nacházely zemědělské statky, domkaři, domy sedláků a poddruhů.

Kaplička a kostelík ve Vědomicích byly vystavěny na počest narození syna paní kněžny Proxyleny. Roku 1579 jsou položeny základy čtyř obor a dvě založeny na území obce Vědomice. Na mapě je znázorněna bažantnice. Václav Eusebius Popel z Lobkovic nechal přivést 500 stromů moruší, které vysázel „U Tůně“. Z mapy 1. Vojenského mapování je patrné, že největší plochu zabírá zemědělská půda, která je základem obživy obce.

Na mapách druhého vojenského mapování je zřejmé, že volné plochy mezi domy byly zastavěny domky chudých chalupníků a domkařů. Vzniká tak pravidelná, sevřená řadová zástavba po obou stranách hlavní cesty, u obou obcí podobně. Významnou změnou je úprava břehu řeky Labe a oddělení slepého ramene od řeky, vzniká tak vodní plocha zvaná „U Tůně“. Původní četné ostrůvky na řece byly zmenšeny, především pro průjezd lodí. V mapě můžeme vidět prvky „barokizace krajiny“, jako jsou aleje stromů podél cest, boží muka a křížky na rozcestí cest. K další významné změně dochází v severní části za obcí Vědomice, kde jsou lesní cesty upraveny do pravidelného rastru. Částečné vykácení lesního porostu, u břehu řeky při západním okraji území, bylo následkem rozšiřování orné půdy.

Na mapách třetího vojenského mapování můžeme vidět rozvoj zástavby obcí, která se dále rozšiřuje a navazuje na polní cestu, spojující obce Vědomice a Černěves. Nové výsadby u břehu řeky Labe, ve východní části území, kde byly vysázeny buky, jsou základem bažantnice a listnatého luhu podél řeky. Modrou barvou s písmenem W jsou vyznačeny pastviny s roztroušenou výsadbou stromů podél břehu řeky. Jsou zde také zaznamenány první chmelnice a ovocné sady.

Vývoj obcí od roku 1900 – 1970 je především ovlivněn rozvojem průmyslu v městě Roudnice nad Labem. Příchodem lidí z vesnic za prací a vlivem nárůstu počtu obyvatel, byly v roce 1920 dvěma

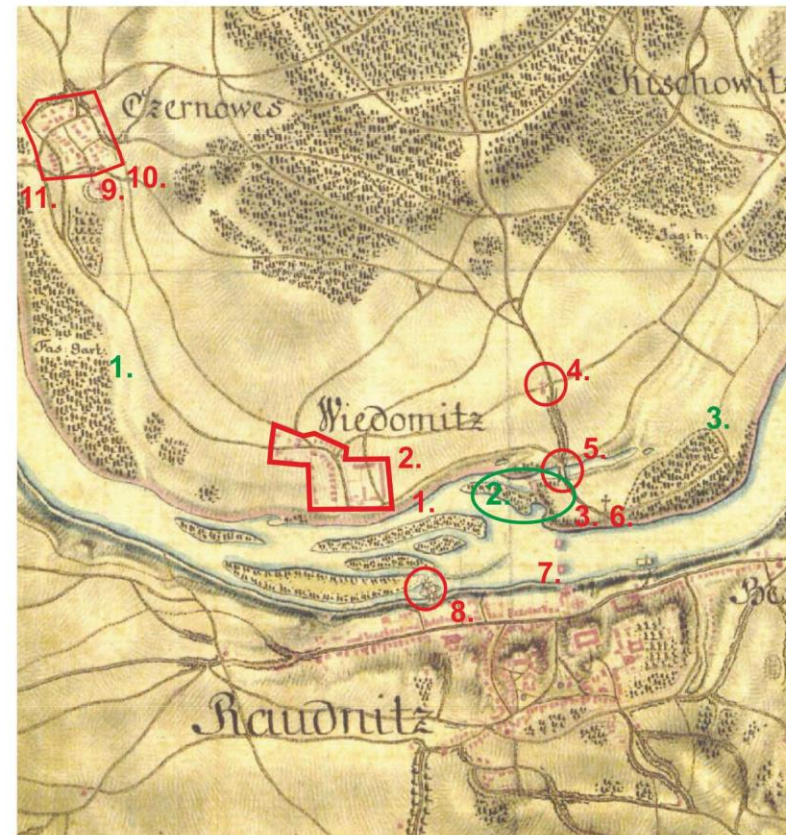
roudnickými staviteli Hadlem a Hájkem, zakoupeny pozemky na Zavadilce, kde zahájili výstavbu dělnických rodinných domů a vystavěli skoro celou ulici.

Do počátku 20. století převládaly zemědělské usedlosti a malý počet chalup, které byly příchodem nových obyvatel a řemeslníků přestavěny. Vznikají nové ulice. Projevuje se výstavba řadových typových domků na okraji vesnice jako ve městech. Postupně se rozvíjí zástavba do okolí.

K další výrazné výstavbě a přestavbě dochází až s příchodem socialismu a vzniku JZD. JZD vzniká ve Vědomicích i v Černěvsi v roce 1949. S příchodem socialistického zemědělství se také rozšiřují chmelnice, vysazené v roce 1924. Nejvíce se rozšiřuje zástavba v období let 1970-1990, především v části Zavadilka ve Vědomicích, která byla atraktivní pro lidi z města. Stavěly se především rodinné domy vilkového typu, inspirované městskými stavbami. V současnosti je nejatraktivnějším místem pro výstavbu rodinných domů obec Vědomice a její část Zavadilka, kde vznikají domy vilkového typu.

(Převzato, upraveno KRONIKA OBCE, HISTORIE OBCÍ VĚDOMICE A ČERNĚVES, 2014 - 2016)

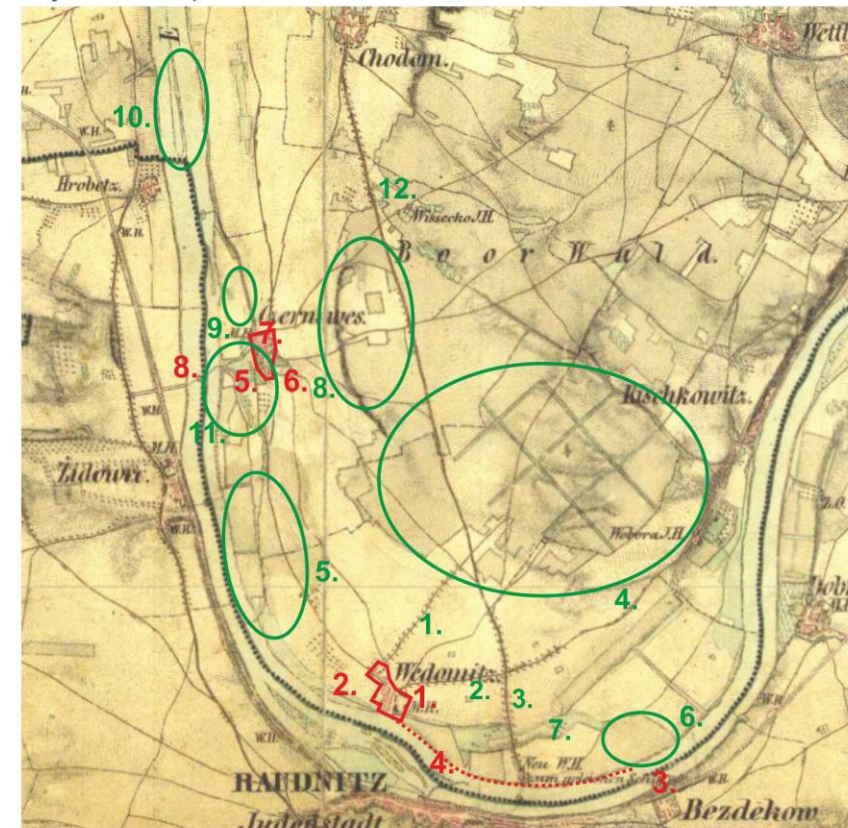
Vojenské mapování - Josefské z roku 1764 - 1768 a 1780 - 1783 1: 28 800

1. Panský statek
2. Obecní pastouška
3. Krčma „ Nová hospoda”
4. kaplička „ U Křížku”
5. Mostek přes cestu k přivozu, mostu
6. Kostelík
7. Přivoz
8. Vodní mlýn
9. Kostel sv. prokopa
10. Hřbitov u kostela
11. Přivoz

1. Lesní luh (bažantnice)
2. Výsadba moruší
3. Bažantnice

Vojenské mapování Františkovo 1836 - 1852 1: 28 800

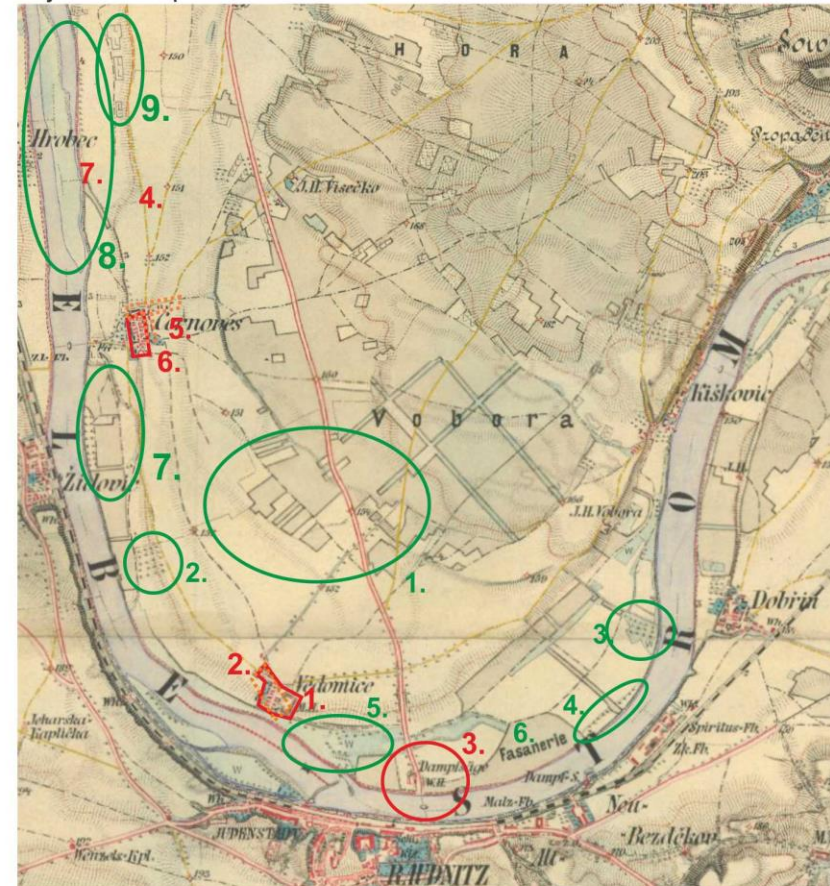

1. Panský dvůr
2. Náves
3. Přivoz
4. Úprava břehu Labe
5. Kostel sv. Prokopa
6. Hřbitov u kostela
7. Nová škola čp.11
8. Přivoz přes řeku

- Historické jádro
- Úprava břehu řeky Labe

1. Alej lip
2. Alej u Panského dvora
3. Nová třešňová alej
4. Úprava lesních cest
5. Vykácení stromového porostu
6. Bažantnice
7. Zbylá výsadba moruší
8. Vykácení části lesa
9. Vykácení lesa
10. Formování ostrůvku na řece
11. Rozšíření luk okolo vesnice
12. Lipová alej

Vojenské mapování Františkovo - Josefské 1877 - 1880 1: 28 800

1. Panský statek
2. Zvonička na návsi
3. Parní pila
4. Boží muka
5. Rozšíření zástavby
6. Užitkové zahrady
7. Spojení ostrovu s pevninou

- Historické jádro
- Nová výstavba

1. Vykácení mýtin
2. Výsadba listnatých stromů
3. Výsadba listnatých stromů
4. Výsadba dubů
5. Výsadba stromů u Labe
6. Bažantnice
7. Chmelnice
8. Rozšíření ostrovu na řece
9. Menší chmelnice

Panský statek Vědomice

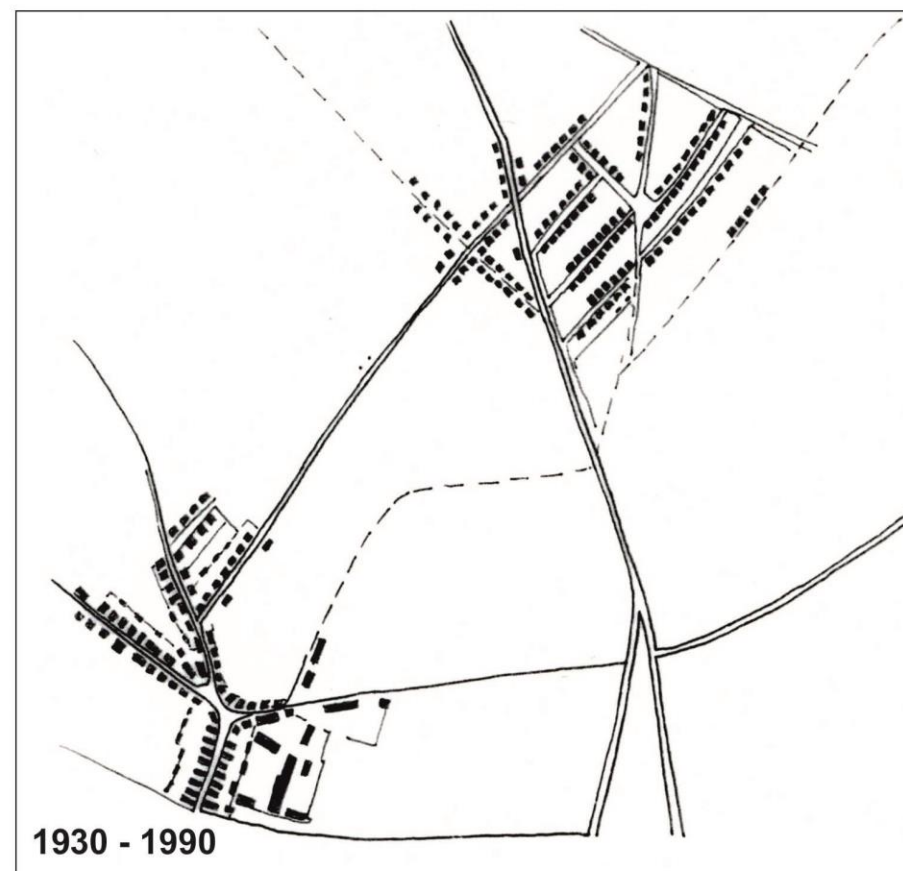
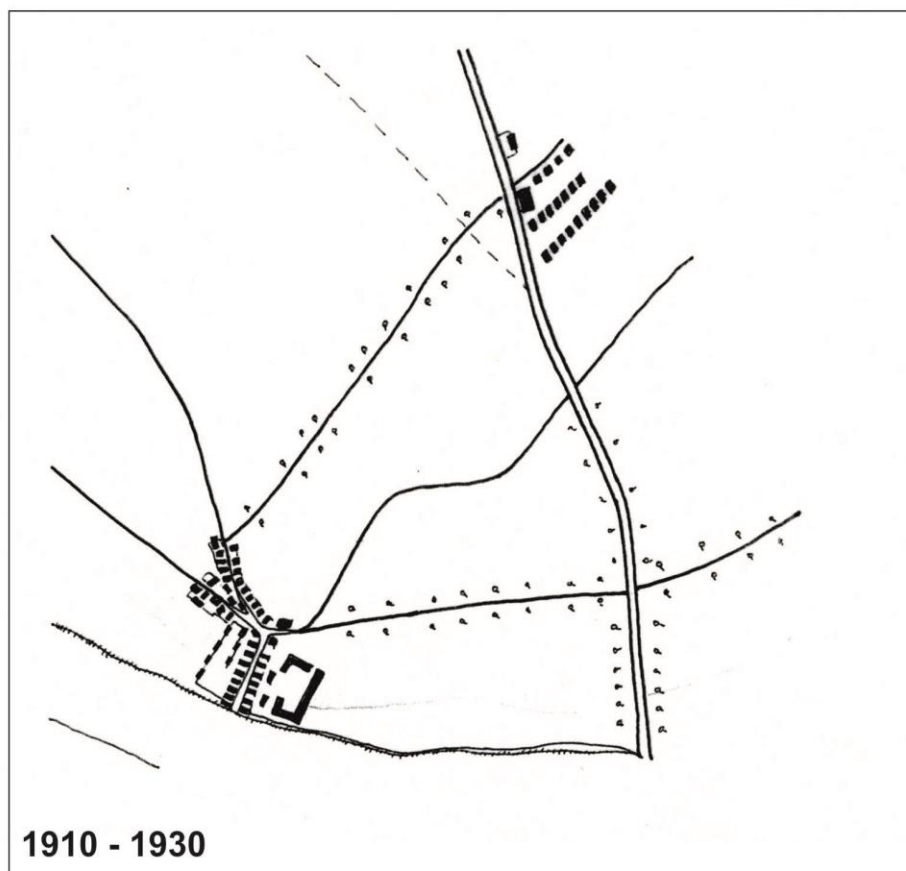
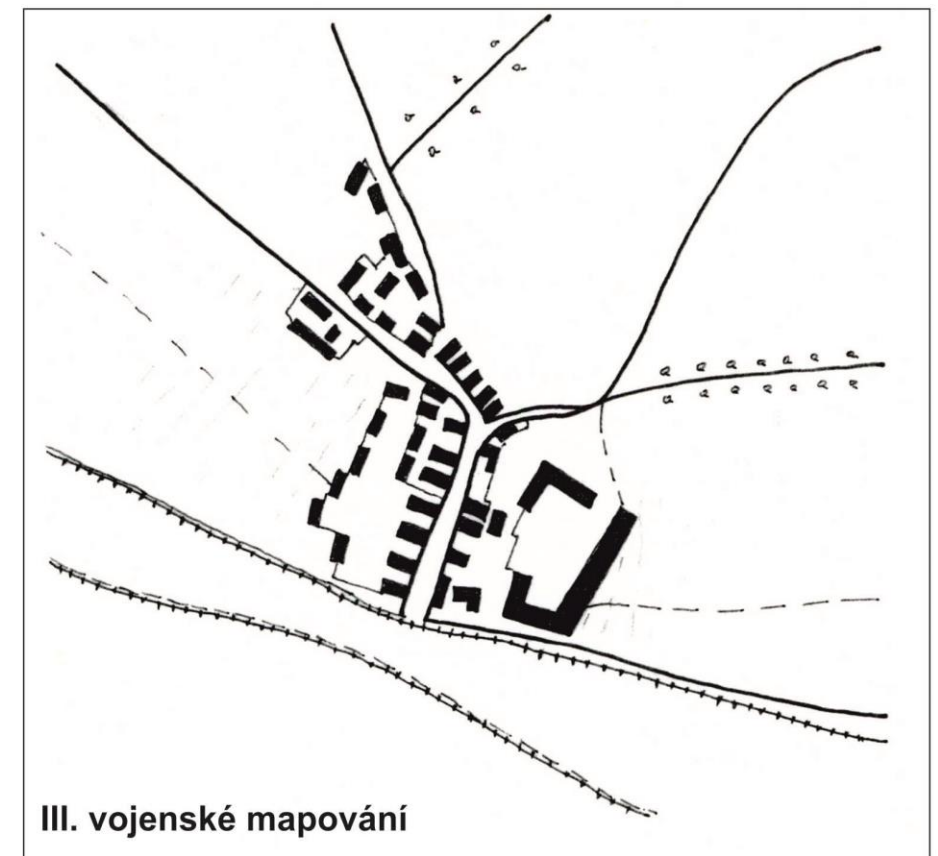
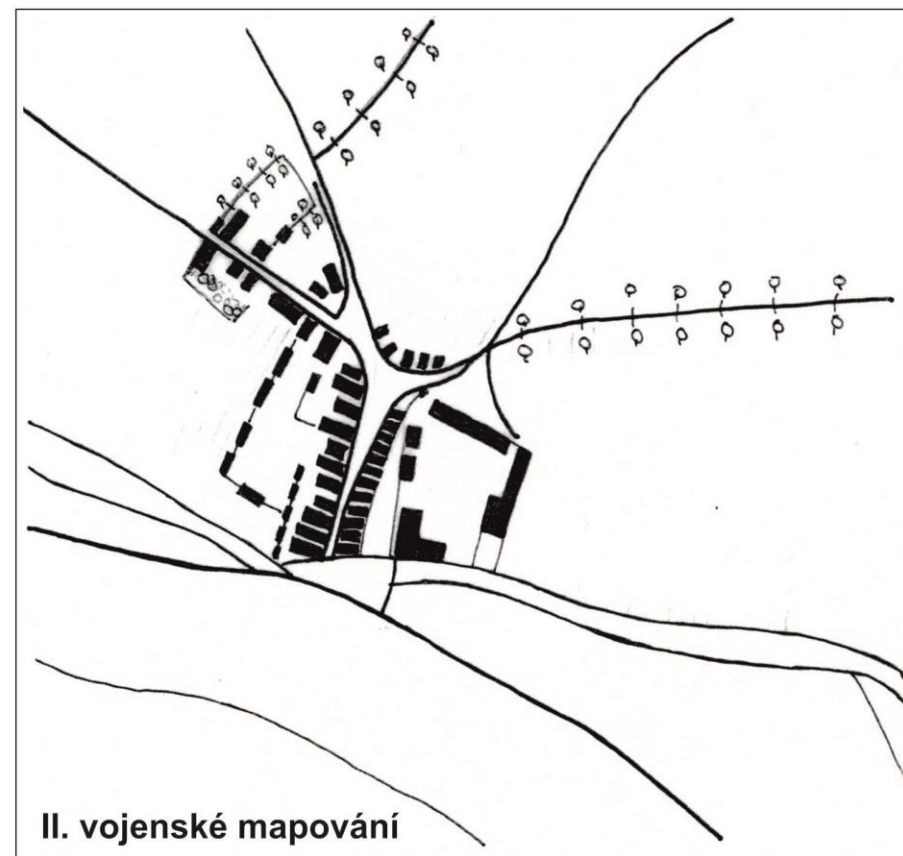
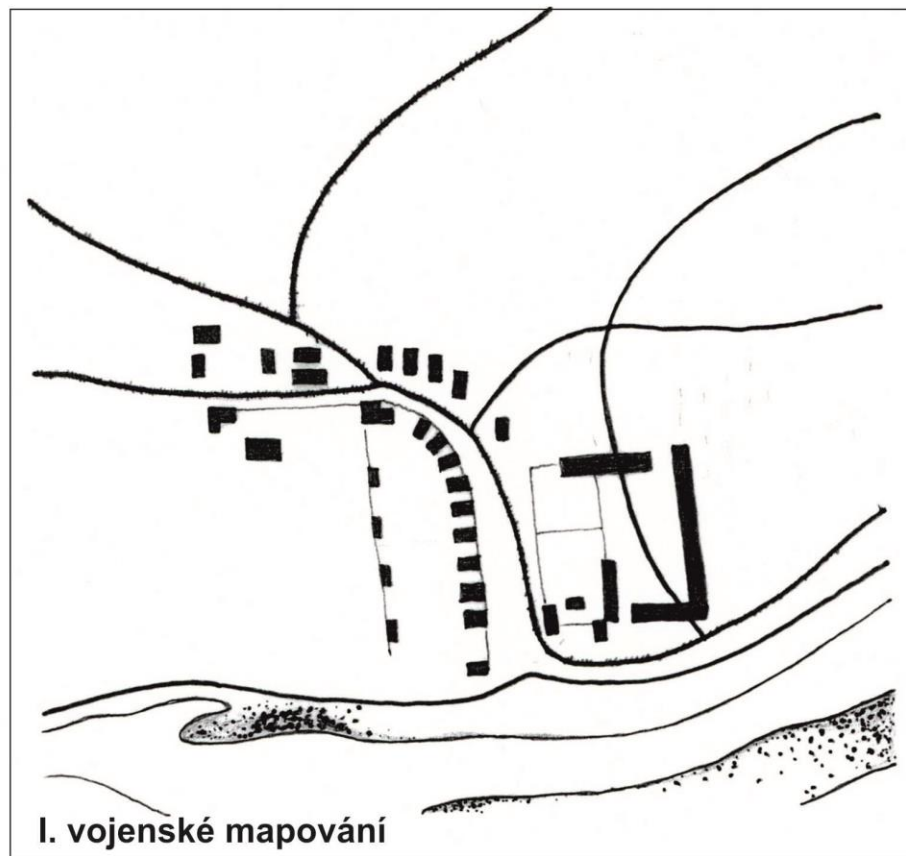

Kostel sv. Prokopa Černěves

Pohled na Vědomice 1950

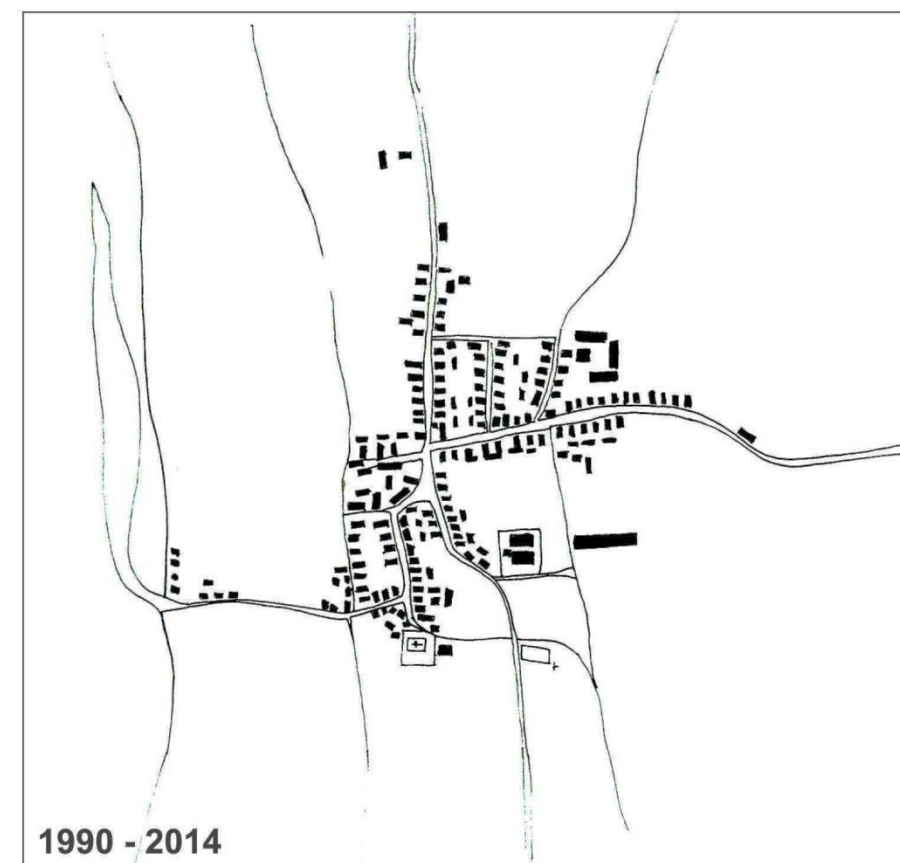
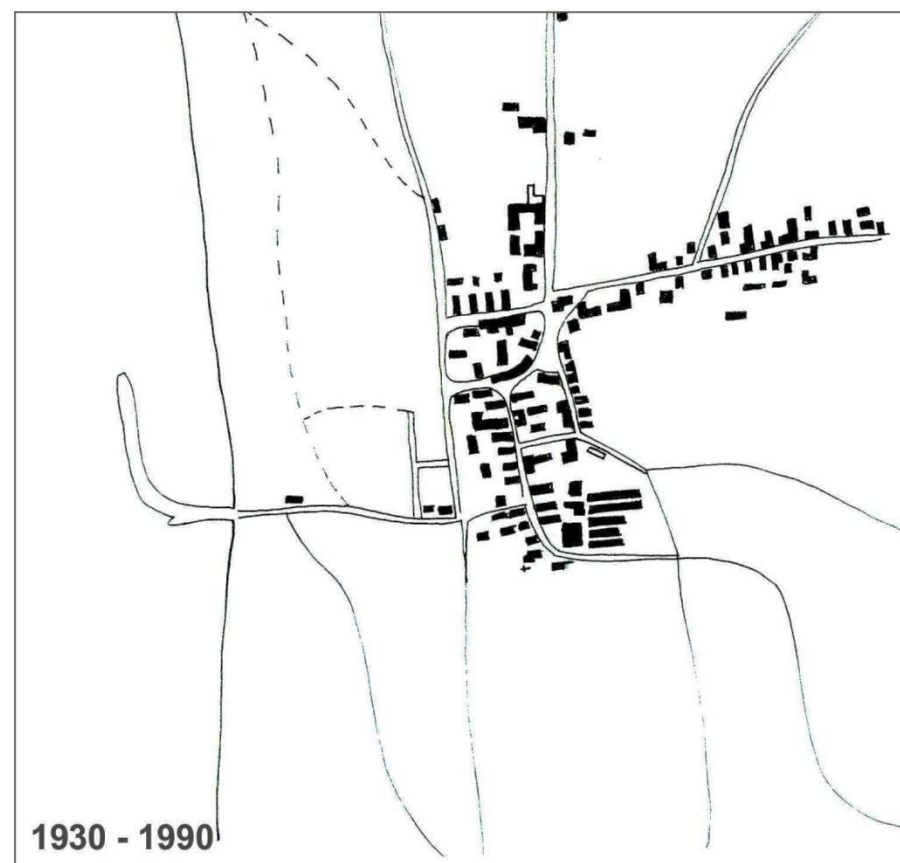
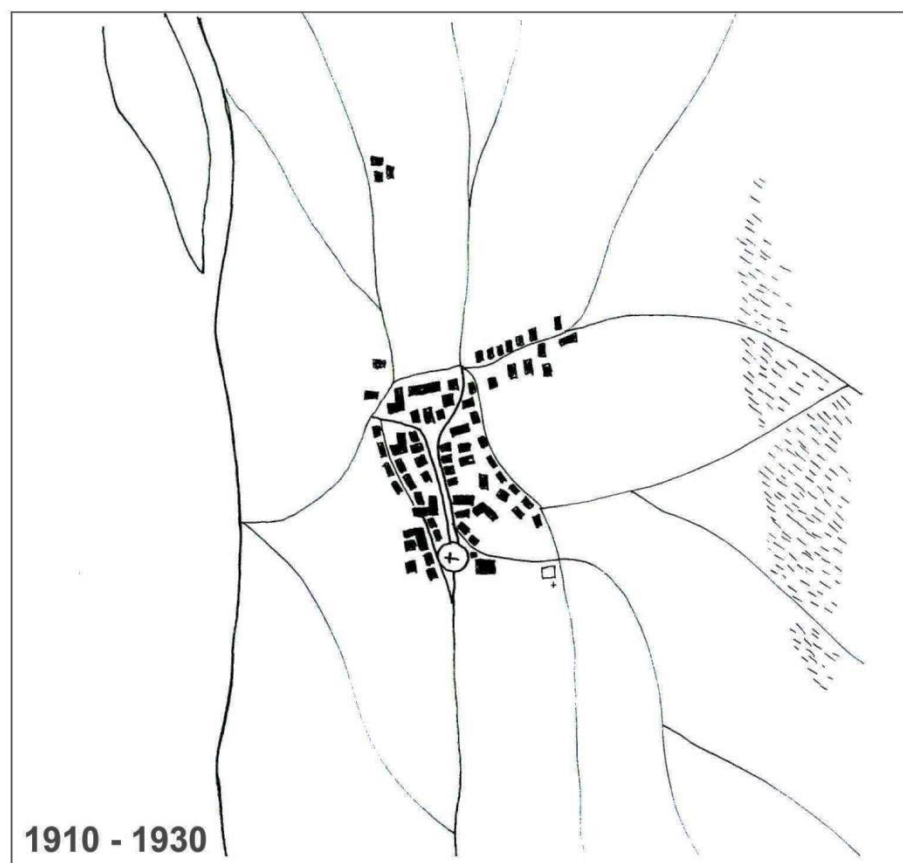
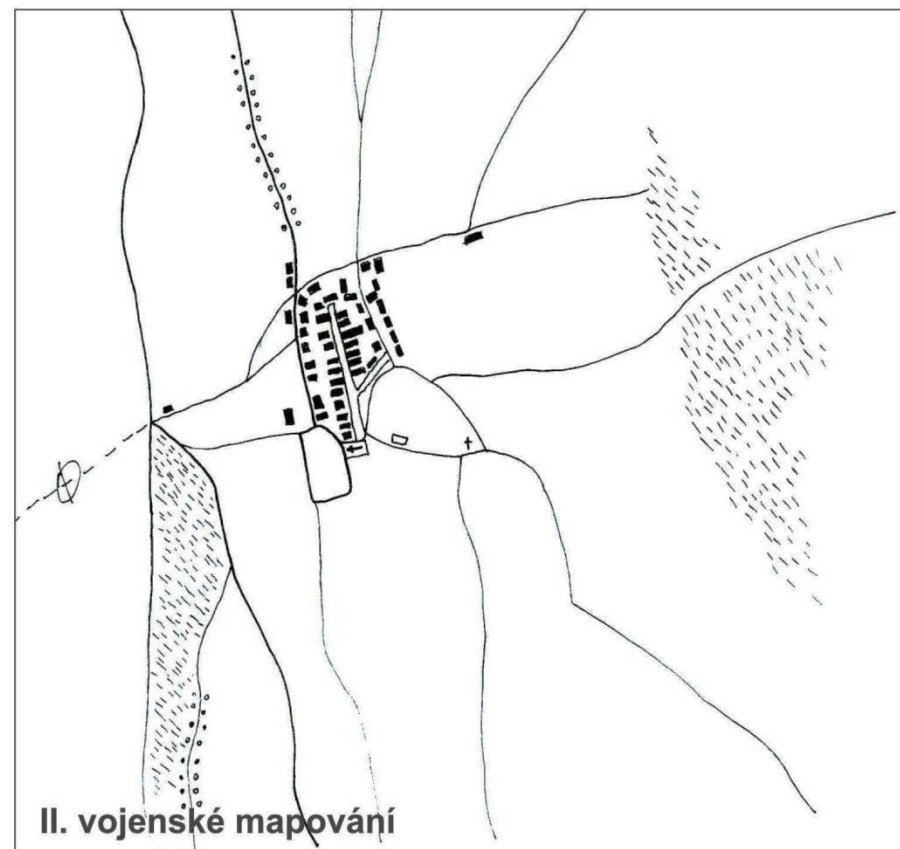
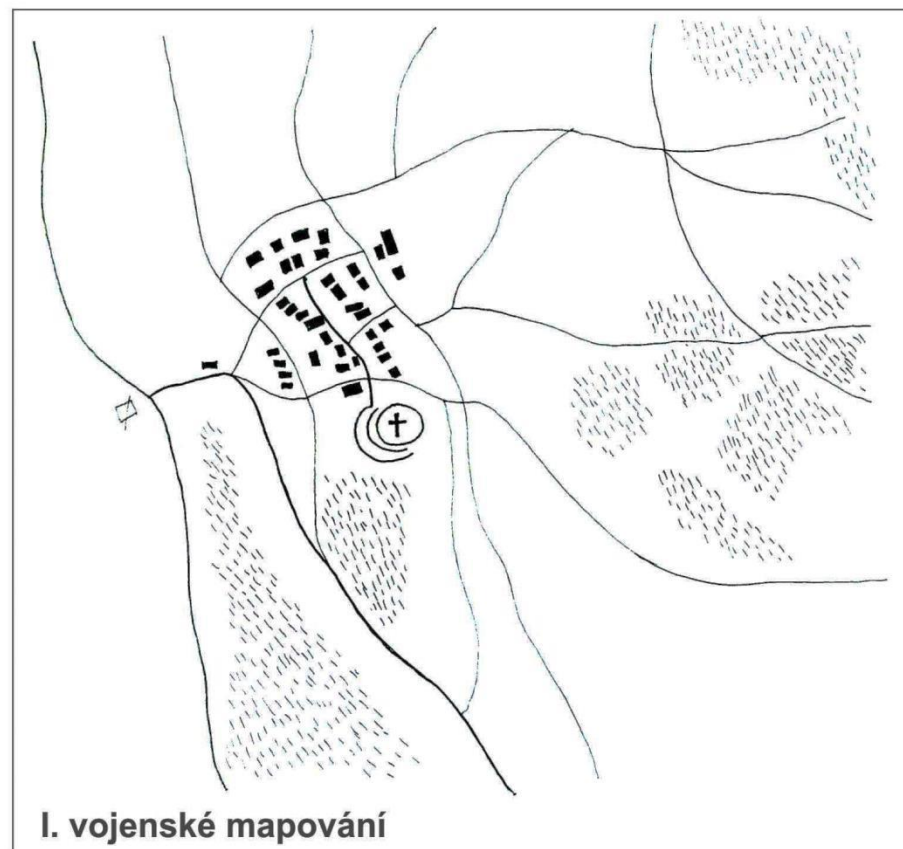
Schéma urbanistického vývoje obce Vědomice

Obr. 43 Schéma urbanistického vývoje obce Vědomice

Schéma urbanistického vývoje obce Černěves

Obr. 44 Schéma urbanistického vývoje obce Černěves

5.3.3 Znaký historické a současné architektury

Typickým domem je tzv. Českomoravský roubený dům dle projektu LÖW & SPOL (2009). Lze se však domnívat, že vlivem polohy obce, která se nachází na rozhraní Severních a Středních Čech, se mohou vyskytovat prvky jak Severočeského domu, tak Středočeského domu, prolínání forem klasického roubeného domu s domem polabským.

Původní domy jsou přízemního charakteru, pouze větší panské statky mohou být dvoupatrové. Půdorysné uspořádání domu je trojdílné. Hospodářské budovy většinou navazují na dům, dřevěné stodoly jsou situované na konci záhumenice. (ŠKABRADA, 2005) Domy jsou stavěny z regionálních materiálů, tj. z materiálů z okolních lesů nebo místního kamene. Krytina střechy byla tvořena převážně ze slámy, šindele a vzácně prejzovou krytinou. Od 19. Století pak taškovou krytinou.

„Roubení stěn u starších domů se zřejmě navenek uplatňovalo spíše v západní části regionu (Křivoklátsko), zatím co v Polabí se častěji používalo krytí srubu hliněnou mazaninou.“ (ŠKABRADA, 2005)

Domy jsou orientovány čelně – štítově do ulice a jsou tedy postaveny kolmo k ulici. Tvoří tak pravidelnou řadovou zástavbu, která je zahušťována domy chudých chalupníků.

Výrazný vliv na architekturu domů má také empir. Do současnosti se zachoval empirový statek č. p. 7. ve Vědomicích s typickými okny a vstupní bránou. V Černěvsi pak románský kostel sv. Prokopa a bývalá fara se školou.

Půda za domy je tvořena kombinací záhumenicové plužiny přímo u domu a kombinací úsekové plužiny, která se nacházela na celém území (ŠKABRADA, 2005).

ŠKABRADA (2005) uvádí, že v 17. století dochází k významnému vlivu baroka a klasicismu, vzniká lidová architektura, která výrazně ovlivňuje vzhled vesnických staveb. Dřevěné klenby a brány jsou nahrazeny zděnými klenutými bránami s barokními štíty, nástavci a štukovou výzdobou. Zachovalá barokní brána se nachází ve Vědomicích na současném školním statku. Klasicistní jednoduché přízemní stavby s polovalbou střechou a členěným průčelím můžeme vidět v obci Černěves na návsi. Původní dřevěné stodoly jsou stavěny blíže k domu. Dřevěné stodoly a domy jsou nahrazeny zděnými v 19. století. Jsou stavěny klasicistní domy s polovalbou střechou a průčelím.

Na počátku 20. Století se rozvíjí vliv secese. Roubené stavby jsou přezdívané a původní zdivo je nahrazeno pálenou cihlou (ČERŇANSKÝ, 2013).

„Většina cihelných novostaveb budovaných na vesnicích na počátku 20. století se vyznačuje tradiční hmotovou formou i strukturou půdorysného uspořádání. Plně tak korespondují se staršími vrstvami zástavby, zapadají do harmonického obrazu vesnického sídla jako celku a současně zachovávají identitu prostředí.“ (NPU, 2013)

Do počátku 20. století převládaly zemědělské usedlosti a malý počet chalup, které byly příchodem nových obyvatel a řemeslníků přestavěny. Vznikají nové ulice s výstavbou řadových typových domků na okraji vesnice typické jako ve městech. Zástavba původní části obce se rozrůstá do okolí. Rozvoj zástavby v obci Černěves není tak výrazný jako v obci Vědomice, kde dochází k rozvoji zástavby

směrem na Zavadilku a k obci Černěves. Po výstavbě rodinných domů a dělnických domů na Zavadilce nedocházelo k dalšímu výraznému rozrůstání obce až do konce 2. světové války (MOUČKOVÁ in MOUČKOVÁ, 2014)

Pod druhé světové válce dochází k rozvoji a především přestavbám stávajících domů. Je zachován původní trojdílný systém, který je doplněn o dostavbu dalších místností, balustrád, výklenků nebo balkónů. Původní přízemní domy jsou doplňovány o další patro nebo polopatro pro vytvoření dalšího obytného prostoru (obytné podkrovní). Dům je na parcele usazen dále od uliční čáry, je tak vytvořen prostor pro předzahrádku. Střechy zůstávají převážně sedlové. Malá okna jsou nahrazena velkými trojdílnými okny nebo jednoduchými okny.

Další rozvoj je zaznamenán s novým trendem rekreačních chalup, kdy původní domy nebo zchátralé domy byly částečně přestavovány nebo rekonstruovány, a byly tak vhodnou příležitostí pro víkendovou rekreaci. Nově byla vystavěna chatová osada Ostende na okraji řeky Labe, která tvoří atraktivní místo pro rekreaci. Vlivem rozvoje technologií a materiálů nové domy stále méně respektovaly původní charakter zástavby, vznikají nové tvary a přestavby, které se vzdalovaly podobě původních domů (MOUČKOVÁ in MOUČKOVÁ, 2014).

V současnosti vznikají moderní domy typu městské zástavby. Uplatňují se tzv. katalogové domy, které se masivně rozšiřují naším venkovem. Vznikají tak unifikované, předimenzované rodinné vily, které nerespektují žádné zásady uspořádání domů na venkově. V neposlední řadě zaniká původní funkce užitkové zahrady, uplatňuje se spíše forma okrasné zahrady. Zanikají významné původní stavby jako stodoly, hospodářské stavby a původní ovocné sady (MOUČKOVÁ in MOUČKOVÁ, 2014).

Během socialismu došlo k poničení a zdevastování několik staveb. Nevhodným překrýváním tradičních prvků, přestavbou a nástavbou původních domů došlo k neohleduplnému ničení původních tradičních forem (MOUČKOVÁ in MOUČKOVÁ, 2014).

Obr. 45 Pánkův statek

Obr. 46 Empírový statek

Obr. 47 Barokní statek

Obr. 48 Brána u kostela sv. Prokopa

Obr. 49 Kostel sv. Prokopa

Obr. 50 Rodinný dům Vědomice

Obr. 51 Původní dům Vědomice

Obr. 52 Víkendový dům

Obr. 53 Rekonstrukce pův. domu

Obr. 54 Staré Vědomice

Obr. 55 Novostavby

Obr. 56 Nevhodná rekonstrukce

Obr. 57 Novostavba

Obr. 58 Nevhodná rekonstrukce

Obr. 59 Novostavba Černěves

Obr. 60 Statek Černěves

Obr. 61 Chátrající dům Vědomice

Obr. 62 Nevhodná přístavba

Obr. 63 Chátrající plot

Obr. 64 Chátrající statek Černěves

5.3.4 Současné využití území

Zemědělská orná půda výrazně převládá. Využití půdy pro zemědělskou činnost je dáno charakterem krajiny. Tuto skutečnost potvrzují historické prameny, orná půda zaujímá značnou část území. Jde o jednolitou plochu, která je poškozována vodní a větrnou erozí a při záplavách hrozí větší škody. Celková výměra orné půdy je 410 ha.

Lesy se nacházejí v severní části území, převládají jehličnaté a borové lesy, které byly založeny již v 16. století. Byly využívány především k produkci dřeva, hlavního stavebního materiálu pro domy. Část borového lesa byla přibližně v 80. letech 20. století vykácena a byla zde založena lesní školka. Při břehu řeky Labe se nachází lužní les s vysokým zastoupením buků a topolů, kde tvoří břehovou vegetaci vodního toku. Celková výměra je 370 ha.

Trvalé travní porosty jsou tvořeny z původních travnatých luk a pastvin, zbylo jen několik ploch, které se nachází mezi zástavbou, a při západním okraji obce Vědomice. V obci Černěves zaujímají trvalé travní porosty větší plochy, a to při severním okraji lesa. Celková výměra je 2,2 ha.

Chmelnice dnes zabírají jen malou část obce a jsou doplňkovou činností zemědělské produkce. Celková výměra je 30 ha. Zahrady, okrasné zahrady a ovocné sady se v současné době dochovaly jen v malém procentu, původní ovocné sady jsou pouze jako doplněk okrasných zahrad domů. Zahrady jsou dnes využívány převážně pro odpočinek, v malé míře přetrvává jejich užitková funkce. Celková výměra je 19,5 ha.

5.3.5 Analýza struktury krajiny

Struktura krajiny řešeného území je poměrně monotónní a jednolitá, plochy jsou rozlehlé a otevřené. Nejvýraznějším krajinným prvkem jsou makrostruktury orné půdy, tvořící kompaktní celky, které jsou málo členěné interakčními vegetačními prvky. Lesní plochy se nachází v severní části území a tvoří linii orné půdy. Lesní plochy tvoří ucelený porost, který v některých místech vybíhá do orné půdy menšími plochami lesa. V jižní části je vodní tok doprovázen linií vegetací lužního lesa. Trvalé travní porosty jsou zastoupeny především na svazích. Dalším výrazným prvkem v krajině jsou zachovalé chmelnice, zbylé ovocné sady a užitkové zahrady, které tvoří charakter krajiny. Krajinná struktura je doplněna o menší plochy remízků, mezí a solitérní dřeviny, které narušují velké plochy orné půdy.

5.3.6 Historické stopy v krajině

Při porovnání současného využití krajiny s historickými mapami můžeme dokladovat, že základní rozčlenění ploch se z hlediska využívání, ve větší míře nemění.

Dochází především k výraznému úbytku trvalých travních porostů, zanikají ovocné sady a užitkové zahrady, které se zachovaly pouze v malé míře. Stejně jako v minulosti, převládá zemědělské využívání orné půdy a v menší míře zachování ploch chmelnic. Z původních komunikací a cest jsou zachovány císařské cesty a menší polní cesty.

Současné využití území

Obr. 65 Borový les

Obr. 66 Lužní les

Obr. 67 Původní ovocný sad

Obr. 68 Orná půda

Obr. 69 Pastviny

Obr. 70 Řeka Labe

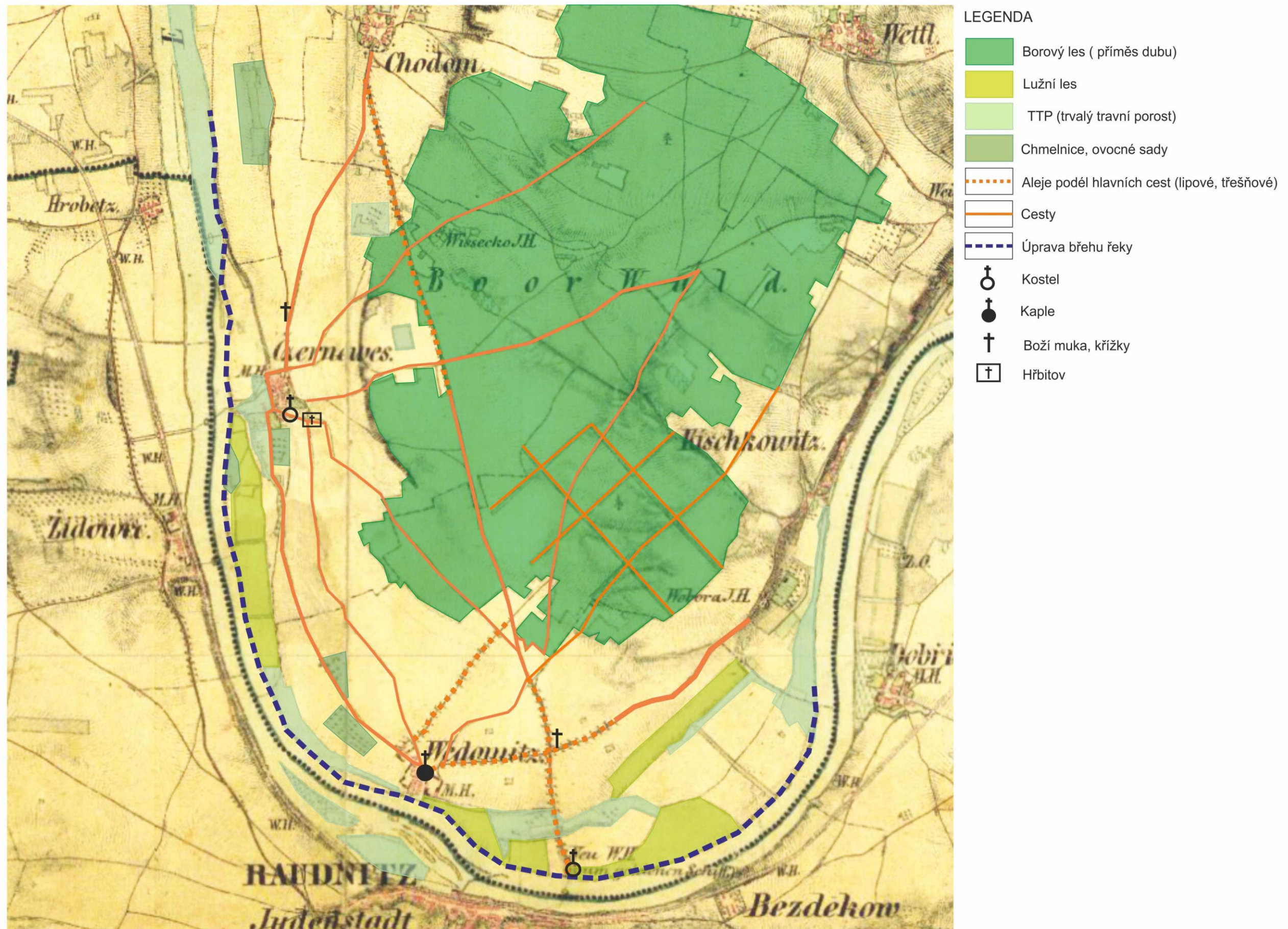

Obr. 71 Vodní elektrárna

Obr. 72 Fotovoltaická elektrárna

Historický vývoj krajiny na podkladu mapy 2. vojenského mapování

Obr. 73 Mapa historické land use

5.3.7 Porovnání změn krajinných struktur na ortofotomapách z let 1950 a 2016

Porovnání struktur krajiny na snímcích ortofotomapy z roku 1950 a současném snímku dokladuje významné změny v krajině, které byly výrazně ovlivněny po druhé světové válce s příchodem socialismu. Období socialismu je doprovázeno nárůstem produktivity v oblasti hospodaření, především v zemědělství dochází k rapidnímu nárůstu produkce, která je doprovázena významnými změnami v krajině. Dochází k tzv. „rozorávání mezí“. Plochy orné půdy byly postupně slučovány ve větší celky, někdy byly spojeny pozemky dvou až několika vesnic, byly vytvořeny střediskové obce se zaměřením na velkovýrobu. V roce 1961 došlo ke sloučení JZD Černěves, Lounky a Chodouny. Požadavky, pravidla na větší produktivitu, nenávratně měnily tvář krajiny. Pole byla jednocena, mizely remízky, meze, polní cesty a významné historické body a místa v krajině. Půda byla jednocena do velkých celků bez vegetace, krajina se stává uniformní. Původní prostupnost v krajině byla v řešeném území narušena zánikem polních cest, které vedli původně přes pole. Poslední zbytky rozptýlené zeleně může zahlédnout pouze výjimečně, např. u obce Černěves, podél cest a mezi poli vymizely úplně.

Vlivem tohoto způsobu hospodaření došlo k nenávratným změnám v krajině, ale vznikaly i problémy s erozí půdy, větrnou erozí nebo nízkou retencí vody v krajině. Tyto problémy výrazně ovlivnily procesy v krajině a jsou jen těžko napravitelné i v současné době. Velké bloky orné půdy jsou narušovány větrnou erozí a jsou velmi výsušné, což způsobuje problémy především při pěstování sezonních plodin a malým zemědělcům.

Obce Vědomice a Černěves se nacházejí v Polabské nížině, neboli jak se říká v „Zahradě Čech“, která je charakteristická zemědělskou výrobou, pěstováním zeleniny a ovoce. Obce byly od svého vzniku vždy závislé na zemědělské produkci. Dříve se zde pěstovala zelenina, byly zde ovocné sady a chmelnice. Jak můžeme vidět na obou snímcích, dodnes zde výrazně převládá zemědělská orná půda. Na snímku z roku 1950 je patrné jiné uspořádání pozemků orné půdy. Pole jsou uspořádána kolmo na řeku ve směru k borovým lesům. Postupně byla pole sjednocována do větších celků, tvoří velké bloky orné půdy. Původní mozaikovitost nenávratně zaniká. Postupně dochází k zániku původních ovocných sadů, jejichž zbytky jsou patrné na snímku z roku 1950, na současném snímku už chybí úplně, jsou zachovány pouze některé původní ovocné sady na soukromých zahradách. První chmelnice byly založeny v roce 1924 v blízkosti zástavby obou obcí. Původní chmelnice u obce Vědomice byly zrušeny, částečně se posouvají na současné místo a jsou rozšířeny na plochy u lužního lesa. V roce 1987 je založena Lesní školka Vědomice, v severní části katastrálního území obce, je vykácena značná část borového lesa. Ostatní lesní plochy jsou zachovány, větší odlesnění je vidět u obce Černěves na snímku z roku 1950, které je dnes postupně zalesněno. Částečně zanikají pole v této části. Výrazně je změněna i podoba koryta řeky Labe, které bylo upraveno a zpevněno. V roce 2015 byla dokončena stavba vodní elektrárny a rekonstrukce kanálu na vodní slalom.

Výrazný rozvoj zástavby je patrný u obce Vědomice, kde dochází k rozvoji zástavby na Zavadilce. Největší rozvoj je po roce 1990, vznikají unifikované, katalogové rodinné domy. Tento typ výstavby jeho umístění na parcele, tvarosloví a funkce nerespektují původní zástavbu, vzniká trend moderní městská výstavby, která je předurčena pro rodinné vilové domy bohatší vrstvy. Nové moderní domy katalogového typu jsou současným problémem především vesnických sídel, kde se tento typ zástavby

masově šíří a narušuje původní charakter obcí. Dochází k markantnímu úbytku orné půdy a některých lesních ploch. Narušen je také původní charakter a půdorys obce, kdy dříve striktní hranice mezi starými a novými Vědomicemi postupně mizí. V současné době by měla vzniknout výstavba mezi oběma obcemi, která nakonec vytvoří jednolitý půdorys obce a původní charakter zcela zanikne. Současně se změnou zástavby dochází ke změně využití zahrady v okolí domu, dříve užitkové zahrady, s ovocnými sady, se mění na okrasné odpočinkové zahrady, s bazénem a pergolou.

V současnosti je území využíváno pro zemědělskou produkci, převažuje pěstování obilnin, částečně je zachováno maloprodukční zemědělství zaměřené na pěstování zeleniny. Bývalý komplex JZD je dnes využíván jako Fotbalová farma²² a částečně jako zemědělský objekt. V obci Černěves je bývalé JZD využíváno soukromým zemědělcem.

(Převzato, upraveno KRONIKA OBCE, HISTORIE OBCÍ VĚDOMICE A ČERNĚVES, 2014 - 2016)

²² Fotbalová farma, neboli školní statek zemědělské školy Roudnice nad Labem, kde se studenti učí a využívají okolní pozemky, součástí je již zmiňovaná fotbalová škola, která má vybudované hřiště za bývalým JZD.

Porovnání změn krajinné struktury 1950 - 2016

Obr. 74 Porovnání změn krajinné struktury 1950-2016

5.4 Terciární krajinná struktura

5.4.1 Vizuální projev krajiny (pohledové horizonty, dominanty v krajině)

Pohledové horizonty

Řešené území je otevřená rovinatá krajina velkého měřítka. Nejvýznamnějšími pohledovými horizonty jsou vzdálené pohledy na horu Říp a okolní kopce, na východní straně řešeného území České středohoří. Významný pohledový horizont tvoří lemy borových lesů v severní části území, v jižní části lem lužních lesů podél toku řeky Labe.

Dominanty v krajině

Nejvýznamnějšími historicky hodnotnými krajinnými dominantami území, je kostel sv. Prokopa a přilehlý hřbitov v obci Černěves. Do území významně zasahují dominantní památky města Roudnice nad Labem, mezi něž patří např. zámek v Roudnici nad Labem, kostel Narození Panny Marie nebo věž Hláska. Do krajinné scény nejvíce zasahují věže kostelů, které jsou dobrým orientačním bodem v krajině, např. kostel sv. Prokopa v Černěvsi, kostel sv. Mikuláše v Lounkách nebo kostel sv. Floriána ve Vrbici. Mezi přírodní dominanty patří vrch Sovice u Brzáněk, hora Říp a vrcholky Českého středohoří.

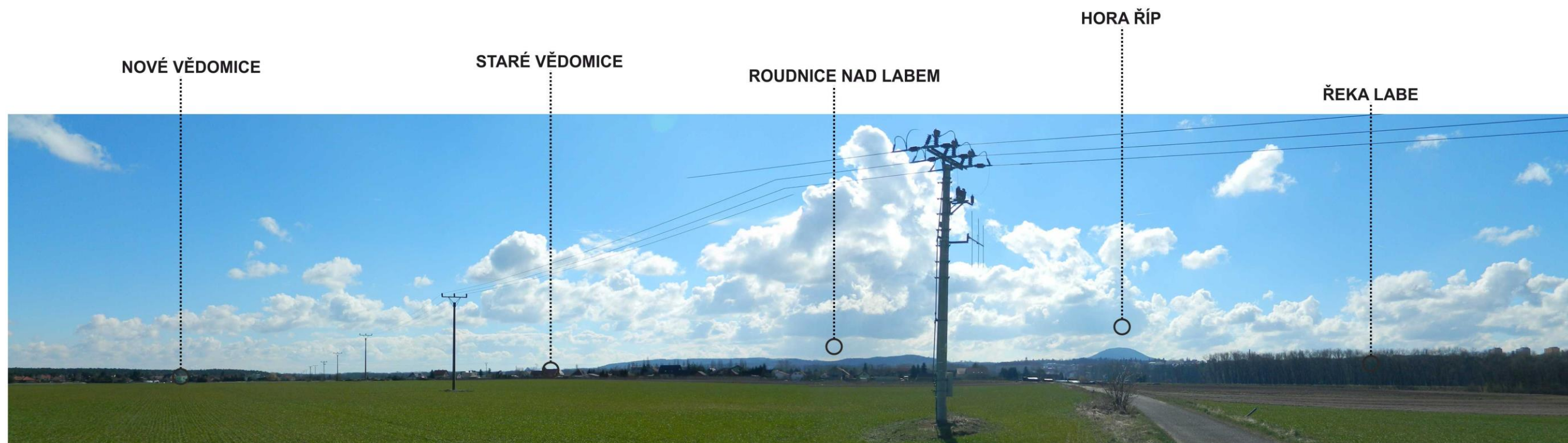

Obr. 75 Kostel sv. Prokopa Černěves

Obr. 76 Panorama České středohoří

Obr. 77 Panorama Vědomice, Černěves

5.4.2 Duchovní rozměr krajiny (drobné sakrální objekty, arch. naleziště)

Drobné sakrální objekty

Na řešeném území se nacházejí prvky drobné sakrální architektury, pozůstatky takzvané „barokizace krajiny“. Objevují se zde boží muka, kapličky, křížky na rozcestí, aleje nebo stromořadí.

Vědomice

Kaplička Panny Marie

Boží muka svatého Huberta

Boží muka před Pánkovým statkem

Dřevěný kříž „Pod Lipou“

Černěves

Boží muka směrem na Lounky

"U Boru", pole p. starosty Strádala, směr k Lounkám (pohřebiště, lužická kultura)

"Pod bory", druhé pole p. Strádala, směr k Vědomicím (pohřebiště, lužická kultura)

zahrada p. Strádala u Labe při východní straně silnice do Lounek, blíže k Černěvsi (pohřebiště, únětická kultura)

Duchovní rozměr krajiny

Duchovní rozměr krajiny je podpořený již zmiňovanou dominantou hory Říp, která je symbolem České země, opředená mýty a bájemi „o příchodu praotce Čecha do České země“.

(ÚP Vědomice, 2014, ÚP Černěves, 2009)

Obr. 78 Boží muka u Pánkova statku

Obr. 79 Dřevěný kříž „Pod Lipou“

Obr. 80 Boží muka u Lounek

Obr. 81 Kaplička Panny Marie

Obr. 82 Boží muka sv. Huberta Vědomice

Obr. 83 Hora Říp

5.4.3 Limity území (ÚSES, ochranné režimy a limity v území)

Ochranné režimy a limity v území

Na řešeném území se nachází několik ochranných pásem, které vymezují ochranu daného prvku území. Nejvíce se zde vyskytují prvky přírodního charakteru: významné krajinné prvky, nadregionální biokoridor Labe, regionální biokoridor a biocentrum. Vymezené jsou také lokální biokoridory a biocentra. V severní části lesních ploch je vymezeno chráněné ložiskové území.

Největší hrozbou pro území obce byly a jsou povodně, které se v posledních letech objevují ve stále kratších intervalech. Na území jsou vymezena pásma aktivní záplavové zóny, záplavová území Q 100. Podél jižního břehu řeky Labe je vybudováno protipovodňové opatření ve formě travnatého valu. Ochranné pásmo je vymezeno okolo dopravních komunikací, elektrického vedení, okolo čističky odpadních vod, vodní elektrárny, fotovoltaické elektrárny. Tato pásma jsou závazná a musíme je respektovat při jakémkoliv zásahu do území.

Územní systém ekologické stability

Obec má zpracovaný ÚSES. Nachází se zde biocentra a biokoridory nadregionálního, regionálního a lokálního charakteru, celá síť je doplněna vegetačními interakčními prvky na celém území. Vymezené prvky biocenter se shodují s biochorami.

Problémem je propojení jednotlivých biocenter. Nově navržený biokoridor propojuje dvě biocentra, která se liší především skladbou vegetace. Lokální biocentrum Luh u Černěvsi (LBC3) je tvořeno vegetací lužního lesa a je propojováno s lokálním biocentrem Pod silnicí (LBC2), který je tvořeno vegetací borového lesa.

Významným problémem do budoucna může být navržený obchvat silnice II. /240, který povede středem řešeného území a může narušit migraci některých druhů rostlin a živočichů.

Obr. 84 Čistírna odpadních vod Vědomice

Obr. 85 Fotovoltaická elektrárna Černěves

Obr. 86 Povodně 2013 (zaplavená část Staré Vědomice)

OCHRANNÉ REŽIMY A LIMITY

Legenda:

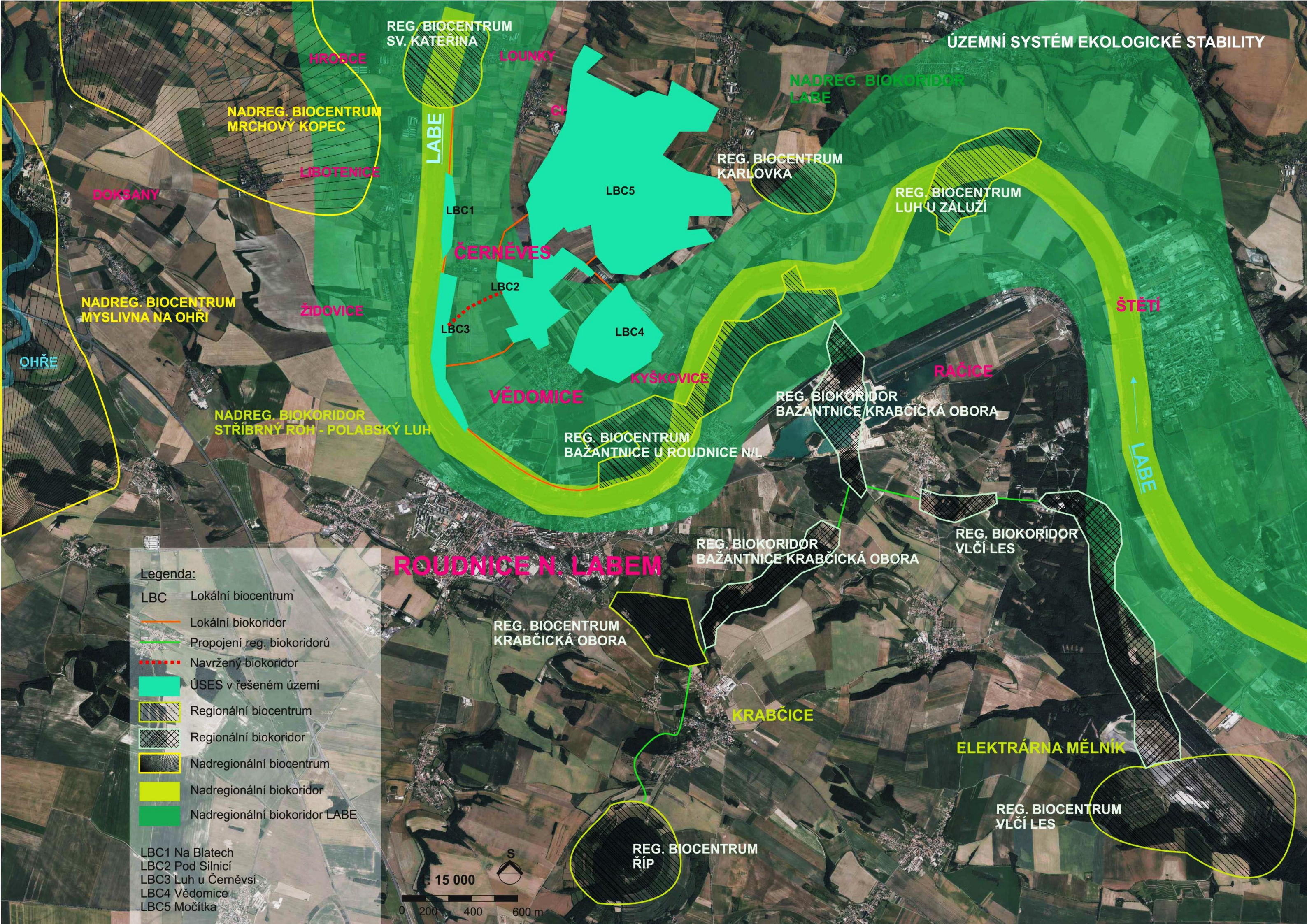
- Významný krajinný prvek
- Nadregionální biokoridor
- Regionální biocentrum
- Lokální biokoridor
- Lokální biocentrum
- Ochranné pásmo lesa 50m
- Chráněná ložisková území
- Aktivní zóna záplavového území
- Záplavová území Q 100
- Protipodvodňová opatření
- Trafostanice 22/0,4 KV
- Čistírna odpadních vod
- Čerpací stanice odpadních vod
- Ochranné pásmo ČOV
- CHOPAV (Severočeská křída)
- Hranice řešeného prostoru

1: 15 000

0 200 400 600 m

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

Legenda:

- LBC Lokální biocentrum
- Lokální biokoridor
- Propojení reg. biokoridorů
- Navržený biokoridor
- ÚSES v řešeném území
- ▨ Regionální biocentrum
- ▩ Regionální biokoridor
- ▧ Nadregionální biocentrum
- ▨ Nadregionální biokoridor
- Nadregionální biokoridor LABE

- LBC1 Na Blatech
- LBC2 Pod Silnicí
- LBC3 Luh u Černěvsi
- LBC4 Vědomice
- LBC5 Močítka

REG. BIOCENTRUM SV. KATERINA

HROBSCE

LOUČKY

NADREG. BIOCENTRUM MRCHOVÝ KOPEC

LIBOTENICE

DOKSANY

OHŘE

NADREG. BIOCENTRUM MYSLIVNA NA OHŘI

ŽIDOVICE

LABE

LBC1

ČERNĚVES

LBC2

LBC3

LBC4

LBC5

VĚDOMICE

KYŠKOVICE

REG. BIOCENTRUM KARLOVKA

NADREG. BIOKORIDOR LABE

REG. BIOCENTRUM LUH U ZÁLUŽÍ

ŠTĚTÍ

RAČICE

NADREG. BIOKORIDOR STŘÍBRNÝ ROH - POLABSKÝ LUH

REG. BIOCENTRUM BAŽANTNICE U ROUDNICE N/L

REG. BIOKORIDOR BAŽANTNICE KRABČICKÁ OBORA

REG. BIOKORIDOR VLČÍ LES

ROUDNICE N. LABEM

REG. BIOCENTRUM BAŽANTNICE KRABČICKÁ OBORA

REG. BIOKORIDOR VLČÍ LES

KRABČICE

REG. BIOCENTRUM KRABČICKÁ OBORA

ELEKTRÁRNA MĚLNÍK

REG. BIOCENTRUM VLČÍ LES

REG. BIOCENTRUM ŘÍP

5.5 Interpretace primární, sekundární a terciární struktury

5.5.1 Interpretace primární krajinné struktury

Základním krajinnotvorným procesem, který ovlivnil vývoj daného území, je říční fenomén, který dal charakteristický vzhled řešené krajině. Na vývoji krajiny se významně podílely fluvialní a eolické procesy. Vznikají tak rozsáhlé akumulární říční terasy a plošiny v údolí široké nivy řeky Labe. Na povrchu vystupují sedimenty vátých písků a sprašových hlín, v podloží terasovité štěrky a písky. V okolí vodního toku a v korytě řeky jsou pak nejmladší usazeniny štěrku a štěrkopísku.

Tab. 4 Limity a rizika segmentů PKS

1.	fluvialní sedim. Šterk a písek + říční terasa (B)	EKOLOGICKÁ RIZIKA NIŽŠÍHO STUPNĚ propustné geologické podloží (šterko pískové sedimenty říčních teras - při extrémních srážkách, riziko vodní eroze (větrné)
2.	nivní sediment + říční niva + průlinový kolektor (A)	EKOLOGICKÁ RIZIKA VYŠŠÍHO STUPNĚ silně propustné geologické podloží (šterkopísky, fluvialní písčité a hlinité sedimenty, písčité štěrky říčních teras), záplavové území Q100
3.	fluvialní sedimenty šterk,písek + rovina (C)	PLOCHY BEZ REGULACE bez výrazných limitů a rizik při dodržování základních zásad
4.	eolické váté písky + rovina + průlinový kolektor (D)	EKOLOGICKÉ RIZIKA/LIMITY NIŽŠÍHO STUPNĚ Ohrožení větrnou erozí, ochrana významného biotopu
5.	deluviofluvialní sedimenty + svah (CH)	EKOLOGICKÉ LIMITY NIŽŠÍHO STUPNĚ svažítost terénu, propustné podloží, větrná eroze
6.	eolické roviny + spraše + průlinový kolektor (G)	EKOLOGICKÉ LIMITY NIŽŠÍHO STUPNĚ svažítost terénu, vodní eroze - rozbrázdění svahu
7.	hnilokal + niva řeky + průlinový kolektor (H)	EKOLOGICKÉ LIMITY VYŠŠÍHO STUPNĚ - podmáčené až zamokřené bezodtokové deprese, vysoký obsah organických látek, nemá vhodné využití
8.	deluvialní sediment písek, hlína+ svah (E)	EKOLOGICKÉ LIMITY NIŽŠÍHO STUPNĚ svažítost terénu, propustné podloží, větrná a vodní eroze
9.	černozem + říční terasa + průlinový kolektor (B2)	PLOCHY BEZ REGULACE při dodržování základních zásad (LIMIT nezastavovat cenná půda???)
10.	váté písky + fluvizem + voda (F)	EKOLOGICKÉ LIMITY VYŠŠÍHO STUPNĚ svažítost terénu, eroze svahů nivy řeky, omezení zástavby, průmyslu

VYSOKÁ INTENZITA VYUŽITÍ - orná půda, průmysl, zemědělské areály, zastavěná území
MÍRNÁ INTENZITA VYUŽITÍ - lesní porosty, doprovodná zeleň, TTP
HARMONICKÁ KRAJINA - fragmenty přirozené a přírodě blízké fragmenty krajiny, chráněné prvky a fragmenty území

ZÓNA	CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ
limity okrajové - nižší stupeň	slojová souvrství, ložiska surovin; erozní svahy deluvií; extrémně skalnatá a obtížně zastavitelná podloží
limity omezující - vyšší stupeň	deluvialní sedimenty, jílovito písčité souvrství (vyšší hladina podzemní vody, erozní svahy úzkých niv)
rizika podmiňující - nižší stupeň	fluvialní až deluviofluvialní sedimenty, často soliflukce a eroze, přítomnost antropogenních útvarů
rizika vylučující - vyšší stupeň	fluvialní štěrkopísky (velmi propustné, ložiska štěrku a písku), vysoká hladina podzemní vody, kontakt mezi povrchovými a podzemními kolektory
plochy bez regulace	spraše a sprašové hlíny na plošinách, stabilní podloží nefelinitu, křemene, basaltu a basalinitu, muskovitu, granitu, biotitu, dioritu, porfyritu, ortoruly, břidlic a fylitu

Vznikají úrodné půdy regozemí, fluvizemí a ostrovy úrodné půdy černozemí. Na celém území působí průlinový kolektor s vysokou transmisivitou nasycení podzemních vod, které mohou způsobovat na nezpevněných sedimentech značné ohrožení půd.

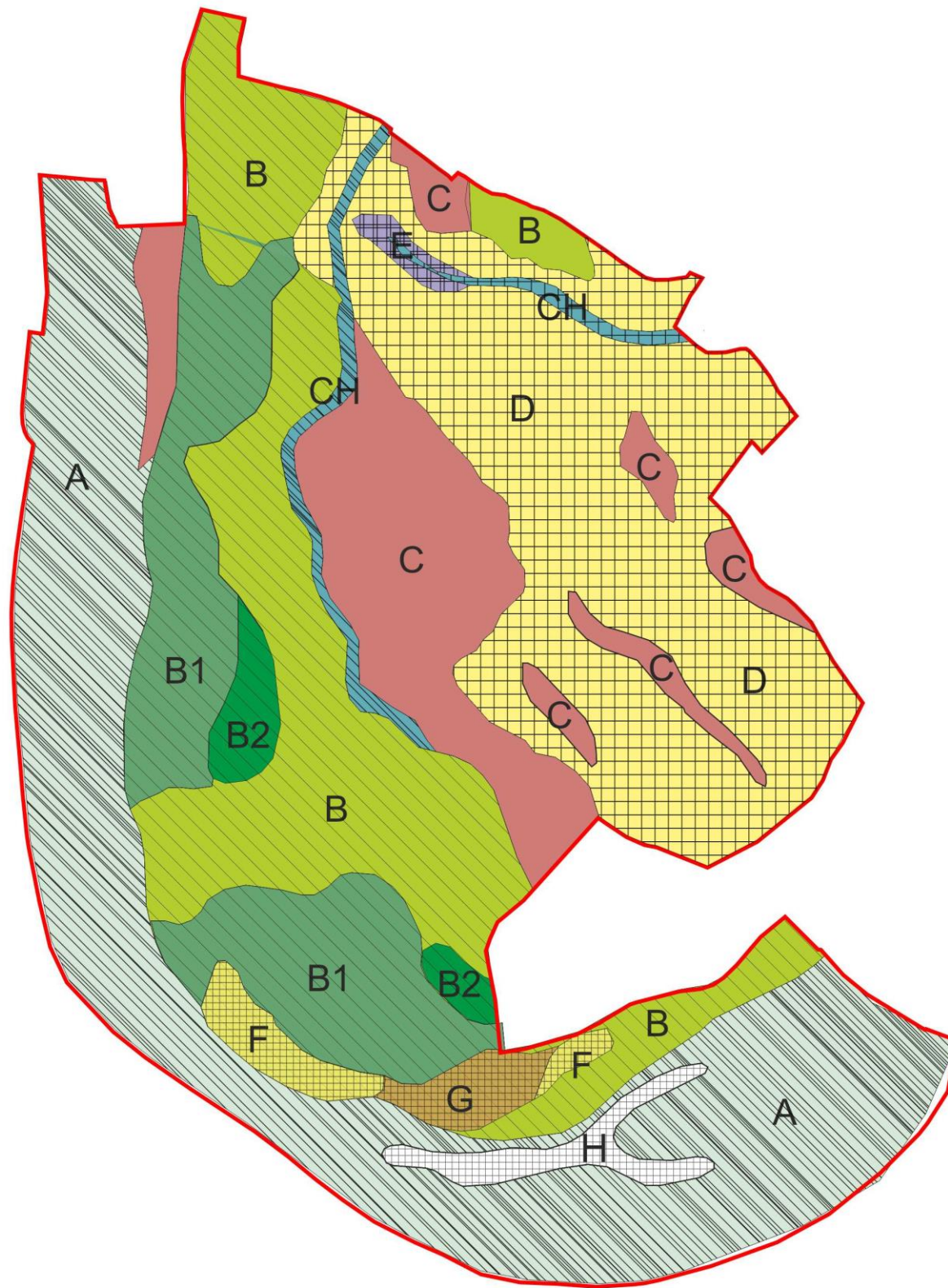
Přírodní procesy jsou zde narušovány především vysokou intenzitou zemědělství. Další hrozbou by mohla být vysoká hladina podzemní vody a průlinový kolektor na nezpevněných sedimentech, kde může dojít k znečištění podzemní vody hnojivými a chemikáliemi. Nedostatečná meliorace půd. Hospodaření a absence liniových vegetačních prvků způsobují vodní a větrnou erozi na rozsáhlých plochách orné půdy.

Plochy limitů a rizik jsou předpokladem narušení nebo zranitelnosti území, které omezují nebo vylučují využití území.

Ekologickými limity jsou chápány především nepříznivé přírodní faktory, které ztěžují nebo znemožňují činnost člověka, např. nestabilní svahy, nevhodné pro zemědělskou činnost.

Ekologickými riziky se rozumí plochy, které jsou využitelné, ale hrozí zde riziko poškození přírody, např. zvýšená hladina podzemní vody, nezpevněné podloží štěrkových a štěrkopískových sedimentů, na celém území působí průlinový kolektor, který by mohl způsobit znečištění podzemních vod.

Důležité je si uvědomit, že u limitů a rizik rozhodují vlastnosti primární krajinné struktury. Např. plocha v nivě řeky má stanoveny limity vyššího stupně, kdy plochy jsou nevhodné k využití z pohledu podmáčení ploch a vysokému obsahu organických látek plochy, stejně jen ve větší vzdálenosti do nivy řeky, kde jsou stanoveny limity vyššího stupně, kdy využití je omezeno nebo znemožněno vzhledem ke svažítosti terénu a jeho možné eroze. Je důležité si vždy uvědomit základní vlastnosti (primární krajinné struktury), které na daný segment působí, jen tak můžeme přesně stanovit jaké limity a rizika nám využití přináší, jak bychom je dál měli řešit.

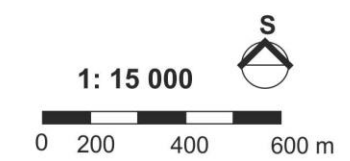
LIMITY A RIZIKA ÚZEMÍ :

INTERPRETACE PRIMÁRNÍ KRAJINNÉ STRUKTRY :

* na celém území působení průlinového bazálního křídového kolektoru s vysokou propustností

Tab. 5 Funkční přípustnosti

VLASTNOSTI PROSTORU / VYUŽITÍ ÚZEMÍ	orná půda	lesy	voda (niva řeky)	zástavba (bydlení)	TTP (trvalý travní porost)	průmysl	zahrady, ovocné sady, užitkové zahrady	POZNÁMKY
fluviální sedim. Šterk a písek + říční terasa (B)průlinový kolektor	++	+	+	+	+++	-	+	voda - eroze půdy , průmysl - dle charakteru průmyslu (menší objekty)
nivní sediment + říční niva + průlinový kolektor (A)	--	++	+++	--	+++	---	+	orná p. - dle pěstované plodiny, omezení hnojiv, chemikálií, zástavba - vyloučení další výstavby, pouze zachování a oprava stávajících
fluviální sedimenty šterk,písek + rovina (C)	+	+++	++	+	+++	+	+	zástavba - výstavba na vhodných stanovištích, bez vysoké hladiny spodní vody, ne na hodnotných půdách (dle BPEJ), průmysl - dle charakteru, menší objekty, omezení chemikálií, znečišťování okolního prostředí, kontaminace vody
eolické váté písky + rovina + průlinový kolektor (D)	+	+++	-	-	++	--	+	orná p. - méně úrodná půda, vhodná pro zalesnění (vyjimka - lesní školka - produkce)
deluviofluviální sedimenty + svah (CH)	+	++	-	---	+++	-	+	orná p. - vodní eroze, splach plodin, chemikálií a hnojiv, nestabilní svah, les - spíše menší remízky, liniové výsadby - zpevnění svahu
eolické roviny + spraše + průlinový kolektor (G)	+++	+	+	-	+++	--	++	voda - eroze půdy, zástavba , průmysl - zastavění kvalitní půdy
hnilokal + niva řeky + průlinový kolektor (H)	---	++	+++	---	++	---	-	lesy - pouze vhodná druhová skladba (př. lužní les), TTP - vznik mokřadních společenstev
deluviální sediment písek, hlína+ svah (E)	+	++	--	--	+++	--	+	orná p. - komplikované obdělávání, splach plodin, hnojiv, lesy - podpora liniových prvků - zvýšení retenční schopnosti vody, zahrady - dle charakteru a způsobu obdělávání
černozem + říční terasa + průlinový kolektor (B2)	+++	++	+	-	++	--	++	zástavba - zastavění kvalitní půdy, průmysl - zastavění kvalitní půdy, kontaminace půdy dle charakteru průmyslu
váté písky + fluvizem + voda (F)	--	++	+	---	+++	-	+	orná p. - vysychavost půdy, vodní eroze, komplikované obdělávání - lesní porost, zástavba - v povodňovém pásmu, vyloučení výstavby, zachování stávající, zahrady -

LEGENDA

- +++ nejvhodnější funkce
- ++ vhodná funkce bez větších limit
- + méně vhodná upravení limitů
- riziko nejvyšší (ohrožení)
- riziko nižší (omezení)
- riziko nejnižší (možná varianta řešení)

5.5.2 Prostorový průmět (korelace) PKS a SKS

Způsob využití území a hospodaření může výrazně ovlivnit vývoj území do budoucna.

Nevhodné využití území může způsobit problémy v území, které je potřeba do budoucna řešit. Někdy jsou problémy spojeny s dalšími vlastnostmi, které naopak prospívají danému území, např. jeden z významných limitů území je záplavové území v jižní části řešeného území, které ale zároveň prospívá lužním lesům, jež potřebují každoroční jarní záplavy. Záplavy zasahují do zástavby obou obcí a narušují životní prostor lidí, jejich domy a další objekty. Výstavba na těchto plochách musí být ošetřena, musí být realizována ochranná opatření, která zabrání nevratnému narušení území a devastaci krajiny.

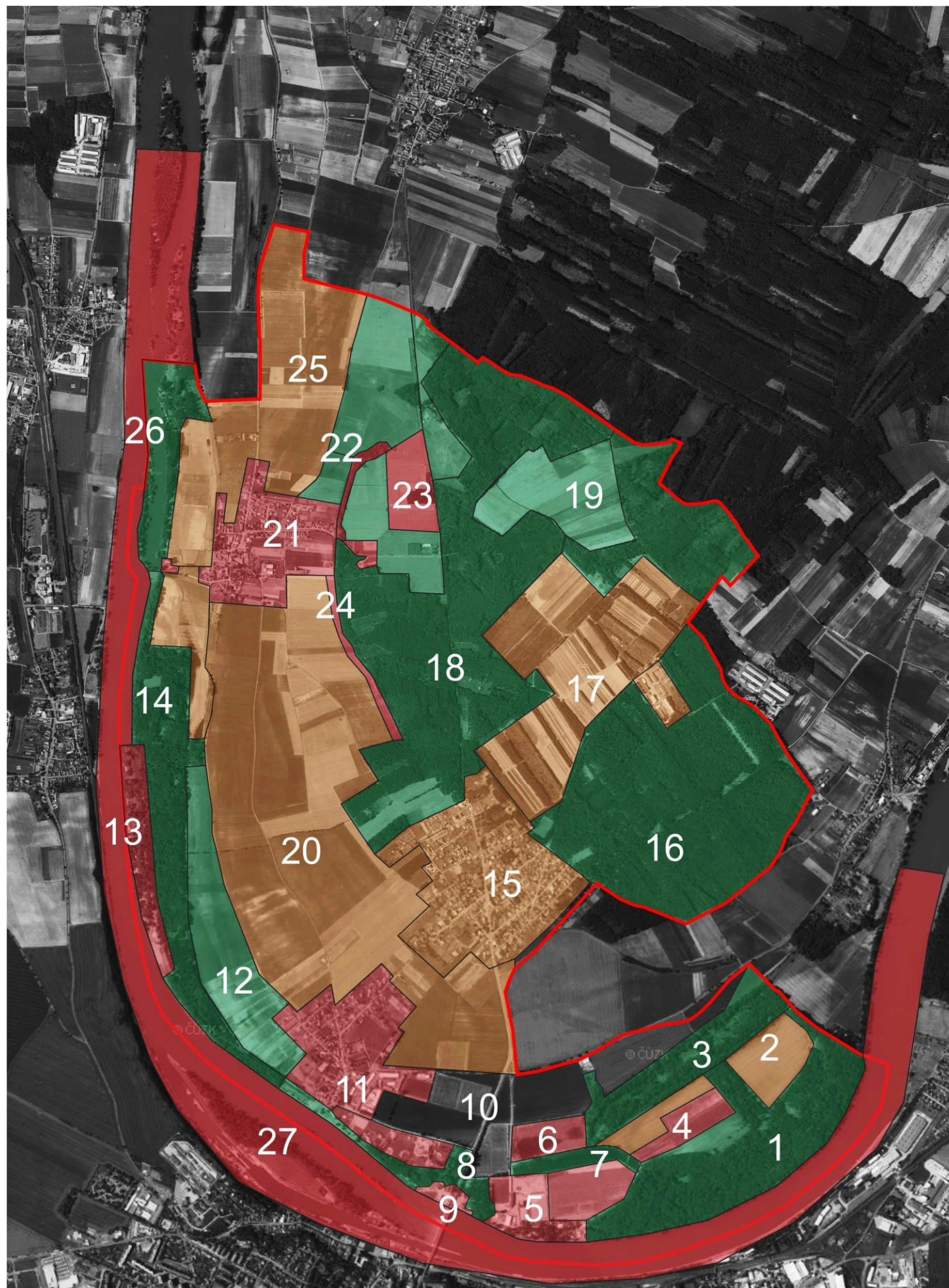
Dalším potenciálním problémem mohou být velké plochy orné půdy na nezpevněném podloží štěrkových a štěrkopískových sedimentů, na které působí průlinový kolektor a vysoká hladina podzemní vody. Na těchto plochách může dojít k znečištění podzemní vody splachy hnojiv a postřiků z okolních polí.

Dále také prospívá využití území a hospodaření na plochách orné půdy, malé procento zastoupení trvalých travních porostů, velké procento zastoupení orné půdy.

PROSTOROVÝ PRŮMĚT (KORELACE) PKS A SKS

LEGENDA :

- BEZ REGULACE
- POZOR
- PROBLÉM

- 1 - **BEZ REGULACE** - ochrana přírodě blízké skladby dřevin, významných dubů
- 2 - **POZOR** - orná půda, ochrana proti splachu hnojiv a chemikálií, záplavové pásmo
- 3 - **BEZ REGULACE** - lesní plocha - dodržování zákl. norem
- 4 - **POZOR** chmelnice - nadměrné používání hnojiv, záplavové pásmo
- 5 - **PROBLÉM** - zástavba - aktivní záplavová zóna, Q 100, vyloučení nové zástavby, zachování stávající
- 6 - **POZOR** - chmelnice - hnojiva, záplavová zóna Q 100, aktivní zóna
- 7 - **BEZ REGULACE** - vodní nádrž, zavlažování chmelnic
- 8 - **BEZ REGULACE** - břehový porost stromů, ochrana před záplavami, povodněmi
- 9 - **LIMIT** - nová vodní elektrárna
- 10 - **POZOR** - orná půda černozem - omezení hnojiv (zápl. zóna) vyloučení zástavby - kvalitní orná půda
- 11 - **PROBLÉM** - zástavba - záplavová zóna Q 100, omezení výstavby, protipovodňová opatření
- 12 - **BEZ REGULACE** - zahrádky soukromníků
- 13 - **PROBLÉM** - chatová oblast - záplavová zóna, narušení lužního lesa a jeho přirozené skladby a ohrožení chráněných druhů rostlin
- 14 - **BEZ REGULACE** - lužní les - omezení zástavby chatové oblasti, ochrana ohrožených druhů rostlin
- 15 - **POZOR** - zástavba - omezení rozrůstání zástavby na úkor lesních ploch
- 16 - **BEZ REGULACE** - ochranné pásmo nerostného ložiska
- 17 - **POZOR** - lesní školka - používání velkého množství hnojiv, chemikálií, zabírání lesních ploch, narušení jedolité lesní plochy - vytvoření bariery
- 18 - **BEZ REGULACE** - ochrana přírodě blízké skladby dřevin, ochrana ohrožených druhů rostlin
- 19 - **BEZ REGULACE** - orná půda - extenzivní
- 20 - **POZOR** - orná půda - velká plocha orné půdy - omezení hnojiv, chemických látek, možnost vodné a větrné eroze, průlinový kolektor, nebezpečné sedimenty - velký pohyb podzemní vody
- 21 - **PROBLÉM** - zástavba - aktivní záplavová zóna, Q 100, protipovodňová opatření, zachování původní architektury
- 22 - **BEZ REGULACE** - TTP - zachování
- 23 - **PROBLÉM** - elektrovoltaická elektrárna -
- 24 - **PROBLÉM** - svah za vesnicí - sesuv, vodní eroze, soliflukce
- 25 - **POZOR** - orná půda - omezení hnojiv, chemických látek
- 26 - **BEZ REGULACE** - lesní břehový porost - dodržování základních norem
- 27 - **PROBLÉM** - niva řeky - časté povodně, záplavy, nedostatek vegetace, nepravdělné čištění koryta, zástavba ve velké blízkosti řeky

5.5.3 Hodnocení krajinného rázu, typy krajiny, znaky krajiny

Krajinný ráz tvoří soubor typických znaků daného území. Tyto znaky udávají charakter celé krajiny. Vymezené znaky jsou většinou i hodnotnými prvky krajiny a je nutné je chránit a rozvíjet.

Pro řešené území byla vymezena oblast a místa krajinného rázu. Oblast byla stanovena na základě podkladů ZÚR Ústeckého kraje (2011), která vymezuje oblast krajinného rázu ze zákona a je pojmenována podle označení oblasti kolem řeky Labe „Polabí“.

Na řešeném území byla vymezena místa krajinného rázu dle expertního posouzení. Dále byly zohledněny výsledky z průzkumu²³ a setkání s místními obyvateli. Respondenti vymezovali svá oblíbená místa v krajině v dotazníkovém šetření.

Byla vymezena tato místa v krajině:

- **Kolem řeky Labe** (stezka podél břehu řeky Labe)
- **Lužní les u řeky** (les mezi Vědomicemi a Černěvsí, cenný jarní aspekt)
- **Borový les na severu** (procházky lesem mezi Vědomicemi a Černěvsí)
- **Lužní les „Pod Lipou“** (les u řeky s vodní nádrží)

(místa v krajině jsou vyznačena na mapě Užívání krajiny z prvního setkání s místními obyvateli)

Vymezené znaky krajiny byly nakresleny a rozděleny na běžné opakující se v krajině a jedinečné znaky, které jsou charakteristické pro řešené území. Tyto znaky byly stanoveny na základě terénního průzkumu a expertního posouzení. Další hodnocení znaků krajiny bylo zpracováno za pomoci místních obyvatel.

Krajinné typy

Z pohledu krajinného rázu jsem krajinu řešeného území rozdělila na tři typy krajin.

1. LESNÍ KRAJINA NA VÁTÝCH PÍSCÍCH

Lesní komplexy v severní části území tvoří hranici orné půdy, do které vybíhají svými průseky do polí a vznikají tak ostrůvky lesa v orné půdě.

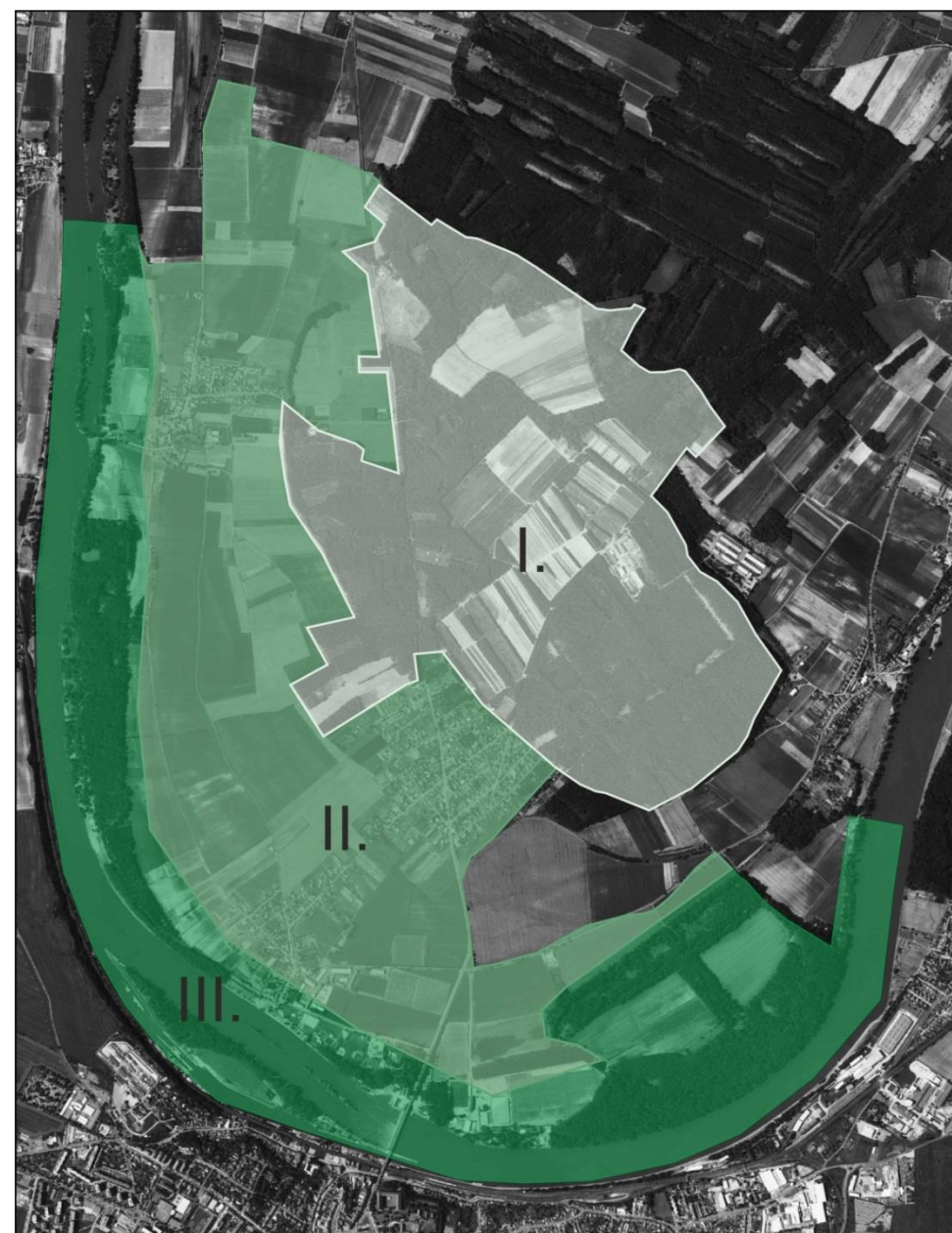
2. OTEVŘENÁ ZEMĚDĚLSKÁ KRAJINA

Rozkládá se ve střední části území. Krajina je rovinatá, otevřená s absencí liniové a doprovodné vegetace. Převládá intenzivní zemědělství. Velké otevřené plochy polí nepůsobí příjemně pro pobyt. Aleje podél cest jsou z velké části zchátralé a vytrácí se původní historická stopa v krajině.

3. NIVNÍ KRAJINA LUŽNÍCH LESŮ

Rozkládá se v jižní části území, kde je hlavní dominantou niva řeky a její slepá ramena, která jsou lemována lužními lesy s výrazným jarním aspektem. Území je využíváno jako zemědělská půda, jsou zde zachované chmelnice a zbytky ovocných sadů.

Na setkání s veřejností byly typy krajiny projednány v diskusi. Na otázku jaký typ krajiny vidí ve své krajině, odpovídali především přirovnáními ke zdejšímu kraji, kdy je krajina označována jako „krajina pod Řípem“, „Zahrada Čech“ nebo v přirovnání k zemědělské produkci, která je hlavním zdrojem obživy v tomto kraji, „krajina zemědělská“.

Obr. 91 Krajinné typy Na následující straně Obr. 92 Krajinné typy fotografie

²³ Na základě výsledků z dotazníků, pracovních listů a vyhodnocení znaků krajiny s místními obyvateli.

I.

II.

III.

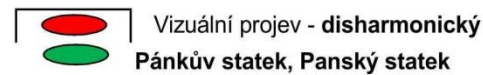

Tab. 6 Hodnocení krajinného rázu

Hodnocení krajinného rázu		Klasifikace identifikovaných znaků			
Oblast krajinného rázu obcí Vědomice a Černěves		Dle pozitivních či negativních projevů	Dle významu v KR	Dle frekvence výskytu	Dle hodnoty
Znaky dle § 12	Konkrétní identifikované znaky hodnoty	Pozitivní Neutrální Negativní	Zásadní Spoluurčující Doplňující	Ojedinělý Méně frekventovaný Častý	Jedinečný Význačný Běžný
Znaky přírodních charakteristik	modelace terénu - krajina nížin s rovinami a širokou říční nivou	Pozitivní	Zásadní	Méně frekventovaný	Význačný
	plochá akumulační údolní niva, říční terasy s překryvy vátých písků	Pozitivní	Zásadní	Ojedinělý	Jedinečný
	geologie - horniny mezozoika - sedimenty České křídové pánve marinního původu, kvartérní pokryv	Negativní	Spoluurčující	Méně frekventovaný	Běžný
	klima - teplé klimatická podoblast T2, srážkový stín (srážky pod 500 mm)	Negativní	Spoluurčující	Častý	Běžný
	voda - střední tok řeky Labe, přirozený tok, široká údolní niva	Pozitivní	Zásadní	Méně frekventovaný	Význačný
	průlinový kolektor - silné průtoky vody v sedimentech, CHOPAV Severočeská křída	Negativní	Spoluurčující	Častý	Běžný
	půda - fluvizem, regozem, malé plochy černozemí	Neutrální	Doplňující	Častý	Běžný
	potenciální biota - Lipové doubravy (Tilio–Betuletum), Topolová doubrava (Quercu-Populetum)	Pozitivní	Spoluurčující	Častý	Běžný
	biochora - 2RU Plošiny štěrkopískových teras	Pozitivní	Spoluurčující	Častý	Běžný
	biochora - 2LH Širší hlinité nivy 2. v. s.	Pozitivní	Spoluurčující	Méně frekventovaný	Význačný
	biochora - 2RN Plošiny na zahliněných píscích 2. v. s	Pozitivní	Spoluurčující	Častý	Běžný
aktuální vegetace - lužní a borové lesy	Pozitivní	Zásadní	Častý	Běžný	
Znaky kulturních charakteristik	makrostruktury orné půdy	Negativní	Zásadní	Častý	Běžný
	půdorysný typ obce - nekompaktní (zachování části historického jádra)	Pozitivní	Zásadní	Méně frekventovaný	Význačný
	přítomnost původních staveb v obci (Polabský dům/ Českomoravský roubený dům)	Pozitivní	Zásadní	Ojedinělý	Jedinečný
	původní panské statky s částečně zachovalou architekturou ("sluncová vrata")	Pozitivní	Zásadní	Ojedinělý	Jedinečný
	přítomnost nových staveb v obci (90 léta - socialistická výstavba, součas - podnikatelské baroko)	Negativní	Spoluurčující	Častý	Běžný
drobné sakrální památky (boží muka, křížky), aleje podél hlavních cest	Pozitivní	Zásadní	Méně frekventovaný	Význačný	
Znaky percepčních charakteristik	kulturní dominanty (kostel sv. Prokopa, Roudnice nad Labem - zámek, město)	Pozitivní	Zásadní	Ojedinělý	Jedinečný
	přírodní dominanty (hora Říp, vrch Sovice, České středohoří, řeka Labe)	Pozitivní	Spoluurčující	Ojedinělý	Jedinečný
	zemědělská krajina	Pozitivní	Zásadní	Častý	Běžný
	prostorová kompozice sídla	Neutrální	Doplňující	Častý	Běžný
	nové budovy ve vnějším obraze sídla	Negativní	Spoluurčující	Častý	Běžný
	přítomnost vedení VN	Negativní	Doplňující	Méně frekventovaný	Běžný
plochy zemědělské výroby ve vnějším obraze sídla	Negativní	Spoluurčující	Méně frekventovaný	Význačný	

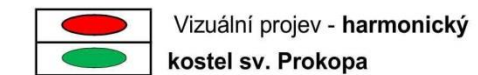
Tab. 7 Vyhodnocení sídla

Obec: **Vědomice**

Základní údaje				L.13.2
krajinná oblast	Polabí	první písemná zmínka	r.1505	
krajinná podoblast	Roudnicko	počet obyvatel r.1930/r.2016	485 / 884	
pohl.expon. sídla / krajiny	1	1-2	etnografické zařazení	
Znaky přírodní charakteristiky a krajinný rámeček				
charakter přírodních prvků a zeleně ve struktuře sídla				
1/ s výraznou zelení zahrad				●
2/ zástavba s plynulým přechodem do krajiny				
3/ výrazná zeleň veřejných prostorů obce				●
charakter krajinného rámce (plošná struktura)				
1/ převaha lesních porostů v okolí				
2/ převaha zemědělských ploch				
3/ maloplošná struktura zemědělských ploch s velkým podílem nelesní rozptýlené nebo liniové zeleně				
4/ velkoplošná struktura zemědělské krajiny				●
5/ otevřené plochy pastvin, polí a luk				
6/ jiná struktura -				
charakter krajinného rámce (prostorová struktura)				
1/ sídlo v rovině		5/ na terénní hraně		
2/ v rozlehlém údolí nebo kotlině		6/ v úzkém táhlém údolí		
		7/ na terénním hřbetu		
3/ v sevřeném údolí		8/ na vyvýšenině		
4/ ve svahu		9/ na návrší		
Znaky kulturní a historické charakteristiky				
urbanistická struktura a její dochovanost				
1/ dochovaná		3/ částečně setřená		
2/ částečně dochovaná		4/ setřená		
převažující charakter zástavy				
1/ s převažujícím tradičním výrazem				
2/ s velkým podílem přestaveb a novostaveb				●
3/ s převažujícím novodobým charakterem				●
vizuální projev zástavy v krajinném obraze				
A/ harmonický		B/ disharmonický		●
1/ určující		4/ dílčí		
2/ spoluurčující		5/ minimální		
3/ výrazný		6/ neuplatňuje se		
charakter siluety sídla				
1/ vyrovnaná hladina zást.		3/ nevyrovnaná hladina zást.		
2/ s vertikální dominantou kostela		4/ s negativní vertikální dom.		
		5/ s negativní plošnou dom.		
přítomnost architektonicky cenných staveb a dochovaných objektů lidové architektury				
1/ přítomny		2/ nepřítomny		
přítomnost památkově chráněných objektů a území				
1/ přítomny		2/ nepřítomny		
dochované stopy členění pluziny či jiné stopy hospodářského využití či jiné kultivace krajiny				
1/ výrazné		3/ fragmentálně		
2/ nevýrazné		4/ žádné		

Obec: **Černěves**

Základní údaje				L.13.2
krajinná oblast	Polabí	první písemná zmínka	r.1273	
krajinný celek	Roudnicko	počet obyvatel r.1900/r.2015	347 / 210	
pohl.expon. sídla / krajiny	1-2	1-2	etnografické zařazení	
Znaky přírodní charakteristiky a krajinný rámeček				
charakter přírodních prvků a zeleně ve struktuře sídla				
1/ s výraznou zelení zahrad				
2/ zástavba s plynulým přechodem do krajiny				●
3/ výrazná zeleň veřejných prostorů obce				●
charakter krajinného rámce (plošná struktura)				
1/ převaha lesních porostů v okolí				
2/ mozaika lesních porostů a zemědělských ploch				●
3/ maloplošná struktura zemědělských ploch s velkým podílem nelesní rozptýlené nebo liniové zeleně				
4/ velkoplošná struktura zemědělské krajiny				
5/ otevřené plochy pastvin, polí a luk				●
6/ jiná struktura -				
charakter krajinného rámce (prostorová struktura)				
1/ sídlo v rovině		5/ na terénní hraně		
2/ v rozlehlém údolí nebo kotlině		6/ v úzkém táhlém údolí		
		7/ na terénním hřbetu		
3/ v sevřeném údolí		8/ na vyvýšenině		
4/ ve svahu		9/ na návrší		
Znaky kulturní a historické charakteristiky				
urbanistická struktura a její dochovanost				
1/ dochovaná částečně		3/ setřená		
2/ částečně dochovaná		4/ setřená		
převažující charakter zástavy				
1/ s převažujícím tradičním výrazem				
2/ s velkým podílem přestaveb a novostaveb				●
3/ s převažujícím novodobým charakterem				
vizuální projev zástavy v krajinném obraze				
A/ harmonický		B/ disharmonický		●
1/ určující		4/ dílčí		
2/ spoluurčující		5/ minimální		
3/ výrazný		6/ neuplatňuje se		
charakter siluety sídla				
1/ vyrovnaná hladina zást.		3/ nevyrovnaná hladina zást.		
2/ s vertikální dominantou kostela		4/ s negativní vertikální dom.		
		5/ s negativní plošnou dom.		
přítomnost architektonicky cenných staveb a dochovaných objektů lidové architektury				
1/ přítomny		2/ nepřítomny		
přítomnost památkově chráněných objektů a území				
1/ přítomny		2/ nepřítomny		
dochované stopy členění pluziny či jiné stopy hospodářského využití či jiné kultivace krajiny				
1/ výrazné		3/ fragmentálně		
2/ nevýrazné		4/ žádné		

Tab. 8 Rozvojové možnosti a regulativy z hlediska ochrany krajinného rázu

Obec: **Vědomice**

 Rozvojové možnosti - ANO

Rozvojové možnosti a regulativy dle ÚPD nebo ÚPP	
1/ ANO 	2/ NE
Rozvojové možnosti z hlediska ochrany KR	
rozvojové možnosti	
1/ bez rozvojových možností	
2/ možná dostavba v prolukách	
3/ možná dostavba na rozvojových plochách	
omezující podmínky z hlediska ochrany struktury zástavby	
1/ zachování struktury zástavby bez možnosti jejího doplnění	
2/ doplnění zástavby s respektováním dochované struktury	
3/ dotvoření struktury zástavby s ohledem na obraz sídla v krajině	
omezující podmínky z hlediska ochrany forem zástavby	
1/ zachování charakteru zástavby při respektování tradičních architektonických forem prvků a materiálů	
2/ zachování charakteru zástavby při architektonickém výrazu korespondujícím s dochovanou architekturou	
3/ zachování charakteru zástavby při individuálním arch. výrazu	
4/ bez omezení	

Rozvojové možnosti a regulativy z hlediska ochrany krajinného rázu :
<p>a/ možnost nové zástavby v prolukách charakteru a regionálně typického výrazu zástavby (včetně barev fasád) typu krytiny - červená pálená taška charakteru střechy - jednoduchá, sedlová hladiny zástavby a objemového měřítka staveb charakteru a výrazu zástavby - vyvarovat se velkopl ošných kobercových zástaveb katalogových domků, nepoužívat atypické barevnosti fasád nepoužívat reflexní materiály nebo nátěry střech</p> <p>b/ možnost přestavby nebo konverze některých objektů   c/ redukovat nevhodnou veřejnou zeleň - jehličnaté taxony nahradit vhodnější druhovou skladbou   d/ nepovolovat dostavbu na pohledově exponovaných svazích   e/ nepodporovat změnu využití současných zahrad, luk a pastvin   f/ zajistit ochranu historických krajinných struktur (luční porosty, solitérní dřeviny, drobné sakrální objekty, stodoly, památkově chráněné objekty apod.)   g/ vyloučeno zalesňování trvalých travních pozemků</p>

Poznámka :

Velmi výrazně se v krajinném obraze uplatňují střechy sídla s červenými pálenými taškami.
 Velmi změněná architektura, četné novostavby, bez jasného půdorysného schématu nebo pohledové dominanty.

Rozvojové možnosti a regulativy z hlediska ochrany krajinného rázu

Obec: **Černěves**

 Rozvojové možnosti -

Rozvojové možnosti a regulativy dle ÚPD nebo ÚPP	
1/ ANO 	2/ NE
Rozvojové možnosti z hlediska ochrany KR	
rozvojové možnosti	
1/ bez rozvojových možností	
2/ možná dostavba v prolukách	
3/ možná dostavba na rozvojových plochách	
omezující podmínky z hlediska ochrany struktury zástavby	
1/ zachování struktury zástavby bez možnosti jejího doplnění	
2/ doplnění zástavby s respektováním dochované struktury	
3/ dotvoření struktury zástavby s ohledem na obraz sídla v krajině	
omezující podmínky z hlediska ochrany forem zástavby	
1/ zachování charakteru zástavby při respektování tradičních architektonických forem prvků a materiálů	
2/ zachování charakteru zástavby při architektonickém výrazu korespondujícím s dochovanou architekturou	
3/ zachování charakteru zástavby při individuálním arch. výrazu	
4/ bez omezení	

Rozvojové možnosti a regulativy z hlediska ochrany krajinného rázu :
<p>a/ možnost dostaveb v prolukách při respektování: původního charakteru půdorysného uspořádání - kompaktní silnicovka tvár střechy - sedlová, střešní krytina pálená taška nebo břidlice hladiny zástavby a objemového měřítka staveb charakteru a výrazu zástavby - vyvarovat se velkopl ošných kobercových zástaveb katalogových domků, nepoužívat atypické barevnosti fasád</p> <p>b/ změny zástavby podřídit působení dominanty kostela   c/ redukovat nevhodnou veřejnou zeleň - jehličnaté taxony nahradit vhodnější druhovou skladbou   d/ nepovolovat dostavbu na pohledově exponovaných svazích   e/ nepodporovat změnu využití současných zahrad   f/ zajistit ochranu historických krajinných struktur (luční porosty, solitérní dřeviny, drobné sakrální objekty, stodoly, památkově chráněné objekty apod.)   g/ vyloučeno zalesňování trvalých travních pozemků</p>

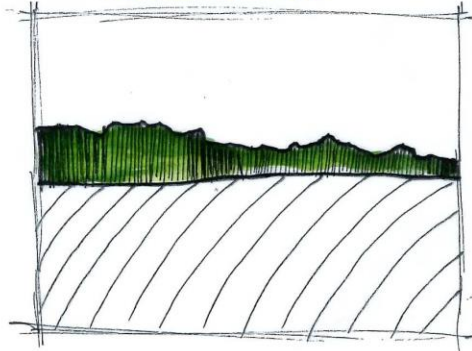
Poznámka :

Velmi výrazně se v krajinném obraze uplatňuje dominantu kostela sv. Prokopa, hřbitov na vyvýšenině při pravé straně kostela.

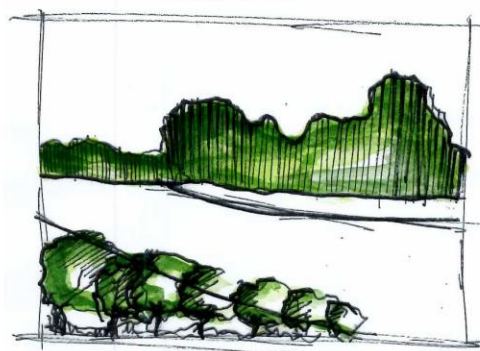

ZNAKY KRAJINY

ROZLEHLÁ POLE

NIVA LABE

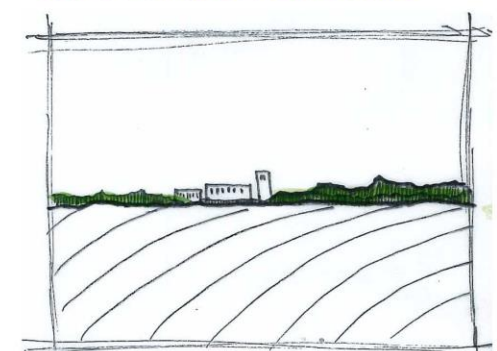
ALEJE

ARCHITEKTURA

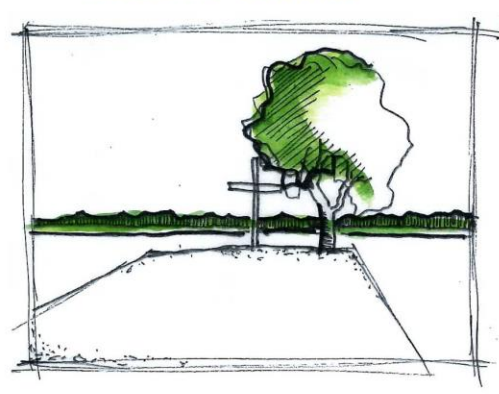
JZD V POHLED. HORIZONTU

KOSTEL
SV. PROKOPA

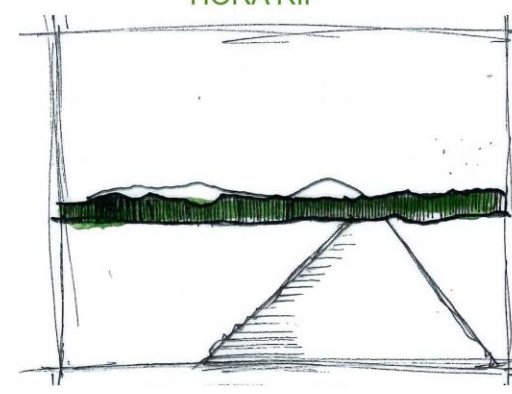
KŘÍŽEK „U VĚDOMIC“

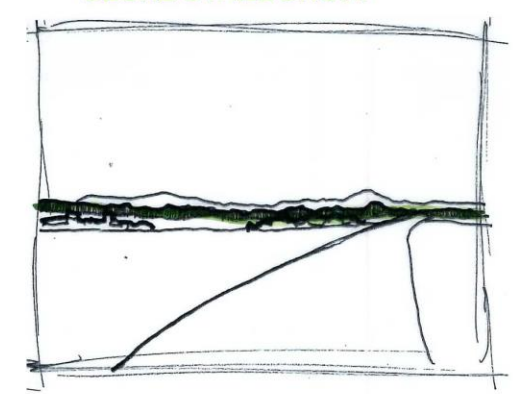
HŘBITOV „MEZI POLI“

HORA ŘÍP

ČESKÉ STŘEDOHOŘÍ

Obr. 93 Znak krajiny

5.5.4 Hodnoty, problémy, střety

Přírodní hodnoty

Mezi nejvýznamnější přírodní hodnoty patří územní systém ekologické stability, který je zastoupen ve všech stupních a tvoří ucelený stabilní systém. Další přírodní hodnotou je niva řeky Labe, v severní části území borové lesy a v jižní části lužní lesy s chráněnými druhy rostlin²⁴. Z rozptýlené zeleně jsou to solitérní stromy, remízky a meze v polích, památné stromy.

Na řešeném území se nachází 3 památné solitérní stromy a dvě skupiny památných stromů.

Valouškova hrušeň (Černěves)

Dub letní na rozcestí (Černěves)

Borovice černá u Chodoun

Buky v Bažantnici (Vědomice)

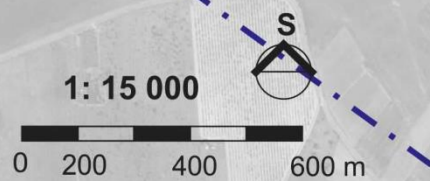
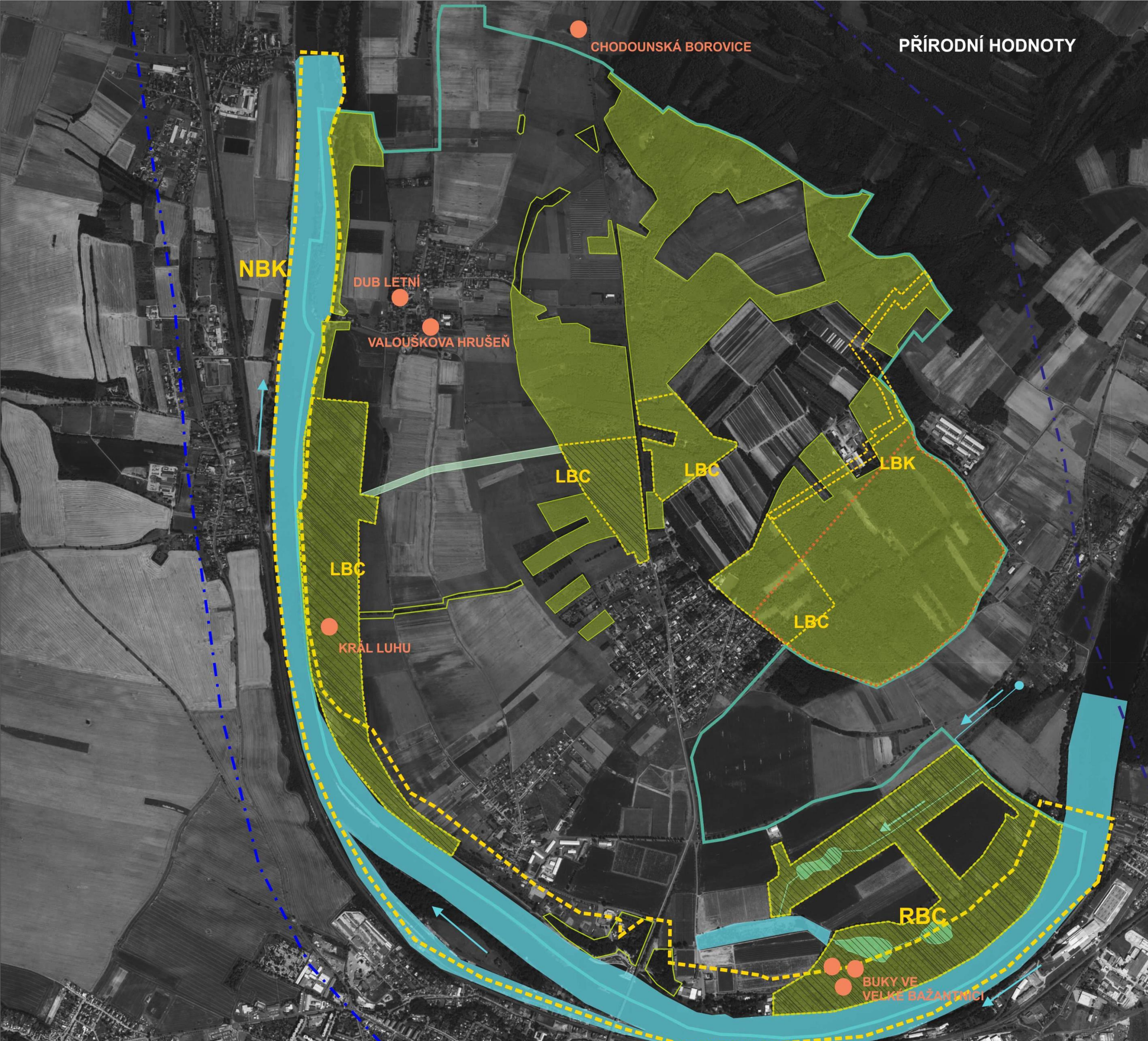
Král Luhu v lužním lese nivy řeky (Vědomice)

²⁴ Jarní aspekt lužního lesa u řeky Labe, mezi Vědomicemi a Černěvsí - *Leucojum vernum*, *Galanthus nivalis*, *Corydalis cava* nebo *Pulmonaria officinalis*

PŘÍRODNÍ HODNOTY

Legenda:

- Významný krajinný prvek (ze zákona)
- Významný krajinný prvek (ostatní)
- NBK Nadregionální biokoridor
- RBC Regionální biocentrum
- LBK Lokální biokoridor
- LBC Lokální biocentrum
- Navržený biokoridor
- Významné biotopy
- Památný strom
- Vodní plochy
- CHOPAV (Severočeská křída)
- Chráněná ložisková území
- Hranice území

Kulturně historické hodnoty

Drobné sakrální objekty a historické stopy v krajině

Tvoří významnou historickou stopu v krajině, po takzvané „ barokizaci krajiny“, která ovlivnila charakter řešené krajiny. Objevují se zde boží muka, kapličky, křížky na rozcestí. Z historických stop v krajině jsou zachovány císařské cesty, lemované ovocnými a lipovými alejemi, chmelnice v jižní části území, zbytky ovocných sadů v soukromých zahradách rodinných domů.

Hodnotná architektura, historické jádro obce a archeologická naleziště

V obou obcích je zachována část historického jádra, v obci Vědomice je zachována hodnotná architektura, v části staré Vědomice především se jedná o barokní a empírové statky. V obci Černěves kostel sv. Prokopa a barokní statky v centrální části. Na území se nachází několik archeologických nalezišť z dob neolitu, nebo raného středověku.

KULTURNĚ HISTORICKÉ HODNOTY

Legenda:

- Historické jádro
- Významná výstavba „dělnických domků“ (1920)
- Kostel
- Kaplička, Boží muka
- Křížek
- Hřbitov s kapličkou
- Architektonicky cenná stavba
- Krajinné dominanty
- Zachovalé císařské cesty
- Zachovalé zbytky alejí (ovocné, lipové)
- Hranice území

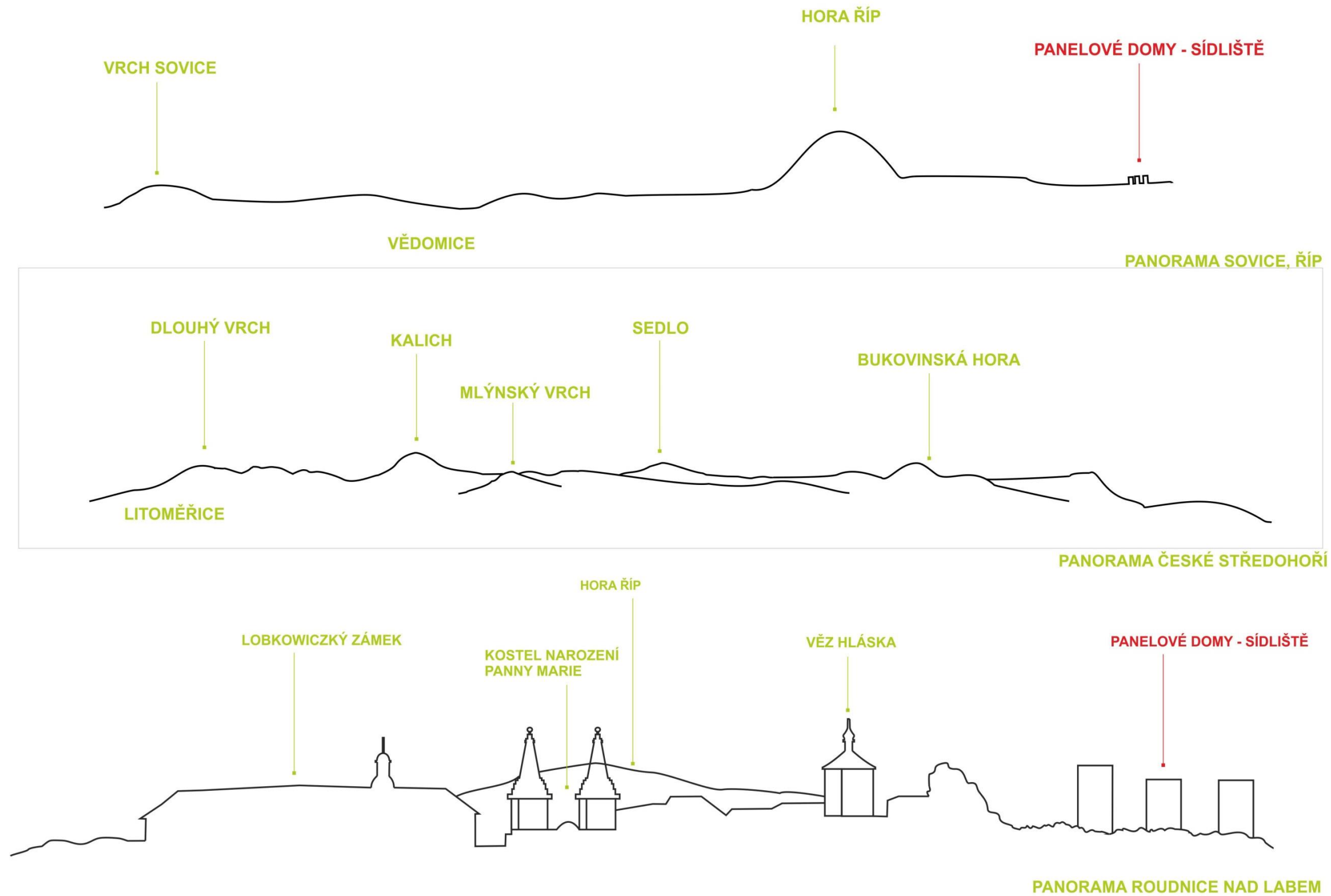
Krajinné dominanty

1. Roudnický železný most
2. Křížek u silnice
3. Kostel sv. Prokopa
4. hřbitov s kapličkou
5. Borovice černá
6. řeka Labe

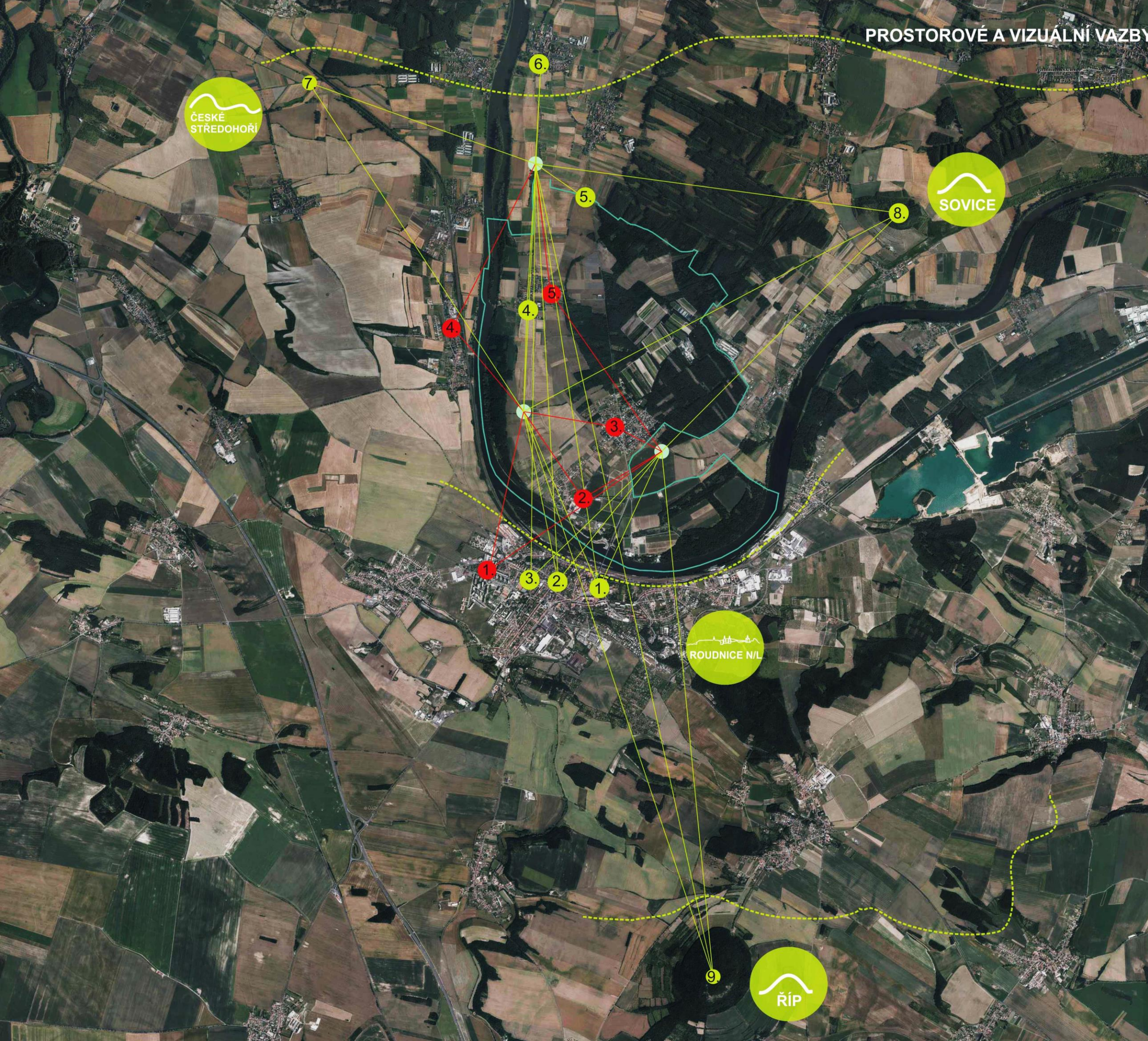
Pohledové horizonty a dominanty

Nejvýznamnějšími pohledovými horizonty jsou vzdálené pohledy na horu Říp a České středohoří. Mezi kulturní dominanty patří kostel sv. Prokopa a přilehlý hřbitov v Černěvsi, památky města Roudnice nad Labem, památná borovice u Chodoun, nebo roudnický most přes řeku Labe.

Obr. 96 Panorama řešeného území Na následující straně Obr. 97 Mapa vizuální vazby

PROSTOROVÉ A VIZUÁLNÍ VAZBY

Legenda:

- Místo výhledu
- Pohledové dominanty - pozitivní
- Pohledové dominanty - negativní

Pohledové vazby

- Dálkové pohledové horizonty, domint.
- Negativní
- Pozitivní
- Hranice území

Pozitivní dominanty

- Lobkowiczký zámek Roudnice n/L
- Kostel Narození Pany Marie
- Věž Hláška
- Kostel sv. Prokopa Černěves
- Chodounská borovice
- Kostel sv. Mikuláše Lounky
- České středohoří
- vrch Sovice
- hora Říp

Negativní dominanty

- panelové domy Roudnice n/L
- sklad uhlí a budovy JZD
- novostavby v obci Vědomice
- výrobní budovy
- budovy JZD u hřbitova

1: 15 000

0 200 400 600 m

ČESKÉ
STŘEDHOŘÍ

SOVICE

ROUDNICE N/L

ŘÍP

Problémy ekologické a přírodní

Vysoká intenzita využívání orné půdy

Na řešeném území se nachází velké plochy orné půdy, které zabírají cca 60 % procent z celkové výměry území. Dochází k velkému antropickému zatížení území a ekologické nestabilitě, která může vážně narušit území.

Ohrožení vodní a větrnou erozí

Ohrožení území erozí je způsobováno především velkými plochami orné půdy s absencí interakčních vegetačních prvků, z ekologického hlediska přispívá také nezpevněné podloží štěrků a šterkopísků, vysoká hladina spodní vody. Vzhledem k převládajícímu proudění západního větru a lehkým písčitém půdám převládá větrná eroze.

Navržený biokoridor

Navržený biokoridor má propojit dvě biocentra, která se od sebe liší nejen druhovým složením, ale i odlišnou hydrickou a trofickou řadou.

Fotovoltaická elektrárna

Problémem může být do budoucna využití území po likvidaci fotovoltaické elektrárny. Druhým problémem může být narušení krajinného rázu, kdy panely elektrárny působí jako cizí těleso.

Černé skládky

Na území se nachází četný výskyt malých lokalit skládek, největší koncentrace je podél hlavní komunikace. Skládky jsou pravděpodobně vytvořeny chataři a rekreanty, kteří jezdí do obcí na víkend.

Silná regulace toku řeky Labe

V roce 2015 byla dokončena stavba vodní elektrárny, která se nachází pod roudnickým mostem, v těsné blízkosti obce Vědomice. Během stavby bylo výrazně upraveno koryto řeky pro potřeby chodu vodní elektrárny, vznikla tak nová bariéra, která může být překážkou nejen při povodních, ale i při migraci některých ryb.

Do budoucna je přepokládána další úprava toku řeky pro potřeby plánované lodní dopravy na řece Labi²⁵.

Rychlostní silnice R/240

Rychlostní silnice vedená přes obec Vědomice část Zavadilka, je hlavní silnicí, která směřuje na Litoměřicko a Úštěcko. Silnice vede v těsné blízkosti obydlí a narušuje život místních obyvatel hlukem a prachem.

Rozvoj zástavby

V obou obcích zasahuje zástavba do záplavové zóny. V Územním plánu je plánována nová zástavba na pozemcích v záplavové zóně i na kvalitních zemědělských půdách. Rozvoj zástavby v této oblasti může být problémem do budoucna, kdy se nová zástavba rozroste na úkor právě zemědělské půdy, která je primárním zdrojem financí řešeného území.

(problematika Obchvatu II/240 je řešena podrobněji viz níže Problémy a střety v ZÚR, ÚAP, ÚP, RP)

Na následující straně Obr. 98 Mapa Problémy ekologické, přírodní

²⁵ Součástí Politiky územního rozvoje je plánovaný rozvoj vodí dopravy a vodní koridor Dunaj - Odra – Labe (VD1), který by mohl významně zasáhnout do řešeného území.

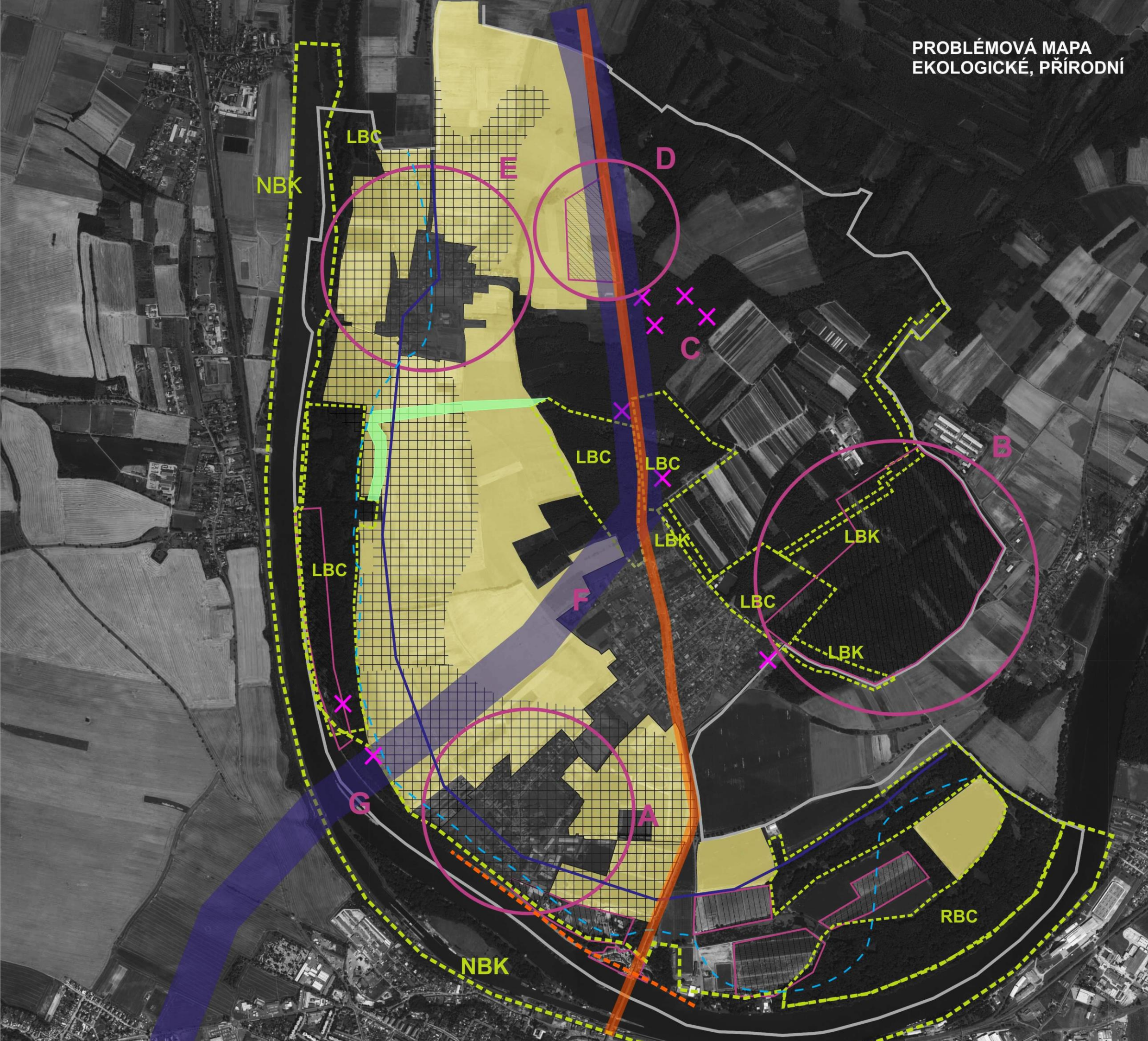
PROBLÉMOVÁ MAPA EKOLOGICKÉ, PŘÍRODNÍ

Legenda:

- Navržený biokoridor
- Silná regulace toku řeky Labe
- Ekologicky nestabilní plochy
- Černé skládky
- Obchvat RCE II./240
- Rychlostní silnice R/240
- Záplavová zóna Q 100 - zástavba
- Velké plochy orné půdy
- Zastavitelné plochy na půdách ochrany I. třídy BPEJ
- NBK Nadregionální biokoridor
- RBC Regionální biocentrum
- LBK Lokální biokoridor
- LBK Lokální biocentrum
- Hranice území

Střety v území

- A** zástavba x záplavová zóna x půda 1 tř. BPEJ
- B** ložisko štěrkopísku x LBK
- C** černé skládky v okolí chatové oblasti, hl. silnice
- D** fotovoltaická elektrárna x TTP
- E** zástavba x záplavová zóna x půda 1 tř. BPEJ
- F** obchvat RCE x zástavba x krajinný ráz x ekologie
- G** ochvat RCE x přírodní dominanta řeka Labe
- A, E** Narušení tradiční struktury obce (nevhodné přestavby, novostavby)

Problémy kulturně – historické, estetické

Narušení tradiční struktury obce

Původní struktura obcí je narušena nejen novostavbami, necitlivými přestavbami, ale také zanikají původní zahrady, ovocné sady nebo stodoly za domy a původní obraz obcí mění svůj charakter. Novostavby nerespektují především základní pravidla venkovských sídel²⁶ např. umístění domu na pozemku, půdorysné uspořádání nebo velikost pozemku.

Narušení vnějšího obrazu místa obce

Především novostavby nerespektují obraz místa, např. svou barevností, podlažností, tvaroslovím, dále pak obraz narušují chátrající objekty JZD. Dochází k degradaci původního výrazu obce a pohledových horizontů.

Narušení krajinného rázu

Krajinný ráz je narušován cizími prvky v krajině, nebo změnou krajinné struktury. V řešeném území, např. se jedná o fotovoltaickou elektrárnu, nebo do budoucna o vytěžená šterkopísková ložiska, kdy by byla odtěžena významná část lesního porostu v severní části území.

Narušení prostupnosti krajiny

Krajina byla v minulosti významně komponována ovocnými a lipovými alejemi, cestami v krajině, doplněné o drobné sakrální objekty. V současnosti některé cesty, aleje nebo sakrální objekty zanikají, nebo zanikly již úplně²⁷.

Chátrání alejí a stromořadí

Významným znakem území jsou původní ovocné a lipové aleje. Část jich zanikla již v dřívějších dobách. V současné době jsou dochovány některé zbytky původních alejí u obce Černěves. Aleje jsou ve špatném stavu, neudržované a postupně chátrají.

Obr. 99 Nevhodná přestavba

Obr. 100 Barevnost, materiály

Obr. 101 Tvarosloví

Obr. 102 Chátrající aleje

Obr. 103 Fotovoltaická elektrárna

²⁶ Např. pravidla "slušného chování" novostavby ve vesnickém prostředí (kniha Lidové stavby, Škabrada, 2005)

²⁷ Největší škody, způsobené v krajině, byly zaznamenány v období socialismu, kdy docházelo k tzv. „rozorávání mezí“. Postupně mizely meze, remízky, polní cesty.

PROBLÉMOVÁ MAPA KULTURNĚ HISTORICKÉ, ESTETICKÉ

Legenda:

PROBLÉMY ESTETICKÉ

- Narušení vnějšího obrazu místa obce - novostavby
- Narušení krajinného rázu
- Negativní dominanty (1,3budovy JZD,2uhelné sklady)
- Neúplná stromořadí

PROBLÉMY KULTURNĚ HISTORICKÉ

- Vysoký výskyt archeologických nalezišť v blízkosti sídel - zastavění
- Chátrání, úbytek architektonicky, urbanisticky hodnotných staveb
- Záplavová zóna Q 100 - zástavba
- Hranice území

Střety v území

- B** ložisko štěrkopísku x krajinný ráz
- C** fotovoltaická elektrárna x krajinný ráz
- D** zástavba x záplavová zóna x arch. naleziště
- A, D** Narušení tradiční struktury obce (nevhodné přestavby, novostavby)

1: 15 000

0 200 400 600 m

Problémy a střety v ZÚR, ÚAP, ÚP, RP

Navržení zástavby na půdách 1. třídy BPEJ

Rozšíření zástavby pro bydlení je v obci Černěves navrženo na kvalitních půdách pod ochranou 1. třídy BPEJ zároveň se navržená zástavba nachází v aktivní záplavové zóně.

Obchvat Roudnice nad Labem II./240

Obchvat Roudnice nad Labem II. /240 je navržen přes zástavbu obce Vědomice, těsně se dotýká zástavby rodinných domů. Jedná se o přeložku rychlostní silnice II. /240, výstavbu nového mostu přes řeku Labe a napojení na dálnici D8. Navržený obchvat může vážně narušit život dotčených obyvatel, komfort bydlení, dojde ke zvýšení hlučnosti, prašnosti a zvýšení exhalací. Z ekologického hlediska jde o narušení migračních cest rostlin a živočichů.

Obchvat je zanesen v dokumentaci ZÚR a ÚP obce Vědomice na základě nepřesného vymezení v mapových podkladech. Na popud některých obyvatel vznikla skupina „ Zdravé Vědomice“, která se snaží o zrušení, nebo alespoň přeložení obchvatu dále od rodinných domů.

Popis situace obchvatu Roudnice nad Labem II. /240

Kolem výstavby obchvatu se zvedla velká vlna nevole a probíhají vzrušené diskuse. Vznikají skupiny, které proti sobě brojí, neboť jejich názory na danou věc se rozcházejí. Šíří se nepravdivé informace a spekulace, nicméně hlavní cíl zůstává stejný, přeložit nebo odstranit koridor západního obchvatu silnice II/240.

Na popud některých občanů vzniká iniciativa „ Zdravé Vědomice“. Z jejich tvrzení a článků ohledně obchvatu zjistíme, že prostředky zvolené k propagaci obchvatu nejsou zcela korektní. Zakládají svá tvrzení na nepravdivých informacích, tím matou místní obyvatele a následně ovlivňují jejich rozhodnutí. Spory vznikají mezi zastupitelstvem a výše zmíněnou skupinou. Skupina „Zdravé Vědomice“ se snažila o uspořádání místního referenda, ale hlasováním neprošlo, především vzhledem k již zmiňovaným nepravdivým informacím. V současnosti je skupina aktivní a nadále pracuje na přeložení obchvatu dále od zástavby obce.

Je zřejmé, že ani jedna strana není kompetentní v řešení dané záležitosti. Dále je nutné postupovat dle zákona.

Jednotlivé body řešení problému:

1994 – navršení první trasy obchvatu (přes zástavbu)

1996 – vydání ÚP nový návrh trasy – přepracování navržené trasy dál od zástavby

2009 – dotace na nový ÚP – vznik nesouladu navržené trasy obchvatu ZÚRXÚP

2010 – PŘIPOMÍNKOVÁNÍ Zásad územního rozvoje Ústeckého kraje

2013 – projednání s dotčenými orgány státní správy – zjištění nesouladu

2014 – obec Vědomice podala námitku ke Zprávě o uplatňování ZÚR ÚK a bude požadovat posunutí obchvatu dle ÚP z roku 1996, podkladem je nový návrh ÚP

Návrhem je vytvoření dvou variant zakreslení koridoru obchvatu do ÚP.

1. Respektuje ZÚR ÚK (bez něho nelze vydat nový ÚP).
2. Návrh dle dnes platného ÚP.
3. Po změně vedení trasy koridoru vyjmout z nového ÚP chybnou trasu 1.

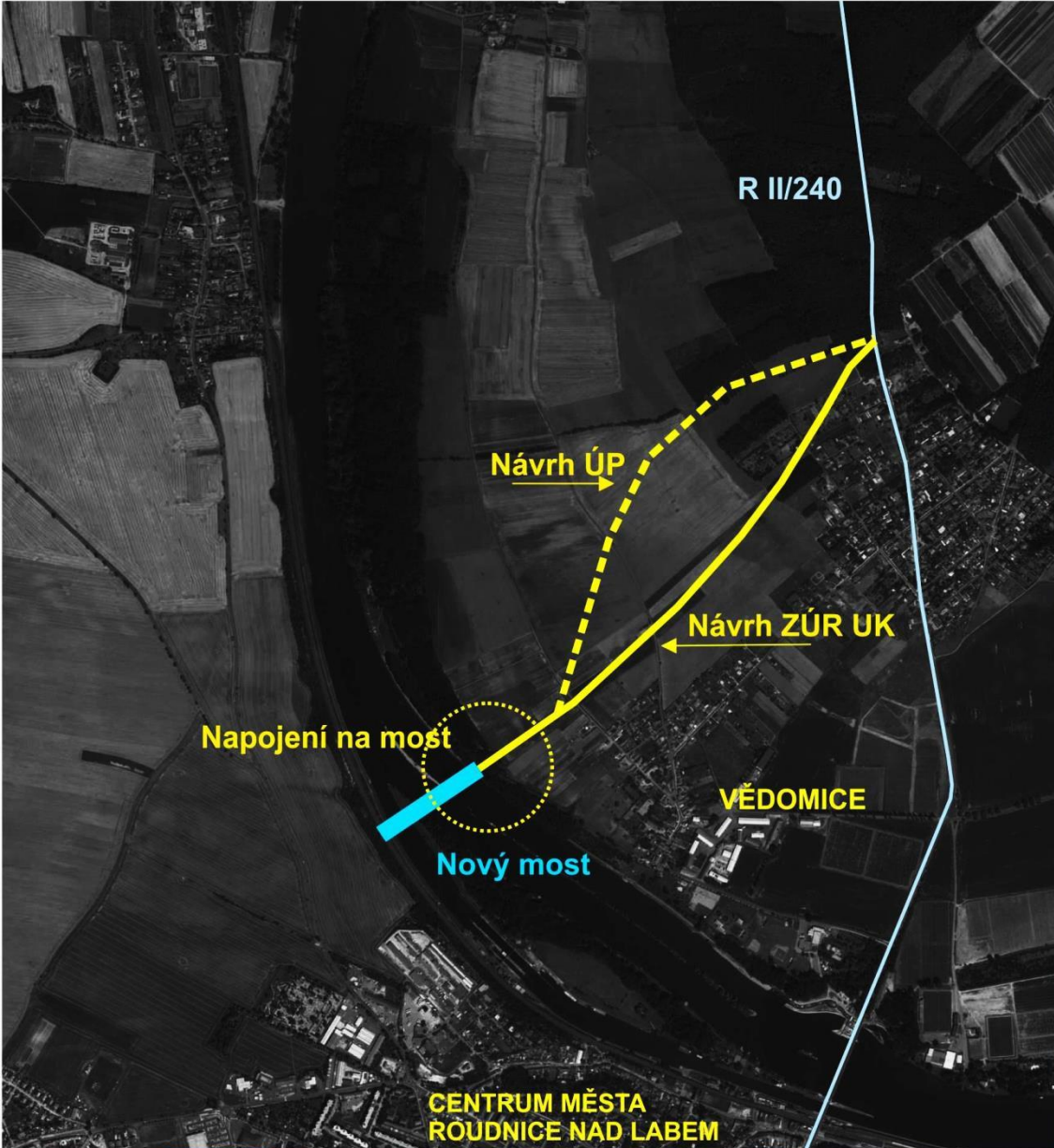
Osobní vyjádření k řešené situaci:

Samotná výstavba západního obchvatu II/240 je dle mého názoru namístě, neboť ten by ulehčil nejen zmiňované dopravě v Roudnici nad Labem, ale pomohl by vyřešit i situaci samotné obce. Obec má velké problémy s hlavní silnicí II/240, která vede přímo středem zástavby obce Vědomice. Již mnoho let si místní obyvatele stěžují na hluk, prach a emise. S vedením trasy obchvatu by se dalo nesouhlasit, ale navržená „správná trasa“ je asi jedinou možností, jak tento návrh realizovat, pokud bude trasa navržena co nejdále od zástavby obce, nebo na hranici katastrálního území. Lze předpokládat, že tato varianta bude přijatelná pro všechny strany, kterých se tato situace týká.

Z ekologického hlediska a z hlediska krajinného rázu už můžeme mluvit o problému. Dojde k narušení migračních cest živočichů a rostlin, výstavbou koridoru vznikne neprostupná bariéra. Tuto situaci lze ošetřit vytvořením přechodů a podchodů, které nenaruší průchodnost těchto migračních cest. Z hlediska krajinného rázu lze říci, že most a koridor budou výrazně zasahovat do krajiny a budou tvořit novou dominantu území, která může výrazně narušit charakter krajiny a v neposlední řadě dojde k narušení nadregionálního biokoridoru a jeho výrazu, jenž tvoří významnou dominantu řešeného území.

Lze říci, že není varianty, která by uspokojila všechny zájmy, ale lze vytvořit přijatelnou variantu, která by uspokojila všechny strany i za předpokladu, že vše nebude v souladu se všemi dotčenými stranami, např. koridor ano, ale s podporou a zachováním migračních cest, most přes řeku – zachování porostu lužního lesa – náhrada v jiném místě.

Na následující straně Obr. 105 Mapa Současná situace obchvatu Roudnice nad Labem

5.6 Zhodnocení výsledků spolupráce s veřejností

Součástí zpracování návrhu cílových charakteristik krajiny bylo zapojení místních obyvatel do stanovení znaků krajiny, vytvoření variantních scénářů vývoje krajiny a následný návrh cílových charakteristik krajiny.

Do projektu se zapojila pouze obec Vědomice. Obec Černěves byla oslovena emailem i telefonicky, ale nereagovala na žádnou komunikaci.

Postup zapojení veřejnosti je popsán dle průběhu spolupráce s místními obyvateli a vedením obce. Jsou stanoveny cíle jednotlivých setkání, kterých mělo být dosaženo a jejich průběh. Výsledkem jsou mapové výstupy, které vznikly na základě setkání s místními obyvateli.²⁸

Výstupy zapojení veřejnosti

Užívání krajiny

Pro vytvoření mapy využití krajiny v okolí obce Vědomice byly využity vyplněné dotazníky, pracovní listy a poznatky, získané z diskuze s místními obyvateli. Následující schéma shrnuje poznatky z pracovních listů (13), dotazníků (32) a z diskuze na prvním setkání (8. 11. 2015).

Pro rekreaci jsou nejvíce využívány okolní lesy. Lesy mohou být využívány celoročně, jak pro aktivní, tak pasivní odpočinek (procházky, běh, sběr hub, jarní aspekt lužního lesa), dalším, velmi oblíbeným místem, je okolí řeky Labe, její slepá ramena a zátoky (procházky, koupání). Hlavní oblast rekreace je situována do okolí řeky Labe, kde se nachází i sportovní a dětské hřiště. Jednou z nejvyužívanějších tras je cyklostezka, vedoucí napříč celým řešeným územím. Pěší trasy směřují do okolních lesů a k řece Labi.

Na následující straně Obr. 111 Mapa Užívání krajiny, oblíbená místa a rekreace

²⁸ Průběh a cíle setkání jsou podrobně popsány v kapitole 4.4 Metodika práce s veřejností (postup a vývoj práce s veřejností, metodika ECOVAST, dotazníky, identifikace znaků krajiny pomocí fotografií, setkání - diskuze nad problémy a hodnotami krajiny, názory obyvatel)

1. Setkání Vědomice

Obr. 106 Představení projektu

Obr. 107 Vyplnění pracovních listů

Obr. 108 Výběr znaků krajiny

Obr. 109 Spolupráce s místními obyvateli

Obr. 110 Diskuse na závěr

UŽÍVÁNÍ KRAJINY
OBLÍBENÁ MÍSTA, REKREACE
(STANOVENO
VE SPOLUPRÁCI S VEŘEJNOSTÍ)

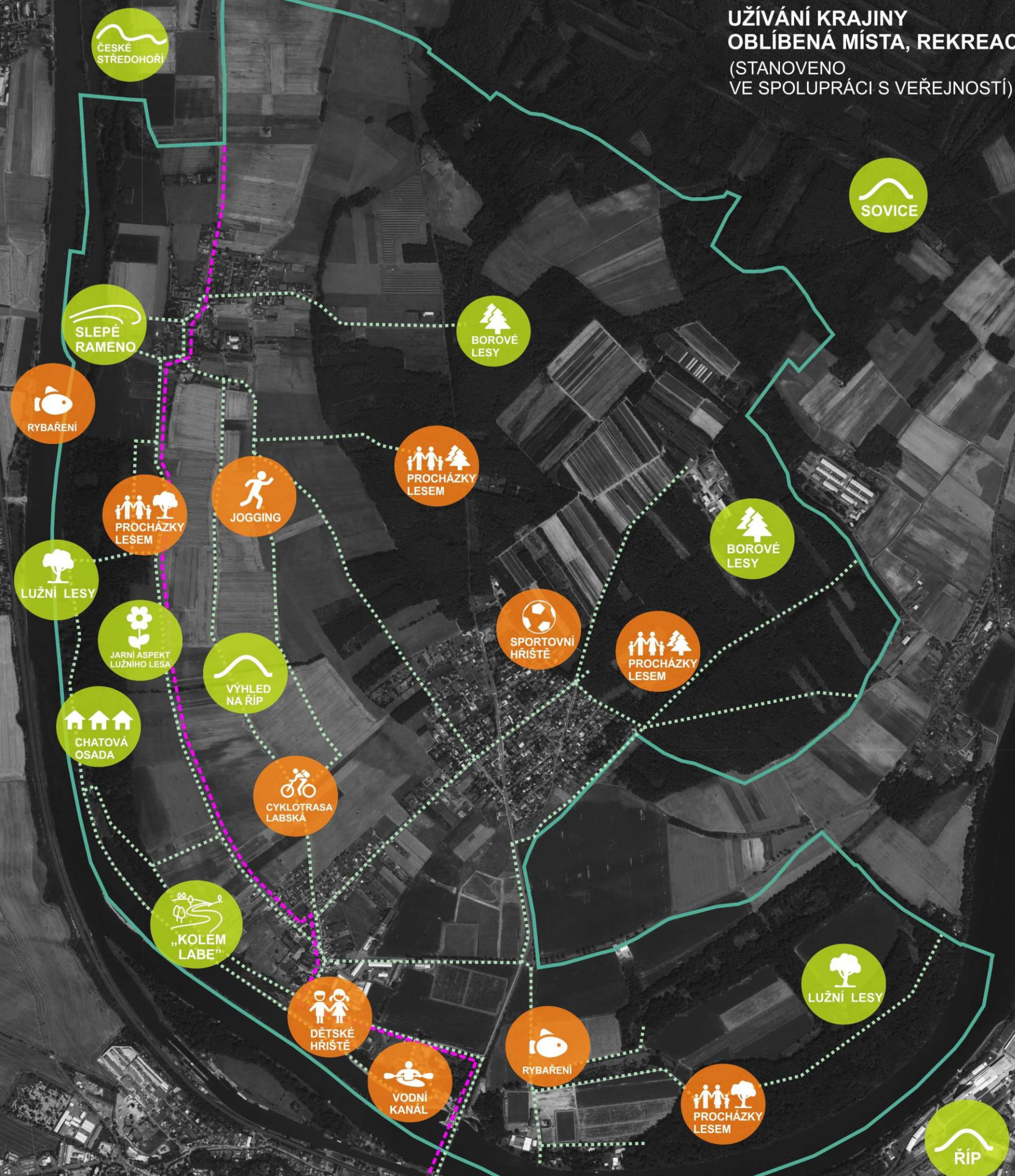
Legenda:

..... Pěší procházkové trasy

--- Cyklotrasa „Labská stezka“

 Významná místa obyvatel

 Významné aktivity obyvatel

1: 15 000

0 200 400 600 m

Charakter krajiny

Výsledkem hodnocení krajiny, dle upravené metodiky ECOVAST, jsou vyplněné pracovní listy, zaznamenávající jednotlivé hlavní znaky krajiny dle významu, které jim místní obyvatelé přiřadí. Znaky jsou rozděleny dle významu - Velmi silný až nízký význam, negativní znaky jsou vyznačeny červeně. Tabulka shrnuje poznatky všech pracovních listů, znaky jsou seřazeny dle významu a četnosti opakování.

Místní obyvatelé při zpracování pracovních listů vypisovali jednotlivé otázky. Odpovědi byly vypisovány vzestupně dle důležitosti do připravených polí. Během zpracování pracovních listů byly některé otázky ještě upřesněny, největším problémem byly první otázky, týkající se přírodních podmínek, reliéfu nebo půdy, kdy jsi nebyli jisti, na co je kladena otázka. Odpovědi na menší problémy s porozuměním některých otázek, může být vysvětleno absencí domácího studia materiálů k setkání. Tento postup musel být bohužel vynechán z organizačních důvodů a omezeného počtu setkání.

Po vypracování pracovních listů byla občanům položena otázka „Co je pro krajinu Vědomic a okolí charakteristické?“. Místní nejčastěji zmiňovali pozitivní znaky v současné podobě krajiny, ale i znaky, které byly v krajině dříve a dnes chybí (např. aleje, nebo rozptýlená zeleň).

Schéma charakteru krajiny vyznačuje důležité místa, znaky krajiny, na základě vyhodnocení pracovních listů a výběru ze sady fotografií. Zpracovány byly výsledky z prvního (8. 11. 2015) a druhého setkání (20. 3. 2016).

2. Setkání Vědomice

Obr. 112 Variantní scénáře vývoje krajiny

Obr. 113 Představení scénářů

Obr. 114 Diskuse nad scénáři

Obr. 115 Výběr jednotlivých bodů scénářů

Obr. 116 Diskuse na závěr

Na následující straně Obr. 117 Mapa Charakter krajiny

CHARAKTER KRAJINY (STANOVENO VE SPOLUPRÁCI S VEŘEJNOSTÍ)

Legenda:

- Pohledové dominanty panorama
- Negativní dominanty
- Charakteristické znaky krajiny (velmi silný/silný význam)
- Negativní znaky krajiny

ČESKÉ STŘEDOHŘÍ

SOVICE

KOSTEL ČERNĚVÉS

BOROVÉ LESY

BOROVÉ LESY

LUŽNÍ LESY

POLE

LOM ŠTĚRKOPÍSKU

LABE

TRADIČNÍ ARCHITEKTURA

PÁNKŮV STATEK

UHELNÉ SKLADY

VODNÍ ELEKTRÁRNA

LUŽNÍ LESY

ŘÍP

1: 15 000

0 200 400 600 m

**Vyhodnocení dotazníkové akce ve vazbě na diplomovou práci „Cílové charakteristiky krajiny“
– obec Vědomice a okolí - shrnutí I**

Věk		Slyšeli jste někdy o participativní plánování (zapojení veřejnosti do plánování.)	Zajímáte se o dění ve Vaší krajině a její stav?	Vidíte ve své krajině a okolí nějaké problémy?	Vidíte ve své krajině a jejím okolí nějaká pozitiva?	Máte v krajině nějaké oblíbené místo?	Vyhovuje Vám současná podoba krajiny?	Změnili byste něco v krajině?
60 a více	ANO	2 z 12	12 z 12	7 z 12	12 z 12	12 z 12	10 z 12	7 z 12
	NE	8 z 12		1 z 12			1 z 12	4 z 12
	NEVIM	2 z 12		4 z 12			1 z 12	1 z 12
45 - 59	ANO	6 z 10	10 z 10	8 z 10	9 z 19	9 z 10	8 z 10	7 z 10
	NE	2 z 10		1 z 10	1 z 10	1 z 10	1 z 10	2 z 10
	NEVIM	2 z 10		1 z 10			1 z 10	1 z 10
do 44 let	ANO	3 z 10	10 z 10	5 z 10	8 z 10	7 z 10	7 z 10	6 z 10
	NE	6 z 10		4 z 10		2 z 10	1 z 10	3 z 10
	NEVIM	1 z 10		1 z 10	2 z 10	1 z 10	2 z 10	1 z 10

Tab. 9 Vyhodnocení dotazníkového šetření I.

**Vyhodnocení dotazníkové akce ve vazbě na diplomovou práci „Cílové charakteristiky krajiny“
– obec Vědomice a okolí - shrnutí II**

Věk	Co Vás přivedlo do Vědomic?	Jak často chodíte do okolní krajiny?	Jak dlouho žijete ve Vědomicích?	Za jakým účelem chodíte do krajiny?	Čím je pro Vás charakteristická krajina v okolí Vědomic?
60 VÍCE	narozen/a 5 z 12	denně 7 z 12	10 let 9 z 12	relax 12 z 12	les 8 z 12
	rodina 4 z 12	2x denně 1 z 12	30 let 1 z 12		řeka 1 z 12
	krajina 3 z 12	3x týdně a méně 4 z 12	35 a více 2 z 12		Říp 2 z 12
					krajina 1 z 12
Věk					
45 - 59	narozen/a 3 z 10	denně 2 z 10	10 let 9 z 10	relax 7 z 10	les, řeka, pole 6 z 10
	rodina 3 z 10	3x týdně 3 z 10	43 let 1 z 10	sport 3 z 10	Říp 2 z 10
	krajina 2 z 10	5x týdně 1 z 10			rovina, příroda 2 z 10
	bydlení 2 z 10	1 měsíc. a méně 4 z 10			
Věk					
do 44let	narozen/a 2 z 10	denně 3 z 10	1 rok 1 z 10	relax 10 z 10	les, řeka 8 z 10
	rodina 1 z 10	1, 2x týdně 2 z 10	5 let 4 z 10		Říp 1 z 10
	krajina 1 z 10	3x týdně 4 z 10	10 let 4 z 10		rovina 1 z 10
	bydlení 6 z 10	4x měsíčně 1 z 10	25 let 1 z 10		

Tab. 10 Vyhodnocení dotazníkového šetření II.

Tab. 11 Vyhodnocení krajinné matice (ECOVAST)

Znaky dle významu (negativní význam označen červěně)		velmi silný	silný	mírný	nízký
1	Popište geologickou stavbu území (typické horniny, nerosty, výskyt lomů)	písečné půdy - lehké půdy, velmi propustné, lom šterkopísku	orná půda - úrodná půda, místy kamenitá půda	písečné koryto řeky Labe	
2	Popište typické klima, podnebí v území	řeka ovlivňuje počasí - srážkový stín - málo srážek, mlhy od řeky, větrno	mírná teplá zima, většinou bez sněhu		
3	Popište vodu v krajině	řeka Labe, podzemní prameny, vysoká hladina podzemní vody, povodně	vodní elektrárna na řece	zátoky, slepá ramena, tůně	kanál pro kajakáře
4	Popište reliéf krajiny (tvar zemského povrchu, kopce, vyvýšeniny)	nížina, rovina podél řeky Labe, mírně zvlněná směrem k lesům, hora Říp jako dominanta	velké, rozsáhlé, rovinné plochy (pole)	vrchy v okolí, vrch Sovice, vzdálené České středohoří	
5	Charakterizujte místní půdu (její typ a druh, barevnost, strukturu, popište zda je zde nějaké poškození, např. eroze)		úrodná, Polabská nížina, Zahrada Čech	lehké, písčité, hnědozem	
6	Popište charakteristické znaky domů a sídel (typ domu, materiály, uspořádání budov a zahrad) charakter a tvar sídla	tradiční venkovská architektura, přízemní domy se zahradou, statky, hospodářské budovy, novostavby, nejednotný styl	opuka, rozpadlé původní domy, stodoly	baroko, velkostatky	
7	Charakterizujte jak se hospodaří v krajině (lesnictví, zemědělství, co se pěstuje, chová, hospodářské budovy, např. JZD)				
	využití území	intenzivní zemědělství, kácení lesů	bydlení, chmelnice, vinice	lesní školka, ovocnářství, bývalé JZD - fotbalová farma	obilnářsko - bramborářská oblast, zelenina, ovocné stromy, těžba dřeva
	krajinná zeleň	lesy borové, lužní, louky, meze, remízky			
	hospodaření	zemědělství, lesnictví	chmelařství		
8	Vyjmenujte typické rysy lidské činnosti (výskyt průmyslových budov, silnice, technická infrastruktura, rekreace, turismus)				
	průmyslové a technické budovy	Školní statek (býv. JZD), vodní elektrárna, uhelené sklady	zemědělské budovy		
	doprava	hlavní silnice Roudnice n/L - Litoměřice	udržované komunikace, elektrifikace	(ČOV) čistička odpadních vod	
	rekreace, turismus	cyklostezka, dětská a sportovní hřiště, stezky podél řeky Labe	plavecký bazén, fotbalové hřiště	petangový klub, klub seniorek	vodní kanál - kanoistika
9	Historické prvky (např. kostely, kláštery, hrady, archeologická naleziště)	barokní statek, Pánkův statek, Boží muka U Pánkova statku, původní vesnická stavení	nová boží muka, křížek u silnice	kostelík v Černěvsí	
10	Popište pocity, které z krajiny máte, představy s jakými si krajinu spojíte, zkuste popsat, proč je pro Vás významná				
	krajinná scéna	příjemná, klidná krajina, bez zatížení průmyslem, procházky lesem, cyklovýlety, je to místo pro život s rodinou, rovina s řekou Labe a okolními lesy, procházky lužním lesem, jarní aspekt lužního lesa	krásné výhledy na České středohoří, horu Říp, panoramatické pohledy	hrozba obchvatu Roudnice n/L, větrno, málo zeleně v krajině, hrozba těžby šterkopísku, málo stromů (kácení), velké rozsáhlé plochy orné půdy, jednotvárná krajina	úpadek ovocnářství
	projev krajiny (jak na nás působí)				
	struktura krajiny				

Výběr znaků krajiny ze sady fotografií

Výběr znaků ze sady fotografií byl náhradním řešením neuskutečnění procházky krajinou. Znaky byly stanoveny na základě terénního šetření a expertního posouzení. Byly vybrány znaky krajiny, který reprezentují charakter krajiny v okolí obce Vědomice a Černěves. Místní obyvatelé vybírali znaky krajiny, které následně sepsali, dle důležitosti. Následně byly znaky krajiny doplněny o znaky stanovené místními obyvateli, které byly vyhodnoceny z dotazníků a pracovních listů upravené metodiky ECOVAST a z diskuze na setkáních.

Hodnoty a problémy

Hodnoty a problémy byly probrány pouze ústně, občané už nechtěli pracovat ve skupinách nad mapami, pouze se vyjádřili ústně, jednotlivé problémy byly zaznamenány. Velká část diskuze byla zaměřena na velmi ožehavé téma obchvatu Roudnice n/L , černé skládky nebo rušnou rychlostní silnici R II/240. Obojí bylo součástí prvního (8. 11. 2015) a druhého setkání (20. 3. 2016).

Obr. 118 Výběr charakteristických znaků krajiny (sada fotografií)

5.7 Stanovení variantních scénářů budoucího rozvoje krajiny a jejich projednání s veřejností

Jako východisko přípravy návrhu cílové charakteristiky krajiny a strategické vize nakládání s krajinou, byly připraveny tři variantní scénáře možného rozvoje krajiny. Variantní scénáře byly vypracovány na základě získaných informací, podkladu současného stavu krajiny, rozvojového potenciálu území, ale také názorů aktérů a jejich představ o rozvoji území. Scénáře jsou porovnávány se současným stavem krajiny (Land use).

Ve vazbě na provedenou krajinou diagnózu jsou identifikovány základní problémové okruhy diferencovaného přístupu k budoucímu rozvoji krajiny, formující cílové charakteristiky krajiny (budoucí vizi krajiny).

Základní problémové okruhy:

- Povědomí o hodnotách krajiny – jejich koncepční rozvoj.
- Participativní plánování a zapojení veřejnosti (veřejné správy, uživatelů krajiny) do plánovacích procesů.
- Zastoupení produkčních a mimoprodukčních funkcí krajiny (exploatace x ochrana).
- Zabezpečení protipovodňových a revitalizačních opatření (obě obce – protipovodňová opatření, revitalizace toku řeky Labe).
- Prostupnost krajiny.
- Budoucí vývoj zemědělství (zvýšení potenciálu místních zemědělců).
- Problematika ekologické stability krajiny (ÚSES, přírodě blízké plochy, problematika větrné eroze).
- Přístup k rozvoji sídel a infrastruktury.
- Přístup k rozvoji rekreace a šetrné formě turistiky (cykloturistika).
- Dotační politika ve vztahu k rozvoji venkova a krajiny.

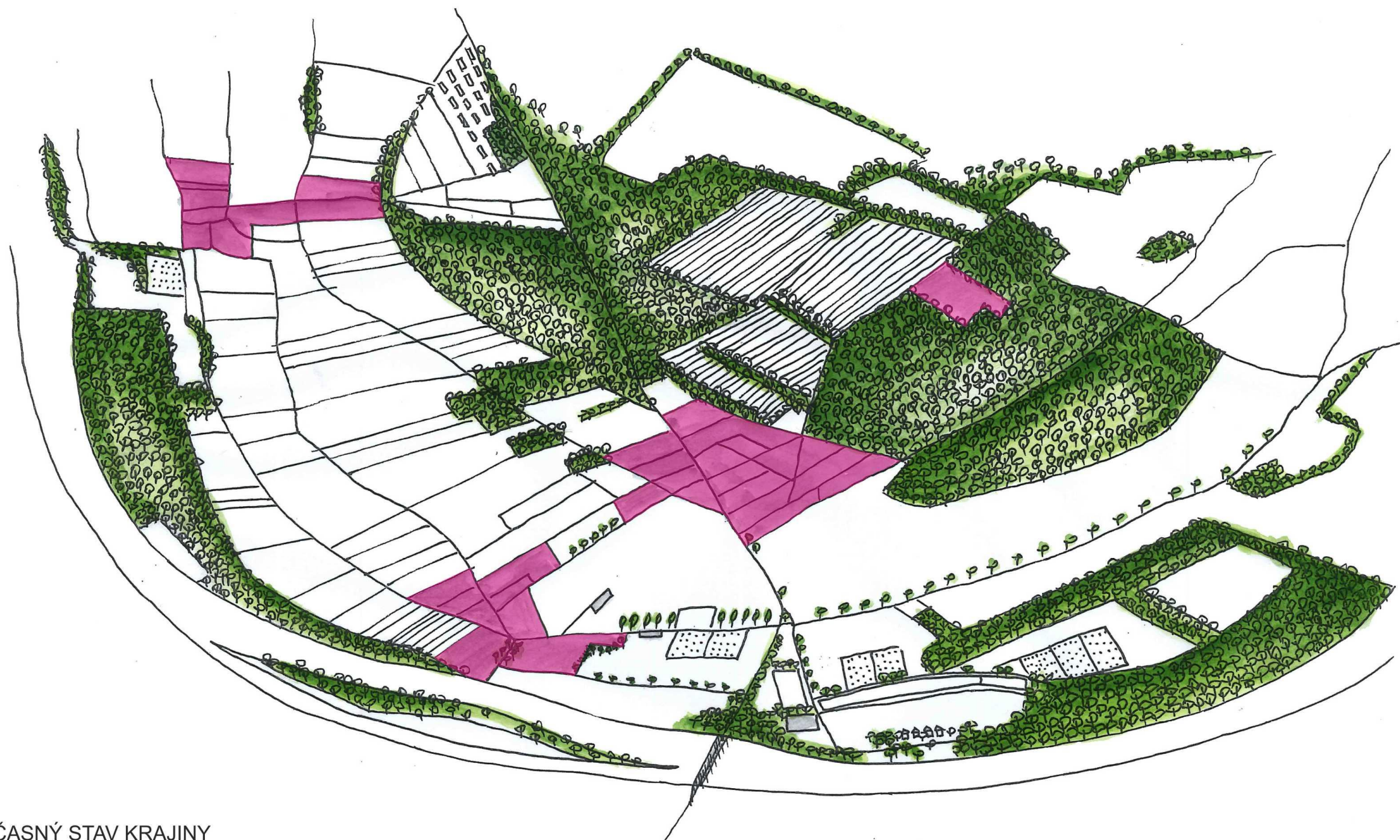
Scénáře tvoří podklad pro projednání budoucích strategických vizí nakládání s krajinou a jejich projednání s veřejností.

(Problémové okruhy, charakteristiky scénářů a jejich dopady, jsou stanoveny na základě metodiky LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol.(2013))

(PŘÍLOHA č. 1 Mapa současného stavu krajiny (Land use))

Obr. 119 Současná podoba krajiny (využití území) Na následující straně Obr. 120 Model současného stavu krajiny

SOUČASNÝ STAV KRAJINY

5.7.1 Charakteristika a porovnání variantních scénářů rozvoje krajiny

1. EXPLOATAČNÍ SCÉNÁŘ (PRODUKČNÍ)

- Zaměření na maximální využití území.
- Ekonomická výtěžnost území.
- Ochrana krajiny a péče o krajinu není koncepčně rozvíjena pouze na minimální úrovni, co je stanoveno zákonem.
- Scénář naznačuje možná rizika budoucího využívání krajiny, pokud bude krajina využívána současným způsobem (současné trendy).
- Do budoucna mohou nastat problémy, které výrazně devastují a znehodnocují krajinu.

Základní body charakteristiky exploatačního scénáře

- Jednostranný rozvoj území, zaměřený na produkční funkci.
- Zvýšení intenzity využívání krajiny při současném snížení její ochrany.
- Rozvoj zástavby a funkce bydlení.
- Pasivní přístup veřejnosti, nemají zájem o vývoj krajiny.
- Zaměření dotační politiky na produkční funkci území.

Využití území

- Převažuje velkovýrobní zemědělství.
- Pěstování energetických plodin na zemědělské půdě (řepka olejka, cukrová řepa).
- Možný rozvoj intenzivních sadů (původně ovocné sady).
- Těžba dřeva v soukromých lesích bez jejich obnovy, narušení vývoje lesa.
- Rozvoj fotovoltaických elektráren – zábor orné půdy, narušení krajinného rázu.
- Rozvoj zástavby na kvalitní půdě – unifikované katalogové domy/kobercová zástavba.
- Vytěžení ložiska šterkopísku – poškození a vykáčení části lesa, těžká doprava, rozvoj dopravy.
- Obchvat RCE – rozvoj dopravy, velký dopad na okolní krajinu a život obyvatel (hluk, prach), narušení krajinného rázu.

- Těžká doprava na řece Labi – regulace koryta řeky, znečištění vody, znehodnocení přírodní hodnoty řeky Labe.

Krajina

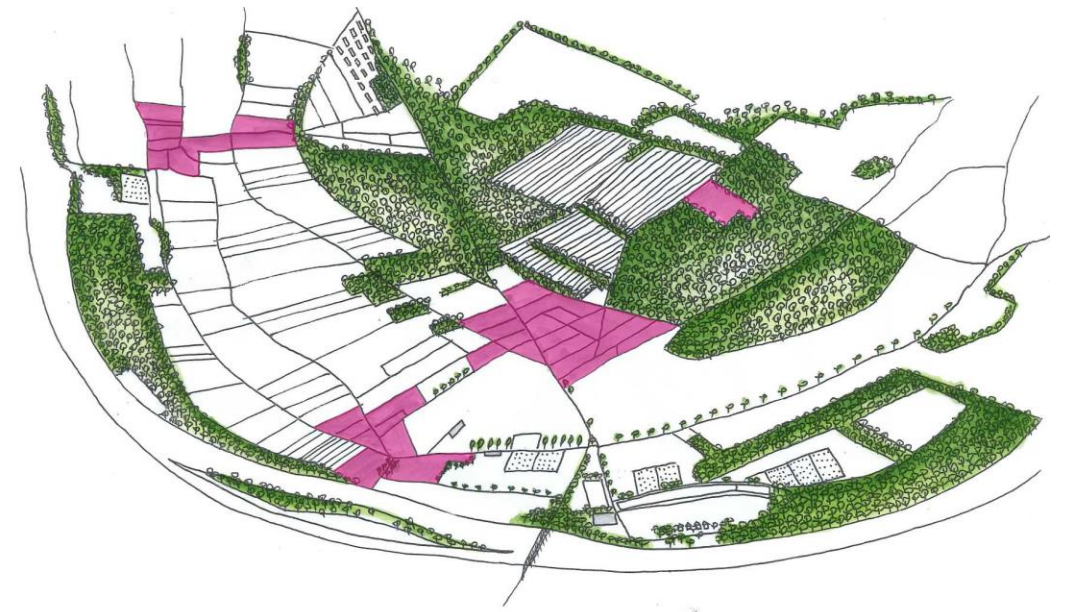
- Snížení ochrany krajiny na minimální požadavky zákonem.
- Nedojde k vytvoření uceleného systému rozptýlené zeleně.
- Nedojde k obnově prostupnosti krajiny.
- Nedojde k obnově historické kulturní krajiny – staré ovocné aleje, meze, remízky.
- Regulace vodního toku, stagnace vývoje protipovodňových opatření.
- Snížení potenciálu využití území pro rekreaci.
- Obec Vědomice bude tvořit příměstskou oblast města RCE.

(PŘÍLOHA č. 2 Mapový průmět exploatačního scénáře)

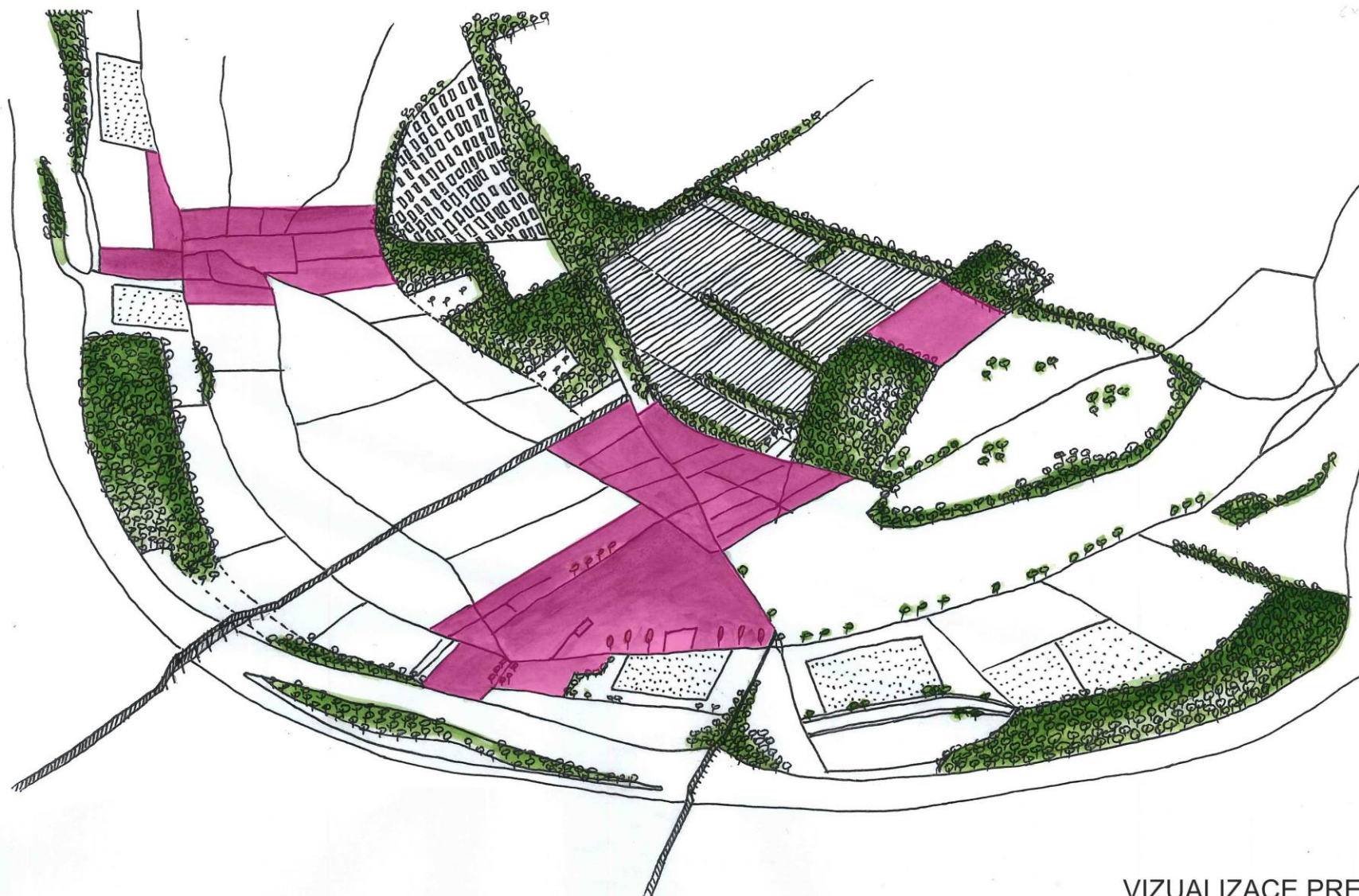

Obr. 121 Ideová podoba krajiny formovaná podle exploatačního scénáře Na následující straně Obr. 122 Model predikovaných změn krajiny

SOUČASNÝ STAV

VIZUALIZACE PREDIKOVANÝCH ZMĚN

2. KONZERVAČNÍ (OCHRANÁŘSKÝ) SCÉNÁŘ

- Konceptně směřuje k maximální ochraně krajiny.
- Nepředpokládá produkční rozvoj krajiny.
- Rozvoj krajiny je zaměřen na ochranu přírodních a kulturních hodnot v krajině.
- Ochrana historického potenciálu krajiny, navázání na historické stopy v krajině.
- Omezení produkční (exploatační) funkce na minimum – zaměření na malé zemědělce, místní produkci.

Základní body charakteristiky ochránářského scénáře

- Jednostranné zaměření na ochranu krajiny.
- Nepředpokládá rozvoj produkční funkce krajiny.
- Předpokládá výrazné změny v krajině.
- Zaměření na spolupráci a koordinaci různých subjektů v území (větší zájem veřejné správy, menší ohled na potřeby lidí).
- Velmi důležitá je komplexní dotační politika zaměřená na ochranu a péči o krajinu.

Využití území

- Výhradně maloprodukční zemědělství – místní zemědělství.
- Střídání plodin, zákaz hnojiv a postřiků.
- Rozvoj ekologického a multifunkčního zemědělství.
- Zákaz těžby dřeva, těžby šterkopísku.
- Zákaz výstavby obchvatu RCE.
- Zákaz rozvoje průmyslu.
- Vytvoření chráněných území.

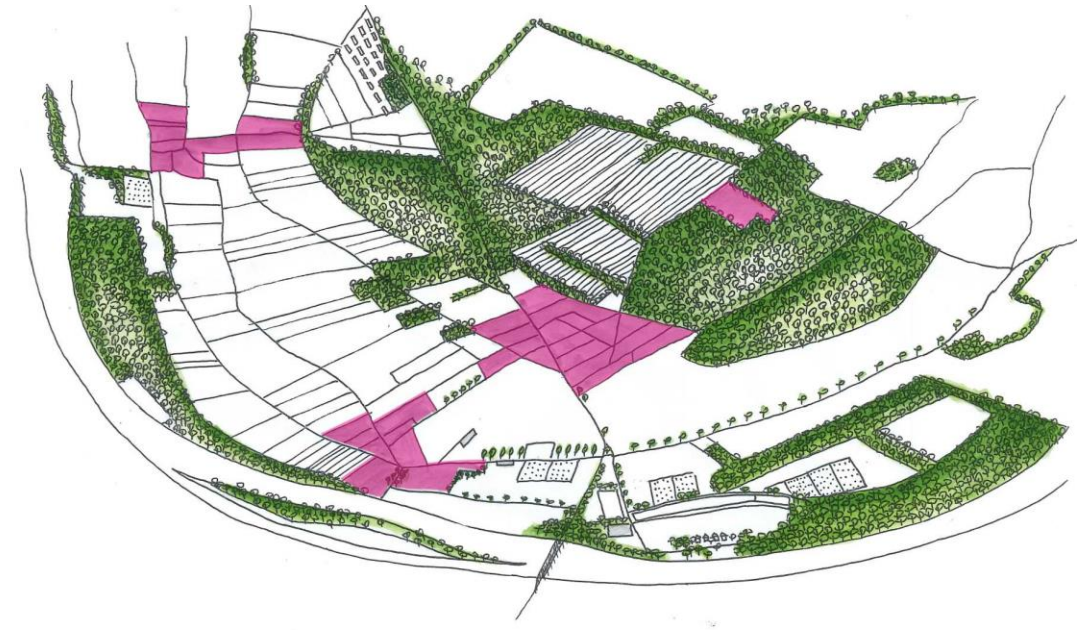
(PŘÍLOHA č. 3 Mapový průřez konzervačního scénáře)

Krajina

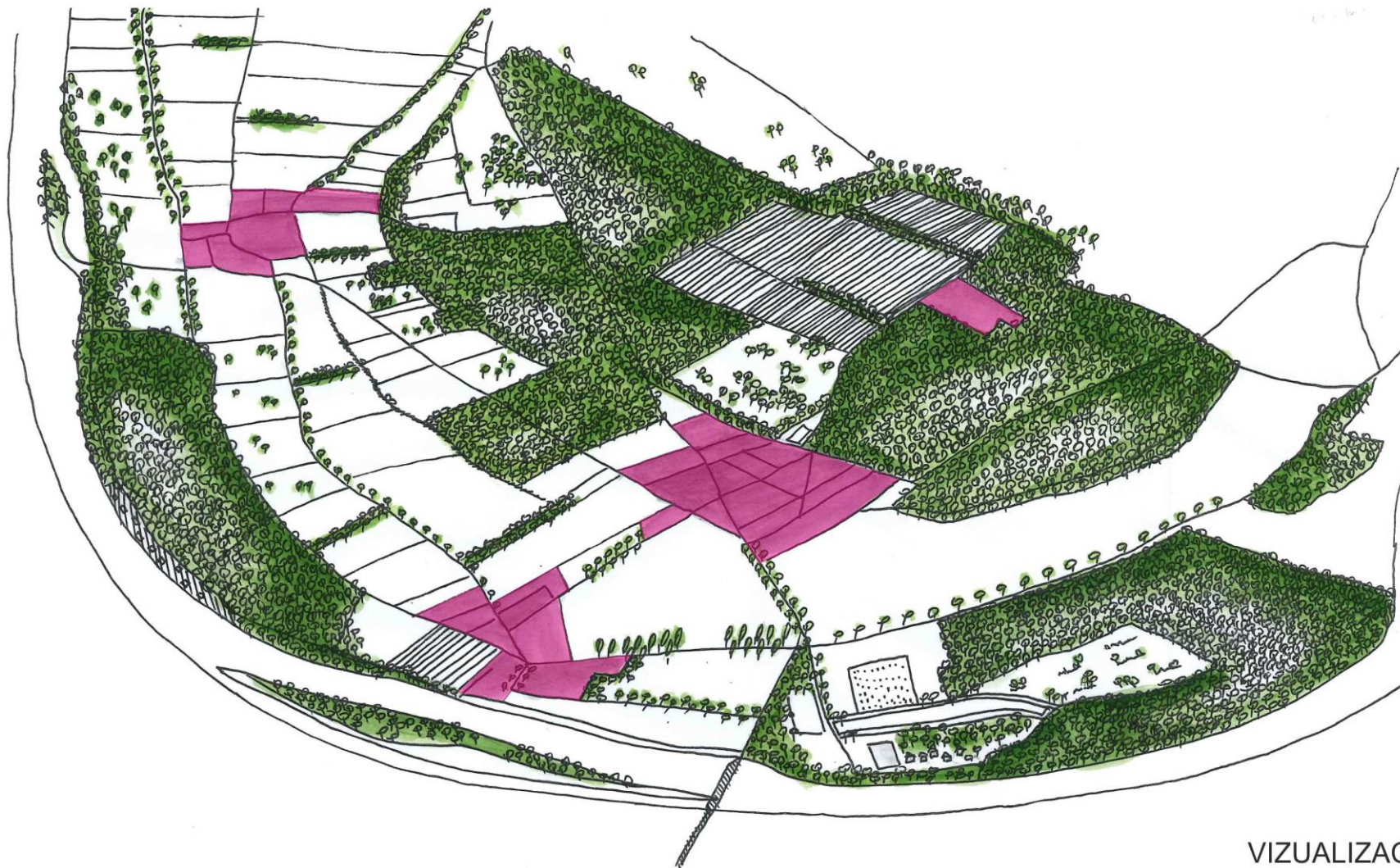
- Rozvoj území, navazující na významné etapy historického vývoje (obnova alejí).
- Rozvoj a obnova systému rozptýlené zeleně v krajině (ÚSES).
- Zvýšení podílu lesů, TTP, luk, pastvin.
- Revitalizace vodních toků a vodních ploch.
- Rozvoj ochrany proti větrné erozi – opatření.
- Obnova a ochrana historických krajinných struktur.
- Rozvoj šetrného cestovního ruchu, víkendová rekreace.
- Dotační politika zaměřena na rozvoj venkova.
- Stanovení regulativ pro zástavbu, novostavby a přestavby (zachování tradiční architektury, struktury sídla).
- Omezení rozšiřování zástavby na úrodných půdách, lesních plochách.
- Omezení rozvoje dopravní infrastruktury – zákaz obchvatu, omezení rychlosti na rychlostní silnici (retardéry).
- Rozvoj protipovodňových opatření.

Obr. 123 Ideová podoba krajiny formovaná podle konzervačního scénáře Na následující straně Obr. 124 Model predikovaných změn krajiny

SOUČASNÝ STAV

VIZUALIZACE PREDIKOVANÝCH ZMĚN

3. VYROVNANÝ SCÉNÁŘ

- Konceptně směřuje k vyvážené, harmonické krajině, dobře obyvatelné krajině pro místní obyvatele, s trvale udržitelným rozvojem krajiny.
- Založen na šetrné formě exploatace (využití) území, při zachování historických, přírodních a kulturních hodnot krajiny.
- Důležitá je komplexní dotační politika, zaměřená na šetrné využívání krajiny.
- Velký důraz je kladen na spolupráci s veřejností a ostatními subjekty v území.

Základní body charakteristiky vyváženého scénáře

- Snížení intenzity zemědělství a zároveň posílení ochrany krajiny.
- Podpora ekonomického využití krajiny při zachování hodnot krajiny.
- Konceptní rozvoj zaměřený na rozvoj území, při současné ochraně hodnot krajiny.
- Konceptní rozvoj je odrazem potřeb a přání spolupráce mezi veřejnou správou místními obyvateli.

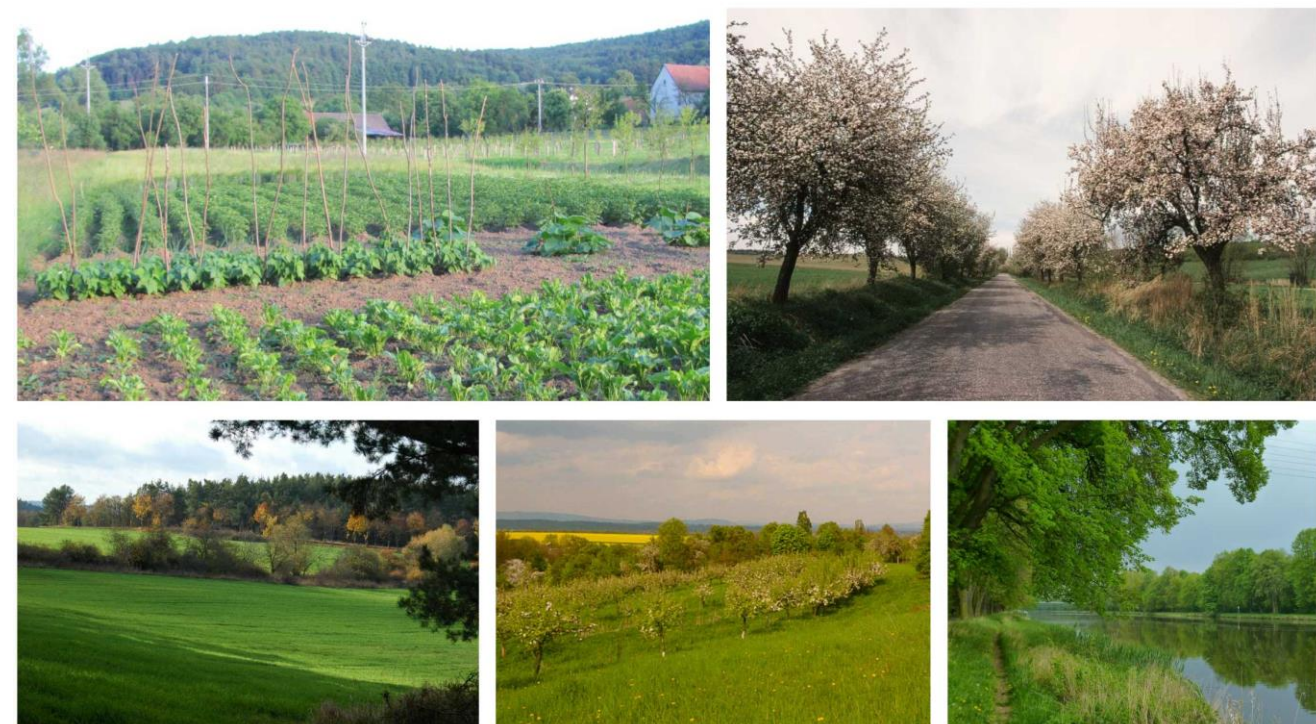
Využití území

- Zaměření na ekologické a multifunkční zemědělství.
- Diverzifikace způsobů hospodaření - podpora malých zemědělců, místní produkce.
- Rozvoj extenzivních sadů (obnova historického vývoje – původní ovocnářská oblast).
- Rozvoj a ochrana původních chmelnic.
- Omezení těžby dřeva a šterkopísku na nezbytné množství při zachování původního rázu - podpora rekultivace a obnovy lesa.
- Podpora funkce bydlení při zachování historických struktur obce a jejich hodnot.

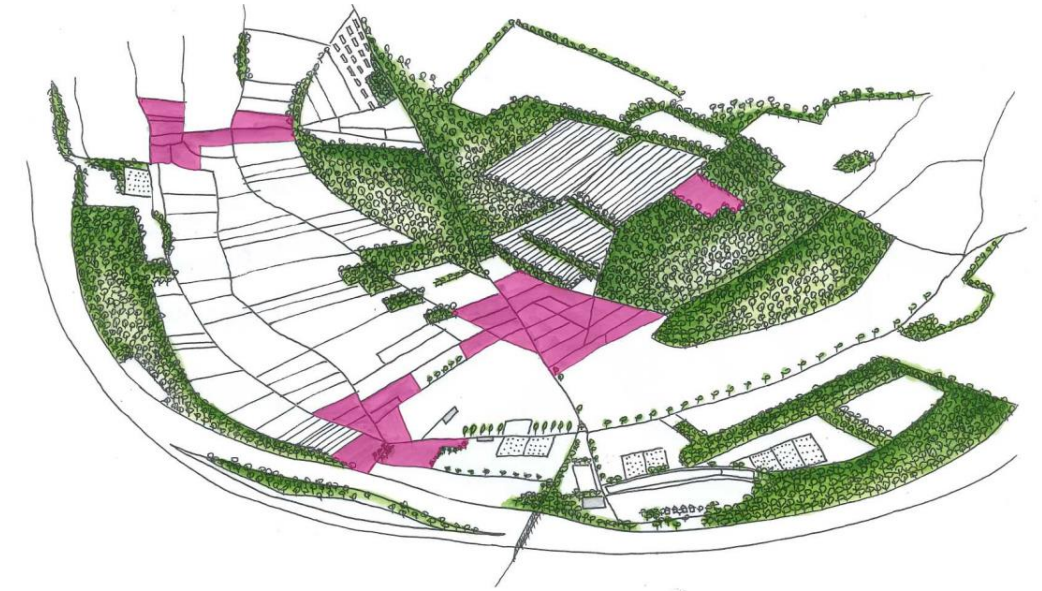
(PŘÍLOHA č. 4 Mapový průmět vyrovnaného scénáře)

Krajina

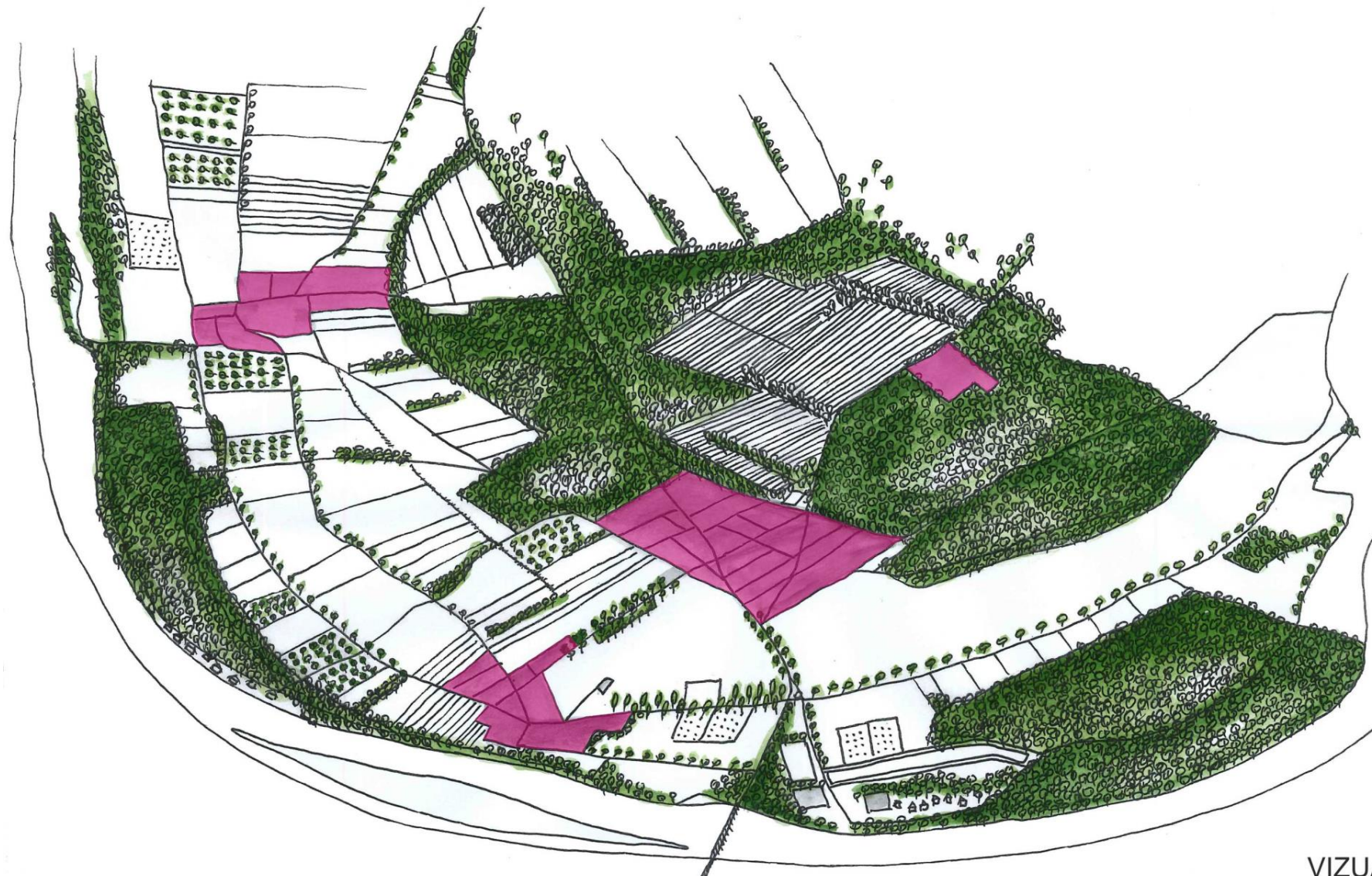
- Možnosti šetrného hospodaření v území – maloprodukční hospodaření, extenzivní ovocné sady, zachování chmelnic, návrat k pěstování zeleniny – místní produkty.
- Rozvoj ochrany cenných ploch krajiny, které jsou charakteristické pro krajinu.
- Ochrana historických, přírodních a kulturních hodnot krajiny.
- Obnova a ochrana cenných pohledových horizontů a dominant v krajině (kostel Černěves, hora Říp, vrch Sovice, panorama České středohoří).
- Obnova prostupnosti krajiny – rozvoj cestní sítě, historických stop v krajině.
- Obnova a rozvoj sítě rozptýlené zeleně v krajině – remízky, meze, aleje, stromořadí.
- Rozvoj zelených prvků pro ochranu proti větrné erozi.
- Revitalizace vodních toků a ploch.
- Ochrana a péče o pobřežní vegetaci vodních toků a jejich rozvoj.
- Racionální rozvoj sídel (ochrana cenné architektury, přiměřená regulativa pro novostavby a přestavby, zábor zemědělsky úrodné půdy).
- Citlivý rozvoj dopravní infrastruktury (řešení rychlostní silnice R240).
- Rozvoj šetrného cestovního ruchu a rekreace (zaměření na cyklistiku, vodní rekreaci).
- Dotační politika zaměřena na rozvoj venkova.

Obr. 125 Ideová podoba krajiny formovaná podle vyrovnaného scénáře Na následující straně Obr. 126 Model predikovaných změn krajiny

SOUČASNÝ STAV

VIZUALIZACE PREDIKOVANÝCH ZMĚN

5.7.2 Porovnání dopadů jednotlivých scénářů na krajinu

Bylo provedeno vyhodnocení dopadů jednotlivých scénářů na stávající struktury krajiny. Byly porovnány dopady jednotlivých scénářů se současným využitím území (Land use). Byla provedena srovnávací analýza pomocí programu Arcgis, na jejímž základě byly kvantitativně porovnány plošné změny u sledovaných kategorií využití krajiny.

Výsledkem jsou grafy s plošným a procentuálním zastoupením jednotlivých kategorií využití území, kterými jsou vyjádřeny změny v krajině.

1. EXPLOATAČNÍ SCÉNÁŘ (PRODUKČNÍ)

Cílem exploatačního scénáře rozvoje krajiny je zaměření na maximální produkční využití území. Největší dopad na změny v krajině má především rozvoj ploch intenzivní orné půdy, při současném úbytku trvalých travních porostů, které v současném využití území tvoří jen minimální zastoupení. S rozvojem zemědělství jsou dále rozšiřovány plochy chmelnic, které tvoří druhý způsob produkčního využití území. S rozvojem produkčních ploch mizí poslední zbytky rozptýlené zeleně a je výrazně omezena prostupnost krajiny, nejen pro člověka, ale i živočichy. Velkým zásahem do území je rozvoj zástavby v obci Vědomice, která se stává příměstskou aglomerací města Roudnice nad Labem a zaniká tak původní charakter venkovského sídla. Plochy zástavby jsou rozšiřovány na úkor kvalitních zemědělských ploch. Výrazným zásahem do využití území a především do krajiny (krajinného rázu) je velké ložisko šterkopísku, které může narušit nejen život místních obyvatel, ale vytěžením lesní plochy také narušení krajinného rázu a charakteru krajiny samotné. Exploatační scénář nerespektuje hodnoty území a dále jej nerozvíjí, celková péče a ochrana krajiny je řešena v minimálním rozsahu²⁹

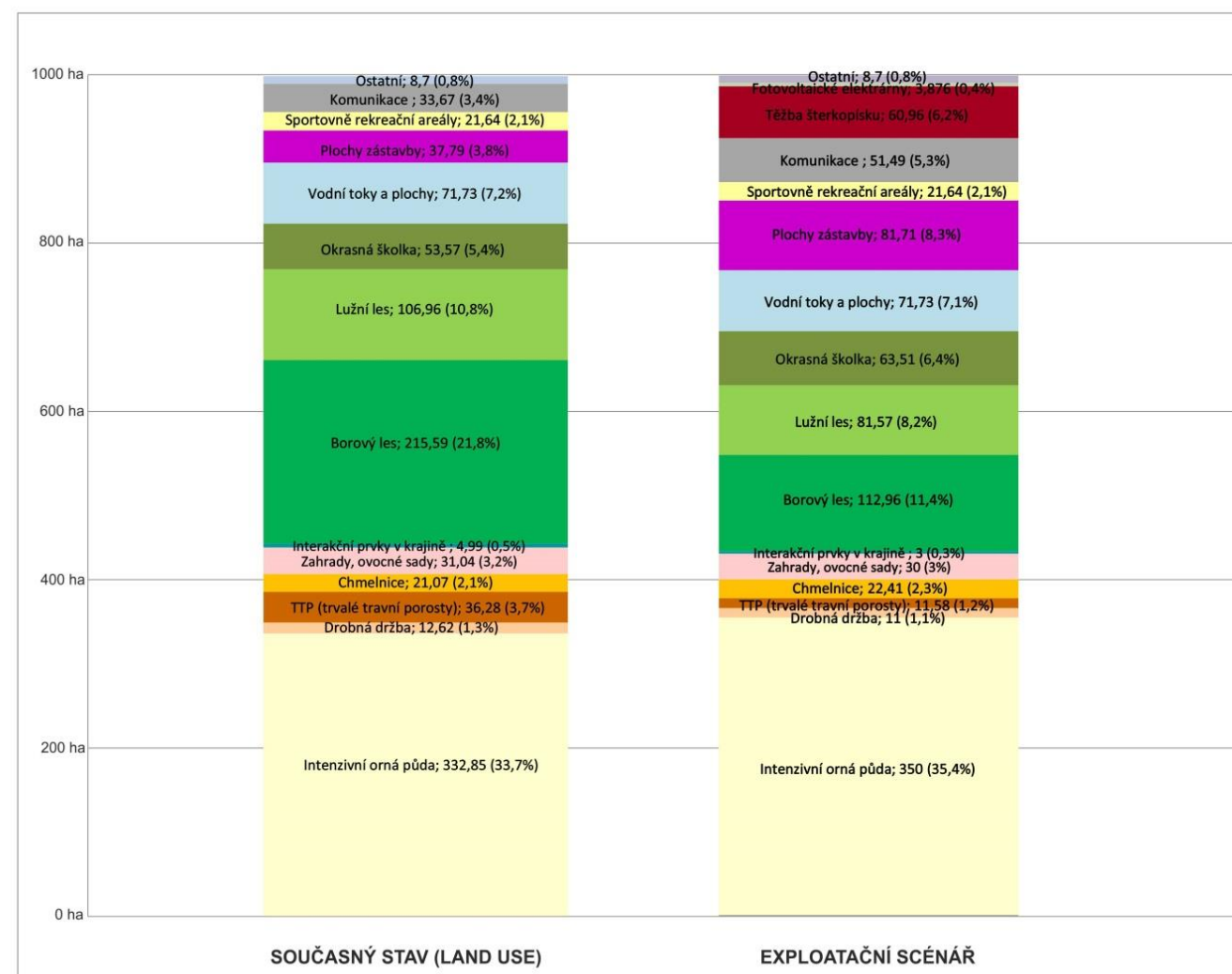
Dopady na vývoj území

- Okamžitý, krátkodobý zisk, při maximálním využití území.
- Vyčerpání úrodné zemědělské půdy - degradace, kontaminace hnojiv, monokultury, intenzita využívání.
- Velké plochy orné půdy bez rozptýlené zeleně – unifikace krajiny.
- Zvýšení intenzity větrné eroze.
- Devastace lesa těžbou dřeva – zákaz vstupu obyvatel do lesa, kde se těží.
- Fotovoltaické elektrárny, průmysl – narušení krajinného rázu, zábor úrodné půdy.

²⁹ Pouze řeší, co je stanoveno zákonem (Zákon č. 114/1992 Sb., ochraně přírody a krajiny)

- Zvýšení intenzity dopravy – obchvat RCE, těžba dřeva, těžba šterkopísku, zhoršení kvality ovzduší.
- Narušení krajinného rázu (obchvat RCE – dominanta Říp, České středohoří).
- Narušení přírodních a kulturních hodnot krajiny, snížení biodiverzity.
- Rozvoj zástavby – vytvoření příměstské aglomerace města Roudnice nad Labem – zánik tradice vesnice, odcizení místních obyvatel, zánik sousedských vztahů, nezáměr o jejich okolí, pustnutí a devastování veřejných prostor obce, nezáměr o jakékoliv dění ve vesnici – žádný vývoj.
- Nárůst počtu obyvatel – přelidnění.
- Narušení tradiční architektury venkovských domů – nevkusné novostavby, přestavby, bourání starých hodnotných domů – nová stavba jednodušší.
- Úpadek cestovního ruchu, rekreační funkce – soustředění do RCE a okolí.
- Narušení života místních obyvatel, ztráta identity.

PROCENTUÁLNÍ POROVNÁNÍ ZMĚN VYUŽITÍ ÚZEMÍ V KRAJINĚ EXPLOATAČNÍHO SCÉNÁŘE SE SOUČASNÝM STAVEM

Obr. 127 Graf porovnání dopadu exploatačního scénáře na současný stav

2. KONZERVAČNÍ (OCHRANÁŘSKÝ) SCÉNÁŘ

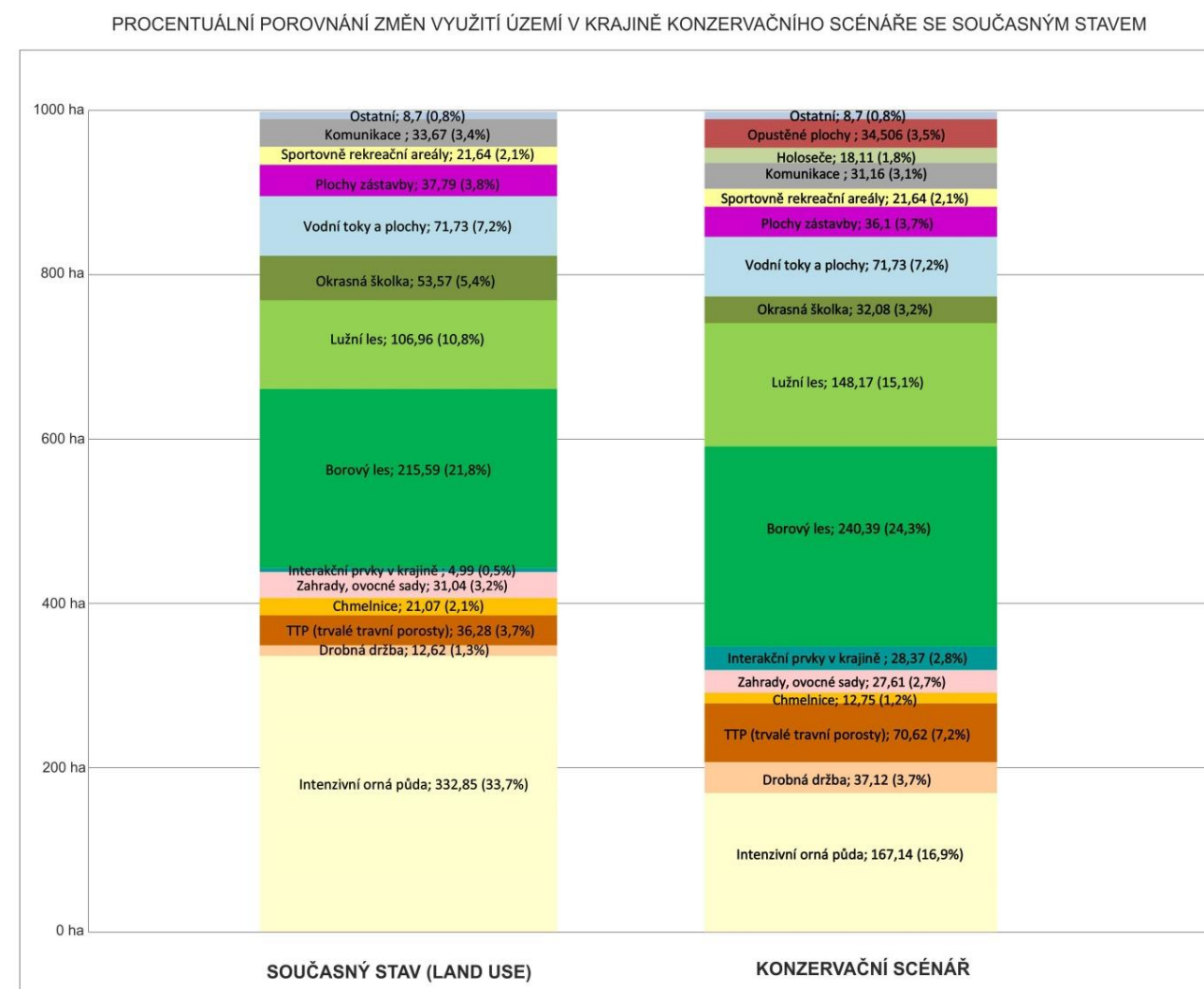
Cílem konzervačního scénáře je maximální ochrana a péče o krajinu ve všech jejích složkách. Opačným protipólem je snížení rozlohy intenzivní orné půdy ve prospěch posílení ekologické stability území a zvýšení její biodiverzity – rozvoj lesních ploch, zvýšení podílu TTP, rozvoj interakčních prvků v krajině, současně je posílena retenční a akumulární schopnost krajiny. Některé plochy orné půdy se stávají vzhledem k poklesu zemědělské produkce, nepotřebnými a jsou ponechány ladem. Opuštěné plochy zemědělské plochy postupně zarůstají. S novým plánem péče a ochrany o krajinu jsou některé lesní plochy omezením vstupu, co může mít negativní vliv na místní obyvatele, kteří jsou zvyklí se volně pohybovat ve svém okolí. Dalšími zákazy nebo omezeními mohou být např. zákaz rybaření, koupání, nebo částečný zánik chatových osad, v důsledku přísných regulativ. S omezením vstupů a jiných zákazů je opět snížena prostupnost krajiny a vzniká i částečný nezájem místních obyvatel o jakékoliv dění v krajině. Ostatní kategorie využití jsou na úrovni stávajícího stavu.

Tento scénář respektuje a rozvíjí kulturně historické hodnoty krajiny a jeho změny jsou částečně tvořeny na základě historických mapových podkladů. Jedná se především o typické ovocné a lipové aleje.

Dopady na vývoj území

- Útlum ekonomických aktivit, snížení výnosu z území – opouštění území.
- Samovolné zarůstání ploch, zplaňování rostlinných společenstev.
- Vysoký stupeň ochrany lesů a vodních ploch a významných krajinných prvků.
- Chráněné druhy rostlin a živočichů.
- Omezený vstup nebo zákaz vstupů do lesa, rybaření.
- Zánik chatové osady v lužním lese na břehu řeky Labe.
- Zákaz rozvoje zástavby, přísná regulativa pro přestavby a obnovy starých domů (finance, potlačení osobitého projevu).
- Zábor půdy pro protipovodňová opatření.
- Chátrání tradičních venkovských sídel (většinou chtějí stavět ne opravovat).
- Snížení počtu obyvatel, stagnace příchodu nových obyvatel.

- Zachování přírodních a kulturních hodnot krajiny, zvýšení biodiverzity území.
- Prostupnost krajiny – omezená – zákaz vstupů do lesů atd.
- Obnova historických kulturních struktur – ovocné aleje, stromořadí.
- Spíše pasivita místních obyvatel – nic nemohou, samý zákaz a opatření.
- Není rozvíjen zájem místních obyvatel o jakékoliv změny v území – náročné, složité, – zákazy, příkazy, opatření. Např. omezení vstupu do lužního lesa – procházkové cesty lesem – místní ztratí zájem o procházky lesem – neudržovaný les – četnější skládky.

Obr. 128 Graf porovnání dopadu konzervačního scénáře na současný stav

3. VYROVNANÝ SCÉNÁŘ

Cílem vyrovnaného scénáře je vytvoření harmonické a trvale udržitelné krajiny, která bude obyvatelná pro člověka a zároveň řeší hodnoty a problémy v krajině. K realizaci vyrovnaného scénáře je třeba vynaložit velké úsilí. Dochází k nárůstu lesních ploch, interakčních prvků a trvalých travních porostů. Zemědělská produkce je diferenciována a je částečně zaměřena na multifunkční a ekologické zemědělství, kdy vzniká příležitost pro místní zemědělce a jejich produkci. Vznikají také nová pracovní místa a je posílena spolupráce mezi samosprávou a místními podnikateli.

Vyváženým poměrem využití území je posílena ekologická stabilita a biodiverzita území. Dále jsou rozvíjeny původní historické prvky v krajině, např. extenzivní ovocné sady, které jsou typickým prvkem zdejší krajiny³⁰ S rozvojem interakčních prvků v krajině a obnovou kulturně historických prvků v krajině je rozvíjena prostupnost krajiny, která výrazně podporuje obytnost krajiny pro člověka.

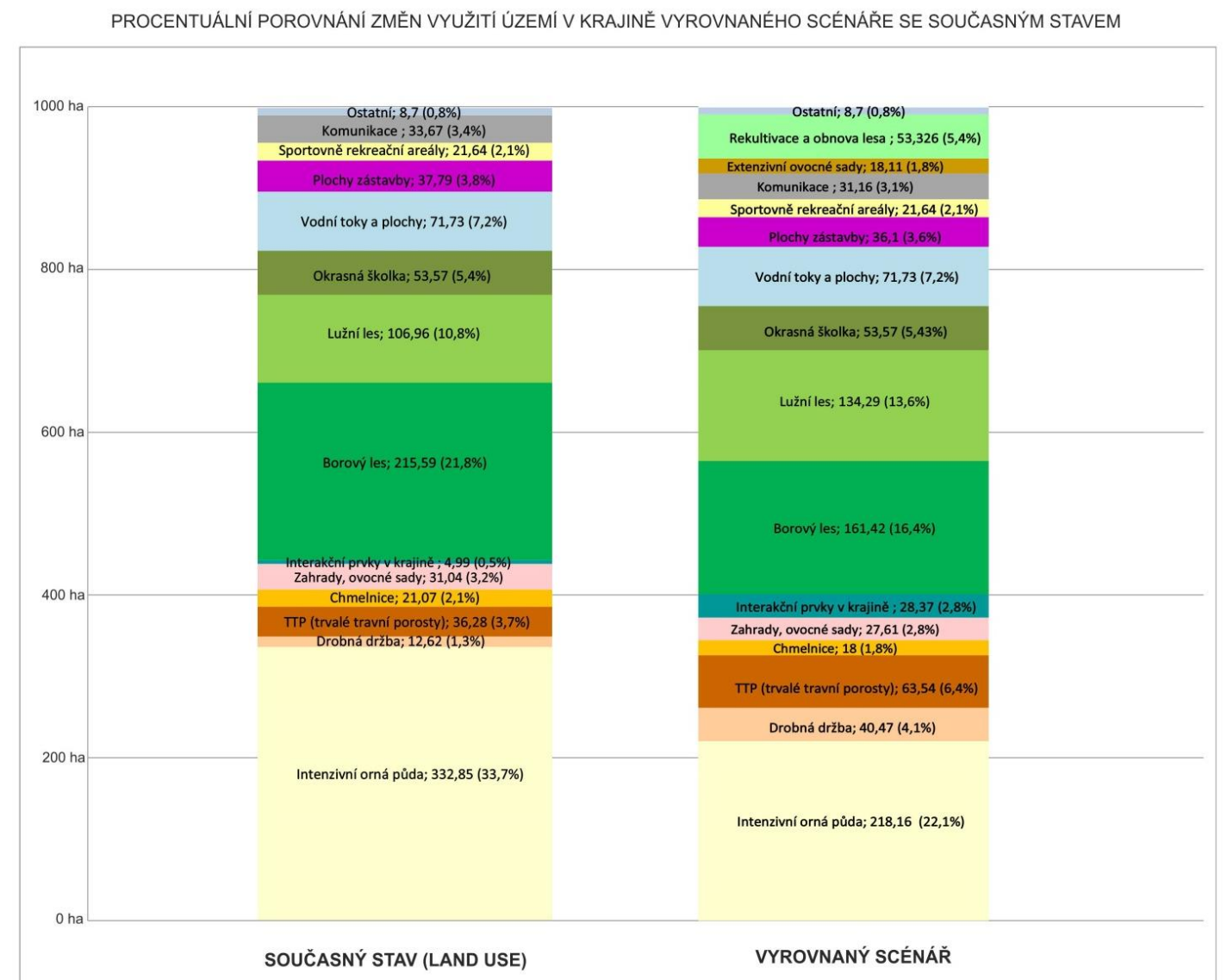
Rozvoj sídel je opatřen regulativy, která napomáhají zachovat typický charakter venkovských sídel. Jsou navrženy plochy zástavby v prolukách současné zástavby a navrženy plochy zástavby na plochách vhodných pro výstavbu. Ostatní kategorie využití území se zásadním způsobem neliší od současného stavu.

Dopady na vývoj území

- Ekonomický rozvoj – vyrovnané zisky v dlouhodobém horizontu.
- Zvýšení a rozvoj nových pracovních míst, podpora práce v místě bydliště.
- Vyvážený poměr mezi zemědělskou produkcí a ochranou přírody.
- Vyvážený podíl jednotlivých typů využití území – mozaikovitost.
- Menší plochy orné půdy rozdělené rozptýlenou zelení.
- Pestrá mozaika struktury krajiny (zánik unifikace).
- Rozvoj zástavby uvnitř původní zástavby.
- Obnova starých venkovských domů – zachování tradiční architektury.
- Zachování přírodních a kulturních hodnot krajiny.
- Rozvoj prostupnosti krajiny.

³⁰ Krajina v okolí řeky Labe a okres Litoměřice jsou nazývány „Zahradou Čech“, kde je tradiční pěstování ovoce a zeleniny.

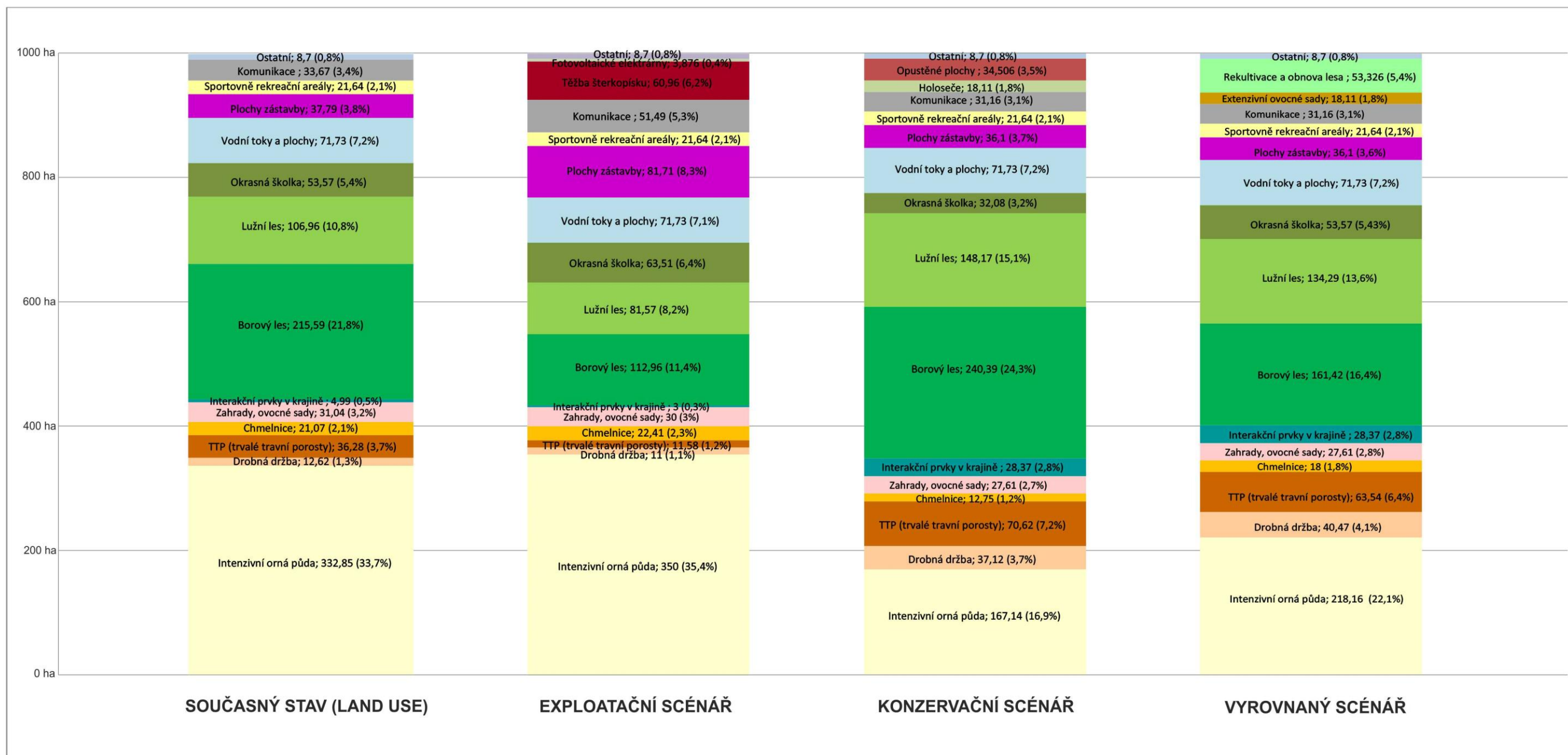
- Obnova historické kulturní krajiny – ovocné aleje, stromořadí.
- Zachování a rozvoj vztahů místních obyvatel, upevnění jejich identity.
- Zvýšení zájmu místních obyvatel o svoje okolí.
- Spolupráce mezi zastupitelstvem obce a místními obyvateli.
- Podpora místních zemědělců, regionální produkty.

Obr. 129 Graf porovnání vyrovnaného scénáře na současný stav

POROVNÁNÍ VYUŽITÍ ÚZEMÍ VE VARIANTNÍCH SCÉNÁŘÍCH SE SOUČASNÝM STAVEM

Obr. 130 Graf porovnání dopadu scénářů na současný stav

5.7.3 Vyhodnocení scénářů se zapojením veřejnosti

V rámci druhého setkání byly představeny 3 variantní scénáře vývoje krajiny. Scénáře byly místním obyvatelům podrobně popsány a vysvětleny. Následně proběhla diskuze nad jednotlivými scénáři a výběr jednotlivých vyhovujících bodů scénářů. Pro místní obyvatele byla velmi přínosná diskuze nad vytištěnými scénáři, kdy měli možnost se ptát na konkrétní nejasnosti. Součástí diskuze byla z mé strany vznesena otázka: „Je pro Vás orientace v mapách srozumitelná?“, tj. jak se dokáží orientovat v mapě a zda jim to nečiní nějaké problémy. Většinou odpovídali kladně a pochvalovali si vytištěné mapy ve velkém měřítku a model krajiny, který byl součástí každého scénáře.

Při hodnocení scénářů byly menší problémy s pochopením výběru jednotlivých charakteristik, např. u exploatačního vývoje byly zaškrtnuty charakteristiky, které byly chápány jako negativní a nechtěné. Následně je někteří vybrali pro zdůraznění nesouhlasu s těmito body. V celkovém hodnocení jsou pak tyto charakteristiky brány jako negativní a jsou zohledněny při zpracování návrhu cílových charakteristik krajiny. Žlutě jsou vyznačeny body, chápané jako negativní, zeleně pak body, které získaly většinový počet referenčních bodů od účastníků setkání. Všechny tyto body tvoří základ pro návrh cílových charakteristik krajiny.

Vyhodnocení akceptovatelnosti scénářů proběhlo v rámci druhého setkání 20. 3. 2016. Podílelo se na něm 5 respondentů. Všichni se vyjádřili ke konzervačnímu a vyrovnanému scénáři, dva se vyjádřili i k exploatačnímu scénáři. Na základě vyhodnocení je zřejmé, že výsledný návrh cílových charakteristik krajiny bude výsledným průnikem konzervačního a vyrovnaného scénáře krajiny.

Scénáře byly vyhodnoceny na základě počtu referenčních bodů přiřazených jednotlivým charakteristikám každého scénáře. Body s nejvyšším počtem budou zohledněny při návrhu cílových charakteristik krajiny a budou tvořit základní kostru výsledného scénáře vývoje krajiny.

Jak uvádějí LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ (2013) ve své metodice, k mapovým průmětům jednotlivých scénářů je potřeba přistupovat jako ke směrným dokumentům vyjadřujícím promítnutí určitých tendencí dlouhodobé strategie. Důležité je říci, že se jedná pouze o rámcová doporučení, nikoli o závaznou dokumentaci. Řešitelský kolektiv je zároveň zpracovatelem, ale i iniciátorem dokumentu strategického plánování. Do budoucnosti by tuto roli v rámci České republiky měly převzít např. sdružení obcí, pověřené obce nebo kraj.

Jak uvádějí LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol.(2013), závěrem lze říci, že scénáře jsou jedním z možných nástrojů, který je jednoduchým a srozumitelným podkladem pro rozhodování v území a současně umožní zapojení veřejnosti do plánovacích procesů.

EXPLOATAČNÍ SCÉNÁŘ VÝVOJE KRAJINY

VYUŽITÍ ÚZEMÍ

1.	Převažuje velkovýrobní zemědělství	1
2.	Pěstování energetických plodin na zemědělské půdě (řepka olejka, cukrová řepa)	
3.	Možný rozvoj intenzivních sadů (původně ovocné sady)	2
4.	Těžba dřeva v soukromých lesích bez jejich obnovy, narušení vývoje lesa	
5.	Rozvoj fotovoltaických elektráren – zábor orné půdy, narušení krajinného rázu	
6.	Vytěžení ložiska šterkopísku – poškození a vykácení části lesa, těžká doprava, rozvoj dopravy	
7.	Rozvoj zástavby na kvalitní půdě – unifikované katalogové domy/kobercová zástavba	
8.	Obchvat RCE – rozvoj dopravy, velký dopad na okolní krajinu a život obyvatel (hluk, prach), narušení krajinného rázu	
9.	Těžká doprava na řece Labi – regulace koryta řeky, znečištění vody, znehodnocení přírodní hodnoty řeky Labe	
10.	Protipovodňová opatření (technická) – zábor území	1

KRAJINA

11.	Snížení ochrany krajiny na minimální požadavky zákonem	1
12.	Nedojde k vytvoření uceleného systému rozptýlené zeleně	1
13.	Nedojde k obnově prostupnosti krajiny	
14.	Nedojde k obnově historické kulturní krajiny – staré ovocné aleje, meze, remízky	
15.	Snížení potenciálu využití území pro rekreaci	1
16.	Obec Vědomice bude tvořit příměstskou oblast města RCE	2
17.	Nedojde k obnově prostupnosti krajiny	
18.	Nedojde k obnově historické kulturní krajiny – staré ovocné aleje, meze, remízky	
19.	Narušení života místních obyvatel, ztráta identity	

KONZERVAČNÍ SCÉNÁŘ VÝVOJE KRAJINY

VYUŽITÍ ÚZEMÍ

1.	Výhradně maloprodukční zemědělství – místní zemědělství	2
2.	Střídání plodin, zákaz hnojiv a postřiků	1
3.	Rozvoj ekologického a multifunkčního zemědělství	2
4.	Zákaz těžby dřeva, těžby šterkopísku	1
5.	Zákaz výstavby obchvatu RCE	2
6.	Zákaz rozvoje průmyslu	1
7.	Vytvoření chráněných území	4

KRAJINA

8.	Rozvoj území navazující na významné etapy historického vývoje (obnova alejí)	5
9.	Rozvoj a obnova systému rozptýlené zeleně v krajině (ÚSES)	4
10.	Zvýšení podílu lesů TTP, luk, pastvin	1
11.	Revitalizace vodních toků a vodních ploch	4
12.	Rozvoj ochrany proti větrné erozi – opatření	2
13.	Obnova a ochrana historických krajinných struktur	1
14.	Rozvoj šetrného cestovního ruchu, víkendová rekreace	2
15.	Dotační politika zaměřena na rozvoj venkova	3
16.	Stanovení regulativ pro zástavbu, novostavby a přestavby (zachování tradiční architektury, struktury sídla)	2
17.	Omezení rozšiřování zástavby na úrodných půdách, lesních plochách	4
18.	Omezení rozvoje dopravní infrastruktury – zákaz obchvatu, omezení rychlosti na rychlostní silnici (retardéry)	1
19.	Rozvoj protipovodňových opatření	3

Obr. 132 Vyhodnocení scénářů - konzervační

VYROVNANÝ SCÉNÁŘ VÝVOJE KRAJINY

VYUŽITÍ ÚZEMÍ

1.	Zaměření na ekologické a multifunkční zemědělství	3
2.	Diverzifikace způsobů hospodaření - podpora malých zemědělců, místní produkce	5
3.	Rozvoj extenzivních sadů (obnova historického vývoje – původní ovocnářská oblast)	3
4.	Rozvoj a ochrana původních chmelnic	4
5.	Omezení těžby dřeva a šterkopísku na nezbytné množství při zachování původního rázu - podpora rekultivace a obnovy lesa	4
6.	Podpora funkce bydlení při zachování historických struktur obce a jejich hodnot	3
7.	Možnosti šetrného hospodaření v území – maloprodukční hospodaření, extenzivní ovocné sady, zachování chmelnic, návrat k pěstování zeleniny – místní produkty	4

KRAJINA

8.	Rozvoj ochrany cenných ploch krajiny, které jsou charakteristické pro krajinu	2
9.	Ochrana historických, přírodních a kulturních hodnot krajiny	3
10.	Obnova a ochrana cenných pohledových horizontů a dominant v krajině (kostel Černěves, hora Říp, kopec Sovice, panorama České středohoří)	4
11.	Obnova prostupnosti krajiny – rozvoj cestní sítě, historických stop v krajině	1
12.	Obnova a rozvoj sítě rozptýlené zeleně v krajině – remízky, meze, aleje, stromořadí	5
13.	Rozvoj zelených prvků pro ochranu proti větrné erozi	3
14.	Revitalizace vodních toků a ploch	5
15.	Ochrana a péče o pobřežní vegetaci vodních toků a jejich rozvoj	3
16.	Racionální rozvoj sídel (ochrana cenné architektury, přiměřená regulativa pro novostavby a přestavby, zábor zemědělsky úrodné půdy)	2
17.	Citlivý rozvoj dopravní infrastruktury (řešení rychlostní silnice R240)	3
18.	Rozvoj šetrného cestovního ruchu a rekreace (zaměření na cyklistiku, vodní rekreaci)	2
19.	Dotační politika zaměřena na rozvoj venkova	4

Obr. 133 Vyhodnocení scénářů - vyrovnaný

5.8 Návrhová část

5.8.1 Návrh cílových charakteristik krajiny

5.8.1.1 Návrh cílové charakteristiky krajiny

Návrh cílových charakteristik krajiny vychází z vyhodnocení akceptovatelnosti variantních scénářů budoucího rozvoje krajiny. Podkladem pro návrh jsou vybrané charakteristiky konzervačního a vyrovnaného scénáře.

Návrh cílových charakteristik krajiny pokrývá pět základních strategických oblastí: přírodní, kulturně – historickou, sociální, hospodářskou oblast a oblast sídla, infrastruktury a rekreace. Pro každou oblast byly definovány problémové okruhy, pro které jsou pak podrobněji definovány dílčí strategické cíle řešení těchto problémů. Návrh cílových charakteristik představuje dlouhodobou strategickou vizi rozvoje krajiny v časovém horizontu cca 30 let.

NÁVRH CÍLOVÝCH CHARAKTERISTIK KRAJINY

- Konceptně směřuje k vyvážené, harmonické krajině, dobře obyvatelné krajině pro místní obyvatele, s trvale udržitelným rozvojem krajiny.
- Založen na šetrné formě exploatace (využití) území, při zachování historických, přírodních a kulturních hodnot krajiny.
- Důležitá je komplexní dotační politika zaměřená na šetrné využívání krajiny a rozvoj obcí.
- Velký důraz je kladen na spolupráci s veřejností a ostatními subjekty v území (upevnění vztahů a důvěry mezi vedením obce a místními obyvateli).

Základní body cílové charakteristiky krajiny

- Snížení intenzity zemědělství a zároveň posílení ochrany krajiny.
- Podpora ekonomického využití krajiny při zachování hodnot krajiny (dlouhodobé vyrovnané zisky, nová pracovní místa).
- Konceptní rozvoj, zaměřený na rozvoj území, při současné ochraně a rozvoji hodnot krajiny.
- Konceptní rozvoj je odrazem potřeb a přání spolupráce mezi veřejnou správou místními obyvateli.

(PŘÍLOHA č. 5 Mapový průmět návrh cílových charakteristik krajiny)

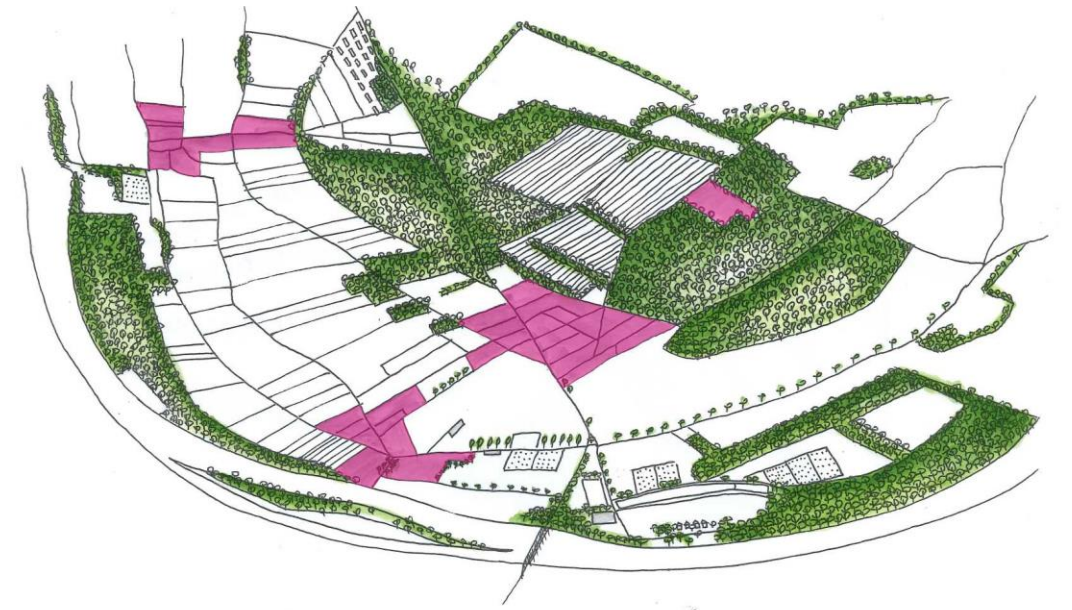
Na následující straně Obr. 134 Model navrhovaných změn krajiny

Využití území

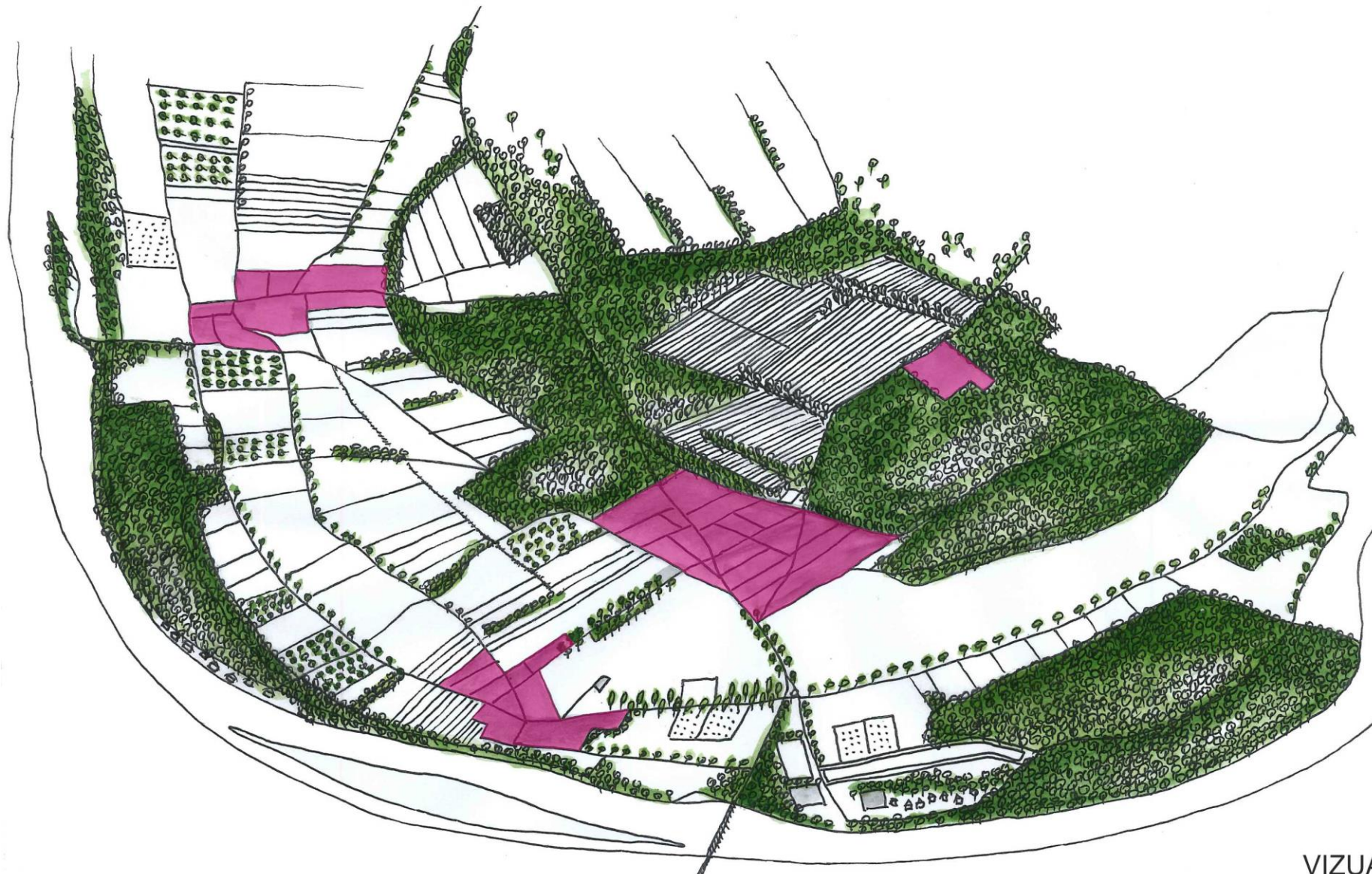
- Zaměření na šetrné a multifunkční zemědělství.
- Diverzifikace způsobů hospodaření - podpora malých zemědělců, místní produkce.
- Rozvoj extenzivních sadů a chmelnic (obnova historického vývoje – původní ovocnářská oblast).
- Vytvoření chráněných území (lužní les v okolí řeky Labe – jarní aspekt).
- Omezení těžby dřeva a šterkopisku na nezbytné množství při zachování původního rázu - podpora rekultivace a obnovy lesa.
- Podpora funkce bydlení při zachování historických struktur obce a jejich hodnot.

Krajina

- Možnosti šetrného hospodaření v území – maloprodukční hospodaření, extenzivní ovocné sady, zachování chmelnic, návrat k pěstování zeleniny – místní produkty.
- Rozvoj ochrany cenných ploch krajiny, které jsou charakteristické pro krajinu (vytvoření chráněných území (lužní les v okolí řeky Labe – jarní aspekt)).
- Ochrana historických, přírodních a kulturních hodnot krajiny.
- Obnova a ochrana cenných pohledových horizontů a dominant v krajině (kostel Černěves, hora Říp, vrch Sovice, panorama České středohoří).
- Rozvoj území navazující na významné etapy historického vývoje (obnova alejí).
- Obnova prostupnosti krajiny – rozvoj cestní sítě, historických stop v krajině.
- Obnova a rozvoj sítě rozptýlené zeleně v krajině – remízky, meze, aleje, stromořadí, ÚSES.
- Rozvoj zelených prvků pro ochranu proti větrné erozi.
- Revitalizace vodních toků a ploch.
- Ochrana a péče o pobřežní vegetaci vodních toků a její rozvoj.
- Racionální rozvoj sídel (ochrana cenné architektury, přiměřená regulativa pro novostavby a přestavby, minimalizace záboru zemědělsky úrodné půdy).
- Omezení rozšiřování zástavby na úrodných půdách, lesních plochách.
- Citlivý rozvoj dopravní infrastruktury (řešení rychlostní silnice R240).
- Rozvoj šetrného cestovního ruchu a rekreace (zaměření na cyklistiku, vodní rekreaci).
- Dotační politika, zaměřená na rozvoj venkova.

SOUČASNÝ STAV

VIZUALIZACE PREDIKOVANÝCH ZMĚN

5.8.1.2 Souhrnné strategické vize rozvoje krajiny

Strategická oblast: PŘÍRODNÍ POTENCIÁL

Přírodní potenciál je výrazně ovlivněn tím, jakým způsobem je využívána krajina člověkem. Řešené území je z velké části tvořeno nivní krajinou kolem toku řeky Labe. V důsledku intenzivního zemědělského využívání území byla velká část krajiny odlesněna, vymizely louky a pastviny. Zemědělské využívání krajiny snižuje kvalitu území např. snížením biodiverzity, nedostatkem přírodních biotopů, ochuzením o lesní a nelesní vegetaci. Problémem může být větrná eroze, snížení ekologické stability. V neposlední řadě se krajina stává pro člověka obtížně průchodnou a ztrácí své původní hodnoty, vše na úkor intenzivně obhospodařované krajiny.

Hlavním cílem je dosažení vyvážené přírodní krajiny, která je funkční ve všech svých prvcích. Důležitým bodem je dosažení zvýšení retenční schopnosti krajiny, která je v současné době velmi nízká vlivem intenzivně využívané půdy zemědělskou činností. K zadržování vody v krajině výrazně napomáhá převod ploch orné půdy v oblasti údolní nivy na plochy trvalých travních porostů, nebo mokřadů, revitalizace vodního toku řeky Labe a rozvoj interakčních prvků v krajině. Zvýšení kvality povrchových a podpovrchových vod lze dosáhnout pomocí stanovení základních regulativ pro nakládání se zemědělskými hnojivy a postřiky.

Důležitým bodem je zvýšení biodiverzity a ekologické stability pomocí interakčních prvků v krajině, rozvoj systému ekologické stability a ochrana významných biotopů v řešeném území. Ochrana a zlepšení projevu hodnot území (ochrana krajinného rázu), odstranění problémů a negativních dominant v území, může podpořit charakter krajiny. Dále pak i navrácení prostupnosti krajiny, pomocí liniových a soliterních prvků.

Navrácení původní mikrostruktury zemědělským plochám, pomocí interakčních prvků v krajině, které zároveň zvýší retenční schopnost krajiny, sníží riziko větrné eroze, eventuálně zvýší rekreační potenciál území (veřejný zájem) a prostupnost krajiny.

V neposlední řadě proces posílí podpora a ochrana lesních ploch (lužní les u řeky Labe) s vysokou biologickou hodnotou a rozvoj lesních ploch lužních lesů, v okolí nivy řeky Labe. V rámci strategické vize je do budoucna navržen lužní les kolem řeky Labe jako les zvláštního určení, který je především důležitý pro ochranu vzácných rostlinných druhů v jarním období. Rozšíření lesních ploch na úkor orné půdy, v místech nevhodných pro zemědělské hospodaření, podpoří nejen jejich rozšíření, ale zároveň lesy zvyšují funkci půdoochrany, vodoochranou, klimatickou, krajinou, nebo napomáhají zachování biologické různorodosti (genové základny) a různorodosti věkových stádií v lesních porostech.

(Strategické vize a cíle, jsou stanoveny a upraveny na základě metodiky LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol.(2013))

(Součástí tabulek strategických vizí jsou pro účely této diplomové práce navrženy krajinné úpravy (poslední sloupec). Prázdná políčka značí, že jsou konkrétní opatření stejná jako v podrobné charakteristice návrhu cílové charakteristiky, nebo jsou řešena témata, kterými se krajinářská studie nezabývá, a jsou nad rámec jejího řešení.)

Tab. 12 Strategická oblast: Přírodní potenciál

Strategická oblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Podrobná charakteristika	Navržené krajinné úpravy a řešení problémů
Přírodní potenciál	VODA V KRAJINĚ	Zvýšení možnosti zadržení vody v krajině Zlepšení vodní bilance v krajině	Zvýšení podílu trvalých travních porostů, mokřadů na úkor orné půdy v oblasti nivy řeky Labe	
		Revitalizace vodních toků (řeka Labe)	Revitalizace technicky upravené části koryta řeky Labe v okolí vodní elektrárny a roudnického mostu	Podpora rekreace a vodních sportů - vytvoření zázemí - úprava břehu ke koupání
		Zlepšení kvality povrchových a podpovrchových vod	Zaměření na šetrné ekologické a multifunkční zemědělství	Podepora místních zemědělců, maloprodukční zemědělství (záhumenice)
			Omezení používání chemických hnojiv a postřiků v zemědělství	Stanovení regulativ - nakládání s chemickými látkami
			Optimální řešení povrchových splachů ze zemědělské půdy do vodního toku - vytvoření zatravněných pásů a revitalizace břehových porostů podél toku řeky Labe	Obnova a regenerace břehových porostů v okolí řeky Labe, převod orné půdy na TTP v nivě řeky Labe a záplavové zóně
			Vhodný způsob nakládání s kejdou, hnojem a chlévskou mrvou a zabránění průsaku do půdy	Vhodná opatření a regulativa pro nakládání s hospodářským odpadem, podpora ekologického zemědělství
	PŮDA A RELIÉF	Ochranu půdního fondu	Ochrana kvalitních půd před kontaminací zemědělskými chemikáliemi	Stanovení regulativ - nakládání s chemickými látkami
	BIOTA A BIODIVERZITA	Podpora chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů	Stanovení opatření k jejich ochraně a ochraně jejich stanoviště, pečovat o zchovalá stanoviště, např. lužní les u řeky Labe, borový les, mokradní stanoviště v lužním lese ("Pod Lipou")	Návrh ochrany lužního lesa podél toku řeky Labe - zvláště v období jara - jarní aspekt, chráněné druhy rostlin
			Osvěta a vzdělávání místních obyvatel, zajištění informovanosti o výskytu vzácných druhů rostlin a živočichů v řešeném území (např. jarní aspekt lužního lesa)	Přednášky v knihovniče Vědomice, článek v místních novinách
			Zapojení místních obyvatel a hospodářů do ochrany cenných ploch v krajině	Aktivní zapojení místních obyvatel - likvidace černých skládek
		Zajištění migrační průchodnosti krajiny pro živočichy	Vytvoření uceleného funkčního systému ÚSES Řešení přechodu hlavní trasy přes rušnou silnici R II/240 (v části borového lesa)	Vytvoření přechodu pro lesní zvěř
	KRAJINNÁ STRUKTURA, EKOLOGICKÁ STABILITA A KRAJINNÝ RÁZ	Zvýšení ekologické stability krajiny a zpestření krajinné struktury	Zmenšení bloků orné půdy v rámci realizace KPÚ a dalších krajinotvorních programů	
			Zatravnění a zalesnění ploch orné půdy v problémových oblastech v rámci KPÚ a jiných krajinotvorních programů	Zatravnění údolní nivy řeky Labe v záplavovém území, zalesnění ploch orné půdy v severní části řešeného území
			Zakládání a regenerace rozptýlené vegetace v krajině	Zakládání a regenerace remízků, mezí, liniových prvků, ovocné a neovocné aleje, extenzivních ovocných sadů, chmelnic, břehových porostů
		Stanovení hodnot krajinného rázu	Provedení podrobné typologie krajiny a vyhodnocení krajinného rázu řešeného území	
			Vymezení částí krajiny se zvýšenou krajinářskou hodnotou a návrh ochrany jejich krajinného rázu	
			Ochrana a zlepšení projevu hodnot krajinného rázu - estetický vzhled krajiny	Odstranění negativních dominant v krajině, ochrana a zlepšení pozitivních hodnot v krajině, odstranění problémů v krajině
	OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY	Vytvoření funkčního systému ekologické stability	Vytvoření fungující ucelené sítě ÚSES na lokální úrovni v rámci KPÚ a revitalizačních opatření na vodních tocích	
			Péče o nově založené prvky ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)	
			Osvěta místních obyvatel, obcí, samsprávy a zemědělců	Přednášky v knihovniče Vědomice, článek v místních novinách

Strategická oblast: KULTURNĚ-HISTORICKÝ POTENCIÁL

Cílem je zvýšit povědomí o místních kulturních a historických hodnotách území nejen u místních obyvatel, ale i návštěvníků, zvýšit jejich zájem o zlepšení současného stavu. Chybí zde potřebná propagace a zpřístupnění drobných památek v krajině. Dalším dílčím cílem je vytvoření systému péče o významné prvky v krajině, jejich pravidelnou údržbu, v neposlední řadě i jejich ochrana.

V území postupně mizí tradiční prvky krajiny, které utvářejí její charakter. Cílem je navrácení původních charakteristických prvků nejen do krajiny, ale i sídel, např. obnova ovocných dřevin v soukromých zahradách, obnova drobných sakrálních prvků v krajině, ovocných a lipových alejí, které jsou nedílnou součástí krajiny.

Tab. 13 Strategická oblast: Kulturně historický potenciál

Strategická oblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Podrobná charakteristika	Navržené krajinné úpravy a řešení problémů
Kulturně-historický potenciál	OCHRANA KULTURNĚ HISTORICKÉHO DĚDICTVÍ	Zvýšení účinnosti systému ochrany kulturně-historického dědictví	Návrh plánu ochrany kulturně-historického dědictví	
			Zpřístupnit a průběžně aktualizovat seznam místních památek	
			Průběžně monitorovat stav památek	
			Využívat zákonných podmínek ("Vlastník kulturní památky je povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením" Zákon č. 20/1987 Sb.	
			Zajistit ochranu a péči významným objektům, které nejsou chráněny zákonem	
		Posílení zájmu o kulturně-historické dědictví	Pořádání přednášek, besed a vycházek do krajiny	
			Pořádání kulturních akcí ve zpřístupněných památkách	Kostel sv. Prokopa - koncerty
			Prezentace památek v odborných a populárních médiích a tisku	
		Zabezpečení péče o kulturně-historické památky	Získání finančních zdrojů na péči o památky	Dotace, sponzorské dary, finance z rozpočtu obce
			Zajištění pravidelné údržby památek	
	REGENERACE PAMÁTKOVÉHO FONDU	Regenerace církevních památek	Pravidelná údržba církevních památek a jejich částečné zpřístupnění	Mše, nahlédnutí přes mříže
		Regenerace drobných sakrálních staveb v krajině	Oprava chátrajících drobných sakrálních objektů v krajině a jejich okolí	Křížek "Pod Lipou", Kaplička u Lounek
			Pravidelná údržba jejich okolí	Posezení - lavičky, koše, vegetace - stromy, trávník, cesty
	ZPŘÍSTUPNĚNÍ A ODPOVÍDAJÍCÍ VYUŽITÍ PAMÁTEK	Podpora formování participativního přístupu k ochraně památek, rozvoji území a rozvoji služeb cestovního ruchu	Zahájení lokálních iniciativ pro regeneraci a provozování památek	
		Zpřístupnění významných památek v regionu	Kostel sv. Prokopa a jeho zahrada (Černěves)	Koncerty, mše, výstavy
			Barokní panský statek (v součastnosti Fotbalová farma a školní statek SOŠ a VOŠ Roudnice n/L)	Prohlídka zachovalé barokní brány a vnitřních prostor
			Zpřístupnění drobných sakrálních památek v krajině	Návrh procházkové trasy krajinou po sakrálních památkách
		Šetrné využití památek pro soukromé a komerční využití	Adaptace památek pro obytné účely místo nové výstavby	Zachovalé panské statky a původní domy (Černěves, Vědomice)
			Využití památek na kulturní akce	Kostel sv. Prokopa, panský statek Vědomice
		Adaptace bývalých panských statků pro šetrně zemědělství	Ekologické a multifunkční zemědělství	
REGENERACE KULTURNÍ KRAJINY	Obnova a zakládání nových krajinných prvků v tradičním pojetí	Identifikace a obnova tradičně utvářených prvků, linií a ploch v krajině	Např. ovocné stromy v soukromých zahradách, záhumenice, místní maloprodukční hospodářství, louky, pastviny, ovocné a lipové aleje	
		Zakládání nových krajinných prvků v tradičním pojetí	Kapličky, boží muka, kříže na rozcestí, solitérní stromy	
	Návrat a tvorba nové drobné architektury v krajině	Oprava zdevastovaných drobných prvků v krajině	Křížek u Černěvese	
Tvorba nových drobných prvků v krajině	Kapličky, boží muka, sochy místních umělců			

Strategická oblast: HOSPODÁŘSKÝ POTENCIÁL

Území je z velké části intenzivně využíváno zemědělskou činností a většinu ploch tvoří orná půda. Problémem jsou velké bloky orné půdy, s absencí interakčních prvků. V důsledku toho hrozí zvýšené nebezpečí větrné eroze, nízké retenční schopnosti (stejně jako u PP), kontaminace a snížení kvality povrchových a podpovrchových vod hnojivy a postřiky ze zemědělské produkce. Vlivem velkých ploch orné půdy a makrostruktury území je omezena prostupnost krajiny.

Hlavním cílem je zamezení degradace půdy a její úrodnosti, navrácení původní struktury krajiny. Dále pomocí vhodného způsobu hospodaření na zemědělské půdě a diferenciací možností využití zemědělských ploch, např. multifunkční a ekologické zemědělství, rozvinout a podpořit tradiční pěstování ovoce a zeleniny (v současné době úpadek).

Dílčím cílem je využití nivy řeky, jejího převodu na trvalé travní porosty jako zónu rozlivu řeky Labe v období povodní a záplav. Vytvoření protipovodňových zatravněných valů, které by měly ochránit zástavbu obcí před ničivými následky (pomocí KPÚ).

Důležitým cílem je šetrná exploatace využití území, která bude založena na diferenciaci zemědělské produkce, která bude částečně zaměřena na ekologické a multifunkční zemědělství, to podpoří místní zemědělce a jejich produkty. Diferenciace zemědělství zajistí ekonomicky dlouhodobý zisk, který je výhodnějším prostředkem, než zajistí nejen vyvážené dlouhodobé zisky, ale poskytne i nová pracovní místa a podpoří místní podnikatele. Při šetrné exploataci budou zachovány přírodní hodnoty a vlastnosti krajiny.

LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol.(2013) uvádějí ve své publikaci, že komplexní pozemkové úpravy jsou jedním z dostupných krajinnotvorných nástrojů, které mohou napomoci při tvorbě nového prostorového uspořádání pozemků a racionálního hospodaření. Pomocí KPÚ lze realizovat obnovu polyfunkční kostry krajiny. Mohou být obnoveny, např. polní a lesní cesty, zaniklé interakční prvky, protipovodňová opatření, nebo realizace systému ÚSES

Tab. 14 Strategická oblast: Hospodářský potenciál

Strategická oblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Podrobná charakteristika	Navržené krajinné úpravy	
Hospodářský potenciál	KATEGORIZACE LESNÍCH POROSTŮ	Změna kategorizace porostů s ohledem na mimoprodukční funkci	Zařazení některých vybraných částí lesa, které jsou součástí ÚSES do kategorie les zvláštního určení	Les v lužních porostech v okolí řeky Labe	
	KVALITA LESNÍCH POROSTŮ	Změna věkové struktury lesních porostů	Postupně upravovat věkovou strukturu lesních porostů zvyšováním podílu 1. věkové skupiny		Především borové lesní porosty
		Udržení a zvyšování dobrého zdravotního stavu lesa	Monitoring a minimalizace poškození porostů biotickými, abiotickými činiteli		
		Snížení zastoupení introdukovaných dřevin	Likvidace nevhodných invazivních druhů (trnovník akát)		
	HOSPODAŘENÍ V LESNÍCH POROSTECH	Volba šetrných způsobů hospodaření v lese		Volba šetrných postupů v oblasti pěstování lesa a lesní těžby	Zvýšení podílu přirozené obnovy porostů, šetrné hospodaření na lesních plochách
				Zvýšení podílu přirozené obnovy lesa	
	ZEMĚDĚLSTVÍ - ROZVOJ UDRŽITELNÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ	Podpora integrovaného zemědělství a ekologické produkce		Podpora malých zemědělců, zaměření na regionální produkty	Ovoce, zelenina
				Propagace zemědělství v místě a okolí Roudnice nad Labem v Podřipském mikroregionu	
				Rozvinout a podpořit tradici pěstování ovoce a zeleniny	
	ROZVOJ ZEMĚDĚLSKÉ KRAJINY	Rozvoj krajiny v rámci KPÚ a další opatření	Zastavení degradace zemědělských půd, ochrana a udržení vysoké půdní úrodnosti	Ochrana půdy proti větrné erozi (lehké písčité půdy)	Návrh ochranné zeleně, větrolamu
				Iniciovat KPÚ a realizovat opatření plánů společných zařízení, využití návrhů, které poskytuje tento projekt	Navrhované krajinné úpravy
				Realizace obnovy polyfunkční kostry krajiny tvorbou nových nebo obnovou zaniklých polních cest s doprovodnou zelení	Návrh nových polních cest - zvýšení prostupnosti krajiny
				Podpora ekologické stability území prvky ÚSES lokálními prvky	Propojení lokálních biocenter lokálními biokoridory
				Realizovat protierozní a protipovodňová opatření v krajině	Návrh zatravněných mezí, ochranné zeleně, protipovodňové valy
				Zvýšení vzájemné spolupráce mezi všemi subjekty (zemědělci/obce/odběratelé)	
		PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA	Umožnit bezpečný rozliv do údolní nivy řeky v oblastech mimo intravilán	Extenzivní využití ploch údolní nivy - převod zemědělské půdy v oblasti nivy řeky na TTP	

Strategická oblast: SOCIÁLNÍ POTENCIÁL

Hlavním cílem je podpořit soudržnost a zvýšit zájem místních obyvatel o jejich území. Vytvořit takové podmínky a nástroje, které umožní aktivně zapojovat místní obyvatele do rozhodování o budoucím vývoji území. Dalším cílem je podpořit spolupráci mezi samosprávou a místními podnikateli, vytvořit místním podnikatelům takové zázemí, které umožní rozvoj i malých zemědělců. Důležitým bodem je vytvořit systém propagace zahrnující nejen území, ale i místní zemědělce a jejich regionální produkty.

Tab. 15 Strategická oblast: Sociální potenciál

Strategická oblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Podrobná charakteristika	Navržené krajinné úpravy a řešení problémů
Sociální potenciál a trh práce	IDENTITA A SOUDRŽNOST	Podpora soudržnosti	Místní spolky, skupiny	
			Vytvořit informační systém o území přístupný všem subjektům	
			Vytvoření nástrojů pro propagaci území	
		Podpora sounáležitosti obyvatel s územím	Podpora a tvorba nástrojů, umožňující obyvatelům aktivně se podílet na rozhodování o budoucím vývoji území	
			Rozvoj pocitu spoluodpovědnosti za důsledky rozhodování	
			Pořádání populárně naučných seminářů o území pro místní obyvatele a návštěvníky	
	MÍSTNÍ EKONOMICKÉ ČINNOSTI A ZAMĚSTNANOST	Podpora místních ekonomických subjektů	Podpora pořádání kulturních akcí, slavností a festivalů - připomenutí významu regionu (obce)	Bývalá tržnice na návsi ve Vědomicích
			Podpora místních tradic a aktivní činnosti místních spolků (dobrovolní hasiči, knihovnička Vědomice, petangové turnaje, dětský den, pálení čarodějnic)	
			Podpora spolupráce mezi samosprávou a místními podnikatelskými subjekty za účelem udržitelného vývoje území a jejich podpora formou marketingové strategie	
		Podpora tvorby a uplatnění místních produktů	Podpora a propagace zapojení místních ekonomických subjektů do realizace záměrů v území	
Rozvoj informovanosti místních obyvatel o možnostech rozvoje vlastní ekonomické činnosti, získávání dotací				
		Propagace místních ekonomických subjektů a jejich produktů	Označení regionální produkty	
		Prezentace místních řemeslníků a zemědělců	Stánek s produkty na kulturních akcích, ukázky řemesla, prodej produktů	

Strategická oblast: SÍDLA, INFRASTRUKTURA A REKREACE

Obě obce se nachází ve velmi intenzivně využívané zemědělské oblasti. Obce mají zachovalý venkovský charakter. Území obce Vědomice je významným dopravním uzlem, který spojuje okolní města, např. Roudnici nad Labem, Litoměřice nebo Ústí nad Labem. Obec Vědomice je vybavena nadstandartní občanskou vybaveností³¹, dopravní a technickou infrastrukturou. Obec Černěves je vybavena základní občanskou vybaveností, dopravní a technickou infrastrukturou. Obě obce jsou závislé na spádovém městě Roudnice nad Labem, které pokrývá všechny potřebné služby.

Každá obec má dle zákona zpracovaný Územní plán, který je průběžně aktualizován. V tomto ohledu je rozvoj území regulován. Stávající úroveň regulace a plánování neodpovídá současným požadavkům na trvale udržitelný rozvoj, nespĺňuje požadavky stavebního zákona ani požadavky Evropské úmluvy o krajině. Na základě těchto požadavků je součástí návrhu cílových charakteristik krajiny návrh strategických vizí budoucího rozvoje krajiny, který řeší tyto problémy.

Z hlediska plánování a rozvoje území do budoucna je potřeba zajistit návrh koncepce rozvoje území. V první řadě na lokální úrovni, kdy Územní plán je jedním z nástrojů pro návrh změn využití území, dále pak zpracování dokumentů na ochranu kulturní krajiny a udržitelného rozvoje krajiny. Navržené strategické cíle představují možné změny a cíle, nad kterými je možné se zamyslet při tvorbě těchto dokumentů.

Jedním z hlavních nástrojů, který řeší koncepci rozvoje území ve všech jeho složkách je Strategický plán rozvoje. Příkladem je metodický postup, který uvádí SALAŠOVÁ (2008) ve své publikaci Strategický plán krajiny, metodický rámec zpracování, který je novým nástrojem plánování krajinného plánu krajiny a zároveň vychází z požadavků Evropské úmluvy o krajině.

Strategický plán, za účasti všech aktérů, může vytvořit vhodný a především závazný dokument, který může být vhodným podkladem pro zpracování územního plánu a další rozvojové dokumenty³².

Velkým problémem území je rozvoj zástavby v obci Vědomice, při současném nerespektování historických struktur sídla a jeho venkovského charakteru. Obec Vědomice se tak postupně stává příměstskou aglomerací města Roudnice nad Labem. Jedním z dílčích strategických cílů je návrh racionálního rozvoje nové zástavby, při současném zachování původního charakteru obcí. Návrh regulativ nové zástavby obsahuje, např. lokalizace nové zástavby do proluk v původní zástavbě nebo omezení záboru kvalitní zemědělské půdy. Dalším cílem je zpracování koncepce rozvoje zeleně a veřejných ploch v obou obcích a jejich následná pravidelná údržba.

Jedním z důležitých návrhů je přehodnocení výstavby západního obchvatu II/240 Roudnice n/L – Vědomice. V současnosti navržený jihovýchodní obchvat II/240 Roudnice n/L – Štětí, může výrazně omezit dopravu přes obec Vědomice a následný návrh západního obchvatu by nebyl nutný.

³¹ Jsou zde prvky občanské vybavenosti např. mateřská školka, knihovna a dětské kroužky, zubní středisko, které umožňují částečnou soběstačnost.

³² Jedná se o všechny obce v rámci ORP Roudnice nad Labem, nelze se zaměřit pouze na vybrané obce, ale na celé ORP, protože i koncepce ostatních obcí může ovlivnit řešené území.

V neposlední řadě se jedná o podporu rekreace a turismu, především cykloturistiky, kdy Labská stezka vede celým řešeným územím a výrazně zasahuje do celkového konceptu využití území a okolní krajiny.

Tab. 16 Strategická oblast: Sídla, infrastruktura a rekreace

Strategická oblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Podrobná charakteristika	Navržené krajinné úpravy		
Sídla, infrastruktura a rekreace	ZAJIŠTĚNÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE SÍDEL A INFRASTRUKTURY	Zpracování strategického plánu rozvoje zájmového území	Zpracování strategického plánu rozvoje zájmového území, jakožto závazného dokumentu pro plánování na lokální úrovni			
		Zpracování plánů rozvoje jednotlivých obcí	Zpracování kvalitních územních plánů obcí a komplexních pozemkových úprav Zpracování dalších koncepčních rozvojových podkladů např. regulační plány, krajinářské a urbanistické studie			
	ZKVALITNĚNÍ STAVU SÍDEL A INFRASTRUKTURY	Rehabilitace veřejných prostor obcí	Zajištění zkvalitnění veřejných prostor		Centrální prostor Zavadilka (Vědomice), náves Černěves	
			Zajištění odpovídající péče o veřejné prostory			
		Zkvalitnění stávající a regulace nové zástavby	Zajištění citlivé rekonstrukce stávajících hodnotných staveb		Zachování tradičních struktur	
			Zajištění racionální regulace nové zástavby		Lokalizace nové zástavby do proluk v stávající zástavbě, omezení výstavby na kvalitních zemědělských půdách	
			Revitalizace zeleně veřejných prostor	Zpracování koncepce rozvoje zeleně a jejich realizování		Především obec Černěves (náves), v obci Vědomice je postupně revitalizována zeleň veřejných prostor
				Zkvalitnění stavu dopravní infrastruktury a obslužnosti území	Přehodnocení navrhovaného obchvatu II/240 Roudnice n/L - Vědomice	
	Zlepšení prostupnosti krajiny		Navrhované polní, lesní cesty			
	ZAJIŠTĚNÍ A PODPORA UDRŽITELNÉHO ROZVOJE REKREACE A ŠETRNÉHO TURISTICKÉHO RUCHU	Podpora rekreace a venkovského cestovního ruchu	Podpora cestovního ruchu pro pěší, cykloturistiku a agroturistiku		Revitalizace Labské cyklotrasy, rozvoj prostupnosti krajiny - polní a lesní cesty, extenzivní ovocné sady	

5.8.1.3 Dopad cílové charakteristiky krajiny na stávající využívání krajiny

Návrh cílové charakteristiky, jejímž cílem je harmonická a trvale udržitelná krajina, byl sestaven na podkladě konzervačního a vyrovnaného scénáře. Změny ve využití území a krajině jsou podobné, jako u vyrovnaného scénáře. Dochází k nárůstu lesních ploch, zvýšení podílu TTP, k rozvoji extenzivních ovocných sadů. Návrh je zaměřen na rozvoj prostupnosti krajiny pomocí kulturně historických prvků v krajině (aleje, stromořadí), ale také návrhu nových cest v krajině. Tyto jsou doprovázeny interakčními prvky, které zároveň zvyšují retenční schopnost krajiny. Ta je utvářena nejen pro zachování jejích hodnot, ale také pro člověka, který se v ní svobodně pohybuje (zvýšení zájmu místních obyvatel o své území).

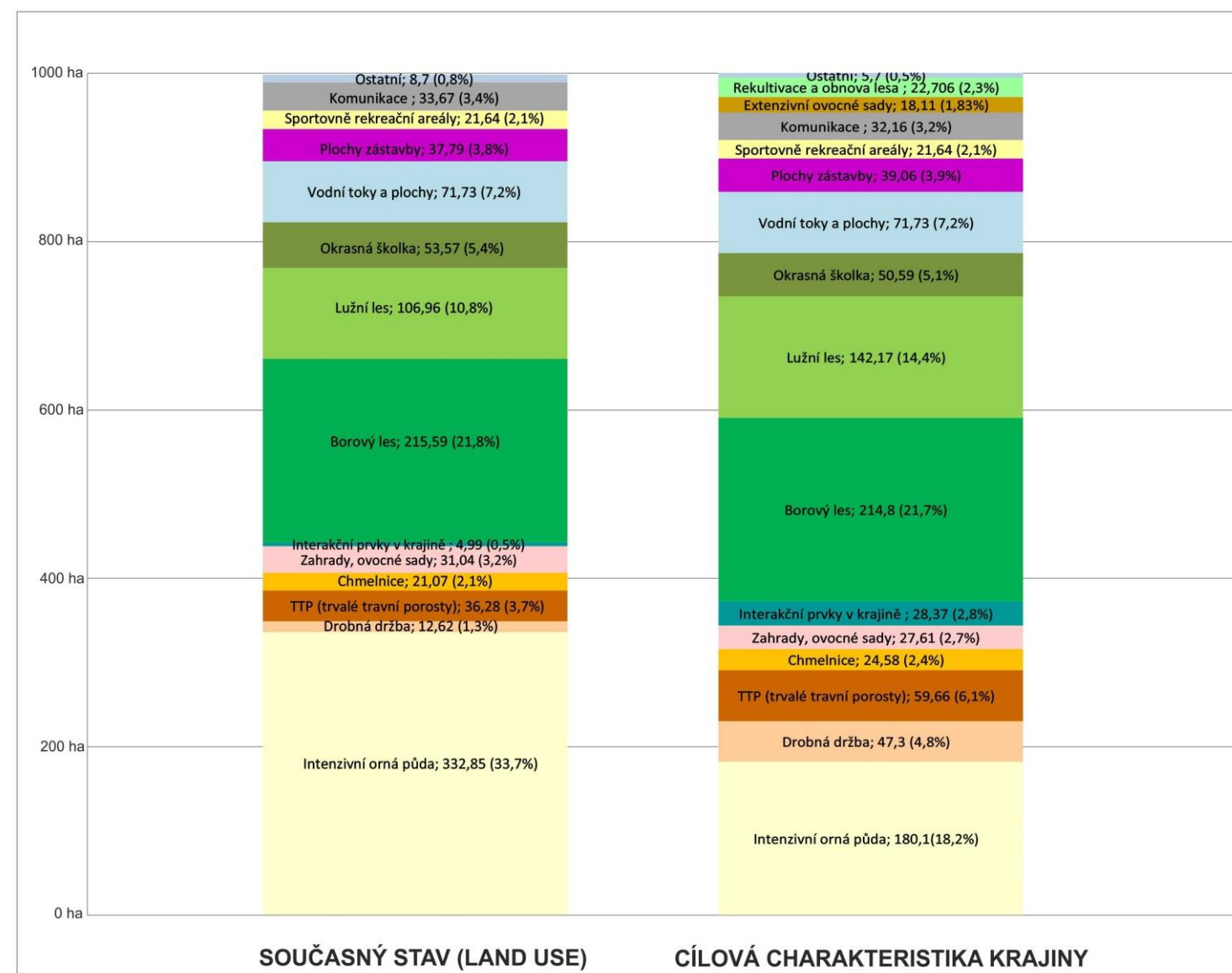
Výrazně je posílena ekologická stabilita a biodiverzita území. Vzniká funkční systém ekologické stability, který tvoří ucelený systém, navazující na regionální a nadregionální prvky ÚSES. Dále jsou racionálně rozvíjeny plochy zástavby a výroby.

Jsou zde zohledněny požadavky a přání místních obyvatel, např. rozvoj lužního lesa v okolí řeky Labe, nebo ochrana a péče o drobné sakrální prvky v krajině.

Dopady na vývoj území

- Ekonomický rozvoj – vyrovnané hospodaření (zisky) v dlouhodobém horizontu.
- Zvýšení a rozvoj nových pracovních míst, podpora práce v místě bydliště.
- Vyvážený poměr mezi zemědělskou produkcí a ochranou přírody.
- Vyvážený podíl jednotlivých typů využití území – mozaikovitost.
- Menší plochy orné půdy rozdělené rozptýlenou zelení.
- Rozvoj zástavby uvnitř původní zástavby.
- Obnova starých venkovských domů – zachování tradiční architektury.
- Zachování přírodních a kulturních hodnot krajiny.
- Rozvoj prostupnosti krajiny.
- Obnova historické kulturní krajiny – ovocné aleje, stromořadí.
- Zachování a rozvoj vztahů místních obyvatel, upevnění jejich identity, zvýšení zájmu o svoje okolí.
- Spolupráce mezi zastupitelstvem obce a místními obyvateli.
- Podpora místních zemědělců, regionální produkty
- Zachování přírodních a kulturních hodnot krajiny, zvýšení biodiverzity území.

POROVNÁNÍ VYUŽITÍ ÚZEMÍ SOUČASNÉHO STAVU S NÁVRHEM CÍLOVÉ CHARAKTERISTIKY KRAJINY

Obr. 135 Porovnání dopadu cílové charakteristiky na současný stav

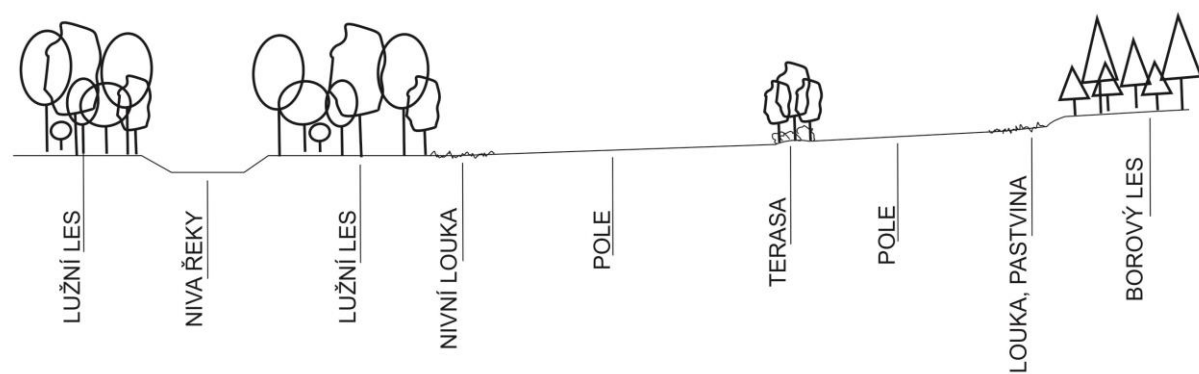

5.8.2 Návrh řešení krajinných úprav

Návrh vychází z cílové charakteristiky krajiny a konkretizuje její podobu ve formě krajinných opatření. Zároveň řeší problémy a chrání hodnoty v krajině identifikované prostřednictvím analýz.

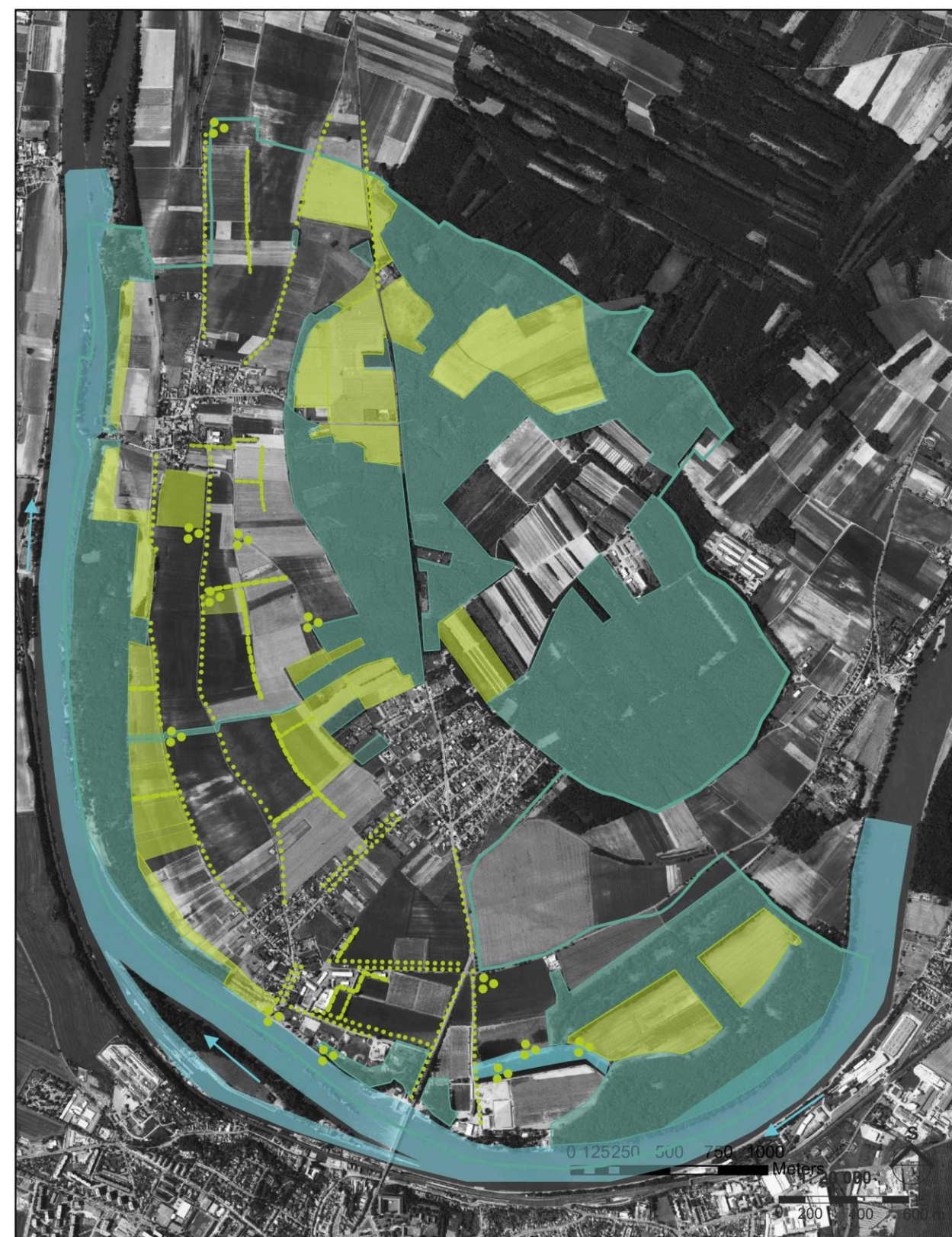
Změna využití území

Návrh změny využití území je zaměřen na přeměnu stávajících problematických ploch intenzivní orné půdy, na plochy trvalých travních porostů, nebo lesních porostů. Jedná se o plochy zaplavované, narušené erozí, plochy zbytkové, neobdělávatelné (nevhodné půdorysné uspořádání). Plochy TTP jsou navrženy v jižní části, podél nivy řeky Labe (filtrace hnojiv, zasakování vody do půdy). Lesní plochy jsou navrženy na špatně obdělávatelných plochách orné půdy, uvnitř lesních porostů, kde jsou segmenty orné půdy pro vytvoření souvislého porostu. (z hlediska ÚSES jsou to plochy vymezených biocenter, tak aby v nich nebyly plochy orné půdy, vzniknou tak celistvé plochy biocenter).

Obr. 136 Řez územím – změna využití území

Na následující straně Obr. 138 Mapa Návrh krajinných úprav

LEGENDA :

Poměr ploch vegetace

Trvalá stávající vegetace

Navržená vegetace

Obr. 137 Poměr ploch vegetace stávající/navržené

NÁVRH KRAJINNÝCH ÚPRAV

Legenda:

 Stávající vegetace

Změna využití území

 Orná půda - TTP

 Orná půda - les

Návrh vegetace - liniová, doprovodná, interakční prvky

 Ochranná a izolační zeleň

 Interakční prvky - meze, remízky

 Protipovodňová opatření - přírodní val

 Protierozní opatření - zatravnňovací pásy na orné půdě

Liniová vegetace - aleje

 Doplnění alejí, obnova původních histor. alejí

 Navržené aleje

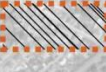
 Prstenec zeleně okolo zástavby

 Solitérní stromy a skupiny stromů - odpočívadla, vyhlídky, drobné sakrální prvky

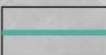
 Návrh ploch zástavby

 Extenzivní ovocné sady

 Návrh využití po skončení fotovoltaické elektrárny

 Ložisko štěrkopísku - návrh změny velikosti

 Nové procházkové trasy

 Hranice území

1: 15 000

0 200 400 600 m

Systém interakčních prvků, protipovodňová opatření

Na celém území převládají velké plochy, intenzivně obhospodařované zemědělskou činností. Plochy jsou velké, málo členěné vegetací. Na půdách dochází k ohrožení vodní a větrnou erozí. Eroze není intenzivní, ale do budoucna, vzhledem k intenzivnímu využívání půd, může dojít k její gradaci. Tato rizika mohou být snížena navržením systému interakčních prvků, které velké plochy rozčlení a dojde k eliminaci vzniku vodní a větrné eroze a k podpoře ekologické stability území (ucelený systém ÚSES), která je intenzivním využíváním významně narušena.

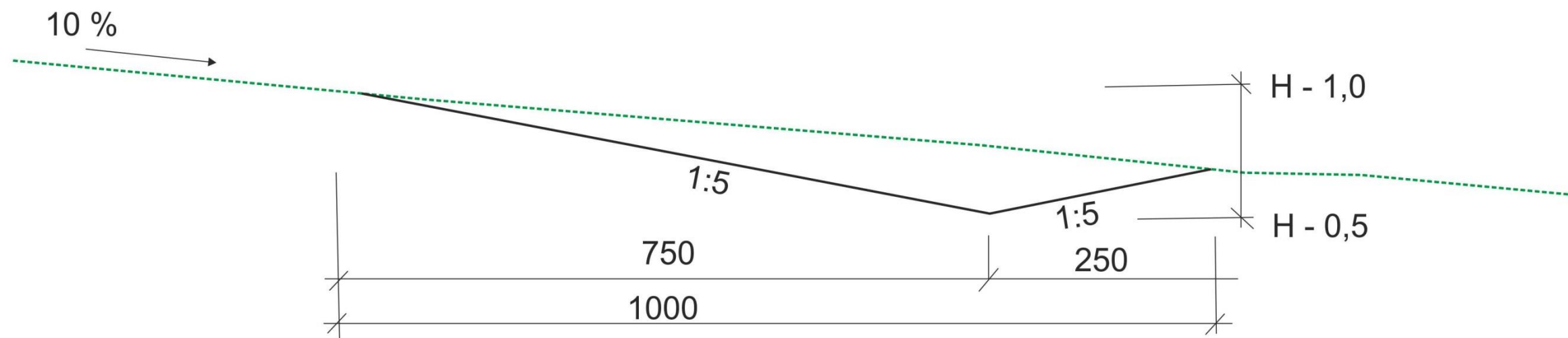
Jsou navrženy travnaté pásy, rozdělující velké plochy orné půdy. Tyto napomáhají ke zvýšení retenční schopnosti a akumulaci vod při přívalových deštích. Jedná se o remízky, meze a travnaté pásy podél cest a alejí. Interakční prvky budou zapojeny do systému ekologické stability a budou tvořit funkční systém ÚSES.

Významným prvkem v krajině je návrh protipovodňových opatření, jež jsou řešena šetrnou formou, v podobě zatravněných valů, které by měly ochránit zástavbu obou obcí před ničivými účinky povodní a záplav, zároveň pak tvořit nenápadný prvek v krajině, tyto nenaruší její charakter.

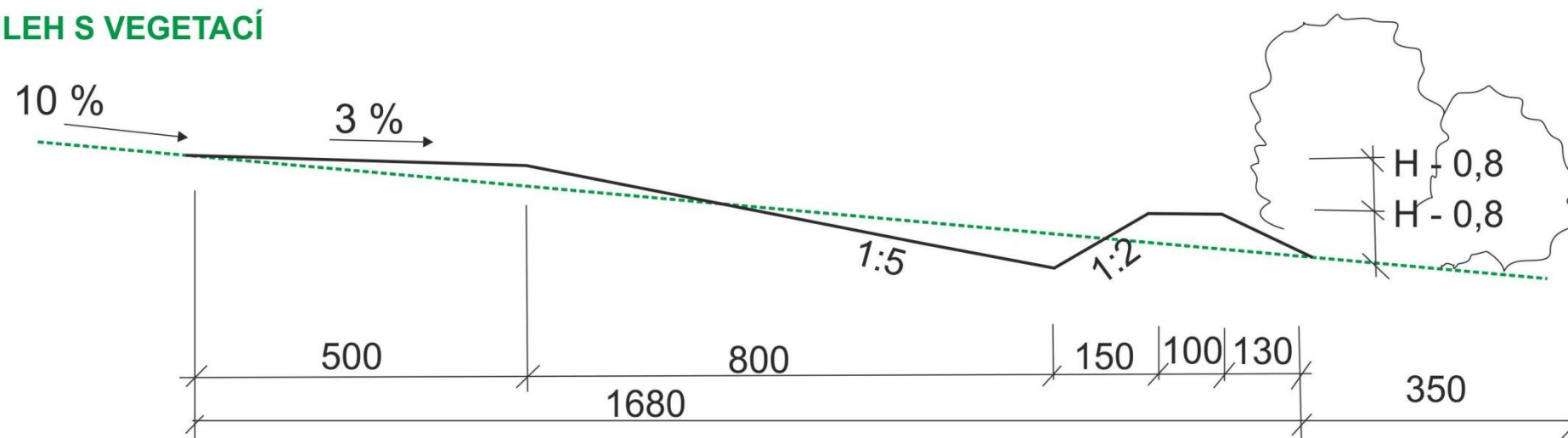
Protipovodňové valy jsou navrženy v obou případech při okraji lužních lesů. Přechod mezi valem a břehem řeky Labe bude částečně osázen vhodnými druhy stromů a keřů, které budou zároveň doprovázet procházkovou trasu kolem řeky Labe. Jsou navrženy dřeviny, které jsou shodné s biotopem Tvrdého luhu nížinných řek (L 2.3B), který se nachází kolem řeky Labe.

Doporučené druhy stromů a keřů: *Quercus robur*, *Acer campestre*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*, *Prunus padus*, *Populus nigra*, *Cornus sanguinea*, *Sambucus nigra*.

PRŮLEH S TRAVNATÝM PÁSEM

PRŮLEH S VEGETACÍ

Návrhem je zachovat původní meze a vhodným způsobem je upravit. Nově navržené meze jsou na místech, kde byly meze zrušeny v důsledku rozšiřování orné půdy. Navrženy jsou zatravněné meze s odtokem do odvodňovacích rigolů podél polních cest. Území není výrazně ohroženo vodní erozí, tento návrh je preventivním opatřením před vznikem rizika vodní eroze.

(Eroze byla stanovena na základě výpočtu sklonitosti území pomocí vrstevnic, na základě geologického podloží a půd a na průzkumu terénu (patrné rýhy v půdě).)

Obr. 139 Řezy průlehem s vegetací/ travnatým pásem

Liniová vegetace podél cestní sítě

Na celém území se nacházejí historické aleje, které byly součástí „barokizace krajiny“. Hlavní myšlenkou návrhu je obnova hlavních pohledových os, navázání na drobné sakrální objekty a vytvoření rozmanité harmonické krajiny. Historické aleje navazovaly na významné architektonické prvky, na kostely, zemědělské statky, mosty přes řeku Labe. V současnosti některé aleje i cesty úplně zanikly, nebo chátrají.

Návrhem je obnova historických alejí podél hlavních komunikací, její součástí je doplnění chybějících stromů, odstranění nebezpečných a chátrajících stromů a jejich postupné nahrazení novými. Dále jsou navrženy nové aleje, které podpoří rozmanitost krajiny, zvýšení rekreačního potenciálu, ale i ekologickou stabilitu území. Aleje jsou doplněny o travnatý pás s keřovými skupinami (nepravidelně).

Návrh výsadby původních ovocných druhů dřevin obsahuje, např. jabloně, třešně, hrušně, z listnatých druhů pak jírovce, lípy, javory.

Na následující straně Obr. 140 Příklad obnovy ovocné aleje

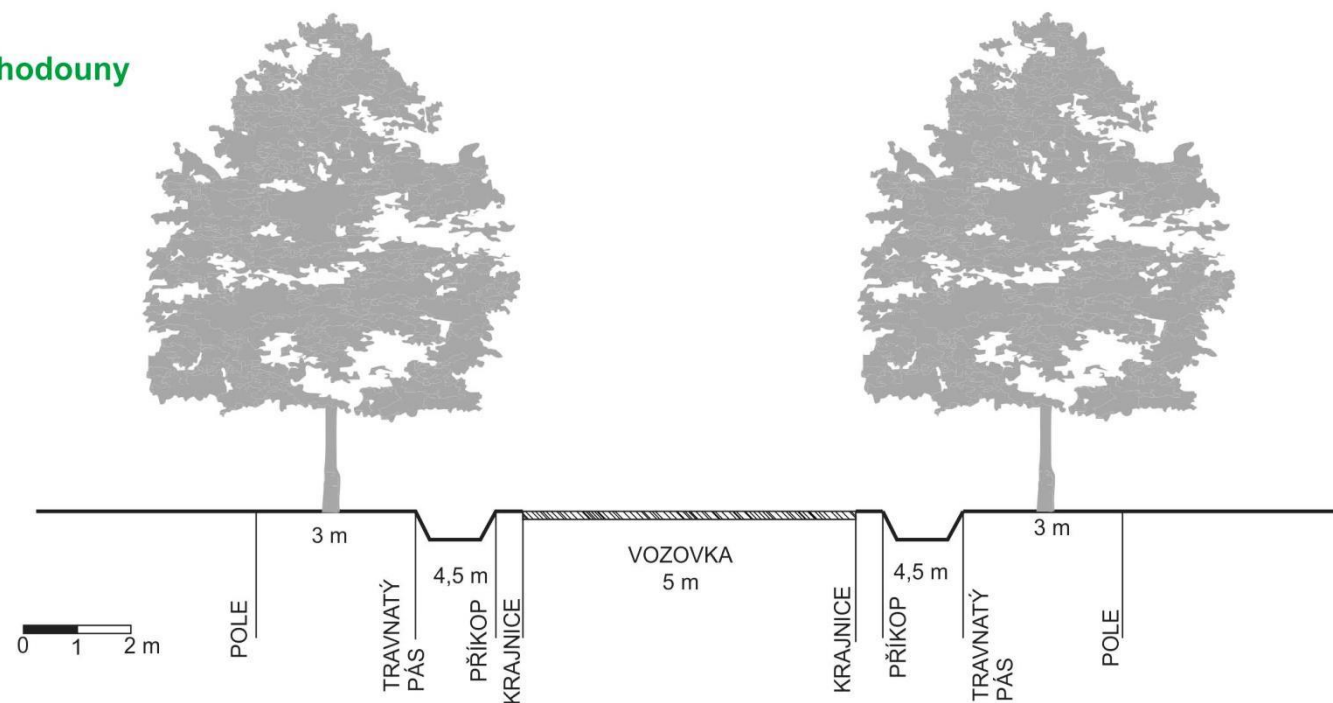
PŘÍKLAD NÁVRHU OBNOVY OVOCNÉ ALEJE VĚDOMICE - CHODOUNY

Navržena je obnova historické třešňové aleje. Obnova bude probíhat odstraněním přestárých a nebezpečných jedinců, odstranění nepůvodních druhů *Aesculus hippocastanum* a veškeré keřové vegetace. Navržen je kultivar *Prunus avium* 'Plena', který má vyšší odolnost i životnost.

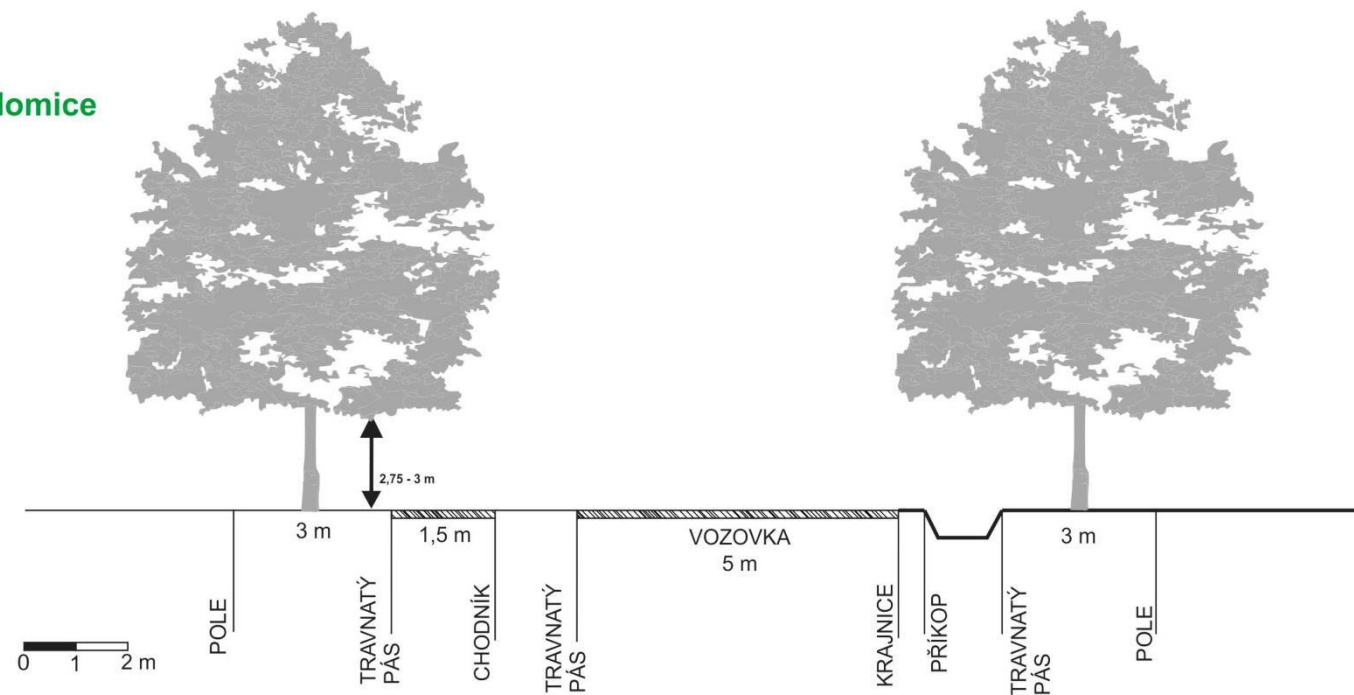
FOTODOKUMENTACE

Řez alejí Chodouny

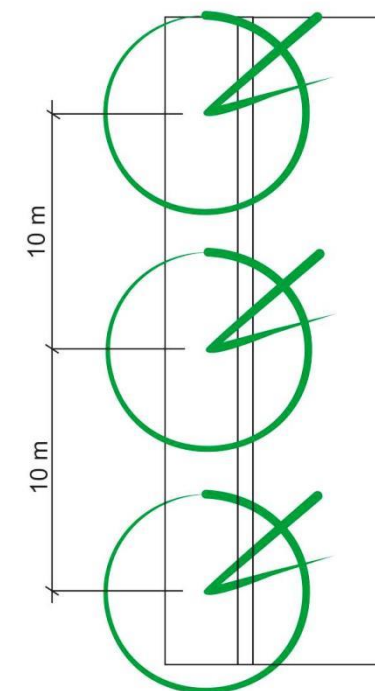

Řez alejí Vědomice

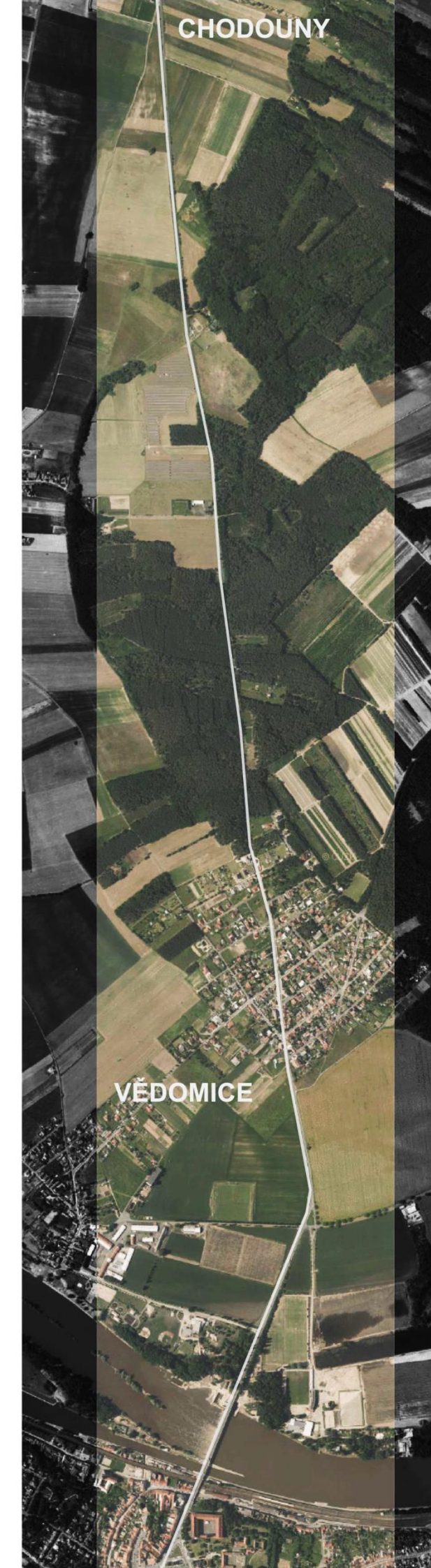

Prunus avium 'Plena'

- výška 15 - 20 m, šířka 8 - 10 m
- výsadbový materiál
- 16 - 18 obvod kmene
- 250 - 400 cm výška

Spon výsadby

Návrh ploch pro bydlení

V Územním plánu jsou navrženy plochy pro bydlení na kvalitních úrodných půdách a zároveň v aktivní záplavové zóně. Návrhem jsou vybrány vhodnější plochy pro rozšíření zástavby, nejen z hlediska estetického, ale především jsou vybrány ty plochy, které nebudou narušovat strukturu zástavby obcí a ohrožovat území. Jedná se především o proluky v zástavbě a plochy, které citlivě doplní půdorys zástavby. Nově navržené plochy jsou navrženy mimo aktivní záplavovou zónu.

Fotovoltaická elektrárna a její využití

V Územním plánu je plocha fotovoltaické elektrárny vedena jako Z – zastavitelná plocha fotovoltaických elektráren. Plocha je navržena pro dočasné využití, stanovena lhůtou do roku 2030. Další specifikace využití do budoucna není navržena. Návrhem je stanovení využití plochy po skončení životnosti elektrárny a zanesení do Územního plánu.

Je třeba kvalitně ošetřit, kdo bude hradit náklady na likvidaci panelů, aby nedošlo k potížím s odstraněním těchto prvků a následnému chátrání a zatěžování území. Plocha by mohla být využita jako TTP nebo lesní porost, kterých je na území menší procento zastoupení (např. oproti orné půdě).

Ložisko šterkopísku

V řešeném území se nachází velké ložisko šterkopísku. V budoucnosti by mělo s rozvojem západního obchvatu dojít k jeho vytěžení. V současnosti je ložisko bez vyhovujících přístupových cest, což by mohl vyřešit právě navrhovaný obchvat. Ložisko je soukromím majetkem. S vytěžením ložiska by měla být odtěžena velká část lesní plochy, přičemž by došlo k narušení nejen souvislé lesní plochy, ale i krajinného rázu, jehož jsou lesní plochy velkou součástí. Tato problematika byla projednána i s místními obyvateli.

Návrhem je šetrná forma vytěžení ložiska při zachování krajinného rázu. V návrhu je plocha ložiska zmenšena na nezbytně nutnou velikost, kdy je zachován obvodový pás lesního porostu, tvoří funkční a estetickou bariéru, jež by zmírnila dopady na krajinný ráz a vnímání obrazu krajiny. Problematika řešení ložiska šterkopísku je velmi složitá, je potřeba se na ni zaměřit podrobněji. V této diplomové práci není cílem řešení této problematiky, ale návrh krajinných úprav nebo taková opatření, která primárně chrání hodnoty krajiny

Návrh řešení západního obchvatu II/240 Roudnice nad Labem – Vědomice

Dalším výrazným problémem je návrh západního obchvatu Roudnice nad Labem – Vědomice. Na základě diskusí ve spolupráci s místními obyvateli a členy spolku, který se aktivně zabývá problematikou obchvatu, je dosaženo tohoto zjištění:

v současné době jsou navrženy dva obchvaty Roudnice nad Labem, které by primárně měly snížit dopravní zatíženost centra města Roudnice nad Labem. Západní obchvat Roudnice n/L – Vědomice, je veden napříč katastrálního území obce Vědomice a částečně i přes její zástavbu. Jihovýchodní obchvat Roudnice n/L – Štětí je veden mimo řešené území. V dohledné době je naplánována výstavba jihovýchodního obchvatu směrem na město Štětí. Lze se domnívat, že navržení jihovýchodní obchvat by mohl výrazně přispět ke snížení dopravy, nejen v centru města Roudnice n/L, ale mohl by snížit dopravní zatížení i v obci Vědomice. V této souvislosti by navrhovaný obchvat Roudnice n/L – Vědomice ztrácel na původním významu a jeho realizace by měla být zvážena.

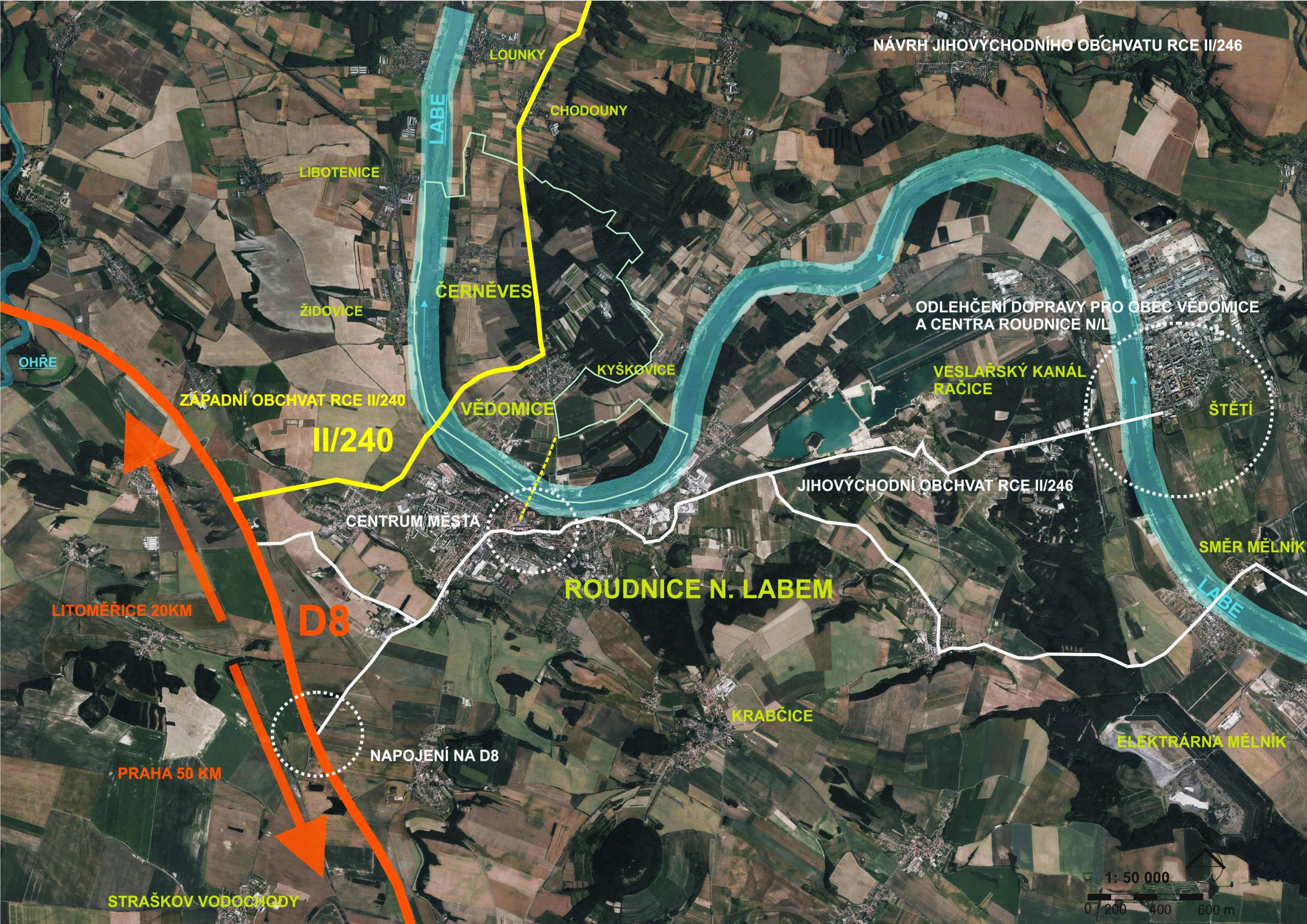
Součástí západního obchvatu je i nový most, který by vedl přes řeku Labe. Tento most je navržen v nejširším místě řeky, výrazně by tak narušil i krajinný ráz řeky Labe a okolní krajiny. Z ekonomického hlediska se jedná o velmi nákladnou a složitou stavbu, oproti jihovýchodnímu obchvatu³³.

Můj návrh, nebo spíše doporučení, spočívá v opětovném zvážení, zda je výstavba západního obchvatu nezbytně nutným zásahem do krajiny a života místních obyvatel.

Na následující straně Obr. 141 Mapa Návrh jihovýchodního obchvatu RCE II/246

³³ Jihovýchodní obchvat není veden přes řeku, nevznikají žádné nové mosty. Jediným výrazným zásahem jsou navržené kruhové objezdy a křižovatky.

LOUNKY

CHODOUNY

LIBOTENICE

LABE

ČERNĚVES

ŽIDOVICE

KYŠKOVICE

ODLEHČENÍ DOPRAVY PRO OBEC VĚDOMICE
A CENTRA ROUDNICE N/L

VESLAŘSKÝ KANÁL
RAČICE

ŠTĚTÍ

ZÁPADNÍ OBCHVAT RCE II/240

VĚDOMICE

II/240

JIHOVÝCHODNÍ OBCHVAT RCE II/246

CENTRUM MĚSTA

ROUDNICE N. LABEM

SMĚR MĚLNÍK

LABE

LITOMĚŘICE 20KM

D8

KRABČICE

ELEKTRÁRNA MĚLNÍK

NAPOJENÍ NA D8

PRAHA 50 KM

STRAŠKOV VODOCHODY

Prstenec zeleně kolem zástavby, navrácení ovocných dřevin do soukromých zahrad

Návrh řeší vytvoření propojení systému zeleně obce s okolní krajinou. Jsou stanovena základní doporučení, která jsou základem pro zachování původního obrazu vesnice. Navržený prstenec zeleně okolo zástavby obce Vědomice je navržen pro zachování současné struktury obce, kdy prstenec vymezuje a zároveň odděluje od sebe staré a nové Vědomice. Historicky je, dle místních obyvatel, rozdělení těchto dvou částí, charakteristickým znakem obce a okolní krajiny.

Návrh navrácení původních ovocných dřevin do soukromých zahrad je zaměřen na obnovení výsadby původních ovocných dřevin do zahrad. V historii byly ovocné sady neodmyslitelnou součástí každé zahrady. V oblasti Polabí je pěstování ovocných dřevin tradicí. Návrh je zaměřen na obnovu a zachování původních tradičních ovocných stromů v soukromých zahradách. Základem je především osvěta místních obyvatel a stanovení jednoduchých doporučení, která by informovala o vhodnosti některých druhů dřevin pro venkovská sídla a oblast Polabí. Touto problematikou se podrobněji zabývá Projekt QI112A138 Lokální identita zeleně venkovských sídel (2011-2014), který je zaměřen na popis principů výběru sortimentu rostlin vhodných pro venkovská sídla a krajinu ve vybraných oblastech. Jsou popsány obecné zásady a je doporučen sortiment ovocných a okrasných dřevin, bylin, které svým charakterem podpoří identitu a jedinečnost místa

Některá základní doporučení:

- Určení sortimentu dřevin vhodných na venkovská sídla (jabloně, hrušně, třešně, lípa, jírovec).
- Využívání původních ovocných druhů dřevin.
- Zachování a obnova ovocných sadů.
- Základní pravidla uspořádání zeleně a její gradace od středu směrem do krajiny.

(MAREČEK 2005)

Obnova pohledových os na významné dominanty

Významné dominanty v řešeném území jsou zároveň i orientačními prvky v krajině, které postupem času zanikají a ztrácí svůj význam. Některé výhledy časem zarostly vegetací, jiné jsou narušovány a překrývány stavbami zemědělských objektů.

Navrhována je obnova pohledových os, odstranění, nebo odclonění nevhodných prvků pomocí vegetace.

Architektura, regulativa novostaveb, obnova chátrajících staveb

Návrhem je stanovení základních doporučení, která by mohla být inspirací pro zachování tradičního charakteru a struktury obce.

Tradiční použití místních materiálů, základní pravidla pro nově vznikající stavby, rekonstrukci a snaha vycházet z tradičních prvků místní architektury, by mělo být předpokladem pro zachování charakteru místa obce. Nově vznikající typizované domy, vilky typu „podnikatelské baroko“ výrazně nerespektují stanovená pravidla a nemají ve venkovských sídlech místo.

- Používání regionálních materiálů (kámen-opuka, dřevo), přírodních materiálů.
- Základní pravidla pro novostavby a přestavby.

PRINCIPY ŘEŠENÍ USPOŘÁDÁNÍ VESNICKÝCH SÍDEL

Principy tradiční tvorby dle ŠKABRADY (1996) a jeho Zásady slušného chování nové stavby na české vesnici určují deset základních pravidel tvorby novostaveb na venkově.

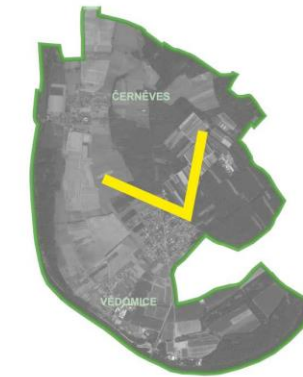
- Obdélný půdorys staveb
- Trojdílné členění půdorysu staveb
- Umístění na parcele
- Sedlová střecha
- Vstup do domu
- Usazení domu v terénu
- Nasazení střechy
- Zápraží
- Umístění komína
- Dvouraktové řešení

(ŠKABRADA 1996 Lidová architektura)

Všechny tyto základní znaky tradičního uspořádání staveb můžeme použít jako inspiraci pro tvorbu novostaveb na venkově. Tyto pravidla můžeme považovat za jakási pravidla slušného chování.

„ZA VĚDOMICEMI“

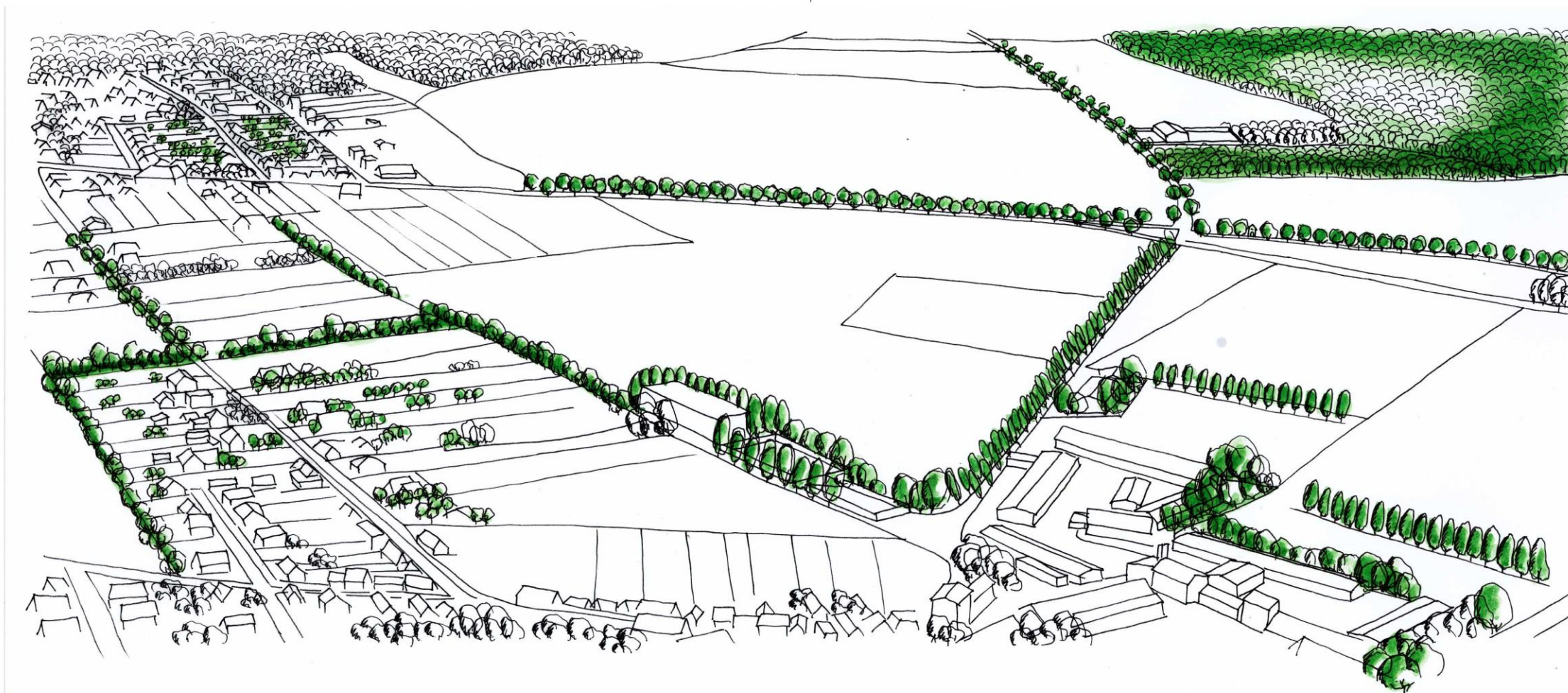
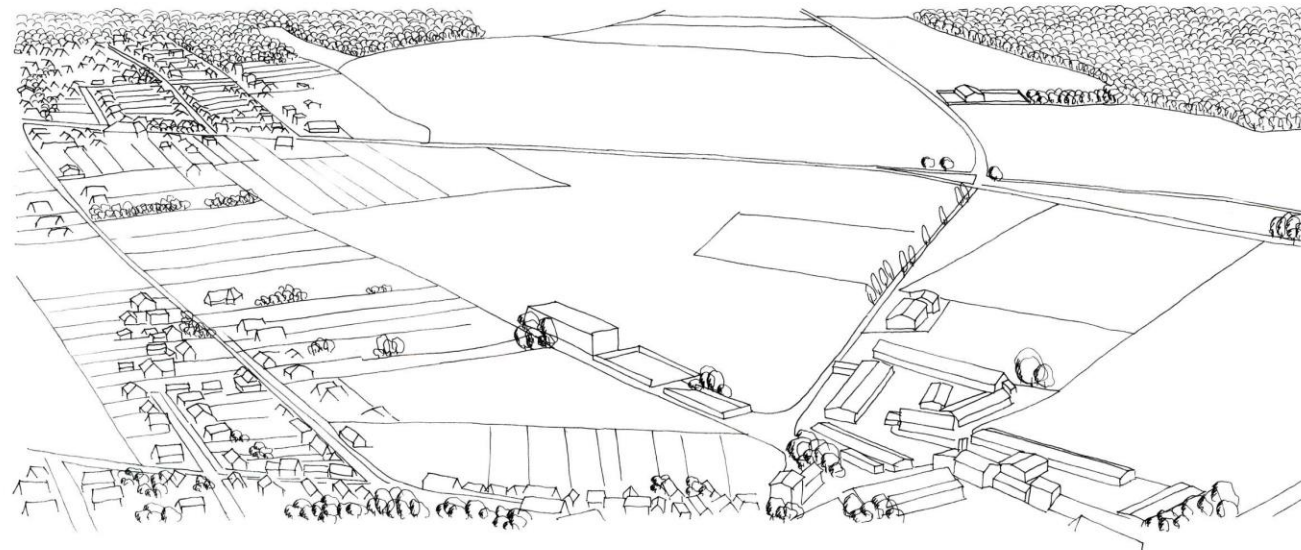
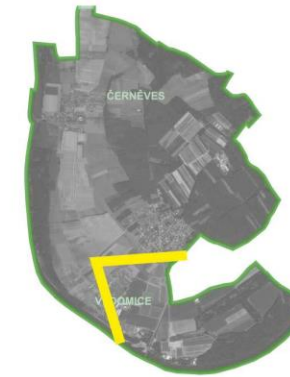
(návrh lipové aleje mezi starými a novými Vědomicemi, prstenec zeleně okolo zástavby
návrh extenzivních ovocných sadů za obcí,
návrh nové cesty mezi poli

Obr. 142 Zákres do leteckého snímku „Za Vědomicemi“

„POHLED NA NOVÉ VĚDOMICE“

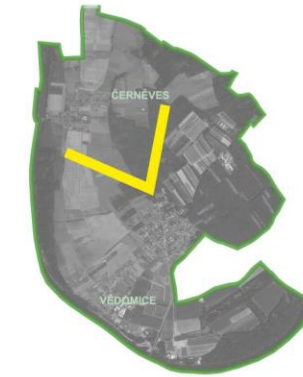
(návrh ovocné aleje při vjezdu do nových Vědomic,
návrh lipové aleje mezi starými a novými Vědomicemi, prstenec zeleně okolo zástavby
návrh ochranné zeleně kolem zemědělských objektů (odclonění negativních pohledových dominant),
rozšíření lužního lesa u řeky Labe

Obr. 143 Zákres do leteckého snímku „Pohled na nové Vědomice“

„POHLED NA ČERNĚVES“

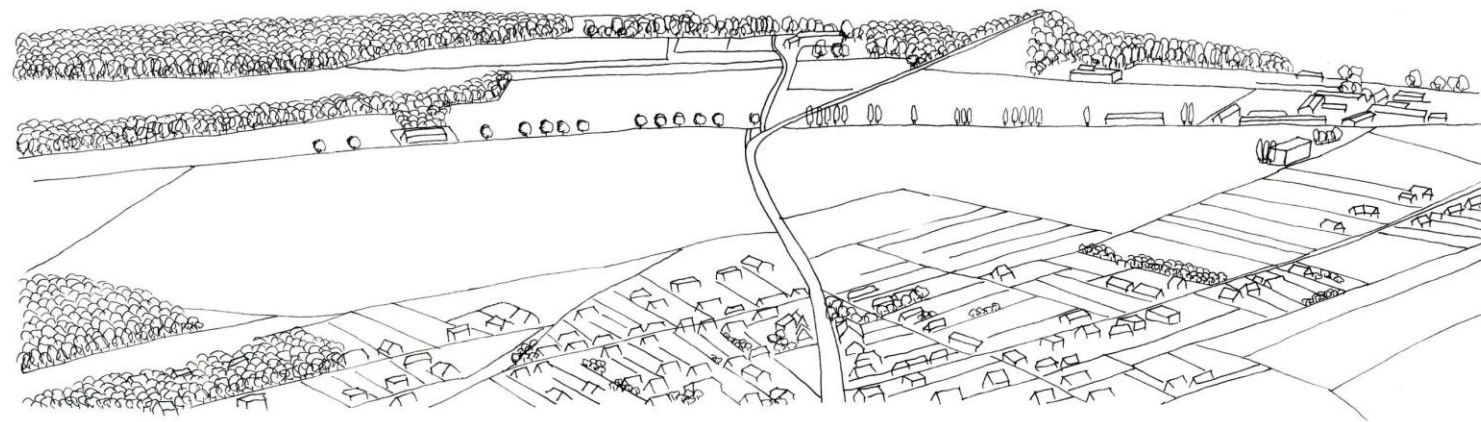
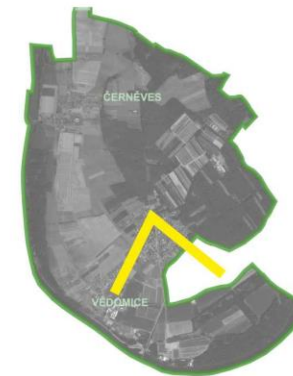
(návrh nových cest v krajině, prstenec zeleně okolo zástavby
návrh extenzivních ovocných sadů za obcí, návrh rozvoje zástavby v nových Vědomicích)

Obr. 144 Zákres do leteckého snímku „Pohled na Černěves“

„POHLED NA LUŽNÍ LES“

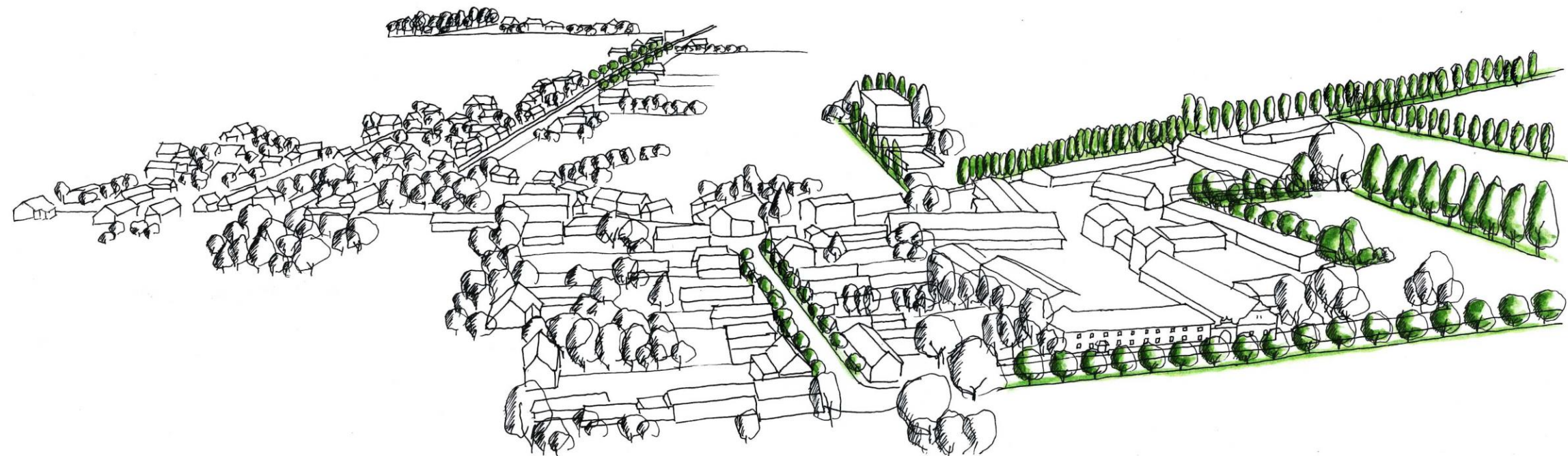
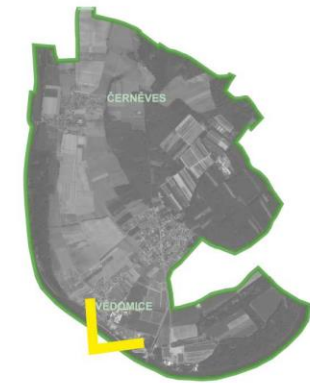
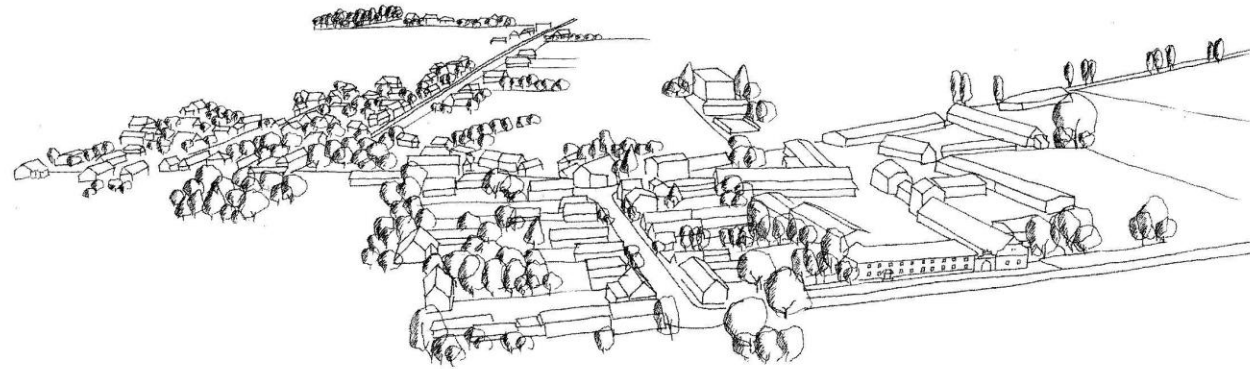
(návrh ovocné aleje při vjezdu do Vědomic, prstenec zeleně okolo zástavby,
návrh ochranné zeleně kolem zemědělských objektů (odclonění negativních pohledových dominant),
návrat původních ovocných dřevin do soukromých zahrad)

Obr. 145 Zákres do leteckého snímku „Pohled na lužní les“

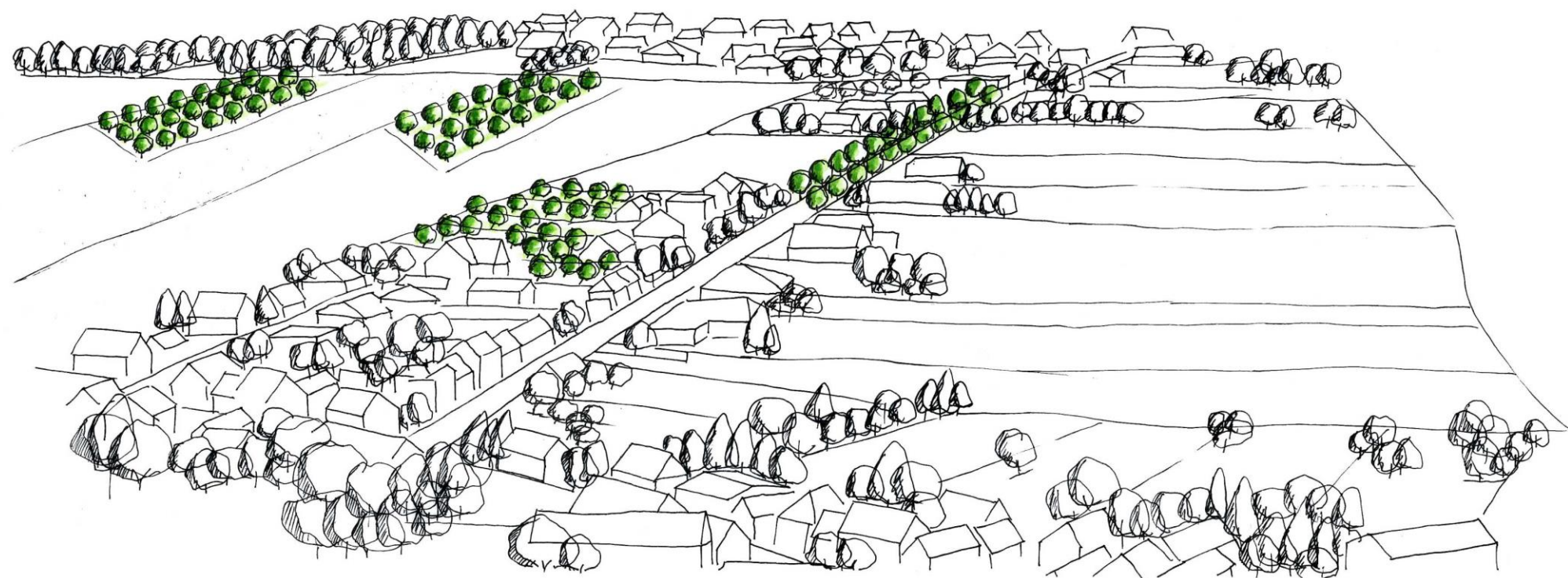
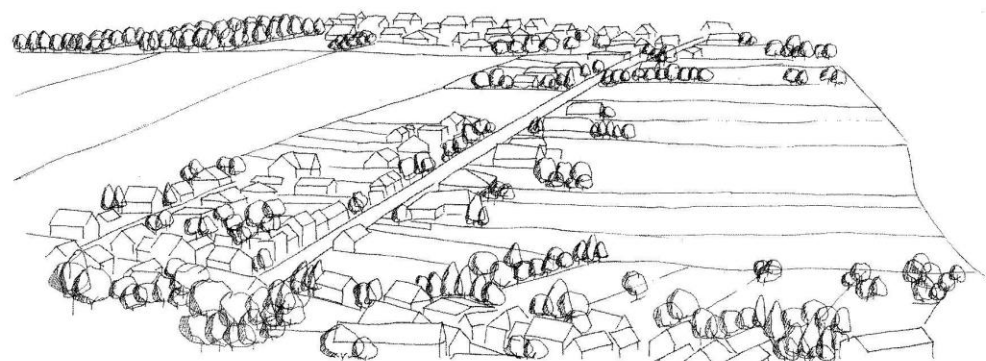
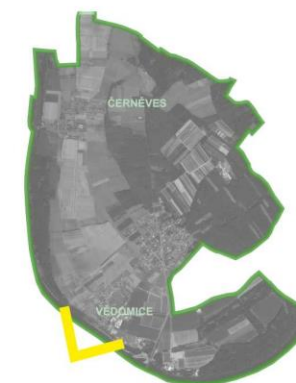
PANSKÝ STATEK

(návrh aleje před panským statkem,
návrh ochranné zeleně kolem zemědělských objektů
odclonění negativních dominant území)

LIPOVÁ ALEJ VĚDOMICE

(návrh lipové aleje mezi starými a novými Vědomicemi - zachování původního charakteru obce,
návrh extenzivních ovocných sadů za obcí,
návrat původních ovocných dřevin do soukromých zahrad)

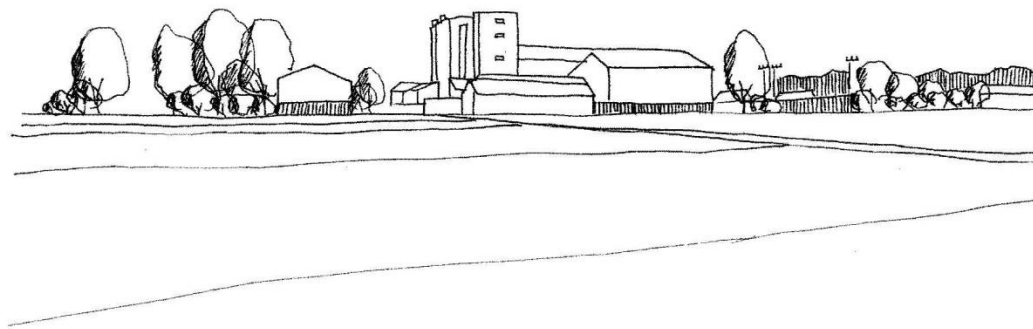
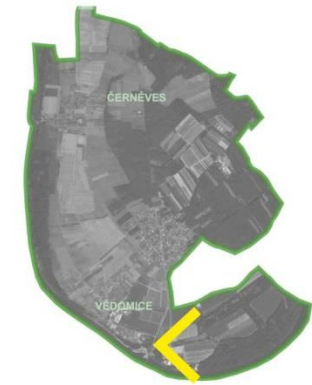

Obr. 147 Zákres do leteckého snímku „Lipová alej Vědomice“

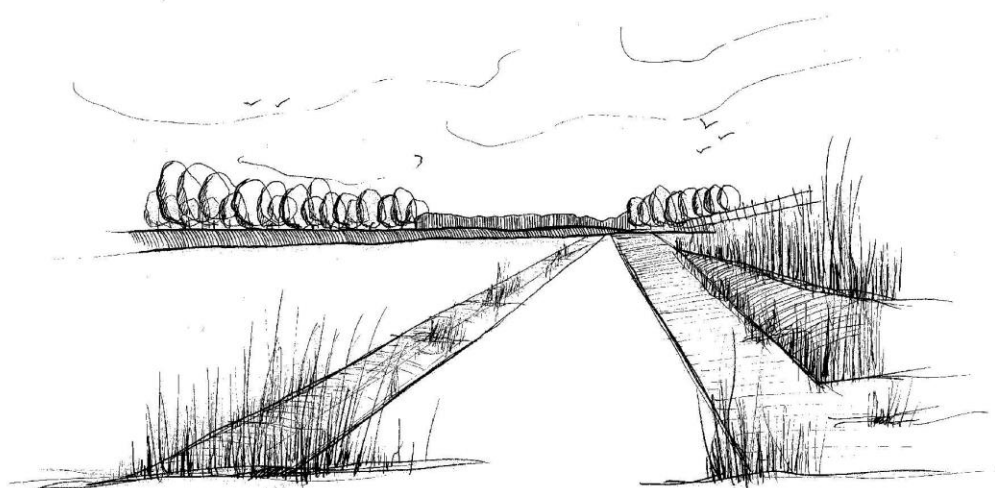
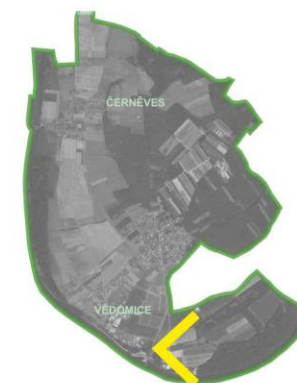
OCHRANNÁ ZELEŇ KOLEM ZEMĚDĚLSKÝCH OBJEKTŮ

(návrh ochranné zeleně kolem zemědělských objektů, odclonění negativní dominanty území))

KOLEM VODY „POD LIPOU“

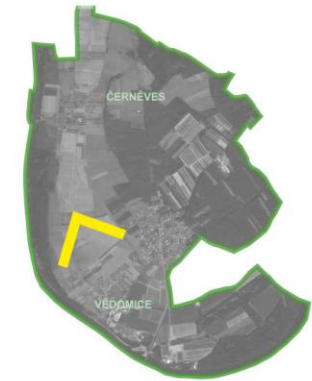
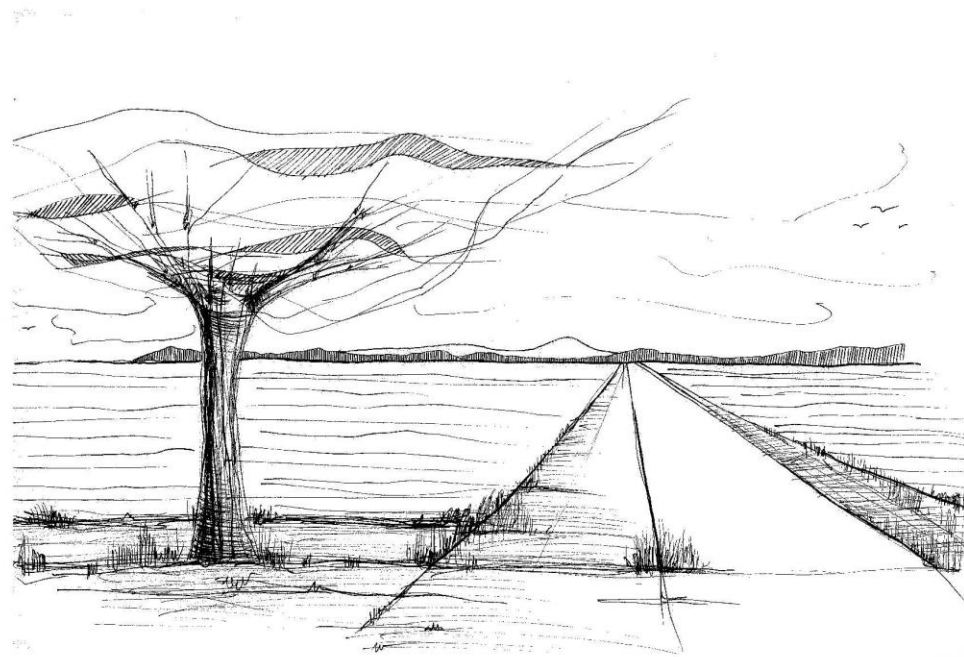
(návrh procházkové trasy kolem vodní nádrže,
zachování tradičního rybaření - stromy na břehu - vytvoření stínu pro posezení)

Obr. 149 Zákres do fotografie „Kolem vody Pod Lipou“

VYHLÍDKA NA ŘÍP

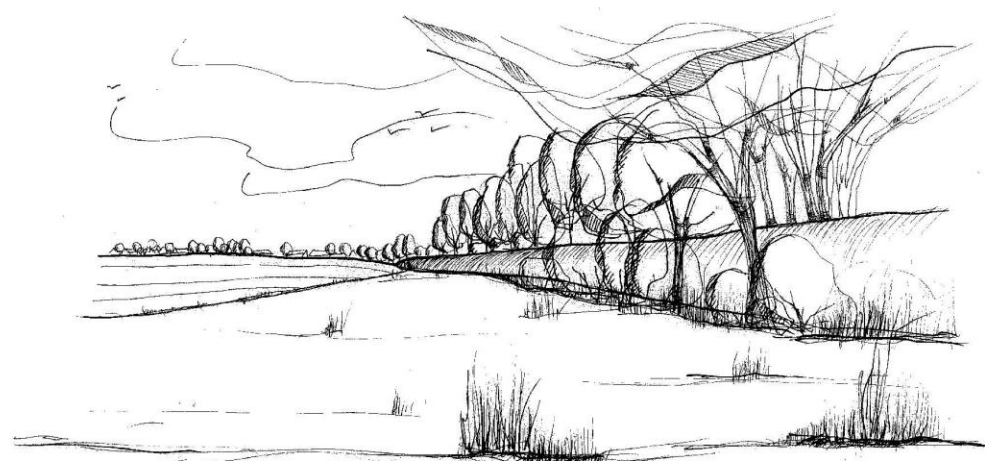
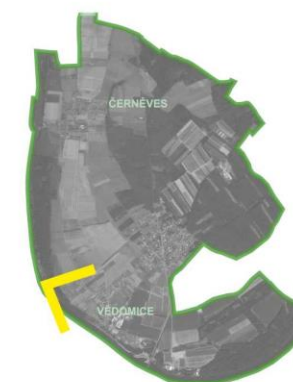
(návrh vyhlídky na Říp na Labské cyklotrase)

Obr. 150 Zákres do fotografie „Vyhlídka na Říp“

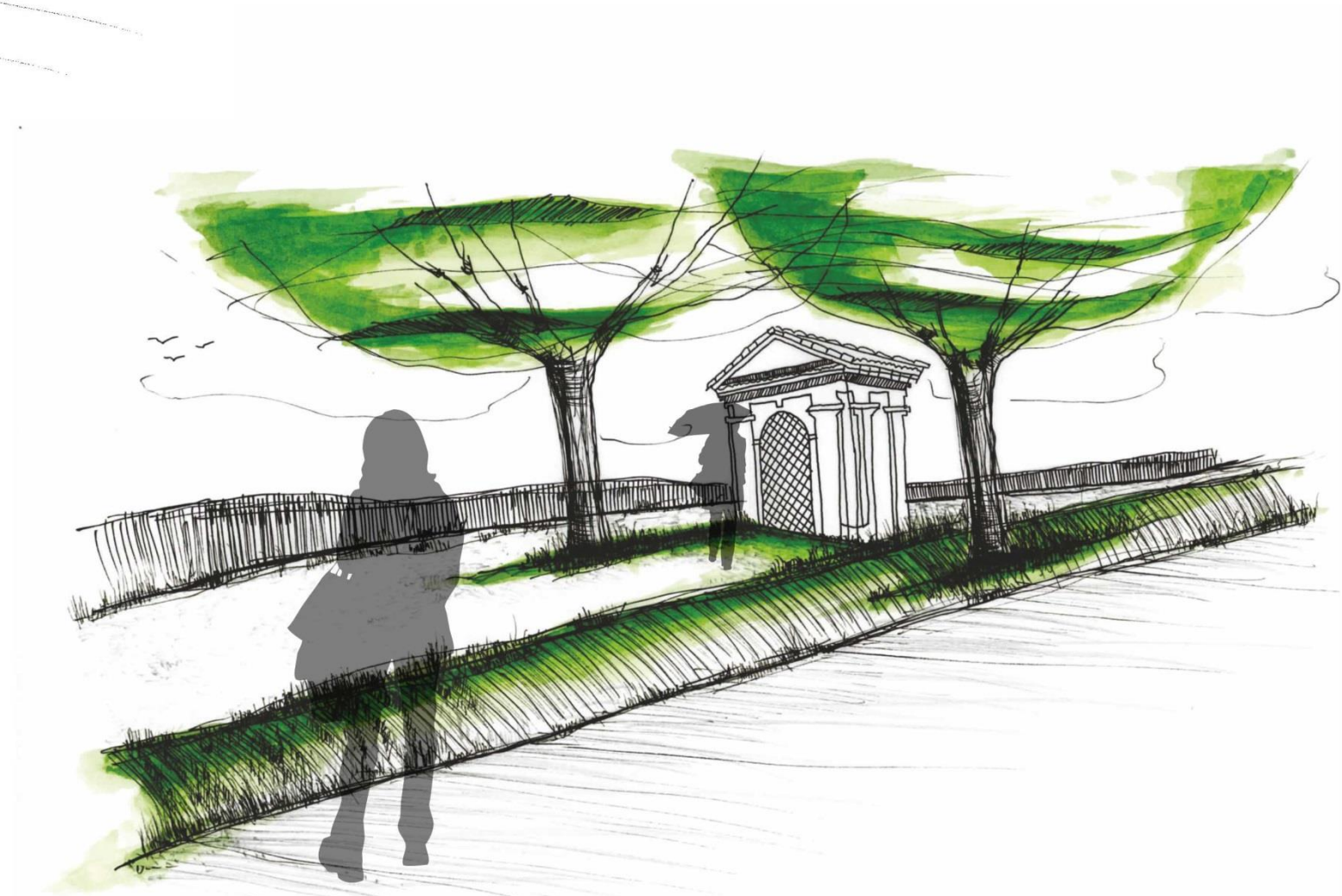
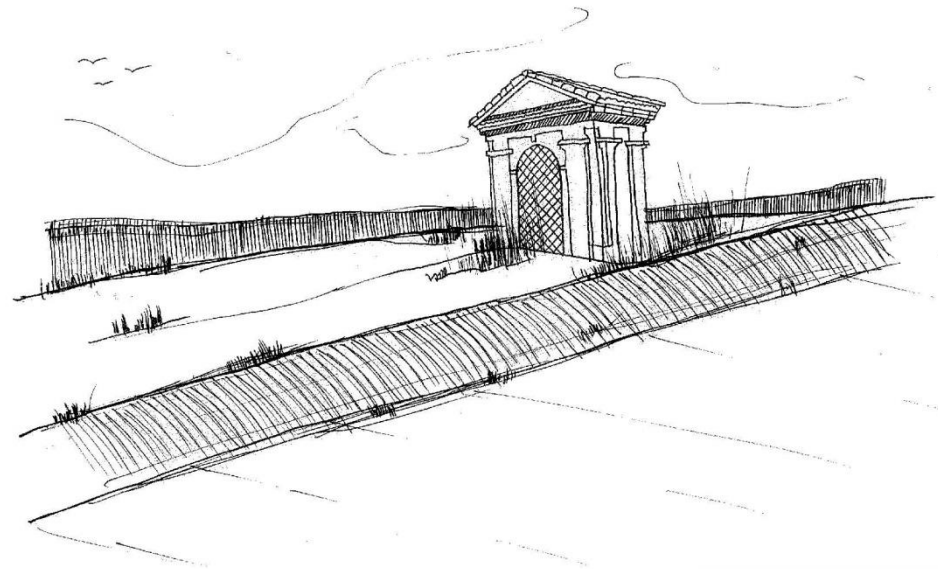
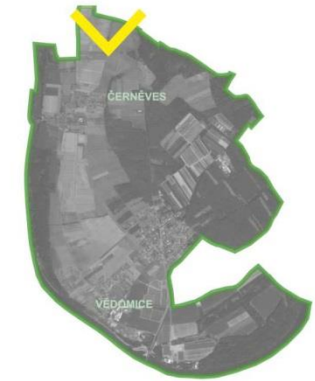
CESTA „KOLEM VALU“

(návrh procházkové trasy kolem zatravněného valu, propojení obce Vědomice a Černěves)

Obr. 151 Zákres do fotografie „Kolem valu“

KAPLIČKA U LOUNEK
(návrh obnovy okolí kapličky)

Obr. 152 Zákres do fotografie „Kaplička u Lounek“

6. DISKUZE

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit možnosti a úskalí implementování Evropské úmluvy o krajině a dokumentací podporované participativního plánování s veřejností. Lze říci, že zapojování veřejnosti do plánovacích procesů je v České republice stále na počátku svého vývoje. Participativní plánování a na něj, v této diplomové práci navazující stanovení cílových charakteristik krajiny, je sice součástí Evropské úmluvy o krajině a mělo by být respektováno, ale samotný metodický postup je pouze v obecné rovině, implementování v současné praxi je stále na počátku.

Metodický postup stanovení cílových charakteristik představuje jen hrubý návod. Základem je vytvoření metodického postupu, který by nastínil, jak pracovat s veřejností, jak ji zapojit do plánování a vytvořit základní podklad pro stanovení cílových charakteristik krajiny. Otázkou však zůstává, lze opravdu stanovit jednotnou metodiku pro všechny krajiny?

Stanovení cílových charakteristik pro kraje je spíše hrubé zhodnocení základních charakteristických znaků a rysů krajiny, které mohou opomenout velmi významné znaky krajiny z pohledu místních obyvatel, kteří krajinu obývají.

Evropské úmluva hovoří o vztahu místních obyvatel k místu, kde žijí. Domnívám se, že vzájemný dialog mezi experty a místními obyvateli by měl být základem každého plánovacího procesu, kde jsou řešeny otázky krajiny v jejich okolí. Pouze tak může expert krajinu poznat ze všech úhlů a pochopit charakter dané krajiny. Vzájemnou spoluprací s veřejností může expert získat informace, na jejichž základě může metodický postup následně upravit. Myslím si, že každá krajina je velmi individuální složkou a je potřeba každou řešit samostatně, s ohledem na její charakteristické znaky, ale i na problémy, které danou krajinu ohrožují a „trápí“.

Problémem současné doby je odcizení lidí a zvýšení nezájmu o jejich okolí. Participativní plánování může být jednou z možností, jak dosáhnou zvýšení zájmu o své okolí. Může výrazně ovlivnit povědomí lidí o možných hodnotách a problémech v krajině, v neposlední řadě pak informovat o možném potenciálu rozvoje krajiny. Krajinný architekt by měl, jako nezaujatý pozorovatel a expert, odhalit potenciál území, který místní obyvatelé jako „laici“ často přehlížejí. Jeho úlohou by mělo být všechny získané informace, ale i přání a požadavky místních obyvatel, využít pro návrh ochrany a péče o krajinu, tak aby byly zachovány její hodnoty, vyřešeny problémy a vznikla tak udržitelná, harmonická krajina, obytná pro místní obyvatele.

Krajina je velmi složitým prvkem, je potřeba ji řešit komplexně. Řešení vyžaduje interdisciplinární přístup a spoluprací všech dotčených profesí a orgánů státní správy. Stejně tak, by se mělo přistupovat k implementaci Evropské úmluvy o krajině a jejím uvedením do praxe. Jen vzájemnou spoluprací všech profesí je možné dosáhnout vytvoření metodiky, která by byla základem pro stanovení nejen cílových charakteristik v krajině, ale i vhodným nástrojem (vodítkem) pro zapojování veřejnosti do plánovacích procesů. Jen vzájemná spolupráce může vytvořit plnohodnotný návrh, zohledňující požadavky a přání místních obyvatel, ale i zachovávající charakteristické znaky krajiny.

Diplomová práce je jen pouhou ukázkou, jak by se veřejnost jedné nebo dvou obcí mohla zapojit do plánovacích procesů, jaká jsou pozitiva a negativa participativního plánování, a jaký návrh cílových charakteristik krajiny může na základě takové spolupráce vzniknout.

Součástí diplomové práce jsou získané informace od místních obyvatel a společný návrh cílových charakteristik krajiny. Nejedná se o sociologický průzkum, ale možné způsoby využití různých metodik a postupů pro získání různých typů informací od místních obyvatel. Zjištění jejich postojů a vnímání krajiny v jejich okolí a následné využití všech získaných poznatků při návrhu cílových charakteristik krajiny a krajinných úprav.

Byly zvoleny různé metodiky a postupy. Každá metodika a postup sebou přináší určitá úskalí. Velkou roli v tomto ohledu hraje mnoho faktorů, např. počasí, které může výrazně ovlivnit průběh setkání, nebo plánovanou procházku, jež je součástí metodiky ECOVAST.

Použitá metodika ECOVAST, je velmi složitým, časově i finančně náročným postupem. Mám za to, že tato metodika v praxi nemůže obstát vždy na sto procent. Jak jsem již uvedla, především časová náročnost je velkou překážkou. Metodika je dobrým postupem pro získání kvalitních informací, je dobře proveditelná a vyhodnotitelná, je však postavena na účasti více počtu obyvatel. Dalším úskalím je, že hodnocení krajinného rázu je pouze preventivním hodnocením a nehrozí bezprostřední nebezpečí, tím je zájem místních obyvatel nižší.

V průzkumu metodiky ECOVAST a zpracování krajinné matice není možné zcela jasně určit postup výběru jednotlivých znaků místními obyvateli. Bylo evidováno, kolik osob se zúčastnilo, jaké znaky byly vybrány, jejich význam, zda byl vybraný znak pozitivního, nebo negativního významu. Lze říci, že se místní obyvatelé zaměřovali spíše na pozitivní znaky v krajině. Jediným výrazným negativem je v současnosti navrhovaný obchvat obce Vědomice. Lze ale říci, že pokud by tento fenomén výrazně nezasahoval do jejich okolí, představuje pro ně okolní krajina harmonické místo, považují krajinu ve většině případů za pozitivní a jsou s ní spokojeni.

Velmi přínosným je zhodnocení pocitů a asociací, kdy účastníci popisovali, jak krajinu vnímají a proč je pro ně důležitá. V tom to bodě pak expert získává ještě hlubší povědomí o krajině a jejich významných hodnotách. „To jaké jsou pocity a jejich vztah k místu.“, na základě těchto informací je pak možné lépe a citlivěji pracovat s krajinou. V tomto bodě je možné vidět základ implementace Evropské úmluvy o krajině, kdy krajina je především místem života místních lidí, jejich identitou, ne pouhým souborem přírodních složek.

Další metodikou, která byla zvolena jako náhradní řešení neuskutečněné procházky, je výběr znaků krajiny ze sady fotografií. Lze říci, že výběr ze sady fotografií byl velkým přínosem pro místní obyvatele, byl to pro ně jeden z jednoduchých a srozumitelných postupů, neboť metodika ECOVAST byla z jejich pohledu náročnější na srozumitelnost. Musím konstatovat, že pro některé se může zdát tato metodika jako zavádějící, až manipulativní, ale na její obhajobu lze říci, že fotografie jsou vhodným řešením a náhradou procházky. Fotografie jsou srozumitelným nástrojem pro představení zájmového území, nedochází k nesrovnalostem v diskuzi a fotografie se tak staly pomůckou pro určení daného místa. Dalším pozitivem je z velké části shodný výběr znaků účastníky a autorkou.

Jedinou metodikou, která byla použita plošně na celé území, bylo dotazníkové šetření. Lze říci, že se dotazníky nesetkaly s velkým ohlasem i přesto, že byli osloveni obyvatelé každého domu. Možným problémem bylo především zjištění, že dotazníky jsou pouze pro studentské účely a pozbývají tak zásadní důležitosti, ve vazbě na aktuální řešení místní krajiny. Myslím si, že pokud by se reálně jednalo o zásah do řešeného území, zvýšil by se zájem nejen o vyplnění dotazníku, ale i následná setkání.

Identifikace znaků krajiny místními obyvateli, jejich výběr ze sady fotografií a následná diskuze, byly velkým přínosem pro pochopení hodnot území, které nám odborníkům jsou skryté. V diskusi byly naznačeny znaky krajiny a pojmenování krajiny (místa v krajině stanovená místními obyvateli), které výrazně formují charakter krajiny.

Některé znaky, jež byly stanoveny místními obyvateli a jsou vnímány jako velmi důležité, jsou lokalizovány až za hranicemi řešeného území. Jedná se především o výrazně zmiňovanou dominantu horu Říp, vrch Sovice, nebo České středohoří. Tyto znaky mají velký vliv na řešené území a jsou hodnotnými znaky krajiny, výrazně ovlivňující její charakter. Některé znaky identifikované autorkou DP uvedené ve výběru nebyly místními obyvateli vůbec zmiňovány. Některé znaky, které byly autorkou DP identifikovány jako negativní, naopak místní nevnímaly výrazně rušivě např. bývalé budovy JZD (současné uhelné sklady) u obce Vědomice. Naopak, velmi výrazně, byl vyzdvihován jarní aspekt lužního lesa, tj. vztah k lužnímu lesu na břehu řeky Labe, který místní velmi často navštěvují a jeho přítomnost berou jako vzácnou součást svého území, kterou se snaží chránit.

V hodnocení znaků krajiny byly negativní znaky propojeny s problémy v území, s jeho nevhodným využitím, např. s ložiskem šterkopisku bude následně odtěžena velká část lesní plochy. Intenzivní využití orné půdy v okolí řeky Labe spolu s vlivem propustného podloží a vysoké intenzity užívání zemědělských hnojiv a postřiků, mohou způsobit kontaminaci podzemních a povrchových vod. Velkým problémem je navržený obchvat Roudnice nad Labem, který je veden přes část zástavby obce Vědomice, nebo hrozba častých povodní a záplav.

Dalším krokem spolupráce byl společný výběr ze scénářů vývoje krajiny, zde byly představeny současné trendy vývoje krajiny a hybné síly, které na změny v krajině působí.

Jednotlivé scénáře představují místním obyvatelům různé pohledy na krajinu. Tyto scénáře umožňují si lépe představit a pochopit jejich krajinu do budoucna a na základě toho se objektivně rozhodnout, co ve své krajině chtějí. Následná diskuze nad jednotlivými scénáři jen potvrdila jejich výběr jednotlivých bodů (charakteristik) scénářů. Scénáře byly hodnoceny jako velmi pozitivní příklad pro vytvoření představy o vývoji krajiny do budoucna.

Místní obyvatelé výrazně přispěli k identifikování charakteristických znaků krajiny a návrhu cílových charakteristik krajiny, tak pomohli autorce hlouběji poznat jejich krajinu. Jejich postřehy, pohledy a vnímání na krajinu, byly cenným základem pro kvalitní návrh a řešení problému v krajině. Z účasti na setkáních byl patrný velmi pozitivní vztah ke svému okolí, ale zároveň i beznaděj, bez možnosti jakkoliv ovlivnit vývoj krajiny a její využití do budoucna.

Nesmíme opomenout především jejich ochotu a zájem o danou problematiku. Ve spolupráci s místními obyvateli jsem si nejen vyzkoušela roli facilitátora, ale vytvořila jsem si i vztah ke krajině za pomoci místních obyvatel, kteří mi umožnili poznat zdejší krajinu i z jiného úhlu.

Základem metodiky dle LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVA a kol. (2013) jsou tři setkání s místními obyvateli. Z časových důvodů k třetímu setkání nedošlo. Náhradou za neuskutečněné třetí setkání byla účast na kritice školního předmětu Diplomový ateliér, kdy jsem získala další úhel pohledu na problematiku participativního plánování a stanovení cílových charakteristik krajiny. Na kritice jsem své výsledky přednesla komisi vyučujících. Mohu říci, že vysvětlit v deseti minutách podstatu a význam cílových charakteristik krajiny je velmi obtížným úkolem. Je proto důležité vysvětlit především jaký přínos mají cílové charakteristiky krajiny a v neposlední řadě pak zdůraznit potřebu spolupráce mezi expertem a veřejností.

Výsledný návrh cílových charakteristik krajiny nastiňuje možná řešení využití území do budoucna, s přihlédnutím k požadavkům a přání místních obyvatel, kdy je částečně naplněna implementace Evropské úmluvy o krajině. V této diplomové práci, byl návrh cílových charakteristik zpracován co nejlépe reálnému metodickému postupu pilotního projektu LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol.(2013), Současnost a vize krajiny Novodvorská a Žehušicka ve středních Čechách, některé postupy byly upraveny vzhledem k velikosti řešeného území a počtu řešitelů.

Dalším logickým krokem, který by výrazně mohl pomoci v pochopení možného využití území do budoucna, především v porovnání dopadů jednotlivých scénářů krajiny, je kvantifikování dopadů těchto scénářů na krajinu, např. ve smyslu ekosystémových služeb, které mohou vyhodnotit dopady na změny v území z hlediska ekologické stability území, klimatických změn, ekonomické výtěžnosti nebo protipovodňových opatření. Ze světových příkladů lze uvést Massachusetts 2013, příklad z České republiky, projekt Base Šumava, kdy jsou kvantifikovány dopady jednotlivých scénářů na ekosystémové služby (např. regulace klimatu, eroze nebo regulace kvality vody a jejich dopad na biosférickou rezervaci Kvilda na Šumavě). Výsledkem je integrovaná perspektiva ekosystémových služeb, přinášející informace, potřebné pro správu přírodního prostředí a přínosy lidské společnosti HARMÁČKOVÁ, KRKOŠKA a kol.(2015).

Jak uvádějí HARMÁČKOVÁ, KRKOŠKA a kol.(2015), kvantifikování dopadů jednotlivých scénářů a ekosystémových služeb může pomoci při tvorbě sdílené vize budoucího vývoje zúčastněnými stranami různorodého zaměření.

V této diplomové práci není v mé moci (kompetenci) dosáhnout těchto výsledků, nejen z časových důvodů. Pro zjištění tzv. „tvrdých dat“ je zapotřebí odborných znalostí, výpočetní techniky a programů, s jejichž pomocí je kvantifikování těchto dat možné. Musíme si uvědomit, že na zpracování těchto projektů se podílejí vícečlenné týmy, kde jsou zastoupeni projektanti více profesí a oborů. V této diplomové práci bylo cílem si vyzkoušet metodiky a postupy, kterými lze vytvořit scénáře vývoje krajiny a návrh cílových charakteristik krajiny. Především v pozici role facilitátora a projektanta, který se snaží o aktivní účast místních obyvatel a jejich zapojení do plánovacích procesů.

Občané obce Vědomice byli velmi komunikativní, vstřícní a dobře se s nimi spolupracovalo. Především musím vyzdvihnout ochotu paní místostarostky Ing. Fořtové, která mi velmi pomohla s organizací setkání. Zájem o setkání byl dle mého názoru velmi ovlivněn současným tématem

obchvatu Roudnice n/L, o který se místní velmi zajímají. Doufám, že toto setkání bylo přínosem nejen pro mě, ale i pro obec, která získala nový pohled na plánování procesů v obci..

Závěrem lze pouze upozornit na několik získaných poznatků, které by mohly přispět k metodice stanovení cílových charakteristik krajiny. Důležitým aspektem participativního plánování je především jeho časová a finanční náročnost. Velkým problémem je, že zapojování veřejnosti do plánovacích procesů obce je jen čistě závislé na ochotě vedení obce, zda chce přizvat místní obyvatele k těmto rozhodnutím. Dále pak zmíněné finance, kdy z pohledu obce jsou finance potřebné na „důležitější věci“. V neposlední řadě pak samotná neochota a nezájem místních obyvatel o dění v obci.

V současné době se o zvýšení povědomí a zájmu o dění ve svém okolí zasluhují různé organizace a spolky, které poskytují nejen základní informace, ale pomáhají např. při plánování veřejných prostor. Důležité je také zmínit pilotní projekty, které zkoušejí využití postupů a metodik pro stanovení cílových charakteristik krajiny. Např. LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol.(2013), Současnost a vize krajiny Novodvorská a Žehušicka ve středních Čechách nebo HARMÁČKOVÁ, KRKOŠKA a kol.(2015) projekt Base Šumava

Domnívám se, že právě formou pilotních projektů a pokusů/omylů, můžeme dosáhnout naplnění požadavků Evropské úmluvy o krajině, získáme metodiky a ověříme si postupy pro stanovení cílových charakteristik krajiny, ale také pomůžeme obnovit vztahy mezi lidmi a krajinou.

Protože jen mi sami můžeme ovlivnit, jak naše krajině bude vypadat do budoucna.

7. ZÁVĚR

Diplomová práce je zaměřena na problematiku stanovení cílových charakteristik krajiny ve spolupráci s veřejností a implementací Evropské úmluvy o krajině v praxi. Na příkladu modelového území obce Vědomice a Černěves se ukazuje, že metodika stanovení cílových charakteristik krajiny je jedním z procesů, kdy veřejnost hraje významnou roli v návrhu budoucího vývoje krajiny. Výsledkem analýz a použitých metodik, např. ECOVAST a zapojením veřejnosti, je expert schopen vytvořit kvalitní poklad, identifikovat důležité hodnoty a problémy v krajině. Na základě těchto získaných informací pak citlivě navrhnout krajinné úpravy, které budou respektovat charakter území

Výsledkem práce je návrh cílových charakteristik krajiny a následný návrh krajinných úprav. Tyto návrhy vznikaly ve spolupráci s místními obyvateli a respektují tak jejich přání a požadavky. Výsledný návrh cílových charakteristik, může do budoucna zajistit harmonický a udržitelný rozvoj krajiny ve všech jejích složkách. Návrh citlivě řeší nejen ochranu hodnot krajiny, ale i problémy, které mohou narušit rozvoj krajiny do budoucna.

Zásadní pro zpracování návrhu cílových charakteristik, byl názor místních obyvatel při hodnocení scénářů vývoje krajiny, kdy místní obyvatelé svědomitě hodnotili jednotlivé scénáře, poté v diskuzi hodnotili jednotlivé vybrané charakteristiky. Tak lze říci, že návrh cílových charakteristik krajiny vznikl na základě vzájemné spolupráce experta s místními obyvateli.

Návrh cílových charakteristik krajiny je zaměřen nejen na estetickou podstatu krajiny, ale především na ucelený funkční systém ve jeho svých prvcích. Návrh je zaměřen na funkční šetrné využití území, ochranu a obnovu kulturně historických hodnot v krajině, vytvoření uceleného systému ÚSES pomocí interakčních prvků, které pomáhají zároveň zvýšení retenční a akumulární schopnosti krajiny. Návrhem interakční a liniových prvků v krajině je obnovena a zvýšena prostupnost krajiny, která činí krajinou obyvatelnou pro svoje místní obyvatele a návštěvníky. Výrazným prvkem, který se vrací do krajiny, jsou tradiční ovocné dřeviny v podobě alejí, stromořadí a extenzivních ovocných sadů, kdy ovocné dřeviny a pěstování ovoce je tradičním prvkem v krajině Polabí. Výsledným výstupem je návrh krajinných úprav, který respektuje všechny požadavky návrhu cílových charakteristik krajiny a snaží se o návrh harmonicky udržitelné krajiny, která bude uspokojovat potřeby nejen místních obyvatel, ale i zemědělců nebo návštěvníků. Výsledný návrh cílových charakteristik krajiny a návrh krajinných úprav, může být podkladem pro zpracování např. územního plánu, strategického plánu rozvoje území nebo komplexních pozemkových úprav.

Významným výsledkem je především přínos v oblasti spolupráce s místními, kdy nejen autorka, ale i místní obyvatelé a vedení obce, získali velmi cenné informace a zkušenosti. Autorka si mohla na reálném projektu vyzkoušet vedení, neboli facilitování projektu a spolupráci s veřejností. Komunikace s lidmi (klienty) je jednou z hlavních složek naší profese.

8. SOUHRN, KLÍČOVÁ SLOVA

Pro práci bylo vybráno jako modelové území katastrální území obcí Vědomice a Černěves. Literární rešerše je zaměřena na problematiku Evropské úmluvy o krajině její implementaci v krajině plánování, dále pak postup stanovení cílových charakteristik krajiny ve spolupráci s veřejností. Současně je řešena problematika participativního plánování a jeho zapojení do plánovacích procesů.

Praktická část je zaměřena na zpracování krajinářského rozboru řešeného území. Dalším krokem je stanovení charakteristických znaků krajiny ve spolupráci s veřejností. Na základě stanovených rozborů a analýz jsou stanoveny hodnoty, problémy a střety v území, které jsou základem pro stanovení variantních scénářů vývoje krajiny a následný návrh cílových charakteristik krajiny. Veřejnost je aktivně zapojena do procesu výběru variantních scénářů a následného návrhu cílových charakteristik krajiny, kdy jsou respektovány jejich požadavky a přání.

Výsledkem je návrh cílových charakteristik krajiny, který koncepčně směřuje k vyvážené, harmonické krajině, dobře obyvatelné krajině pro místní obyvatele s trvale udržitelným rozvojem krajiny. Dále pak navazuje návrh krajinných úprav, který řeší hodnoty a problémy v krajině.

Výsledný návrh cílových charakteristik a navazujících krajinných úprav krajiny citlivě řeší využití území, dochází k obnově kulturně historických hodnot, rozvoji prostupnosti krajiny, obnově pohledových dominant v krajině, dále jsou zvýšeny podíly trvalých travních porostů. Velké bloky orné půdy jsou rozčleněny interakčními prvky, tvořenými remízky, mezemi a ovocnými alejemi, které navrací původní charakter krajiny v Polabí. Celý návrh je výsledkem vzájemného prolnutí expertního posouzení s názory a požadavky místních obyvatel.

Klíčová slova: krajina, Evropská úmluva o krajině, participativní plánování, scénáře, cílová charakteristika

9. RESUME, KEY WORDS

The thesis is focused on the European Landscape Convention's implementation in landscape planning and then the process of determination the target landscape characteristics in cooperation with the public. At the same time, the issues of participatory planning and its involvement in the planning processes are discussed. The cadastral territory of the villages of Vědomice and Černěves was chosen as the model territory.

The practical part concentrates on processing the landscape analysis of the territory. The next step is determining the characteristics of the landscape in cooperation with the public. On the basis of a specified analysis, specific values, problems and conflicts in the territory are set, representing the basis for establishing the alternative scenarios of the landscape development and the subsequent design of the target characteristics of the landscape. The public is actively involved in the process of selecting the alternative scenarios and in the subsequent design of the target characteristics of the landscape, with the respect to their wishes and requirements

The result of the processing is the design of the target characteristics of the landscape, which conceptually leads to a balanced, harmonious landscape that is habitable for the local residents with sustainable development of the landscape. Furthermore, the design of landscaping follows, solving the problems and values in the landscape.

The resulting design of the target characteristics and associated landscaping addresses the territory sensitively. Cultural and historical values are restored, the permeability of the landscape is developed and the visible landmarks of the landscape are reestablished. The share of grassland is increased and large blocks of arable land are divided by interactive elements, consisting of groves, baulks and fruit alleys which restore the original character of the landscape of the Elbe river valley. The whole design is a result of mutual blending of an expert assessment and the views and demands of the local residents.

Keywords: landscape, European Landscape Convention, participatory planning scenarios, target characteristics

10. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

aj. a jiné

a kol. a kolektiv

apod. a podobně

AOPK Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

AP Akční plán obce

ČR Česká republika

ECOVAST European council for the village and small town

EIA z anglického Environmental Impact Assessment, česky: Vyhodnocení vlivů na životní prostředí

EU Evropská unie

EÚoK Evropská úmluva o krajině

CHKO chráněná krajinná oblast

JZD Jednotné zemědělské družstvo

KPU Komplexní pozemkové úpravy

KUK Koncepce uspořádání krajiny

k.ú. katastrální území

MENDELU Mendelova univerzita v Brně

např. například

NP národní park

NPP Národní přírodní rezervace

PP Přírodní rezervace

PKS Primární krajinná struktura

RCE Roudnice nad Labem

PÚR Politika územního rozvoje

RP Regulační plán obce

SKS Sekundární krajinná struktura

tj. to jest

Úmluva Evropská úmluva o krajině

ÚAP Územně analytické podklady

ÚP Územní plán

ÚSES územní systém ekologické stability

ZCHÚ zvláště chráněné území

ZÚR Zásady územního rozvoje

11. SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK

11.1 Fotografie, obrázky, mapy

Obr. 1 Schéma limity a rizika, převzato z předmětu Ateliér krajinného plánování od doc. Ing. Petra Kučery, Ph.D.(2014)

Obr. 2 Schéma korelace PKS a SKS, převzato z předmětu Ateliér krajinného plánování od doc. Ing. Petra Kučery, Ph.D.(2014)

Obr. 3 Krajinná amfora, převzato upraveno LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol. (2013) Současnost a vize Novodvorská a Žehušicka ve středních Čechách, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 4 Pozvánky na setkání

Obr. 5 Dotazník

Obr. 6 Sada fotografií (inspirace HÁJKOVÁ, 2013)

Obr. 7 Schéma postupu stanovení Cílových charakteristik krajiny

Obr. 8 Schéma postupu stanovení variantních scénářů

Obr. 9 Schéma postupu stanovení Cílových charakteristik krajiny a krajinných úprav

Obr. 10 pohled na Vědomice a okolí Foto obec Vědomice, 2012

Obr. 11 Pohled na staré Vědomice Foto obec Vědomice, 2012

Obr. 12 Pohled na řeku Labe, roudnický most a zámek Roudnice nad Labem Foto obec Vědomice, 2012

Obr. 13 Popis vybraného území Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 14 Pohled na horu Říp Foto. Dostupné z: <http://www.flyfoto.cz/2015/07/pp-hora-rip.html>

Obr. 15 Pohled na kopec Sovice Foto. Dostupné z: http://www.ovine.cz/web/structure/33.html?do%5BloadData%5D=1&itemKey=cz_3061

Obr. 16 Pohled na město Roudnice nad Labem Foto. Dostupné z: <http://www.historickasidla.cz/redakce/index.php?dr=495&lanG=en&xuser=>

Obr. 17 Širší vztahy území Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální. Dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 18 Reliéf, sklonitost, expozice Podklad: převzato Digitální model terénu (reliéf, vegetace) na podkladě vrstvy DMP1G Výškopis map ZABAGED. Dostupné z: <http://ags.cuzk.cz/dmr/#>, Podklad: převzato MapoMat (expozice, sklonitost) dostupné z: <http://mapy.nature.cz/>, Podklad: převzato výšková členitost dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=14.1303000&y=50.5383990&z=11>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 19 Acidofilní doubravy na písku Foto T. Moučková, 2014

Obr. 20 Tvrdý luh nížinných řek Foto T. Moučková, 2013 – 2015

Obr. 21 Bahnité říční náplavy Foto T. Moučková, 2013 – 2014

Obr. 22 Základní přírodní charakteristiky Podklad: převzato, upraveno MapoMat (fytogeografické členění, biogeografické členění, potenciální přirozená vegetace, aktuální vegetace) [online]. © 2012 AOPK ČR [cit. 15 – 2 – 2016]. Dostupné z: <http://mapy.nature.cz/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 23 Klimatické poměry – teploty Podklad: převzato Český hydrometeorologický ústav Meteorologická stanice Doksany. [online]. 2006 [cit. 15 – 2 – 2016] Dostupné z: <http://portal.chmi.cz/historicka-data/pocasi/mesicni-data#>

Obr. 24 Klimatické poměry – srážky Podklad: převzato Český hydrometeorologický ústav Meteorologická stanice Doksany [online]. 2006 [cit. 15 – 2 – 2016] Dostupné z: <http://portal.chmi.cz/historicka-data/pocasi/mesicni-data#>

Obr. 25 Geologické, pedologické a hydrologické podmínky Podklad: převzato

Geologická mapa: Česká geologická služba: Zjednodušená geologická mapa 1:50 000. Česká geologická služba [online]. 2000 [cit. 5 – 2 – 2014]. Dostupné z: http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/show_map.php?mapa=g50zj&y=749300&x=1003200&s=1, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Půdní mapa: Národní geoportál INSPIRE: Mapa půdních podmínek. Půdní typy [online]. 2001-2013 ČR [cit. 5 – 2 – 2016]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

Hydrologická mapa: Národní geoportál INSPIRE: Mapa hydrologických podmínek. [online]. 2001-2013 ČR [cit. 5 – 2 – 2016]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

Obr. 26 Pánkův statek Foto obec Vědomice, 2013 (kronika obce)

Obr. 27 Empírový statek Foto obec Vědomice, 2013 (kronika obce)

Obr. 28 ulice Staré Vědomice 1931 Foto Zdeněk Fořt. Dostupné z: <http://www.fotofort.estranky.cz/>

Obr. 29 ulice Staré Vědomice 1950 Foto obec Vědomice, 2013 (kronika obce)

Obr. 30 Vědomice 1942 Foto Zdeněk Fořt. Dostupné z: <http://www.fotofort.estranky.cz/>

Obr. 31 Restaurace „Pod Lípou” Foto Zdeněk Fořt. Dostupné z: <http://www.fotofort.estranky.cz/>

Obr. 32 Barokní panský statek 1930 – 1950 Foto obec Vědomice, 2013 (kronika obce)

Obr. 33 Kostel sv. Prokopa Foto Zdeněk Fořt. Dostupné z: <http://www.fotofort.estranky.cz/>

Obr. 34 Kostel a škola 1940 Foto Zdeněk Fořt. Dostupné z: <http://www.fotofort.estranky.cz/>

Obr. 35 Náves Černěves Foto Zdeněk Fořt. Dostupné z: <http://www.fotofort.estranky.cz/>

Obr. 36 Hasičská zbrojnice Foto obec Vědomice, 2013 (kronika obce)

Obr. 37 Pohlednice Vědomice Foto Zdeněk Fořt. Dostupné z: <http://www.fotofort.estranky.cz/>

Obr. 38 Střed Černěves 1940 Foto Zdeněk Fořt. Dostupné z: <http://www.fotofort.estranky.cz/>

Obr. 39 ulice Černěves 1940 Foto Zdeněk Fořt. Dostupné z: <http://www.fotofort.estranky.cz/>

Obr. 40 Dělnická výstavba 1893 Foto obec Vědomice, 2013 (kronika obce)

Obr. 41 Pítka Vědomice Foto obec Vědomice, 2013 (kronika obce)

Obr. 42 Historický vývoj urbanistické a krajinné struktury Podklad: převzato, upraveno historické mapové podklady (vojenské mapování viz. 12.3 Mapové podklady (mapa č. 1, 2, 3, 4) [online]. © Laboratoř geoinformatiky Fakulta životního prostředí Univerzity J.E.Purkyně, 2001-2015 [cit. 20 – 2 – 2016]. Dostupné z: <http://oldmaps.geolab.cz/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 43 Schéma urbanistického vývoje obce Vědomice Podklad: převzato, upraveno historické mapové podklady (vojenské mapování viz. 12.3 Mapové podklady (mapa č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) [online]. © 2001 – 2016 [cit. 20 – 2 – 2016]. Dostupné z: <http://oldmaps.geolab.cz/> , <https://mapy.cz> , <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 44 Schéma urbanistického vývoje obce Černěves Podklad: převzato, upraveno historické mapové podklady (vojenské mapování viz. 12.3 Mapové podklady (mapa č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) [online]. © 2001 – 2016 [cit. 20 – 2 – 2016]. Dostupné z: <http://oldmaps.geolab.cz/> , <https://mapy.cz> , <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map> , upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 45 Pánkův statek Foto T. Moučková, 2015

Obr. 46 Empírový statek Foto T. Moučková, 2014

Obr. 47 Barokní statek Foto T. Moučková, 2014

Obr. 48 Brána u kostela sv. Prokopa Foto T. Moučková, 2015

Obr. 49 Kostel sv. Prokopa Foto T. Moučková, 2016

Obr. 50 Rodinný dům Vědomice Foto T. Moučková, 2013

Obr. 51 Původní dům Vědomice Foto T. Moučková, 2014

Obr. 52 Víkendový dům Foto T. Moučková, 2013 – 2016

Obr. 53 Rekonstrukce pův. domu Foto T. Moučková, 2013

Obr. 54 Staré Vědomice Foto T. Moučková, 2014

Obr. 55 Novostavby Foto T. Moučková, 2014

Obr. 56 Nevhodná rekonstrukce Foto T. Moučková, 2016

Obr. 57 Novostavba Foto T. Moučková, 2015

Obr. 58 Nevhodná rekonstrukce Foto T. Moučková, 2015

Obr. 59 Novostavba Černěves Foto T. Moučková, 2016

Obr. 60 Statek Černěves Foto T. Moučková, 2016

Obr. 61 Chátrající dům Vědomice Foto T. Moučková, 2013

Obr. 62 Nevhodná přístavba Foto T. Moučková, 2015

Obr. 63 Chátrající plot Foto T. Moučková, 2016

Obr. 64 Chátrající statek Černěves Foto T. Moučková, 2016

Obr. 65 Borový les Foto T. Moučková, 2015

Obr. 66 Lužní les Foto T. Moučková, 2015

Obr. 67 Orná půda Foto T. Moučková, 2015

Obr. 68 Původní ovocný sad Foto T. Moučková, 2015

Obr. 69 Pastviny Foto T. Moučková, 2013

Obr. 70 Řeka Labe Foto T. Moučková, 2016

Obr. 71 Vodní elektrárna Foto T. Moučková, 2016

Obr. 72 Fotovoltaická elektrárna Foto T. Moučková, 2016

Obr. 73 Mapa historické land use Převzato, upraveno Presentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska: Vojenské mapování - Josefské. Oldmaps - Staré mapy [online]. 2001 - 2010 [cit. 2016-5-2]. Dostupné z:

http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=1000&lang=cs&z_width=0&z_newwin=0&map_root=1vm&map_region=ce&map_list=c056, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 74 Porovnání změn krajinné struktury 1950-2016 Převzato, upraveno z mapových podkladů Národní geoportál INSPIRE: Ortofotomapa 1950 -2011 [online]. 201 - 2013 [cit. 5 - 2 - 2016]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>, Ortofotomapa 2011 - současnost. Mapy.cz [online]. 2011 [cit. 2014-5-2]. Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka?x=14.2640271&y=50.4380586&z=13&source=muni&id=1937> , upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 75 Kostel sv. Prokopa Černěves Foto T. Moučková, 2016

Obr. 76 Panorama České středohoří Foto T. Moučková, 2015

Obr. 77 Panorama Vědomice, Černěves Foto T. Moučková, 2015

Obr. 78 Boží muka u Pánkova statku Foto T. Moučková, 2013

Obr. 79 Dřevěný kříž „Pod Lipou” Foto T. Moučková, 2015

Obr. 80 Boží muka u Lounek Foto T. Moučková, 2016

Obr. 81 Kaplička Panny Marie Foto T. Moučková, 2013

Obr. 82 Boží muka sv. Huberta Vědomice Foto T. Moučková, 2016

Obr. 83 Hora Říp Foto Dostupné z: <http://pano.roudnice.eu/panos/panorama.php?p=75&pr=lrw>

Obr. 84 Čistírna odpadních vod Vědomice Foto obec Vědomice, 2014

Obr. 85 Fotovoltaická elektrárna Černěves Foto T. Moučková, 2016

Obr. 86 Povodně 2013 (zaplavená část Staré Vědomice) Foto obec Vědomice, 2013

Obr. 87 Mapa ochranné režimy a limity Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 88 Mapa Územního systému ekologické stability Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:50 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 89 Mapa Interpretace PKS

Obrázek č. 90 Mapa Prostorový průmět (korelace) PKS a SKS Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:20 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 91 Krajinné typy Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:20 000, © 2010

Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 92 Krajinné typy fotografie Foto T. Moučková, 2015

Obr. 93 Znaky krajiny, ruční kresba autorka

Obr. 94 Mapa Přírodní hodnoty Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 95 Mapa Kulturně historické hodnoty Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 96 Panorama řešeného území, kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 97 Mapa vizuální vazby Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:50 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 98 Mapa Problémy ekologické, přírodní Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 99 Nevhodná přestavba Foto T. Moučková, 2013

Obr. 100 Barevnost, materiály Foto T. Moučková, 2013

Obr. 101 Tvarosloví Foto T. Moučková, 2013

Obr. 102 Chátrající aleje Foto T. Moučková, 2015

Obr. 103 Fotovoltaická elektrárna Foto T. Moučková, 2016

Obr. 104 Mapa Problémy kulturní, estetické Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/> , upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 105 Mapa Současná situace obchvatu Roudnice nad Labem Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, 1:50 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/> , upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 106 Představení projektu Foto T. Moučková, 2015

Obr. 107 Vyplnění pracovních listů Foto T. Moučková, 2015

Obr. 108 Výběr znaků krajiny Foto T. Moučková, 2015

Obr. 109 Spolupráce s místními obyvateli Foto T. Moučková, 2015

Obr. 110 Diskuze na závěr Foto T. Moučková, 2015

Obr. 111 Mapa Užívání krajiny, oblíbená místa a rekreace Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/> , upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 112 Variantní scénáře vývoje krajiny Foto T. Moučková, 2016

Obr. 113 Představení scénářů Foto T. Moučková, 2016

Obr. 114 Diskuse nad scénáři Foto T. Moučková, 2016

Obr. 115 Výběr jednotlivých bodů scénářů Foto T. Moučková, 2016

Obr. 116 Diskuze na závěr Foto T. Moučková, 2016

Obr. 117 Mapa Charakter krajiny Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>

Obr. 118 Výběr charakteristických znaků krajiny (sada fotografií)

Obr. 119 Současná podoba krajiny (využití území) Foto T. Moučková, 2015

Obr. 120 Model současného stavu krajiny kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 121 Ideová podoba krajiny formovaná podle exploatačního scénáře

Fotovoltaická elektrárna: <http://www.snizujeme.cz/clanky/fve-ralsko-ra-1/>

Intenzivní zemědělství <http://www.geo.de/GEO/natur/oekologie/nachhaltigkeit-landwirtschaft-belastet-boeden-80375.html>

Obchvat: <http://www.estav.cz/cz/2829.zastupci-amazonu-a-panattoni-europe-otevrel-obchvat-kolem-stredoceske-dobrovize>

Ložisko šterkopísku: <http://www.betonserver.cz/boegl-krysl-hamr>

Obr. 122 Model predikovaných změn krajiny kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 123 Ideová podoba krajiny formovaná podle konzervačního scénáře

Extenzivní ovocný sad: <http://nature.hyperlink.cz/v-kratkych.php?locality=UH>

Zarostlá alej: <http://www.uvaly.cz/zarostla-alej-a-web-meu/>

Louka: <http://www.sreality.cz/detail/prodej/pozemek/rybnik/ovesne-kladruby-ovesne-kladruby-/4088938588#img=0&fullscreen=false>

Zarostlé plochy: <http://www.ceskestredohori.cz/clanky/problematika-opustene-zemedelske-pudy-kyselka.htm>

Cesta přes louku: http://www.tapety.wrtule.net/jaro/jaro_orlicke_hory/1400x1050

Obr.124 Model predikovaných změn krajiny kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 125 Ideová podoba krajiny formovaná podle vyrovnaného scénáře

Pěstování na zahrádce: <http://www.janinyzahrady.cz/co-je-permakultura-a-prirodni-zahrady-/jak-na-zeleninu-/>

Ovocná alej: http://www.vitejtenazemi.cz/krajina/popup_img.php?img=84&system=krajina

Remízek, meze: <http://www.vapenky.cz/sluzby-pro-vas/>

Extenzivní sad: <http://ekovesnice.cz/inzerce>

Řeka Labe cesta: Foto T. Moučková, 2016

Obr. 126 Model predikovaných změn krajiny kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 127 Graf porovnání dopadu exploatačního scénáře na současný stav

Obr. 128 Graf porovnání dopadu konzervačního scénáře na současný stav

Obr. 129 Graf porovnání dopadu vyrovnaného scénáře na současný stav

Obr. 130 Graf porovnání dopadu scénářů na současný stav

Obr. 131 Vyhodnocení scénářů – exploatační

Obr. 132 Vyhodnocení scénářů – konzervační

Obr. 133 Vyhodnocení scénářů – vyrovnaný

Obr. 134 Model navrhovaných změn krajiny kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 135 Graf porovnání dopadu cílové charakteristiky na současný stav

Obr. 136 Řez územím – změna využití území, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 137 Poměr ploch vegetace stávající/navržené Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:20 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/> , upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 138 Mapa Návrh krajinných úprav Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:15 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/> , upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 139 Řezy průlehem s vegetací/ travnatým pásem, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 140 Příklad obnovy ovocné aleje, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 141 Mapa Návrh jihovýchodního obchvatu RCE II/246 Podklad: Ortofoto ČR (WMTS) výřez, měřítko 1:50 000, © 2010 Český úřad zeměměřický a katastrální, dostupné z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/> , upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 142 Zákres do leteckého snímku „Za Vědomicemi“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 143 Zákres do leteckého snímku „Pohled na nové Vědomice“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 144 Zákres do leteckého snímku „Pohled na Černěves“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 145 Zákres do leteckého snímku „Pohled na lužní les“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 146 Zákres do leteckého snímku „Panský statek“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 147 Zákres do leteckého snímku „Lipová alej Vědomice“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 148 Zákres do fotografie „Ochranná zeleň kolem zemědělských objektů“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 149 Zákres do fotografie „Kolem vody Pod Lipou“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 150 Zákres do fotografie „Vyhlídka na Říp“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 151 Zákres do fotografie „Kolem valu“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

Obr. 152 Zákres do fotografie „Kaplička u Lounek“ kresba autorka, upraveno v počítačovém programu CorelDraw

11.2 Tabulky

Tab. 1 Antropické zatížení území

Tab. 2 Land use – způsoby využití území

Tab. 3 Krajinná matice (upravená metodika ECOVAST), převzato upraveno LIPSKÝ, WEBER, STROBLOVÁ a kol. (2013) Současnost a vize Novodvorska a Žehušicka ve středních Čechách

Tab. 4 Limity a rizika segmentů PKS

Tab. 5 Funkční přípustnosti

Tab. 6 Hodnocení krajinného rázu

Tab. 7 Vyhodnocení sídla

Tab. 8 Rozvojové možnosti a regulativy z hlediska ochrany krajinného rázu

Tab. 9 Vyhodnocení dotazníkového šetření I.

Tab. 10 Vyhodnocení dotazníkového šetření II.

Tab. 11 Vyhodnocení krajinné matice (ECOVAST)

Tab. 12 Strategická oblast: Přírodní potenciál

Tab. 13 Strategická oblast: Kulturně historický potenciál

Tab. 14 Strategická oblast: Hospodářský potenciál

Tab. 15 Strategická oblast: Sociální potenciál

Tab. 16 Strategická oblast: Sídla, infrastruktura a rekreace

11.3 Přílohy

PŘÍLOHA 1 Mapa současného stavu krajiny (Land use)

PŘÍLOHA 2 Mapový průmět exploatačního scénáře

PŘÍLOHA 3 Mapový průmět konzervačního scénáře

PŘÍLOHA 4 Mapový průmět vyrovnaný scénáře

PŘÍLOHA 5 Mapový průmět návrh cílových charakteristik krajiny

12. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

12.1 Literatura – knihy, odborné publikace

- BONCZKOVÁ, Monika. Cílové charakteristiky krajiny v zásadách územního rozvoje: diplomová práce. Brno: Mendelova univerzita, Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, 2013. Vedoucí diplomové práce Mgr. Ing. Hana Vavrouchová, Ph.D.
- BUKÁČEK, R., MATĚJKA, P. Hodnocení krajinného rázu. In: Péče o krajinný ráz – cíle a metody. Ed. I. Vorel, P. Sklenička. Praha: ČVUT, 1999. ISBN 80-01-01979-9.
- BUKÁČEK, R., MATĚJKA, P. Hodnocení krajinného rázu v CHKO ČR – návrh metody. In Ochrana přírody ročník 52, 3/1997. Praha: Environs, Agentura ochrany přírody a krajiny, 1997.
- BUKÁČEK, Roman, VOREL, Ivan a Jiří KUPKA (eds.). Aktuální otázky ochrany krajinného rázu. V Praze: České vysoké učení technické, 2010. ISBN 978-80-01-04537-4.
- CÍLEK, Václav. Vstoupit do krajiny: o přírodě a paměti středních Čech. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-58-6.
- CÍLEK, Václav. Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu. 2., dopl. vyd. Ilustrace Miloš Šejn. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-042-7.
- CULEK, Martin /ed. Biogeografické členění České republiky. Praha: Enigma, 1995, 347 s. ISBN 80-85368-80-3.
- CULEK, Martin. Biogeografické členění České republiky. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005, 589 s. ISBN 80-86064-82-4.
- ČABLOVÁ SPRINZLOVÁ, Markéta. Participace veřejnosti při plánování veřejného prostoru. Zahrada - park - krajina: odborný časopis oboru sadovnictví a krajinářství. Praha: Koršach, 3/2014. ISSN 1211-1678.
- FLEKALOVÁ, Markéta, Hana CHALUPSKÁ a Alena SALAŠOVÁ, VÍTEK, Radim (ed.). PLÁNUJI, PLÁNUJEŠ, PLÁNUJEME: aneb Proč a jak zapojovat veřejnost do plánování. Adamov: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně a ZO ČSOP Veronica, 2007.
- FLEKALOVÁ, Markéta. Rozptýlená zeleň v hodnocení krajinného rázu: disertační práce. Brno: Mendelova univerzita, Agronomická fakulta, Ústav aplikované a krajinné ekologie, 2010. Vedoucí disertační práce RNDr. Pavel Trnka, CSc. [CD-ROM].
- HÁJKOVÁ, Bohumila. Krajinářská studie vybraného území: diplomová práce. Brno: Mendelova univerzita, Zahradnická fakulta, 2013. Vedoucí diplomové práce Ing. Markéta Flekalová, Ph.D.
- KLÁPŠTĚ, Petr. Vstupy od uživatelů pro zadávání projektů veřejných prostranství. Zahrada - park - krajina: odborný časopis oboru sadovnictví a krajinářství. Praha: Koršach, 3/2014. ISSN 1211-1678.
- KOTALÍK, Jiří T. Krajina domova jako proměnlivé téma umělecké reflexe. Kotalík, Jiří T. In: Tvář naší země - krajina domova / Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB, 2001 s. 196-201.
- Kronika obce Vědomice, poskytnutá obcí Vědomice k nahlédnutí. 2013
- KUČERA, Petr. Korelace primární a sekundární krajinné struktury, Ekologická zonace: předmět Ateliér krajinného plánování. Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta, 2015.
- LIPSKÝ, Zdeněk, Martin WEBER a Lenka STROBLOVÁ. Současnost a vize krajiny Novodvorská a Žehušicka ve středních Čechách. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2075-6.
- MAIER, Karel. Udržitelný rozvoj území. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.
- MAREČEK, Jiří. Krajinářská architektura venkovských sídel. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2005, 362 s. ISBN 80-213-1324-2.
- MIKŠÍČEK, Petr. Sudetská pouť, aneb, Waldgang. 1 vyd. Praha: Dokořán, 2005. ISBN 80-7363-009-5.
- MOUČKOVÁ, Tereza. Studie obnovy veřejných prostor obce Vědomice: bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita, Zahradnická fakulta, 2014. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Dohnal, Dis.
- NEUHÄUSLOVÁ-NOVOTNÁ, Zdeňka. Mapa potencionální přirozené vegetace České republiky: textová část. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998, 341 s. ISBN 80-200-0687-7.
- ŘÍHOVÁ, Jolana. Kvalita veřejného prostoru roste se vzděláním jeho uživatelů. Zahrada - park - krajina: odborný časopis oboru sadovnictví a krajinářství. Praha: Koršach, 3/2014. ISSN 1211-1678.
- SÁDLO, Jiří. Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí. 3., upr. vyd. Praha: Malá skála, 2008. ISBN 978-80-86776-06-4.
- SÁDLO, Jiří. Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny Českých zemí. Vyd. 1. Praha: Malá Skála, 2005. ISBN 80-86776-02-6.
- SALAŠOVÁ, Alena. Hodnocení krajinného rázu: předmět Ateliér krajinného plánování. Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta, 2015c.
- SALAŠOVÁ, Alena. Krajinné plánování I.: úvod do plánovacích procesů. Vydání: první. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2015. ISBN 978-80-7509-242-7.
- SALAŠOVÁ, Alena. Krajinné plánování II.: vybraná témata krajinného plánování. Vydání: první. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2015. ISBN 978-80-7509-243-4.
- SALAŠOVÁ, Alena, VOREL, Ivan a Jiří KUPKA (eds.). AKTUÁLNÍ PROBLÉMY OCHRANY KRAJINNÉHO RÁZU: Sborník přednášek z odborného semináře konaného 12. listopadu 2007 v Kongresovém centru Masarykovy koleje ČVUT v Praze. Praha: Centrum pro krajinu s.r.o, 2008. ISBN 978-80-903206-9-7.
- ŠKABRADA, Jiří. Lidové stavby: architektura českého venkova. 1. vyd. Praha: Argo, 2005, 246 s. ISBN 80-720-3082-5.

VANÍČEK, V.: Ochrana a tvorba krajiny I., - 1.vyd.,VŠZ v Brně, Brno, 1973

VOREL, Ivan a Jiří KUPKA (eds.). Krajinný ráz v sídlech: sídla v rázu krajiny. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011. ISBN 978-80-01-04908-2.

VYMĚTAL, Jan. Informační zdroje v životním prostředí. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-733-9.

WATES, Nick. Akční plánování: jak využívat plánovací vikendy a akční týmy městského plánování ke zlepšení vašeho prostředí. Vyd. 1. Překlad Ivana. Oříšková. Brno: Nadace Partnerství, 1999.

12.2 Online a internetové zdroje

Aarhuská úmluva, Postavení Aarhuské úmluvy v našem právním řádu. Oficiální stránka Aarhuské úmluvy v České republice: základní informace [online]. spolupráce Ministerstvo životního prostředí, Zelený kruh [cit. 2016-02]. Dostupné z: <http://www.ucastverejnosti.cz/cz/zakladni-informace/>

Agenda 21. Portál MA21: místní agenda 21 [online]. © Cenia [cit. 2016-02]. Dostupné z: <http://ma21.cenia.cz/Z%C3%A1kladn%C3%ADinformace/Agenda21/tabid/101/language/cs-CZ/Default.aspx>

Arnika: O nás. Arnika [online]. 2014 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: <http://arnika.org/o-nas>

CIBULKA, SKLENIČKA. Osud volné krajiny podléhá ekonomickým zájmům, EKOLegislativa [online], ©2006. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z WWW: http://www.centrumprokrajinu.cz/doc/PDF_13.pdf

CPKP, Centrum pro komunitní práci. Centrum pro komunitní práci [online]. 2011 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: <http://www.cpkp.cz/>

ČERŇANSKÝ. Secesní stavby a stavby 1/3 20. století. Lidová architektura [online]. 2013 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.lidova-architektura.cz/architektura-historie/stavby-slohy/secese-20-stoleti.htm>

DOHNALOVÁ, Barbora. Materiály předmětu KP1Z Krajinné plánování I pro ZKA, Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta [online]. 2013. [cit. 2016-03-26]. Dostupné z WWW: https://is.mendelu.cz/auth/dok_server/slozka.pl?ds=1;id=73599

Doporučení CM/Rec(2008)3 Výboru ministrů členským zemím o pokynech pro implementaci Evropské úmluvy o krajinné [online]. Ministerstvo pro životní prostředí ©2008. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z WWW: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_uumluva_o_krajine_smlouva/\\$FILE/OPP-02_Doporučení_pro_implementation-20150311.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_uumluva_o_krajine_smlouva/$FILE/OPP-02_Doporučení_pro_implementation-20150311.pdf)

EKOLOGIE V PRAXI, Co je krajinný ráz? [online]. ©2016. [cit. 2016-03-18]. Dostupné z WWW: <http://www.ekologievpraxi.cz/krajinnny-raz>

ETS 176 - Evropská úmluva o krajinné [online]. Florencie: Rada Evropy, 2000. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z WWW: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_uumluva_o_krajine_smlouva/\\$FILE/OZV_cesky_text_EoUK_20120125.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_uumluva_o_krajine_smlouva/$FILE/OZV_cesky_text_EoUK_20120125.pdf)

HARMÁČKOVÁ, KRKOŠKA a kol., Role ekosystémových služeb, Management a udržitelný rozvoj národních parků, Kvilda [online]. 2015 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: http://www.czp.cuni.cz/stuz/besedy/b_1510_memorial/Harmackova.pdf

Historie obce Černěves. Oficiální stránky obce Černěves [online]. 2002, 2014-2016 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.cerneves.cz/cerneves/2-Historie-obce/2-Kronika-obce>

Historie obce Vědomice. Oficiální stránky obce Vědomice [online]. 2002, 2014-2016 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.vedomice.cz/o-obci/historie-1/>

Myslivecké stránky [online], ©2011. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z WWW: <http://myslivecke.webnode.cz/ekologie-v-chovech-zvere/krajina-pojem-struktura-vyvoj-vliv-cloveka-a-mysliveckeho-hospodareni-na-krajinu-trvale-udrzitelny-rozvoj-myslivosti/>

KUPKA, Jiří, Komponovaná kulturní krajina [online]. ©2012-2015. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z WWW: www.uzemi.eu/Include/Data/getfile.php?db=uzemi&id=1155

Krajinný ráz a výstavba. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. © 2016 AOPK ČR [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/krajinnny-raz-a-vystavba/>

KYSELKA, Igor. Krajina nezná hranic: jaké bylo „První mezinárodní sympóziem interreg – Evropská úmluva o krajinné na cestě k lidem a k překračování hranic“. URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ [online]. ROČNÍK X(1/2007) [cit. 2016-02]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2007/2007-01/16_krajina.pdf

LÖW & SPOL. DOBRÉ PŘÍKLADY PRO BĚŽNÉ STAVBY NA VENKOV Ě. LÖW & spol., s.r.o., Brno [online]. 2009 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: 1. http://www.lowaspol.cz/_soubory/dobre_prikklady.pdf

MMR. Zadání územní studie krajiny pro správní obvod obce s rozšířenou působností [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ©2016. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Stanoviska-a-metodiky/Stanoviska-odboru-uzemniho-planovani-MMR/3-Uzemne-planovaci-podklady-a-jejich-aktualizace/Methodicky-pokyn-Zadani-uzemni-studie-krajiny-pro-spravni-obvod-obce-s>

MZP. Důvodová zpráva Úmluvy [online]. Ministerstvo životního prostředí ©2008-2015. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z WWW: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva/\\$FILE/OPP-01_Duvodova_zprava-20150311.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva/$FILE/OPP-01_Duvodova_zprava-20150311.pdf)

Nadace partnerství: Lidé a příroda. Nadace partnerství [online]. 2016 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: <http://www.nadacepartnerstvi.cz/>

Nadace Veronica: O nadaci. Nadace Veronica [online]. [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: <http://nadace.veronica.cz/page/o-nadaci.php>

Nadace Via: O nadaci. Nadace Via [online]. CopyrightNadaceVia2015-2016 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: <http://www.nadacevia.cz/o-nadaci-via/>

NPU, Zaměstnanecké kolonie 1900–1938: Sociální bydlení v severních Čechách. Národní památkový ústav [online]. 2013 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/download/1376903448/2013-usti-kolonie-25.pdf>

Podblanicem: O sdružení. Nadace Via [online]. 2010 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: <http://www.podblanicem.net/Osdruc%5BEen%3AD.aspx>

Projekt QI112A138 Lokální identita zeleně venkovských sídel (2011-2014): s podporou Národní agentury pro zemědělský výzkum (NAZV) Ministerstva zemědělství ČR. Venkovská zeleň: MAS České středohoří [online]. 2015 [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: http://www.venkovskazelen.cz/zobraz_stranku.phtml?stranka_cislo=4&lang=cz

PÚR ČR, POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. 2015 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Uzemni-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Koncepce-Strategie/Politika-uzemniho-rozvoje-Ceske-republiky>

SKLENÁŘ, Tomáš. Pořizování územního plánu [online]. ©2014. [cit. 2016-03-28]. Dostupné z WWW: www.uur.cz/images/1-uzemni...a.../UP-obsah-2014-13022014.ppt

SALAŠOVÁ, Alena. Strategický plán krajiny: Metodický rámec zpracování [online]. 2008 [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: <https://www.scribd.com/doc/248769725/Strategick%C3BD-Plan-krajiny>

SOBKOVÁ, Veronika. Krajinný plán jako nástroj územního plánování [online], 2010. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z WWW: http://is.muni.cz/th/207088/esf_b/Bakalarska_prace_Sobkova_Veronika.pdf

SVOBODOVÁ, Kamila. Krajina a krajinný ráz ve strategickém plánování: Podklad pro samostatné rozšiřující studium v oboru prostorového plánování [online]. Praha, 2011 [cit. 2016-02]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/3892362-Krajinnny-raz-krajina-a-krajinnny-raz-ve-strategickem-planovani-ing-kamila-svobodova.html>

THE AARHUS CONVENTION. Public Participation Campaign [online]. 2016 [cit. 2016-02]. Dostupné z: <http://www.participate.org/index.php/the-aarhus-convention>

Udržitelný rozvoj. Ministerstvo životního prostředí [online]. © 2008–2015 Ministerstvo životního prostředí [cit. 2016-02]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj

ÚP Vědomice, VÁVRA. Územní plán obce Vědomice: [online]. 2014 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.roudnicenl.cz/urad/uzemni-plany-obci>

ÚP Vědomice, VÁVRA. Územní plán obce Vědomice: Změna územního plánu. [online]. 2013 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.roudnicenl.cz/urad/uzemni-plany-obci>

ÚP Černěves, FÁRKOVÁ, Alena, VRCHLAVSKÁ, Hana. Územní plán obce Černěves: [online]. 2009 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.roudnicenl.cz/urad/uzemni-plany-obci>

ÚAP Ústeckého kraje, Územně analytické podklady (ÚAP) kraje [online]. 2013 [cit. 2016-03-19]. Dostupné z: <http://www.kr-ustecky.cz/uap/ds-96897>

JIRÁNEK, VELIČKOVÁ. Krajina: Jak se proměnila tvář Polabí v posledních desetiletích? Je stále tím životadárným krajem, jak tomu bylo po celá staletí? [online]. Česká televize ©2009. [cit. 2016-03-9]. Dostupné z WWW: (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10236399672-krajina/>)

Via blog: Vláda chystá změny, které omezí zapojování veřejnosti do rozhodování o nových stavbách. Nadace Via [online]. Copyright Nadace Via 2015 - 2016, 2016 [cit. 2016-02]. Dostupné z: <http://www.nadacevia.cz/2016/03/18/vlada-chysta-zmeny-ktere-omezi-zapojovani-verejnosti-do-rozhodovani-o-novych-stavbach/>

VOREL, Jiří, Roman BUKÁČEK, Petr MATĚJKA, Martin CULEK a Petr SKLENIČKA. Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz: ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (metoda prostorové a charakterové diferenciací území) [online]. Praha: Nakladatelství Naděžda Skleničková, 2004 [cit. 2016-03]. ISBN ISBN 80-903206-3-5. Dostupné z: <http://web.cvut.cz/fa/u519/KUKR/metodika.htm>

WEBER, Martin. Přínos Evropské úmluvy o krajíně [online]. 2004. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z WWW: http://147.213.211.222/sites/default/files/2004_3_122_125_weber.pdf

WIKIPEDIE. Evropská úmluva o krajíně [online]. 2013. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_%C3%BAmluva_o_krajini%C4%9B

WIKIPEDIE. Roudnická brána.[online]. 2014 [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Roudnick%C3%A1_br%C3%A1na

WIKIPEDIE. Veřejnost.[online]. 2016 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ve%C5%99ejnost>

Vědomice. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-10-02]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C4%9Bdomice>

Zákon 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny [online]. Ministerstvo životního prostředí ©2008-2016. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/58170589e7dc0591c125654b004e91c1?OpenDocument>

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči řádu. Zákon pro lidi [online]. ©AIONCS2010-2016 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1987-20>

Zákon 183/06 Sb. o územním plánování a stavebním řádu [online]. Portál veřejné správy České republiky. © 2016 Ministerstvo vnitra. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z WWW:<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=62549&nr=183~2F2006&rpp=15#local-content>

ZÚR Ústeckého kraje, ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE ÚSTECKÉHO KRAJE, Příloha č. 1 opatření obecné povahy ZÚR ÚK [online]. 2011 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1696166

12.3 Mapové podklady

Online mapové podklady

Mapa č. 1 Prezentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska: Müllerovo mapování 1720. Oldmaps - Staré mapy [online]. 2001 - 2010 [cit. 2016-5-2]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=1000&lang=cs&z_width=0&z_newwin=0&map_root=mul&map_region=ce&map_list=c008

Mapa č. 2 Prezentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska: Vojenské mapování - Josefské. Oldmaps - Staré mapy [online]. 2001 - 2010 [cit. 2016-5-2]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=1000&lang=cs&z_width=0&z_newwin=0&map_root=1vm&map_region=ce&map_list=c056

Mapa č. 3 Prezentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska: Vojenské mapování - Josefské. Oldmaps - Staré mapy [online]. 2001 - 2010 [cit. 2016-5-2]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=1000&lang=cs&z_width%20=0&z_newwin=0&map_root=2vm&map_region=ce&map_list=O_5_I

Mapa č. 4 Prezentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska: Vojenské mapování - Františko - Josefské. Oldmaps - Staré mapy [online]. 2001 - 2010 [cit. 2014-5-2]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=1000&lang=cs&z_width%20=0&z_newwin=0&map_root=3vm&map_region=25&map_list=3852_2

Mapa č. 5 Prezentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska: Topografická mapa S 1952. Oldmaps - Staré mapy [online]. 2001 - 2010 [cit. 2014-5-2]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=1000&lang=cs&z_width=0&z_newwin=0&map_root=3vm&map_region=25&map_list=3852_2

Mapa č. 6 Ortofotomapa 2003. Mapy.cz [online]. 2003 [cit. 2014-5-2]. Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka-2003?source=muni&id=1937&q=V%C4%9Bdomice&l=1&x=14.264748&y=50.438749&z=15>

Mapa č. 7 Ortofotomapa 2006. Mapy.cz [online]. 2006 [cit. 2014-5-2]. Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka-2006?source=muni&id=1937&q=V%C4%9Bdomice&l=1&x=14.264748&y=50.438749&z=15>

Mapa č. 8 Ortofotomapa 2011 - současnost. Mapy.cz [online]. 2011 [cit. 2014-5-2]. Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka?x=14.2640271&y=50.4380586&z=13&source=muni&id=1937>

Mapa č. 9 Národní geoportál INSPIRE: Ortofotomapa 1950 -2011 [online]. 201 - 2013 [cit. 5 - 2 - 2014]. Dostupné z: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

Tištěné mapové podklady

Mapa č. 10 Územní plán/Změna územního plánu) obce Vědomice, Výkresová část 1 - 6, zodpovědný vedoucí: Ing. arch. Petr Vávra, zpracováno: únor 2013

Mapa č. 11 Regulační plán obce Vědomice, Výkresová část 1 - 6, zodpovědný vedoucí: Ing. arch. Petr Vávra, zpracováno: září 2008